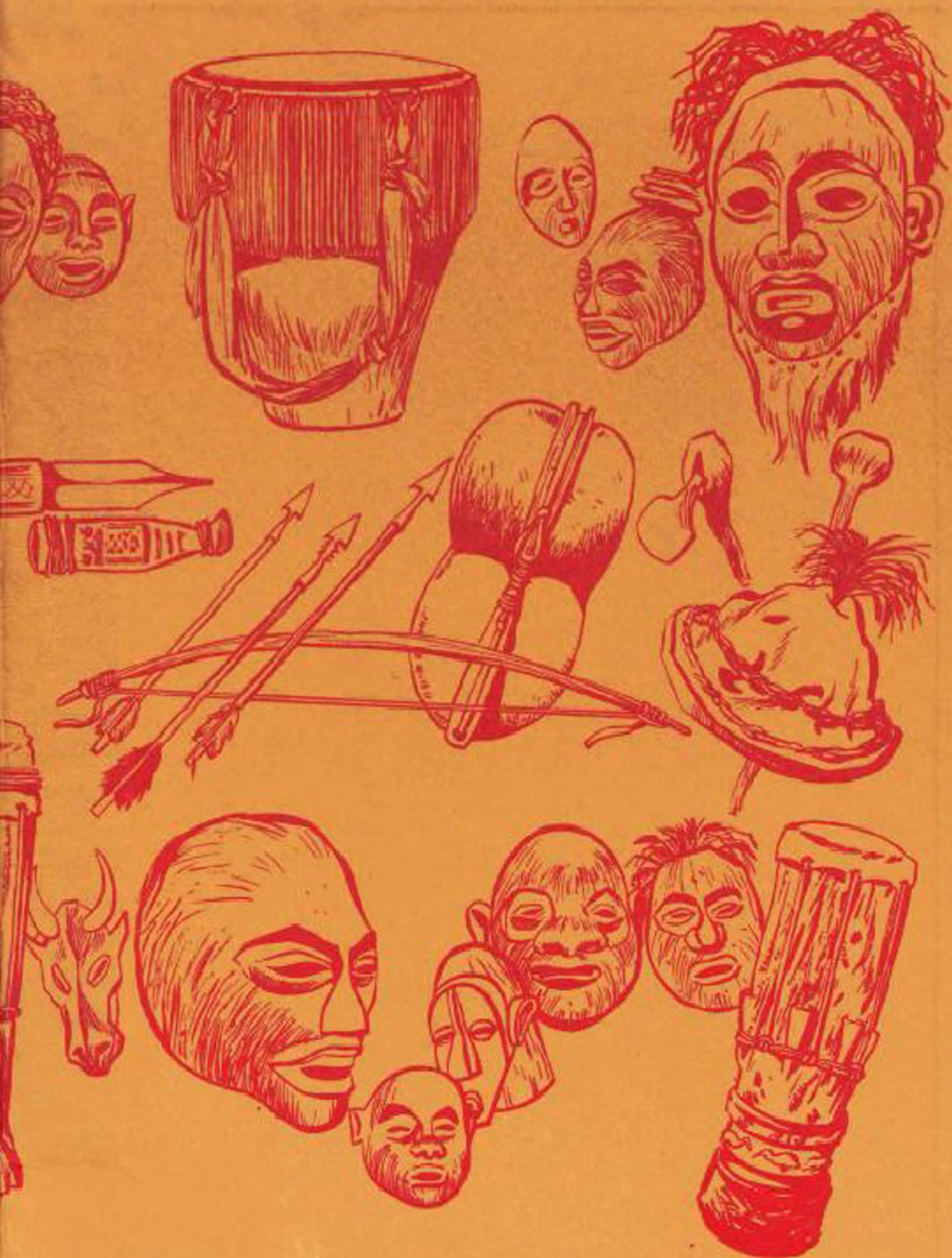
i zlatni lav

Naslov originala
TARZAN AND THE GOLDEN LION

S engleskog preveo
VLADO KUŠČER

Urednik
ĐURO ŠNAJDER

Oprema i ilustracije
JULIO RADILOVIĆ

EDGAR RICE BURROUGHS

TARZAN

I ZLATNI LAV

EPOHA
ZAGREB, 1965

tarzan i zlatni lav

Sabor, lavica, dojila je svoje mlado, jednu jedinu pahuljastu loptu, pjegavu kao Šita. Ležala je na toplom suncu ispred spilje u stijenama gdje se nalazio njezin brlog, ispružena na boku, no Sabor je ipak bila na oprezu. Isprva živjele su tri takve male pahuljaste lopte, dvije kćeri i sin, a Sabor i Numa — njihov gospodar — bili su ponosni na njih, ponosni i sretni. Međutim, lovine su bile mršave i slabo hranjena Sabor nije imala dovoljno mlijeka za tri snažna lavića, a zatim su pale hladne kiše i mladunčad je oboljela. Samo je najjači preživio, dvije su kćerke uginule. Sabor ih je oplakivala hodajući gore-dolje pored jadnih ostataka uprljanih krzna, cvileći i ječeći. Uvijek iznova dodirivala ih je svojom njuškom, kao da ih želi probuditi iz dugog sna iz kojega nema buđenja. Najzad je odustala, i sada je cijelo njezino divlje srce bilo ispunjeno brigom za malog mužjačića koji joj je preostao. Zbog toga je Sabor postala još opreznija.

Numa bijaše odsutan. Prije dvije noći dovukao je plijen u brlog, a sinoć je otišao ponovo, ali se još nije vratio. Sabor je napola drijemajući mislila na debeljuškastu antilopu, koju joj njezin dostojanstveni drug možda upravo sada dovlači kroz isprepletenu džunglu. Ili će to možda biti zebra, čije je meso lavljem rodu prava poslastica — sočna, tečna zebra ... Sabori na usta počela su lučiti slinu.

Ah, što je to bilo? Drhtaj nekog zvuka dopro joj je do oštrih ušiju. Podigla je glavu naginjući je prvo na jednu pa

onda na drugu stranu, pokušavajući da naćuljenih ušiju ulovi najneznatniji odjek onoga što ju je uznemirilo. Njezin je nos njuškao zrak. Vjetrić je bio slab kao dašak, a i ono malo što ga je bilo dopiralo je sa strane odakle je i začula zvuk, koji je sada postao nešto primjetniji, a to ju je upozorilo da se ono što je taj zvuk proizvelo sada približava. Nervoza zvijeri je rasla i ona se izvrnula na trbuh odbivši od sise mladunče, koje je dalo oduška svom nezadovoljstvu slabašnim režanjem, dok ga duboko mrzovoljno zavijanje lavice nije ušutkalo. Stalo je pokraj majke, gledajući prvo u nju a onda u smjeru njezina pogleda naginjući svoju malu glavu čas na jednu čas na drugu stranu.

Očito je u zvuku što ga je Sabor čula bilo nešto uznemirujuće — nešto što je ulijevalo izvjestan nemir, ako već ne pravu strepnju — iako ona još nije mogla biti sigurna da je to nagovještaj zla. Mogao bi to biti i njezin veliki suprug koji se vraća, no to nije nalikovalo kretanju lava, pogotovu ne lava koji vuče težak plijen. Pogledala je svoje mladunče. Uvijek se plašila da mu prijeti nekakva opasnost — tom posljednjem članu porodice — ali ona, Sabor, bila je tu da ga brani.

Ubrzo joj je povjetarac donio u nozdrve miris onoga što se kretalo kroz džunglu. Smjesta se zabrinuta njuška majke pretvorila u masku divljačkog bijesa, izvučenih pandža i svjetlucavih očiju, jer miris koji je kroz džunglu dopro bio je omrznuti miris čovjeka. Podigla se na noge, ispružene glave, nervozno šibajući žilavim repom. Onim čudnim medijem kojim životinje saobraćaju među sobom opomenula je svoje mladunče da legne i da ostane gdje je, dok se ona ne vrati. Zatim je krenula brzo i nečujno u susret uljezu.

Lavić je čuo ono što mu je i mati čula, a sada je i on namirisao čovjeka — nepoznat miris, koji mu nije nikada dosada dopro do nozdrva. Usprkos tome, smjesta ga je prepoznao kao miris neprijatelja — miris koji je izazvao

reakciju isto tako tipičnu kao što je bilo i vladanje odrasle lavice — kostriješenje dlaka duž kičmice i isturanje sitnih pandžica. Dok se lavica kretala brzo i kradomice kroz šipražje, lavić ju je ne obazirući se na njezinu izričitu zabranu slijedio teturajući stražnjim dijelom tijela, kao što to čini mladunčad njegova roda — smiješan način hoda, koji nije nikako u skladu s dostojanstvenim držanjem prednjeg dijela. Pažnja lavice bila je zaokupljena onim što je bilo ispred nje, tako da nije znala da on korača za njom.

Gusta džungla prostirala se stotinjak metara ispred njih, ali su lavovi utabali stazu nalik tunelu sve do njihova brloga, a iza toga nalazila se mala čistina, koju je presijecala dobro izgažena prašumska staza što je izlazila iz džungle na jednom kraju čistine da na drugom kraju opet uđe u džunglu.

Kad je Sabor doprla do čistine, to stvorenje prema kome je osjećala i strah i mržnju bilo je već dobrano zašlo na čistinu. Što ako čovjek ne lovi nju ili njezine? Što ako on uopće i ne sluti da su oni prisutni? Ta pitanja nisu danas lavici ništa značila. Inače ona bi ga pustila da prođe ne uznemirujući ga sve dok ne bi došao toliko blizu da bi ugrozio sigurnost njezina mladunčeta, a da je bila bez mladih odšuljala bi se na prvi znak njegova približavanja. Međutim, danas je lavica bila nervozna i u strahu, i pošto joj je preostalo samo jedno mladunče, materinski su se instinkti možda trostruko usredotočili na to jedno jedino — tri puta voljeno — koje je preživjelo; i tako, ona nije čekala da čovjek ugrozi sigurnost mladunčeta, već je pošla da ga presretne i zaustavi. Blaga se majka pretvorila u užasno stvorenje koje uništava, a mozak joj je bio opsjednut jednom jedinom mišlju — ubiti.

Ni trenutak nije oklijevala na rubu čistine niti je dala i najmanji znak upozorenja. Prvi nagovještaj crnom ratniku da se unutar dvadeset milja oko njega nalazi lav bila je užasna pojava te mačke đavoljeg lica koja je preko čistine jurila prema njemu brzinom strijele. Crnac nije tražio

lavove. Da je znao da se neki nalazi u blizini, bio bi ga zaobišao. I sada bi pobjegao, da je imao kamo. Najbliže drvo bilo je dalje nego lavica. Ona ga je mogla sustići prije no što on prevali i četvrtinu puta. Tu nije bilo nade, i samo se jedno moglo učiniti. Zvijer je gotovo stigla do njega, a iza nje vidio je mladunče. Čovjek je nosio teško koplje. Uzmahnuo je njime daleko unatrag i bacio ga baš: u trenutku kad se Sabor podigla da ga ščepa. Koplje je prošlo kroz divlje srce, a gotovo istovremeno divovske su se čeljusti sklopile oko ratnikove glave. Težina lavice u skoku oborila je oboje na zemlju — mrtve, nakon nekoliko grčevitih trzaja njihovih mišića.

Lavić se zaustavio dvadesetak stopa podalje i promatrao ispitivački prvu veliku katastrofu svoga života. Htio se približiti majci, no urođeni strah od čovjekova mirisa zadržavao ga je podalje. Odmah je počeo da cvili glasom kojim je uvijek domamio majku velikom brzinom, ali ona sada nije došla, nije se čak ni podigla i pogledala prema njemu. To mu je bilo zagonetno; nije mogao shvatiti. Nastavio je da plače osjećajući se sve tužnijim i usamljenijim. Postepeno je dopuzao bliže majci. Vidio je da se to čudno stvorenje koje je ona ubila ne miče, i nakon stanovitog vremena nije više osjećao toliki strah, tako da je naposljetku sakupio dovoljno hrabrosti da priđe sasvim blizu majci i da je onjuši. Cvilio je dalje, ali ona nije odgovarala. Napokon mu je postalo jasno da tu nešto nijemu redu — da njegova velika, prekrasna majka nije više ono što je bila — nešto se desilo s njom; unatoč tome on se priljubio uz nju, plačući neprestano, dok naposljetku nije zaspao šćućuren uz njezino mrtvo tijelo.

Tako ga je Tarzan našao — Tarzan i Jane, njegova žena, i njihov sin Korak, na povratku iz tajanstvene zemlje Pal-ul-dona, iz koje su dvojica muškaraca spasili Janu Clayton. Na zvuk njihova približavanja lavić je otvorio oči i podigao se, priljubio uši i zarežao uzmičući prema svojoj mrtvoj majci. Opazivši ga, čovjek-majmun se nasmije.

Lavić je najzad uvidio da se čudno stvorenje, koje je ubila njegova majka, ne miče, tako da je skupio dovoljno hrabrosti da priđe bliže majci i da je onjuši. Zacvilio je, ali ona nije odgovarala.

— Srčani mali đavo — primijeti on shvativši na prvi pogled tragediju koja se tu odigrala. Približio se laviću, koji je frktao, očekujući da će se okrenuti i pobjeći. Ovaj to, međutim, nije učinio. Umjesto toga, još je ljuće režao i udarao Tarzanovu ispruženu ruku kad se ovaj sagnuo da ga uzme.

— Što je ovo hrabar mališan — uzviknu Jane — ubogo malo siroče!

— Od njega će postati silan lav, odnosno postao bi da mu je majka ostala na životu — reče Korak. — Pogledajte ta leđa, ravna i snažna kao koplje. Šteta što mali razbojnik mora da ugine.

— Ne mora — odvrati Tarzan.

— On nema mnogo izgleda, trebat će mu mlijeko još nekoliko mjeseci, a tko će mu ga dati?

— Ja — odgovori Tarzan.

— Namjeravaš ga usvojiti?

Tarzan potvrdno kimnu.

Korak i Jane se nasmiješe. — To će biti krasno — primijeti Korak.

— Lord Greystoke, pomajka sinu Nume — nasmija se Jane.

Tarzan se također nasmijao, ali to mu nije odvratilo pažnju od lavića. Ispruživši iznenada ruku, zgrabio je lavića za nabore kože na šiji i gladeći ga nježno govorio mu tihim mumljajućim glasom. Ja ne znam što mu je rekao, ali lavić je možda znao. Smjesta se prestao otimati i nije više pokušavao da grebe i grize ruku koja ga je milovala. Onda ga je podigao i prinio grudima. Sada više nije djelovao uplašeno, nije čak ni pandžice pružao u neposrednoj blizini nekad omrznutog čovjekova mirisa.

— Kako ti to uspijevaš — uzviknu Jane Clayton.

Tarzan slegne svojim širokim ramenima. — Tvoj te se rod ne plaši, a ovi su zaista moj rod, to je možda razlog što me se ne plaše kad im pristupim prijateljski, čini se da čak i ovaj razbojnik to zna, zar ne?

— Ja to nikako ne mogu razumjeti — primijeti Korak — Mislim da prilično dobro poznajem afričke životinje, no ipak nemam onu moć ili razumijevanje za njih koje ti posjeduješ. Otkud to?

— Tarzan je samo jedan — reče Jane smijući se i zadirkujući svog sina, ali glas joj ipak nije bio bez prizvuka ponosa.

— Ne zaboravite da sam rođen među životinjama i da me je životinja odgojila — podsjeti ih Tarzan. — Uostalom, možda je moj otac ipak bio majmun, vi znate da je Kala uvijek tvrdila da jeste.

— John, kako samo možeš? — uzviknu Jane. — Ti savršeno dobro znaš tko su ti bili otac i majka.

Tarzan dostojanstveno pogleda svog sina i zatvori jedno oko.

— Tvoja majka nije nikada naučila da cijeni svojstva čov- jekolikih majmuna. Čovjek bi gotovo mogao pomisliti kako nije željela da se sparim s jednom od njih.

— Johne Claytone, ja neću više nikada progovoriti s tobom ako ne prestaneš pričati takve odvratne stvari. Stidim te se. Dovoljno je zlo da si nepopravljivi divljak, a uz to još nagoviještaš da si možda i majmun.

Dugotrajno putovanje iz Pal-ul-dona bilo je skoro pri kraju — za manje od tjedan dana morali bi stići na mjesto gdje se nalazio njihov prijašnji dom. Teško da je išta ostalo od ruševina što su ih ostavili Nijemci. Hambari i gospodarske zgrade bijahu spaljeni a unutrašnjost bungalova djelomično uništena. Oni Vaziri, vjerni sluge Greystokovih, koje nisu poubijali vojnici kapetana Fritza Weinera, sakupili su se na zvuk ratnog bubnja i stavili se na raspolaganje Englezima da bi, koliko je u njihovoj moći, pridonijeli pobjedi. Toliko je Tarzan znao još prije no što se uputio u potragu za svojom ženom, ali koliko je borbenih Vazirija preživjelo rat i što se dalje dešavalo na njegovim prostranim posjedima, to on nije znao. Možda su lutajuća plemena ili trgovci robljem dovršili razaranje koje su za-

počeli Švabe, a bilo je vjerojatno i to da je džungla ponovo osvojila svoje, prekrivajući obiljem bujnog raslinja krčevine i svaki znak čovjekova neovlaštenog prisvajanja njezina vjekovnog vlasništva.

Pošto je odlučio da će se brinuti o malom Numi, Tarzan je bio prisiljen da u daljnjem planiranju svojih marševa i zaustavljanja povede računa o potrebama svog štićenika, budući da lavić mora dobiti hranu, a ta hrana ne može biti ništa drugo do mlijeko. Lavlje mlijeko nije dolazilo u obzir, ali su se oni na sreću sada nalazili u blizini naseljenih krajeva, gdje sela nisu bila tako rijetka i gdje je gospodar džungle bio poznat, gdje su ga se bojali i poštovali. I tako se on poslije podne onog dana kad je našao mladog lava uputio u jedno selo da nađe mlijeka laviću.

Urođenici su ih isprva dočekali mrzovoljno i ravnodušno, promatrajući prezirno i bez straha bijelce koji su putovali bez velike pratnje. Bez pratnje ti bijelci nisu im mogli donijeti darove niti bilo što čime bi platili hranu koju će bez sumnje trebati, a bez oružane pratnje oni ne mogu zatražiti hranu, ili, bolje, oni ih ne mogu prisiliti da izvrše neko naređenje, a niti bi se mogli braniti ako bi ih se urođenici usudili uznemiravati. Urođenici su izgledali mrzovoljno i ravnodušno, međutim nisu bili sasvim nezainteresirani, jer je njihovu radoznalost pobudila neobična odjeća i ukrasi tih bijelaca. Vidjeli su da su gotovo isto tako goli kao i oni, slično naoružani, izuzev što je mlađi nosio pušku. Sve troje nosili su primitivne i barbarske ukrase iz Pal-ul-dona, a ti su bili potpuno strani očima jednostavnih Crnaca.

— Gdje je vaš poglavica? — upita Tarzan, kad je ušao u selo među žene, djecu i pse koji su lajali.

Nekoliko ratnika koji su dotada drijemali u sjeni koliba ustade i krene u susret pridošlicama.

— Poglavica spava — odgovori jedan. — Tko ste vi da ga budite? Što hoćete?

— Želim govoriti s poglavicom. Idi i dovedi ga!

Ratnik ga pogleda očiju iskolačenih od zaprepaštenja i onda prasne u glasan smijeh.

— Moramo mu dovesti poglavicu — uzvikne obraćajući se svojim drugovima, pa se zatim, smijući se glasno, udari po bedrima i gurne laktom najbližeg suplemenika.

— Reci mu — nastavi čovjek-majmun — da bi Tarzan želio s njime govoriti.

U tren oka se vladanje njegovih slušalaca naočigled promijenilo, odmakli su se i prestali se smijati, oči su im se raširile od iznenađenja. Onaj koji se smijao najglasnije postao je iznenada svečan. — Donesite prostirke — uzvikne on — da Tarzan i njegovi sjednu, dok ja dovedem Umangu, poglavicu... I on otrči što je mogao brže, zadovoljan što mu se pružila prilika da izbjegne prisutnost moćnika koga se bojao a koga je uvrijedio.

Sada više nije bilo važno što nemaju ni pratnje, ni naoružanih pratilaca, niti poklona. Stanovnici sela stali su se takmičiti u iskazivanju počasti. Čak i prije no što je došao poglavica, mnogi su već donijeli na dar hranu i ukrase. Uskoro se pojavio i Umanga. Bijaše to starac koji je bio poglavica čak i prije no što se Tarzan-majmum rodio. Njegovo je držanje bilo dostojanstveno te je pozdravio gosta kao što jedan veliki čovjek pozdravlja drugog, a nije bilo sumnje da mu je drago što je gospodar džungle njegovu selu iskazao čast svojom posjetom.

Kad je Tarzan objasnio svoje želje i pokazao mu lavića, Umanga ga je uvjeravao da će mlijeka biti u izobilju, sve dok Tarzan bude ukazivao čast selu svojim prisustvom — toplog mlijeka poglavičinih vlastitih koza. Dok su tako čavrljali, oštre oči majmuna-čovjeka promatrale su svaki detalj sela i njegovih stanovnika i najzad se, između svih životinja koje su se motale među kolibama i stazom, zaustavile na velikoj kuji. Njezine su sise bile nabubrjele od mlijeka i pogled na njih naveo je Tarzana da odluči. On pokaže palcem u pravcu životinje.

— Kupio bih je — reče on Umangi.

— Ona je tvoja, bwana, bez plaćanja — odgovori poglavica. — Okotila se ima dva dana, a prošle noći nestala su štenad iz legla, što je bez sumnje učinila neka velika zmija, ali ako bi ti htio da je primiš, dat ću ti mjesto nje mnogo mladih i debljih pasa, jer ona predstavlja mršav zalogaj.

— Ne želim je pojesti — odgovori Tarzan. — Uzet ću je sa sobom da mi hrani lavića. Neka mi je dovedu.

Nekoliko je momaka zatim uhvatilo životinju. Vezali su je remenom oko vrata i dovukli je pred čovjeka-majmuna. Kao i lav, kuja je isprva bila uplašena, jer miris Tarmanganija nije bio miris Crnca. Režala je i pokušavala ugristi novog gospodara, no napokon mu je uspjelo zadobiti povjerenje životinje, tako da je mirno legla pokraj njega dok joj je on gladio glavu.

Međutim, druga je stvar bila dovesti lavića u njezinu blizinu, zato što su oboje bili užasnuti neprijateljskim vonjem onog drugog — lavić je režao i frktao, dok je kuja pružala pandže i režala. Bilo je potrebno strpljenje, beskonačno strpljenje, ali na kraju je obična seoska kuja ipak dojila Numina sina. Glad je uspjela nadvladati urođeno nepovjerenje lava, dok je čovjek-majmun strogim iako prijateljskim držanjem uspio zadobiti povjerenje kuje, koja je u svom životu iskusila više batina i udaraca nego prijaznosti.

Te je noći Tarzan vezao kuju u kolibi gdje su se smjestili i dva puta ju je prije zore natjerao da legne da bi se lavić nahranio. Drugog jutra su se oprostili s Umangom i njegovim plemenom, te se s kujom koja je kaskala vezana pokraj njih uputili prema svome domu. Mladi se lavić šćućurio u Tarzanovu naručju ili su ga nosili u vreći prebačenoj preko ramena.

Zbog njegove boje prozvali su ga Jad-bal-ja, što u jeziku ljudi-majmuna iz Pal-ul-dona znači Zlatni lav. Svakog se dana sve više navikavao na njih i na svoju pomajku, koja ga je naposljetku prihvatila kao krv svoje krvi. Kuji su

nadjenuli ime Za, što znači — djevojka. Drugog su joj dana skinuli remen i ona ih je rado slijedila kroz džunglu, nikada ne pokušavajući da ih napusti, a bila je nesretna ako nije bila u njihovu društvu.

Došao je trenutak kad je trebalo da staza izbije iz džungle na rub valovite ravnice gdje je nekada bio njihov dom, i sve troje su skrivali uzbuđenje te nitko nije izustio ni riječi nade i straha što su im ispunjavali srca. Što će naći? Što bi drugo uopće mogli naći osim onu istu masu isprepletenog bilja koju je čovjek-majmun iskrčio da bi sagradio svoj dom onda kad je prvi put došao ovamo sa svojom nevjestom?

Napokon su izašli iz zelenila šume koje ih je štitilo i zagledali se preko ravnice u daljinu, gdje su se nekoć mogli jasno razabrati obrisi bungalova što se smjestio usred drveća i grmlja sačuvanog ili donesenog da bi se ukrasio posjed.

— Pogledajte! — uzviknu Jane. — Još je uvijek tamo, još je uvijek tamo!

— A što predstavljaju one druge stvari s lijeve strane iza njega? — upita Korak.

— To su kolibe urođenika — odvrati Tarzan.

— Polja su obrađena! — uzviknu žena.

— I neke sporedne zgrade su obnovljene — reče Tarzan. — To može značiti samo jedno: Vaziri su se vratili iz rata, moji vjerni Vaziri. Oni su obnovili ono što su Švabe razorili i sada čuvaju naš dom dok se ne vratimo.

odgajanje lavića

I tako su Tarzan-majmun, Jane Clayton i Korak stigli kući nakon duga izbivanja, a s njima je došao Jad-bal-ja, Zlatni lav, i kučka Za. Među prvima koji su ih dočekali i poželjeli im dobrodošlicu bio je stari Muviro, otac sina koji. je dao svoj život braneći dom i ženu majmuna-čovjeka.

— O, bwana — povika vjerni Crnac — moje stare oči postale su ponovo mlade kad su te ugledale. Prošlo je mnogo vremena otkako si otišao i mada su mnogi sumnjali da ćeš se vratiti, stari Muviro je znao da u velikom svijetu nema ničega što bi moglo savladati njegova gospodara. On je isto tako znao da će se njegov gospodar vratiti domu svoje ljubavi i zemlji u kojoj čekaju vjerni Vaziri ali da će se vratiti ona koju smo oplakivali kao mrtvu, to je nepojmljivo, i zato će u kolibama Vazirija noćas vladati veliko veselje. I zemlja će podrhtavati pod nogama ratnika koji će plesati i nebo će odzvanjati od veselih krikova njihovih žena, jer im se vratilo troje ljudi koje vole više od svega na zemlji.

I zaista, zavladalo je silno veselje u kolibama Vazirija. Veselje nije trajalo samo jednu noć, nego se produžilo mnoge noći, sve dok Tarzan nije bio prisiljen da prekine svečanosti kako bi sebi i svojoj obitelji priuštio nekoliko sati neprekinuta sna. Majmun-čovjek je ustanovio ne samo da su vjerni Vaziri, pod vodstvom isto tako vjernog engleskog nadzornika Jervisa, potpuno obnovili štagljeve,

obore, gospodarske zgrade i svoje kolibe, nego da su uredili i unutrašnjost bungalova, tako da je imanje po vanjskom izgledu bilo tačno onakvo kakvo je bilo prije upada Nijemaca.

Jervis se nalazio u Najrobiju po nekom poslu i vratio se na ranč tek nekoliko dana nakon njihova povratka. Njegovo iznenađenje i radost nisu bili manje iskreni od radosti Vazirija. S poglavicama i ratnicima sjedio je do nogu velikog bwane, slušajući pričanje o čudesnoj zemlji Pal-ul-donu, o pustolovinama što su ih njih troje doživjeli za vrijeme dok je Jane bila tamo zatočena. Divio se zajedno s Važnijima neobičnim miljenicima koje je majmun-čovjek doveo sa sobom. Već i to što je Tarzan odgajao urođeničkog bastarda bilo je čudnovato, ali da je usvojio mladunče svojih praiskonskih neprijatelja Nume i Sabor bijaše naprosto neshvatljivo. A isto je tako sve njih iznenadio način na koji je Tarzan odgajao lavića.

Zlatni lav i njegova pomajka smješteni su u jednom kutu spavaće sobe čovjeka-majmuna, i on je mnogo sati provodio vježbajući i odgajajući malu pjegavu žutu loptu — koja je sada bila sama nestašnost i dražest, ali koja će se jednog dana pretvoriti u ogromnu divlju grabežljivu zvijer.

Kako su dani prolazili i lavić rastao, Tarzan ga je naučio mnogim vještinama — da aportira, da liježe nepokretno na jedva čujno naređenje, da se kreće od tačke do tačke prema uputama, da po mirisu traži skrivene stvari te da ih donosi natrag. A kad je jelovniku dodano i meso, naučio ga je da ga uzima na način koji je vazda izazivao mračan smiješak na divljačkim usnama vazirijskih ratnika. Tarzan je, naime, načinio lutku i meso namijenjeno laviću uvijek je bilo pričvršćeno o vrat lutke. Nikada se način hranjenja nije mijenjao. Na riječ majmuna-čovjeka Zlatni lav bi se ispružio potrbuške, našto bi Tarzan uperio prst u lutku i prošaptao jednu jedinu riječ: »Ubij«. Ma koliko bio gladan, lav je naučio da nikada ne krene prema mesu dok mu gospodar ne bi prošaptao tu jednu riječ, a zatim bi jurnuo

divlje režeći ravno na meso. Dok je još bio malen, bilo mu je u početku teško da se popne do slasnog zalogaja na lutkinu vratu, ali kako je rastao, sve je lakše dosezao cilj i na kraju je uspijevao da u jednom skoku dosegne zalogaj, a lutka bi se svalila na leđa zajedno s mladim lavom.

Među svim tim lekcijama bila je jedna koju je bilo veoma teško naučiti, a tko zna bi li itko drugi osim Tarzana-majmuna, koga su zvijeri odgojile i koji je među njima odrastao, uspio nadvladati divlju krvožednost tog mesoždera i podvrći njegove instinkte svojoj volji. Prošli su tjedni i mjeseci dok mu napokon ni uspjelo savladati tu jednu tačku obuke lavića, tačku koja se sastojala u tome da na riječ »donesi« nađe predmet koji bi mu pokazao i donese ga gospodaru — pa bila to baš i lutka sa sirovim mesom oko vrata — a da se ne dotakne mesa niti ošteti lutku ili ono što je donosio, već da to oprezno položi pred noge majmuna-čovjeka. Naučio je da će nakon toga sigurno dobiti nagradu, koja se obično sastojala od dvostrukog obroka najdražeg mu mesa.

Lady Greystoke i Korak često su sa zanimanjem gledali kako Tarzan odgaja Zlatnog lava, iako je ona sumnjala da bi ovakva dresura mogla uspjeti kod mladog lava i imala neke zle slutnje da je cijeli taj Tarzanov program u stvari promašen.

— Što ćeš, zaboga, započeti s tom beštijom kad odraste? — upita ona. — Svi su izgledi da će narasti u snažnog Numu. Kako je navikao na ljude, on ih se uopće neće plašiti, a to što je uvijek dobivao hranu s gole lutke navest će ga da ubuduće traži hranu na vratu živih ljudi.

— On će jesti samo ono što mu ja pokažem — odgovori majmun-čovjek.

— Ali ti ne očekuješ da će uvijek jesti ljude? — upita ona smijući se.

— On neće nikada jesti ljude.

— Ali kako ćeš ti to spriječiti?

— Čini mi se, Jane, da ti potcjenjuješ inteligenciju lava ili je pak mnogo precjenjuješ. Ako je tvoja teorija tačna, najteži je dio zadatka još preda mnom, ali ako sam ja u pravu, on je praktički završen. Mi ćemo, međutim, još malo eksperimentirati i ustanoviti tko je u pravu. Poslije podne odvest ćemo našeg Jad-bal-ja u ravnicu. Tamo ima mnogo divljači i neće nam biti teško da se uvjerimo koliko mogu kontrolirati mladog Numu.

— Kladim se u sto funti — reče Korak smijući se — da će, kad jednom okusi svježu krv, uraditi upravo ono što mu se baš bude dopalo.

— Važi, sine moj — reče majmun-čovjek. — Mislim da ću pokazati tebi i tvojoj majci nešto o čemu ni vi ni itko drugi nije ni sanjao da se može ostvariti.

— Lord Greystoke, najbolji krotitelj životinja na svijetu! — povika Jane i Tarzan se nasmije zajedno s njom.

— Ne radi se o kroćenju životinja — reče majmun-čovjek. — Nitko osim Tarzana-majmuna ne bi mogao ostvariti plan na kome radim. Za ilustraciju uzmimo ovakav slučaj. Dođe vam neko stvorenje koje mrzite, koje po instinktu i nasljeđu smatrate smrtnim neprijateljem. Vi ga se bojite. Ne razumijete riječi koje izgovara. On.vam napokon, služeći se ponekad okrutnim metodama, naturi svoje želje. Vi možda izvršavate ono što on od vas traži, no radite li vi to iz nesebične odanosti? Ne, vi ste na to prisiljeni, i mrzite stvorenje koje vam je nametnulo svoju volju. Vi ga nećete poslušati, kad vam to god bude moguće. Ići ćete čak i dalje — okrenut ćete se protiv njega i uništiti ga. S druge strane, dođe vam netko blizak; on vam je prijatelj i zaštitnik. Razumije i govori jezik koji i vi razumijete i govorite. Hranio vas je. Zadobio je vaše povjerenje dobrotom i zaštitom i traži od vas da učinite nešto za njega. Hoćete li mu to odbiti? Ne, poslušat ćete drage volje. Tako će i Zlatni lav poslušati mene.

— Tako dugo dok mu to bude odgovaralo — primijeti Korak.

— A onda pođimo korak dalje — reče majmun-čovjek; — pretpostavimo da to stvorenje koje volite i slušate ima moć da vas kazni, pa čak i ubije ako je to potrebito da vas prisili da izvršite njegova naređenja. Hoćete li ga onda poslušati?

— Vidjet ćemo — reče Korak — kako će mi Zlatni lav na lak način donijeti sto funti.

Tog su se poslijepodneva uputili preko ravnice. Jad-bal-ja je koračao za Tarzanovim konjem. Sjahali su kod male skupine drveća podalje od bungalova i odatle produžili oprezno prema jednoj udolini gdje se obično moglo naći antilopa; uspinjali su se prema gustom šipražju, koje je obrubljivalo udolinu na njihovoj strani. Bili su zajedno Tarzan, Jane i Korak, a tik do Tarzana Zlatni lav — četiri lovca džungle, od kojih je Jad-bal-ja bio najmanje vješt. Prikradali su se kroz šipražje tako oprezno da je jedva koji listić zašuštao, dok napokon nisu ugledali ispod sebe udolinu gdje je mirno paslo malo krdo antilopa. Najbliže pasao je jedan stari mužjak. Na njega je Tarzan na neki tajanstveni način upozorio Jad-bal-ja. — Donesi ga — prošapta on, a Zlatni lav je jedva čujnim mumljanjem dao na znanje da je razumio što se od njega traži.

Neopaženo se probijao kroz šipražje, a antilope su nastavile da pasu ne sluteći ništa. Udaljenost između lava i njegove lovine bila je suviše velika a da bi mogao s uspjehom navaliti, i zato se Jad-bal-ja pritajio u šipražju, čekajući da antilope pasući dođu bliže ili da se okrenu od njega. Od njih četvoro koji su promatrali krdo na paši nije se čuo ni glas, niti su životinje slutile neposrednu opasnost. Stari se mužjak približio Jad-bal-jau. Lav se gotovo neprimjetno spremao da napadne. Jedini uočljivi znak bilo je trzanje vrška njegova repa, a zatim — kao munja s neba, kao strijela iz luka, u tren oka je poletio strašnom brzinom. Stigao je gotovo do žrtve prije no što je ova postala svjesna opasnosti, a onda je već bilo kasno, jer

tek što se antilopa pokrenula, lav se podigao na stražnje noge i zgrabio je, dok se mirno krdo dalo u bezglavi bijeg.

— Sada ćemo vidjeti — reče Korak.

— On će antilopu donijeti meni — reče Tarzan uvjereno.

Jane i Korak su iz blizine promatrali što će lav učiniti kad mu miris tople krvi prodre u nozdrve. On je omirisa i zareži, a zatim isturi pandže. Tarzan ga odgurne dlanom a lav zareži još ljuće...

Zlatni lav oklijevao je jedan trenutak režeći nad ubijenim plijenom. Zatim je zgrabio antilopu za vrat i glavom okrenutom na jednu stranu počeo je polako vući prema Tarzanu. Dovukao je ubijenu antilopu kroz šipražje i spustio je do nogu svog gospodara, zaustavio se i pogledao u lice čovjeka-majmuna s izrazom koji bi se mogao protumačiti samo kao ponos zbog postignutog uspjeha i kao molba za pohvalu.

Tarzan ga pomilova po glavi i pohvali ga tihim glasom, a zatim lovačkim nožem prereže vrat antilopi i pusti joj krv.

Jane i Korak su iz blizine promatrali Jad-bal-ja. Što će lav učiniti kad mu miris svježe tople krvi dopre u nozdrve? On je omiriše i zareži, a zatim isturi pandže i pogleda njih troje. Majmun-čovjek ga odgurne dlanom, a lav zareži ljutito i naglo posegne prema njemu.

Brz je Numa, brz je i jelen Bara, ali Tarzan-majmun je munja! Udario je tako brzo i tako snažno da je Jad-bal-ja pao na leđa gotovo u istom trenutku kad je zarežao na svog gospodara. Brzo se opet podigao na noge i njih dvojica su stajali licem u lice.

— Lezi — zapovjedi majmun-čovjek. — Lezi, Jad-bal-ja!... Glas mu je bio tih i čvrst. Lav je oklijevao samo tren, a zatim je legao kao što ga je Tarzan-majmun učio da to čini na njegovu zapovijed. Tarzan se okrene i podigne tijelo antilope na rame.

— Dođi — reče on Jad-bal-jau. — Slijedi me! ... I ne pogledavši više mesoždera, krene prema konjima.

— Mogao sam to znati — reče Korak kroz smijeh — i uštedjeti sto funti.

— Razumije se da si mogao znati — reče njegova majka.

susret s tajnom

Jedna prilično privlačna iako malo odviše nakinđurena mlada žena ručala je u nekom drugorazrednom londonskom lokalu. Upadala je u oči ne toliko zbog naočita stasa i grube ljepote lica koliko zbog proporcija i izgleda njezina pratioca, krupna i skladno građena čovjeka od oko dvadeset pet godina kome je ogromna bradurina davala izgled čovjeka koji se sakriva u zasjedi. Bio je veoma visok. Ramena su mu bila široka, prsa razvijena, a kukovi uski. Građa tijela, držanje i sve drugo na njemu odavalo je bez sumnje aktivnog atletu.

Razgovarali su, a taj je razgovor povremeno prelazio u žestoko objašnjavanje.

– Kažem ti — reče čovjek — da ne razumijem zašto bi mi bili potrebni ostali. Zašto da oni dijele s nama, zašto da se dijeli na šest dijelova ono što bismo nas dvoje mogli imati sami?

– Da se ostvari taj plan treba imati novaca — odgovori ona — a novaca nemamo ni ti ni ja. Oni imaju novaca i financirat će nas; mene zbog znanja, a tebe zbog tvog izgleda i snage. Tražili su te, Estebane, pune dvije godine, a sada kad su te pronašli ne bih željela da budem u tvojoj koži ako ih prevariš. Oni bi ti vrlo lako mogli prerezati grkljan, Estebane, ako samo i pomisle da te više ne bi mogli upotrijebiti, sada kad su ti poznati svi detalji plana. Ali ako bi ti pokušao da iz njih izvučeš svaku moguću korist — ...Ona zastane sliježući ramenima, — Ne, dragi

moj, previše volim život a da bih ti se pridružila u takvoj zavjeri.

— Ali kažem ti, Floro, da bi trebalo da iz toga izvučemo više no što oni hoće dati. Ti jedina znaš gdje je blago, a ja preuzimam svu opasnost, pa zašto da ne dobijemo više od jedne šestine?

— Govori onda sam s njima, Estebane — reče djevojka sliježući ramenima — ali ako hoćeš poslušati moj savjet, budi zadovoljan s onim što ti se nudi. Ne samo da ja imam sve podatke, bez kojih oni ne mogu ništa, nego sam uz to i tebe našla, pa ipak ne tražim sve — ja ću biti zadovoljna s jednom šestinom, a uvjeravam te da će, ukoliko ne zabrljaš, jedna šestina biti svakome dovoljna do kraja života.

Čovjek nije izgledao da je baš previše uvjeren i mlada je žena imala osjećaj da bi ga morala više kontrolirati. O njemu je znala zaista vrlo malo, a susrela se s njim svega nekoliko puta otkako ga je prije otprilike dva mjeseca otkrila na platnu jednog londonskog kinematografa u ulozi rimskog vojnika pretorijanske garde.

Tu je ulogu dobio jedino zbog svog atletskog stasa i savršene građe tijela, a bila je to jedna od manjih uloga. Flora Hawkes je od svih onih hiljada koje su ga vidjele na ekranu bez sumnje bila jedina kod koje nije pobudio samo prolazno zanimanje, a to njezino zanimanje nisu pobudile njegove glumačke sposobnosti, nego to što su ona i njezini ortaci već više od dvije godine tražili upravo takvog čovjeka kakav je bio Esteban Miranda. Činilo se da će biti težak podvig pronaći Mirandu od krvi i mesa, no ona ga je poslije jednomjesečnog i na izgled bezuspješnog traženja pronašla među tucetom besposlenih glumaca u jednom od manjih londonskih studija. Da bi s njim sklopila poznanstvo, nisu joj bile potrebne nikakve druge preporuke osim dobrog izgleda, i dok su njihovi odnosi pomalo prelazili u intimnost, ona mu nije spominjala stvarni razlog zbog kojeg je uspostavila tu vezu.

Njoj je bilo jasno da je on Španjolac, i to očito iz dobre obitelji, a da je bezobziran, moglo se zaključiti po brzini s kojom je pristao da sudjeluje u mračnom pothvatu kojega se plan rodio u glavi Flore Hawkes, a koji je ona sa svoja četiri ortaka razradila u detalje. Poznavajući ga kao beskrupoloznog čovjeka, bila je svjesna da će mu jednog dana morati otkriti pojedinosti plana, a bojala se da on to ne zloupotrijebi, i znala je da će morati poduzeti sve mjere opreza da ga u tome spriječi. Ključ toga plana držala je dosad isključivo za sebe, i nije ga odavala ni jednom od svojih ortaka.

Sjedili su nekoliko trenutaka šuteći i igrajući se praznim čašama iz kojih su pili. Kad ga je malo zatim pogledala, on ju je fiksirao, a izraz njegovih očiju lako bi mogla razumjeti i manje profinjena žena no što je bila Flora Hawkes.

— Ja ću za tebe učiniti sve što hoćeš, Floro — reče on jer kad sam s tobom, zaboravljam na zlato i mislim samo na onu drugu nagradu koju mi ti neprestano uskraćuješ a koju ću jednog dana ipak dobiti.

— Ljubav i posao ne idu zajedno — odgovori djevojka. — Pričekaj dok ne uspijemo u ovom poslu, Estebane, pa ćemo onda moći govoriti o ljubavi.

— Ti me ne voliš — prošapće on promuklo. — Znam ... vidio sam da su i svi ostali zaljubljeni u tebe. Mrzim ih zbog toga. Pri samoj pomisli da si zaljubljena u jednog od njih dođe mi da mu iščupam srce. Ponekad sam povjerovao da si doista zaljubljena, čas u jednoga čas u drugoga. Previše si prisna s njima, Floro. Vidio sam kako ti John Peebles stišće ruku kad misli da to nitko ne vidi, a kad plešeš s Dickom Throckom, on te drži preblizu i vi plešete priljubljenih obraza. Kažem ti, Floro, da ja to ne volim, i jednog ću dana zaboraviti na zlato — mislit ću samo na tebe, a onda će se dogoditi nešto i neće ih više biti toliko pri podjeli zlata koje ću donijeti iz Afrike. A Bluber i Kraski su gotovo isto tako pokvareni; Kraski je možda najgori, jer on

je zgodan đavo, a ja ne volim kad ga ti zaljubljeno promatraš.

U djevojčinim očima pojavi se bljesak sve većeg gnjeva. Ušutkala ga je bijesnim pokretom.

— Što se tebe, senor Miranda, tiče koga ću izabrati za prijatelja, kako ću se prema njemu vladati i kako će se on vladati prema meni? Hoću da ti bude jasno da ja sve njih poznajem godinama, dok sam tebe upoznala tek prije nekoliko tjedana, pa ako bi već netko imao pravo da mi propisuje kako ću se vladati (a to pravo, hvala bogu, nema nitko), onda bi to prije bio netko od njih nego ti.

Njegove su oči planule gnjevom.

— Tako sam i mislio! — uzvikne on. — Ti voliš jednoga od njih.

Podigao se napola i nagnuo se preko stola, prijeteći. — Reci mi samo koji je, i ja ću ga sasjeći na komade!

Prošao je prstima kroz svoju dugu crnu kosu, tako da mu se na kraju nakostriješila poput grive razljućenog lava. Oči su mu tako sijevale da je djevojku zazeblo oko srca. Izgledao je kao čovjek koji je sišao s uma; ako već nije bio manijak, svakako je izgledao tako, a uplašena je djevojka shvatila da ga mora smiriti.

— No, no, Estebane, nema potrebe da padaš u takvu jarost nizašto. Nisam rekla da volim jednoga od njih, a niti sam rekla da tebe ne volim, samo nisam navikla da mi se netko udvara na ovakav način. Tvoje španjolske senorite možda to vole, ali ja sam Engleskinja, pa ako me voliš, postupaj sa mnom kao što bi to činio zaljubljeni Englez.

— Nisi rekla da voliš jednog od njih, ne, ali s druge strane nisi rekla ni da ne voliš; reci mi, Floro, kojega to od njih voliš?

Njegove su oči još uvijek plamtjele, a krupno mu je tijelo drhtalo od suzdržane strasti.

— Ne volim nijednoga, Estebane — odgovori ona — a u ovom času ne volim ni tebe. Ali mogla bih, Estebane, tek toliko hoću da ti kažem. Mogla bih te voljeti, ali neću to

sebi dopustiti dok se god ne vratiš i dok ne budemo mogli živjeti gdje god i kako god budemo željeli. Tada, možda — ali čak i u tom slučaju, ja ne obećavam.

— Bolje da obećaš — reče on mračno, iako je bilo očito da se malo smirio. — Bolje da obećaš, Floro, jer mi do zlata nije nimalo stalo ako uz to ne budem mogao imati i tebe.

— Pst — opomenu ga ona — eno ih gdje dolaze; uostalom, i vrijeme je; kasne punih pola sata.

Čovjek pogleda u pravcu u kome je i ona gledala, te su tako njih dvoje sjedeći promatrali kako se približavaju četvorica ljudi koji su upravo ušli u lokal. Dvojica od njih očito bijahu Englezi: krupni, mesnati momci iz srednjeg staleža, koji su izgledali kao bivši boksači, a to su doista i bili. Treći, Adolf Bluber, bio je mali debeli Nijemac, okrugla crvena lica i bikovske šije. Posljednji, najmlađi od četvorice, veoma je odudarao od ostalih svojim izgledom. Njegovo glatko lice, čisti ten i velike tamne oči bili su već i sami dovoljni da pobude Mirandinu ljubomoru, ali je on uz to imao još i valovitu smeđu kosu, stas grčkog boga i skladnost ruskog plesača, što je Carl Kraski u stvari i bio, kad bi mu se prohtjelo da ne bude vucibatina.

Djevojka je ljupko pozdravila tu četvoricu, dok im se Španjolac samo osorno naklonio kad su primakli stolice i posjedali za stol.

— Pivo! — viknu Peebles, lupajući po stolu da bi privukao pažnju konobara. — Da naručimo pivo.

Prijedlog je primljen s jednoglasnim odobravanjem, i dok su čekali na piće, govorili su nemarno o nevažnim stvarima; o vrućini, o tome zašto su zakasnili i o beznačajnim događajima otkako su se posljednji put vidjeli. Za sve to vrijeme Esteban je sjedio šuteći i mrzovoljan, no kad se konobar vratio, nazdravili su Flori, kako su već odavna običavali započinjati sastanak. Zatim su prešli na posao.

— Eto nas ovdje — poviče Peebles; — imamo sve: Flora planove, mi novac, señora Mirandu — i potpuno smo spremni; dragi moji.

— Koliko imate novaca? — upita Flora. — To će zahtijevati mnogo novaca, i nema nikakva smisla početi bez veće svote.

Peebles se okrenu Bluberu.

— Tu je — reče — naš vražji blagajnik. Ova debela švapska lopuža može nam reći koliko imamo.

Bluber se ljigavo nasmiješi i protrlja dlanove svojih debelih ruku.

— Topro — reče on — koliko fi mislite, Miss Flora, da pi nama trepalo?

— Sigurno bi nam trebalo najmanje dvije hiljade funti — odgovori ona brzo.

— Ali, ne — povika Bluber — pa to je ušasno mnogo, tfije hiljate funti!

Djevojka napravi pokret gađenja.

— Rekla sam vam već na samom početku da ne bih htjela imati ništa s društvom sitnih škrtaca, i dok god ne budete imali dovoljno novaca da se ta stvar kako treba izvede, neću vam dati karte i kurseve, bez kojih se ne možete nadati da ćete doprijeti do riznice u kojoj je uskladišteno toliko zlata da bismo njime mogli kupiti cijeli ovaj otok, ako je samo upola tačno ono što sam o njoj čula. Vi se možete pokupiti i potrošiti vaš novac, ali prije no što ću vam dati informacije koje će vas učiniti najbogatijim ljudima na svijetu morate mi pokazati da raspolažete barem s dvije hiljade funti.

— Onaj klipan ima novac — progunđa Throck — ubio me bog ako nema.

— On ne može biti drukčiji — zareža Kraski — takav je on momak; ako bi se Bluber namjeravao oženiti, pokušao bi da se pogađa s matičarom.

— Pa topro — uzdahnu Bluber — ali sašto da potrošimo fiše nofaca nego je potrebno? Ako mošemo proći sa hiljatu funti, tim polje.

— Sigurno — okosi se djevojka na njega. — Ne bude li nam potrebno više od hiljadu funti, to će biti sve što ćete potrošiti, ali morate imati dvije hiljade za svaki slučaj, a po onom što sam u toj zemlji vidjela, vjerojatno je da ćete se susresti s više nevolja nego bilo čega drugoga.

— Jao! — uzviknu Bluber.

— Ima on novac — reče Peebles — dajte da sada prijeđemo na stvar.

— Možda ga ima, ali ja bih htjela prvo da ga vidim — odgovori djevojka.

— Šta fi mislite da ja saf taj nofac nosim u tšepu? — povika Bluber.

— Nije li ti dovoljna naša riječ? — progunđa Throck.

— Zgodno ste vi društvo lopova kad me tako pitate — odgovori ona smijući se u lice tim kršnim nitkovima. No Kraskom ću vjerovati na riječ; ako mi on kaže da imate novaca, i to toliko da se mogu pokriti svi troškovi našeg pothvata, ja ću mu vjerovati.

Peebles i Throck se ljutito namršte, a Mirandine oči pretvorile su se u dva uska, neugodna proreza kad je uperio oči u u Kraskog. Bluber, naprotiv, uopće nije bio pogođen; on je očito volio da ga se što više vrijeđa. Ako se netko prema njemu odnosio s pažnjom i poštovanjem, on bi postajao drzak, a puzao bi pod rukom koja ga je udarila. Samo se na licu Kraskog pojavio samouvjereni smiješak, zbog kojeg je Španjolcu uzavrela krv.

— Bluber ima novac, Floro reče on. — Svaki je od nas doprinio svoj dio. Imenovali smo Blubera blagajnikom, fer znamo da će stiskati svaki groš, i uvijek će prije vrisnuti no što ga ispusti. Naš je plan sada da napustimo London po dvojica.

Izvadio je iž džepa nekakvu kartu, razvio je i prostro na stol. Pri tom je pokazao na tačku što je bila označena sa »X«.

— Tu ćemo se sastati i opremiti našu ekspediciju. Prvi će krenuti Bluber i Miranda; za njima Peebles i Throck. U vrijeme kad nas dvoje stignemo, sve će već biti spremno za pokret u unutrašnjost, gdje ćemo udariti stalni logor izvan utrtih putova, a što je moguće bliže našem cilju. Miranda će se zabavljati prerušavanjem dok ne bude spreman za završni dio dalekog putovanja. Smatram da se dobro pripremio za ulogu koju treba da odigra, i da je u stanju da je savršeno odglumi. Budući da će morati zavarati samo neuke Crnce i divlje zvijeri, to neće iziskivati prevelike napore njegovih glumačkih sposobnosti.

U mekom glasu kojim je otežući izgovarao riječi bilo je prikrivenog sarkazma, ali ga je Španjolac osjetio i oči su mu zablistale zloslutnim sjajem.

— Znači li to — upita Miranda mirnim glasom, koji nije bio u skladu s njegovim namrgođenim licem — da vi i Flora Hawkes putujete zajedno do mjesta »X« ?

— Da, ako niste glupan — odgovori Kraski.

Španjolac se napola digao i nagnuo se, prijeteći, preko stola prema Kraskom. Djevojka, koja je sjedila do njega, zgrabi ga za kaput.

— Ništa od toga! — reče ona vukući ga natrag na stolicu. — Toga je već bilo previše među vama; bude li još, ja ću vas napustiti i potražiti prikladnije članove ekspedicije.

— Tako je, prekinite, tu smo, i to ti je! — vikne Peebles ratoborno.

— John je u pravu — zagrmi Throck svojim dubokim basom — i ja sam tu da ga podržim. Ako nastavite, ja ću vam dati nekoliko vrućih — i on pogleda prvo Mirandu a zatim Kraskog.

— Hajde — umirivao je Bluber — rukujte se i budite dobri prijatelji.

— Tako je povika Peebles — tako se govori. Pruži mu ruku, Estebane. Hajde, Kraski, zakopaj ratnu sjekiru. Ne smijemo ovu stvar započeti neprijateljstvima, eto tu smo, i to vam je to!

Kraski, koji je osjetio da dobro stoji kod Flore, pružio je velikodušno ruku preko stola prema Španjolcu. Esteban je trenutak oklijevao.

— Hajde, čovječe, rukuj se — progunđa Throck — ili se vrati svom zaposlenju kao prekobrojni, a mi ćemo za tvoj posao naći nekog drugog i podijeliti plijen s njim.

Mračni izraz Španjolčeva lica odjednom se ozari ugodnim smiješkom. On brzo pruži ruku Kraskome.

— Oprosti mi — reče — ja sam nagao, ali time ništa ne mislim. Flora Hawkes je u pravu. Moramo svi biti prijatelji, i u to ime, koliko je do mene, evo moje ruke, Kraski.

— Dobro — reče Kraski — žao mi je ako sam te uvrijedio.

— Pri tom je zaboravio da je Miranda glumac, a da je mogao zaviriti duboko u njegovu mračnu dušu, bio bi protrnuo.

— A sada, kad ste opet topri prijatelji —reče Bluber trljajući svoje ljigave ruke — sašto se sada ne bi dogoforili kad ćemo početi? Flora dati meni karta i prafce i mi možemo početi otmah.

— Posudi mi olovku, Kraski — reče djevojka, i kada joj je čovjek dao olovku, ona potraži na karti jedno mjesto još dalje u unutrašnjosti od tačke X, te ga zaokruži olovkom.

— To je O — reče ona. — Tek kad dođemo tamo, dobit ćete konačna uputstva i kurseve.

Bluber podigne ruke. — Ah, gospođice Flora, što vi mislite da mi, potrošimo tfije hiljate funta na mačka u freći? Ah, ne sahtijefate valjda to od nas? Moramo sve fitjeti prije neko potrošimo samo jetan groš.

— Jeste, tu smo, i to ti je to! — zagrmi John Peebles udarajući šakom po stolu.

Djevojka se bez žurbe podigne sa stolice. — Oh, vrlo dobro — reče ona sliježući ramenima. — Ako vi tako mislite, mogli bismo od svega odustati.

— Oh, čekajte, čekajte, Flora — uzvikne Bluber, ustajući naglo. — Nemojte se usrujati. Zar ne mošete fidjeti na čemu smo? Tfije hiljade je mnogo novac, a mi smo topri poslofni ljuti. Ne bi trebali potrošiti saf nofac ako za njega ništa ne topijemo.

— Ne tražim od vas da ga potrošite i da pri tom ništa ne dobijete — odvrati djevojka zajedljivo — ali ako itko u ovoj ekipi treba nekom da vjeruje, to ste vi koji ćete meni vjerovati. Ako vam dam sve podatke kojima raspolažem, ništa vas na svijetu ne može spriječiti da me ostavite na cjedilu; a ja ne namjeravam to dopustiti.

— Ali mi nismo pudale, gospođice Flora — ustrajao je Bluber. — Mi nećemo nikat pomisliti na to da fas prefarimo.

— Niste vi anđeli, Bluber, nijedan među vama nije anđeo — odvrati djevojka. — Ako hoćete nastaviti, to će biti onako kako ja hoću, a ja namjeravam biti tamo na kraju, da dobijem što mi pripada. Do sada ste mi vjerovali na riječ da imam podatke, a i nadalje mi morate vjerovati — ili nema ništa od svega. Što bi meni koristilo da odem u tu prokletu džunglu, da podnosim sve tegobe koje nas tamo čekaju, da vučem vas sa sobom, ako ne bismo mogli doći do blaga kad stignemo? A nisam tolika budala da vjerujem kako bih mogla uteći s njim od ovakve bande lopova kao što ste vi, sve da vas i pokušam nasamariti. Dok s vama igram otvorenim kartama, osjećam se savršeno sigurnom, jer znam da će se bilo Esteban, bilo Carl brinuti za mene, ali ne znam što ćete vi ostali uraditi. Polazimo ili ne?

— Pa, Johne, što mislite fi i Dick? — upita Bluber obrativši se dvojici bivših boksača. — Za Carla snam da misli što i Flora. No? Šta?

— Do đavola — reče Throck — nikome nisam mnogo vjerovao ako nisam morao, ali mi se sada čini da moramo vjerovati Flori.

— I ja mislim isto tako — reče John Peebles. — Ali ako pokušaš nešto, Floro ... — I on načini značajnu kretnju prstima preko grkljana.

— Razumijem, Johne — reče djevojka smijući se — i znam da bi ti to učinio isto tako brzo za dvije funte kao i za dvije hiljade. Ali onda se vi svi slažete da nastavimo prema mojem planu? I ti, Carl?

Rus kimnu glavom.

— Što god ostali kažu vrijedi i za mene — napomene.

I tako je to lopovsko malo društvo počelo razrađivati svoje planove, svaku i najmanju sitnicu koja je bila potrebna da ih dovede do tačke O što ju je djevojka ucrtala na karti.

što su odali tragovi

Kad je Jad-bal-ja, Zlatni lav, napunio dvije godine, bio je to najveličanstveniji primjerak svoje vrste od svih što su ih Greystokovi ikad vidjeli. Po veličini znatno je nadilazio odrasle mužjake; izgled mu je bio prekrasan; po plemenitoj glavi i crnoj grivi bio je nalik na potpuno odraslog mužjaka, dok je inteligencijom znatno nadmašio svoju divlju šumsku braću.

Jad-bal-ja predstavljao je nepresušni izvor ponosa i zadovoljstva za majmuna-čovjeka, koji ga je uvježbao tako brižljivo i hranio ga promišljeno sa ciljem da u punoj mjeri razvije njegove skrivene sposobnosti. Lav više nije spavao podno kreveta svoga gospodara, već je Tarzan sagradio za njega jaki kavez iza bungalova, jer tko je bolje od majmuna-čovjeka znao da lav, kakav god bio i kako god bio odgojen, ipak ostaje lav — divlji mesožder. Prve je godine po volji tumarao po kući i imanju. Kasnije je izlazio samo u Tarzanovu društvu. Često su njih dvojica lutali ravnicom i džunglom loveći zajedno. Lav se gotovo podjednako sprijateljio s Jane i Korakom, tako da ga se oni nisu ni bojali niti su gajili nepovjerenje prema njemu, ali je prema Tarzanu-majmunu pokazivao najveću sklonost. Navikao se i na Crnce Tarzanova domaćinstva, nikada nije napadao domaće životinje i perad, nakon što mu je Tarzan u ranoj mladosti utuvio da ga poslije grabežljivih izleta u obore i kokošinjce odmah čeka odgovarajuća kazna. Bez sumnje je odlučujući faktor u tome što su mogli očuvati

stoku na imanju bilo što nikad nisu dopustili da lav pregladni.

Činilo se da se čovjek i zvijer savršeno razumiju. Neće baš biti da je lav razumio sve što mu je Tarzan govorio, no bilo kako bilo, lakoća s kojom je on saopćavao svoje želje lavu bila je gotovo nepojmljiva. Poslušnost koju je kod mladunčeta izazvala mješavina strogosti i ljubavi pretvorila se većim dijelom u naviku kod odraslog lava. Na Tarzanovo naređenje donosio bi pred noge svoga gospodara s velikih udaljenosti antilopu ili zebru ne pokušavajući da kuša meso. Ulovio bi i donosio čak i žive, nepovrijedene životinje.

Takav je, eto, bio Zlatni lav što je sa svojim gospodarem tumarao praiskonskim prašumama.

Baš u to vrijeme doprle su do čovjeka-majmuna glasine o nekoj grabežljivoj bandi zapadno i južno od njegova imanja; ružne priče o pljačkanju slonovače, o odvođenju u roblje i mučenjima, kakve nisu pomutile mir Tarzanove džungle već odavno. Uz to su došle i druge priče što su kod Tarzana izazvale mrštenje obrva i nedoumicu, no zatim je prošlo mjesec dana u toku kojega Tarzan više nije čuo nikakvih glasina sa zapada.

Rat je bogatstvo Greystokovih sveo na mršave prihode. Oni su za stvar Saveznika dali praktički sve, a sada se gotovo sve što im je preostalo utrošilo za obnovu Tarzanova afričkog posjeda.

— Čini se, Jane — reče on svojoj ženi jedne noći — da nas vrlo vjerojatno čeka još jedno putovanje u Opar.

— Plašim se i pomisliti na to. Neću da ideš — reče ona. — Ti si dva puta jedva izvukao živu glavu iz tog strašnog grada. Treći put možda nećeš imati toliko sreće. Mi imamo dovoljno, Johne, pa možemo sebi omogućiti udobnost i sreću ovdje. Zašto da ono što vrijedi više nego sva blaga stavljamo na kocku pokušavajući ponovo da se dokopamo blaga iz riznice.

— Nema opasnosti, Jane — uvjeravao ju je on. — Posljednji put mi je Werner bio za petama, pa sam između njega i potresa gotovo zaglavio. Nije, međutim, vjerojatno da bi mi takav stjecaj okolnosti ponovo pomrsio račune.

— Nećeš ići sam, Johne? — upita ona. — Povest ćeš i Koraka sa sobom?

— Ne — reče on — njega neću povesti. On mora ostati s tobom, jer su moja duga izbivanja u stvari opasnija za tebe nego za mene. Uzet ću pedeset Vazirija da mi nose zlato, pa će nam to omogućiti da iznesemo dovoljno da nam dugo potraje.

— A Jad-bal-ja — upita ona — hoćeš li njega povesti?

— Neću, bolje da on ostane ovdje. Korak se za njega može brinuti i voditi ga povremeno u lov. Namjeravam putovati brzo, a to putovanje bilo bi za njega suviše naporno: lavovi se ne vole kretati po žarkom suncu, a budući da ćemo putovati uglavnom danju, sumnjam da bi Jad-bal-ja dugo izdržao.

I tako se desilo da se Tarzan-majmun još jednom uputio dugim putem koji vodi u Opar. S njim je krenulo pedesetak odabranih divovskih Vazirija, iz ratničkog plemena koje je izabralo Tarzana za poglavicu. Na verandi bungalova stajali su Jane i Korak mašući rukama u znak pozdrava, dok je iz pozadine zdanja do Tarzanovih ušiju dopirala glasna rika Jad-bal-ja, Zlatnog lava. Kako su odmicali, pratio ih je preko valovite ravnice Numin glas, sve dok na kraju nije zamro u daljini.

Iako mu je brzina bila ograničena brzinom najsporijeg Crnca, Tarzan je srazmjerno brzo napredovao. Udaljenost Opara od imanja iznosila je za ljude bez tereta, kao što su bili oni, dobrih dvadeset pet dana hoda, dok će na povratku, kad budu opterećeni šipkama zlata, napredovati znatno polaganije. Zbog svega toga majmun-čovjek je za taj pothvat predvidio dva mjeseca. Kako je njegova pratnja bila sastavljena isključivo od iskusnih ratnika, mogao je zaista brzo napredovati. Budući da su svi bili lovci, a kreta-

Tarzan se još jednom uputio putem koji vodi u Opar. Slijedilo ga je pedesetak Vazirija... Na verandi bungalova stajali su Jane i Korak i mahali u znak pozdrava, a iz pozadine dopirala je rika Zlatnog lava.

li su se kroz predjele pune divljači, nisu nosili nikakvih namirnica te nije trebalo da se opterećuju nezgrapnom opremom bijelih lovaca.

Trnovita boma i nešto lišća bilo im je sklonište noću, dok su koplja, strijele i sposobnosti njihovog velikog bijelog poglavice jamčili da im trbusi nikad neće biti prazni.

S odabranim ljudima što ih je poveo sa sobom Tarzan se nadao da će put do Opara prevaliti za dvadeset jedan dan, a da je putovao sam, mogao je postići dva do tri puta veću brzinu, jer kad bi Tarzan odlučio da putuje brzo, on bi naprosto letio kroz džunglu, gdje se osjećao kao kod kuće, kako danju tako i noću, a uz to je bio gotovo neumoran.

Jednog poslijepodneva trećeg tjedna marša, Tarzan, koji je bio daleko ispred Crnaca u potrazi za lovinom, iznenada naiđe na truplo Bare, jelena, kome je pernata strijela izvirivala iz slabina. Bilo je očito da je Bara bio ranjen podalje od mjesta gdje je legao da ugine, jer je položaj strijele odavao da ona nije mogla prouzrokovati trenutačnu smrt. Ali ono što je naročito privuklo pažnju majmuna-čovjeka, čak i prije no što je prišao bliže da potanje pregleda jelena, bila je vrsta strijele. Prepoznao je strijelu čim ju je izvukao iz jelenova tijela, i ona ga je ispunila takvim čuđenjem kao kad bismo vi ili ja ugledali frizuru urođenika iz plemena Svazi na Brodwayu ili Strandu, jer je strijela bila upravo onakva kakvu možete kupiti u gotovo svakoj trgovini sportskim potrepštinama u svakom većem gradu svijeta. Takve se strijele prodaju i upotrebljavaju za vježbanje u gađanju po parkovima i predgrađima. Ništa nije moglo biti neskladnije od te glupe igračke u srcu Afrike, pa ipak je ona, sudeći po mrtvom truplu Bare, djelotvorno izvršila svoj zadatak, mada je majmun-čovjek nagađao da je strijelu odapela neuvježbana ruka.

To je pobudilo Tarzanovu radoznalost, a uz to i njegov urođeni oprez. Čovjek mora dobro poznavati džunglu ako hoće u njoj dugo poživjeti, a tko hoće dobro upoznati

džunglu ne smije dopustiti da mu bilo kakav neobičan događaj ili okolnost ostanu neobjašnjeni. I tako je Tarzan krenuo Barinim tragom, ne bi li po mogućnosti utvrdio kakvo je to stvorenje ubilo Baru. Lako je bilo slijediti krvavi trag, i majmun-čovjek se pitao zašto lovac nije pošao tragom ubijene divljači, koja je očito uginula još prethodnog dana. Ustanovio je da je Bara prevalio dugačak put, te je sunce već bilo nisko na zapadu kad je Tarzan naišao na prve znakove što ih je ostavio ubojica životinje. To su bili otisci stopala koji su ga ispunili isto takvim iznenađenjem kao i strijela. Pažljivo ih je ispitao i saginjući se duboko čak ih je i onjušio svojim osjetljivim nozdrvama. Nevjerojatno! Koliko god je to izgledalo nemoguće, ali ti otisci golih stopala potjecali su od bijelca — krupna čovjeka, vjerojatno isto tako golema kao što je bio sam Tarzan. Stojeći tako i zureći u tragove tajanstvenog stranca, prošao je prstima jedne ruke kroz svoju gustu crnu kosu kretnjom koja je odavala da se našao u velikoj nedoumici.

Kakav li to nagi bijeli čovjek tu u Tarzanovoj džungli ubija Tarzanovu divljač strelicom iz streličarskog kluba? Nevjerojatno da takav uopće postoji, no čovjek-majmun prisjeti se neodređenih glasina što ih je čuo prije četiri sedmice. Čvrsto odlučivši da objasni tu tajnu, krene tragom nepoznatog — hirovitim tragom koji je vijugao džunglom očigledno besciljno, a bio je, po Tarzanovu nagađanju, posljedica neznanja neiskusnog lovca. Tek kad se spustila noć, naišao je na rješenje zagonetke, a bilo je već tamno kao u rogu kad je majmun-čovjek opet krenuo prema logoru.

Znao je da njegovi Vaziri očekuju meso i nije imao namjeru da razočara, mada je ustanovio da on nije jedini mesožder koji lovi u tom predjelu. Isprekidano gunđanje lava u neposrednoj blizini bilo je prvo što ga je na to upozorilo, a zatim je u daljini začuo i riku drugoga. Ali od kakva je značenja bilo za majmuna-čovjeka što drugi love?

Ne bi bilo ni prvi ni posljednji put da on svoju vještinu, snagu i brzinu omjeri s ostalim lovcima tog divljeg svijeta — kako s ljudima tako i sa životinjama.

I tako je Tarzan naposljetku uspio da, ispred nosa razočaranog i razbješnjelog lava, ubije tustu antilopu što ju je lav namijenio sebi. Bacivši lovinu na rame gotovo ispred lava koji se ustremio na nju, Tarzan se hitro prebaci na donje grane jednog drveta i nasmijavši se posprdno velikoj mački nečujno nestane u noći.

Pronašao je bez teškoća logor i svoje gladne Crnce, koji su imali toliko povjerenja u njega da nisu ni trenutka sumnjali da će se on vratiti s mesom za njih.

Sutradan rano ujutro Tarzan je ponovo krenuo prema Oparu; uputivši Vaziri je da nastave marš najkraćim putem, on ih napusti da bi nastavio istraživanje zagonetnog prisustva na koje su ga upozorili strijela i tragovi. Kad je opet stigao do mjesta gdje ga je tama natjerala da prekine svoje istraživanje, našao je tragove nepoznatog čovjeka. Nije ih dugo slijedio, kadli odjednom naiđe na nov dokaz prisutnosti te nove i zloslutne ličnosti: preko staze ležalo je tijelo divovskog majmuna, jednog iz plemena čovjekolikih majmuna, među kojima je odrastao i Tarzan. Iz dlakavog trbuha Manganijeva virila je strelica, tvornički proizvod civilizacije. Oči majmuna-čovjeka odjednom se suze a pogled mu se smrači. Tko se usudio prodrijeti u njegov sveti zabran i tako bezdušno klati njegov narod?

Iz grla majmuna-čovjeka začu se duboko režanje. S odjećom civilizacije bio je odbačen i njen tanki sloj što ga je Tarzan nosio u društvu bijelaca. Čovjek što je promatrao leš svog dlakavog rođaka nije više bio engleski lord, nego zvijer džungle u čijim je grudima bjesnila neugasiva vatra sumnje i mržnje prema čovjeku, što je nasljeđe onih koji su uzgojeni u džungli. Grabežljiva zvijer je razgledala okrutno djelo čovjekovo. Tarzanu nije doprlo do svijesti njegovo krvno srodstvo s ubojicom.

Shvaćajući da je trag star već dva dana, Tarzan je požurio u potjeru za koljačem.

Za njega je bilo izvan svake sumnje da je tu izvršeno obično ubojstvo, jer je dobro poznavao ćud Manganija, pa je znao da nijedan od njih ne bi izazvao napadaj ako nije na to prisiljen.

Putujući uz vjetar, Tarzan je svojim osjetljivim nozdrvama oko pola sata poslije otkrivanja majmunova leša nanjušio miris-trag pripadnika svoga roda. Znajući kako su bojažljivi ti plahoviti žitelji džungle, on im se približavao veoma oprezno, da ne bi pobjegli prije no što postanu svjesni tko je on. Iako ih nije često viđao, znao je da ga se neki među njima još uvijek sjećaju i da pomoću njih može uspostaviti prijateljske odnose s cijelim plemenom.

Budući da je tlo bilo obraslo gustim šipražjem, Tarzan je odlučio da im se približi na visini, te je, njišući se brzo i lako među lisnatim granama, uskoro naišao na divovske čovjekolike majmune. Bilo ih je dvadesetak na prašumskoj čistini. Svi su bili zaokupljeni traženjem gusjenica i kukaca, koji su važna stavka u jelovniku Manganija.

Na licu majmuna-čovjeka pojavio se blijedi smiješak kad je s debele grane, sakriven u lišću, ugledao malu skupinu ispod sebe. Svaki pokret, svaka gesta čovjekolikih majmuna dozivala je u Tarzanovu pamet duge godine njegova djetinjstva, kad je, štićen strasnom majčinskom ljubavlju majmunice Kale, sa Kerčakovim plemenom lutao džunglom. U nestašnim mladuncima vidio je ponovo svoje drugove u igri, a u odraslima one divlje beštije kojih se bojao u mladosti a pobjeđivao ih u muževnoj dobi. Ljudski putovi mogu se mijenjati, ali putovi majmuna ostaju isti, jučer, danas i zauvijek.

Nekoliko ih je minuta šutke promatrao. Kako će se oni veseliti kad ga vide i ustanove tko je! Jer Tarzan-majmun je širom džungle bio poznat kao prijatelj i zaštitnik Manganija. Najprije će režati na njega i prijetiti mu, jer se

za utvrđivanje njegova identiteta neće osloniti isključivo na vid i sluh. Nakostriješeni mužjaci neće ga priznati sve dok se ne spusti na čistinu i dok mu oni, opkolivši ga, ne dođu dovoljno blizu da im napokon i nozdrve potvrde ono što su oči vidjele a uši čule. Tada će, nesumnjivo, za nekoliko minuta zavladati veliko uzbuđenje, ali vođeni instinktom svog majmunskog uma, oni će doskora svu svoju pažnju usmjeriti na otkinuti list, gusjenice ili ptičje jaje, i krenut će za svojim poslom ne posvećujući mu više pažnje nego bilo kojem drugom članu plemena. To se, međutim, neće dogoditi sve dok ga svaki pojedinac ne onjuši i, možda, ne dodirne njegovu kožu žuljevitim rukama.

Sada se Tarzan oglasi u znak pozdrava, a kad su majmuni pogledali gore, izašao je iz svog skrovišta te su ga svi mogli jasno vidjeti. — Ja sam Tarzan-majmun — reče on — moćni borac, prijatelj Manganija. Tarzan dolazi kao prijatelj!... Izgovorivši te riječi, s lakoćom se spusti na sočnu travu čistine.

Smjesta je zavladala strka. Ženke su, vrišteći opomene, jurile s mladima prema drugoj strani čistine, dok su se nakostrijeseni mužjaci režeći okrenuli prema došljaku.

– Hej — uzvikne Tarzan — zar me ne prepoznajete? Ja sam Tarzan-majmun, prijatelj Manganija, sin Kale i kralj Kerčakova plemena.

— Znamo te — progunđa jedan od starijih mužjaka — jučer smo te vidjeli kad si ubio Gobua. Odlazi, ili ćemo te ubiti.

— Nisam ja ubio Gobua — odgovori majmun-čovjek. — Našao sam jučer njegovo mrtvo tijelo i slijedeći trag ubojice naišao sam na vas.

— Mi smo te vidjeli — ponovi stari mužjak. — Odlazi ili ćemo te ubiti. Ti više nisi prijatelj Manganija.

Majmun-čovjek stajao je zamišljeno. Očito, ovi su majmuni doista vjerovali da su ga vidjeli kako im ubija druga. Kako da se to objasni? Kome da to pripiše? Znače li tragovi golih nogu velikog bijelog čovjeka više no što je to on

nagađao? Tarzan je to želio da zna. On podigne oči i ponovo se obrati mužjacima.

— Nisam je ubio Gobua — ponovi on. — Mnogi me od vas znaju cijelog života. Vi znate da sam ja jedino u poštenoj borbi, onako kako se mužjaci bore među sobom, ubio ponekog Manganija. Vi znate da su od svih stanovnika džungle Mangani moji najbolji prijatelji, i da je Tarzan-majmun najbolji prijatelj što ga Mangani imaju. Kako bih, dakle, mogao ubiti nekoga iz svog roda?

— Mi samo znamo — odgovori stari mužjak — da smo te vidjeli kako ubijaš Gobua. Vidjeli smo našim vlastitim očima kako ga ubijaš. Odlazi dakle brzo, da te ne ubijemo. Moćan je borac Tarzan-majmun, ali naši mužjaci još su moćniji od njega. Ja sam Pagt, kralj plemena Pagta. Odlazi dok te nismo ubili.

Tarzan je pokušao da ih razuvjeri, ali su oni bili duboko uvjereni da je on ubio njihovog druga Gobua, te ga nisu slušali. Naposljetku, radije nego da zapodjene sukob u kojem bi neki neizbježno bili ubijeni, on se okrene i ode, obuzet tugom. Sada je, više nego ikada, namjeravao potražiti i pozvati na odgovornost onoga koji je ubio Gobua i koji se usudio prodrijeti u područje koje je njegovo oduvijek.

Tarzan je slijedio trag sve dok se nije izmiješao s tragovima mnogih ljudi — uglavnom bosih Crnaca, no među njima je bilo i tragova cipela bijelaca, a jednom je ugledao i jedan trag za koji nije mogao utvrditi je li trag žene ili djeteta.

Trag je očigledno vodio u stjenovite brežuljke koji su štitili golu dolinu Opara.

Zaboravivši na svoj prvobitni cilj, a prožet samo divljom željom da nametljivce prisili da mu objasne svoje prisustvo u džungli i da Gobuovu ubojici odmjeri zasluženu kaznu, Tarzan je napredovao sada već širokim i dobro označenim tragom jedne veće skupine ljudi, koja je mogla biti najviše pola dana hoda ispred njega. To je značilo da su sada već

na rubu doline Opara, ako je to bio njihov cilj. Tarzan nije mogao zamisliti da bi oni mogli ići prema nekom drugom cilju.

Tajnu o položaju Opara uvijek je čuvao za sebe. Koliko je njemu bilo poznato, nijedan bijelac osim Jane i Koraka nije znao za položaj zaboravljenog grada drevnih stanovnika Atlantide. Jer što bi drugo moglo privući te bijelce s tolikom pratnjom u neistraženu divljinu koja je sa svih strana okruživala Opar.

Takve su misli bile Tarzanu na umu dok je brzao stazom što je vodila u Opar. Pala je noć, ali trag je bio tako svjež da ga je majmun-čovjek mogao slijediti po mirisu, čak i kad više nije mogao vidjeti otiske na zemlji. Iznenada je ispred sebe u daljini ugledao svjetlo logorske vatre.

sudbonosne kapljice

Kod kuće je život u bungalovu i na imanju tekao uobičajenim tokom, kao i prije Tarzanova odlaska. Korak je, ponekad pješke a ponekad jašući, nadzirao poljoprivredne radnike i pastire, katkada sam, ali češće u društvu bijelog nadzornika Jervisa. Jane ih je često pratila, pogotovu ako su jahali.

Zlatnog lava je Korak vježbao vezana remenom, jer nije bio siguran u svoju sposobnost da vlada životinjom, pa se stoga bojao da bi Jad-bal-ja mogao, u odsutnosti gospodara, pobjeći u šumu i vratiti se divljoj prirodi. Kad bi se jednom vratio u džunglu, predstavljao bi izuzetnu opasnost po ljudske živote, jer je Jad-bal-ja odrastao među ljudima te nije imao onaj urođeni strah od njih koji je inače obilježje svih divljih zvijeri. Kako je Zlatni lav bio izvježban da svoj plijen uzima sa grla lutke, Koraku nije trebalo mnogo fantazije da shvati što bi se moglo desiti kad bi, našavši se jednom u punoj slobodi, bio upućen samo na sebe usred džungle.

Prve sedmice Tarzanove odsutnosti glasnik je iz Najrobija donio za Jane brzojav koji je sadržavao vijest o teškoj bolesti njezina oca u Londonu. Majka i sin su se posavjetovali. Čak i kad bi poslali glasnika za njim, Tarzan bi se mogao vratiti tek za pet ili šest tjedana. Kad bi ga Jane čekala, bilo bi malo vjerojatno da bi na vrijeme stigla. Čak i kad bi smjesta otputovala, bilo bi sasvim malo nade

da će ga zateći na životu. Zato su donijeli odluku da ona odmah krene na put, da je Korak otprati sve do Najrobija i da se zatim vrati na imanje i da ga nadgleda do očeva povratka.

Dugačak je put od imanja Greystokovih do Najrobija i Korak se još nije vratio, kad je oko tri sedmice nakon Tarzanova odlaska, jedan Crnac, čija je dužnost bila da se brine o Jad-bal-jau, nepažnjom ostavio nezabravljena vrata kaveza dok ga je čistio. Zlatni lav je koračao gore-dolje, dok je Crnac poslovao metlom unutar kaveza. Bili su oni stari prijatelji i Vaziri se nije plašio Velikog lava, te mu je stoga bezbrižno okretao leđa. Dok je Crnac poslovao u suprotnom uglu kaveza, Jad-bal-ja se za trenutak zaustavio kod vrata na drugom kraju. Zvijer je opazila da su vrata malko otvorena. Tiho je podigla veliku jastučastu šapu i gurnula je u otvor. Kako ih je time olako privukla, vrata su se još malo otvorila. Zlatni lav je smjesta uvukao njušku u prošireni otvor i dok je gurao vrata na stranu, užasnuti je Crnac podigao pogled i dospio da vidi kako se njegov štićenik meko dočekuje na zemlju izvan kaveza. — Stoj, Jad-bal-ja, stoj! — vrištao je uplašeni Crnac, skačući za njim. Zlatni lav je, međutim, samo ubrzao korake i, preskočivši ogradu, zagrabio prema šumi.

Crnac je pošao za njim vitlajući metlom i glasno vrišteći, što je izmamilo stanovnike koliba da izađu, te su se svi pridružili svome drugu u potjeri za lavom. Progonili su ga preko valovite ravnice, no mogli su isto tako pokušati uloviti varavu lutajuću svjetlost. Taj se oprezni i hitri bjegunac nije obazirao ni na njihovo umiljavanje ni na njihove prijetnje. Tako su oni vidjeli kako Zlatni lav nestaje u prašumi i premda su marljivo pretraživali šumu gotovo do noći, bili su naposljetku prisiljeni da odustanu od traganja i da se pokunjeno vrate na imanje.

— Oh — uzvikne nesretni Crnac koji je skrivio bijeg Jad-bal-ja — što će mi veliki bwana reći, što će sa mnom

učiniti kad sazna da sam Zlatnom lavu omogućio da umakne!

— Bit ćeš protjeran na dulje vrijeme, Keewazi — uvjeravao ga je stari Muviro. — Sigurno će te poslati na pašnjake daleko na istok da čuvaš stada. Tamo će ti društvo praviti mnogi lavovi, koji neće biti tako prijateljski raspoloženi kao Jad-bal-ja. To nije ni polovina onoga što zaslužuješ, i da srce velikog bwane nije tako ispunjeno ljubavlju prema njegovoj crnoj djeci — da je on kao drugi bijeli bwane što ih je stari Muviro vidio — bičevali bi te dok god bi mogao stajati, a možda i do smrti.

— Ja sam muškarac — odgovori Keewazi. — Ja sam ratnik i Vaziri. Na kakvu me god kaznu veliki bwana osudio, primit ću je kao muškarac.

Te iste noći Tarzan se približavao logorskim vatrama neobičnog društva koje je slijedio. Nevidljiv zaustavio se u lišću drveta u samoj sredini logora, koji je bio okružen ogromnom trnovitom bomom i sjajno osvijetljen mnogobrojnim vatrama što su ih Crnci marljivo podržavali granama s jedne ogromne gomile koju su očigledno nakupili ranije toga dana. Bliže središtu logora nalazilo se nekoliko šatora, a ispred jednoga sjedila su u sjaju vatre četiri bijelca. Dvojica bijahu krupni momci bikovskih šija i crvenih lica, očevidno Englezi. Treći je izgledao kao mali i debeli Teuton, dok je četvrti bio visok, vitak i lijep, tamne valovite smeđe kose i pravilnih crta lica. On i Nijemac bili su pretjerano opremljeni za putovanje centralnom Afrikom, upravo prema idealiziranim standardima filmova: u stvari, svaki je izgledao kao da je upravo došao sa snimanja najnovijeg trilera o džungli. Mladić očevidno nije bio engleskog porijekla i Tarzan je odmah pomislio da bi mogao biti Slaven. Ubrzo nakon Tarzanova dolaska, digao se i ušao u jedan šator, iz kojeg je Tarzan odmah začuo

prigušeni razgovor. Nije mogao razabrati riječi, ali mu se učinilo da je jedan od glasova koji su dopirali do njega izrazito ženski. Ona trojica što su ostala pored vatre vodili su nevezan razgovor — kad odjednom, iz neposredne blizine, iza ograde, lavlja rika prolomi tišinu džungle.

Bluber skoči na noge vrisnuvši tako zatečeno da je poletio dobru stopu uvis; — zatim je koraknuo natraške, izgubio ravnotežu, prevrnuo svoj logorski stolac i svalio se na leđa.

— Adolfe! — viknu jedan od njegovih drugova. — Uradiš li to još jednom, neka sam proklet ako ti ne prebijem vrat. Tu smo, i to ti je to!

— Do đavola, ako on nije gori nego onaj prokleti lav — zareža drugi.

Bluber uspuza na noge. — Ja sam sigurno mislio ta tolasi preko ograda. Ako se isfučem is ovog, nikada fiše, ni sa sfe slato od Afrika, neću više prolazim ono što sadnja tri mjeseca. Ah, ako samo pomislim, lafovi, leopardi, nosorogi i nilski konji!

Njegovi se drugovi nasmijaše.

— Govorili smo ti Dick i ja od samog početka da ne treba da ideš u unutrašnjost prašume.

— Ali zašto sam kupio sve to otijelo? — zakuka Nijemac. — Ofo otijelo stajalo mene dfateset gvineja u kojem ja stojim. Ah, da sam snao nešto, za jedna gvineja kupila bi cijela garderoba; tfadeset gvineja za ovo, a nitko ga ne fidi osim difljaka i lafova.

— Uz to još strašno izgledaš u njemu — primijeti jedan od njegovih prijatelja.

— Pogledajte ga, sfe je već prljafo i poterano. Kako da snam da će se ofo odijelo uništiti? Svojim flastitim očima fidio ja u »Princess-kinu« kako je junak profeo tri mjeseca u Afrika loveći lafove i ubijajući ljudošdere, a poslije pofratka nije imao ni masne fleke na hlačama — kako sam ja mogao snati da je Afrika tako prljafa i puna trnja.

Tarzan je izabrao baš taj trenutak da se tiho spusti u vatrom osvijetljeni krug ispred njih. Dvojica Engleza skočiše na noge, očito zaprepašteni, a Bluber se okrenuo i već zakoračio kao da će pobjeći, no u času kad je bacio pogled na majmuna-čovjeka on se zaustavio a izraz olakšanja zamijenio je užas što ga je obuzeo kad je Tarzan sišao pred njih kao da je pao s neba.

— Estebane — vrisnu Nijemac — sašto tolasiš tako rano i sašto tolasiš na takaf način isnenada — misliš da smo bes šivaca?

Tarzan je bio bijesan, bijesan na te uljeze što su se usudili da bez njegove dozvole uđu u područje gdje je on održavao mir i red. Kad je Tazan bio bijesan, na njegovu bi se čelu zažario ožiljak što mu ga je nanio Bolgani, gorila, u ono davno vrijeme kad se dječak Tarzan upustio u smrtonosnu borbu s velikom zvijeri i kad je prvi put shvatio pravu vrijednost očeva lovačkog noža. Taj mu je nož omogućio da se on, srazmjerno slabašan, mali Tarmangani, ogleda na ravnoj nozi s velikim zvijerima džungle.

Njegove su se sive oči suzile a glas mu je bio hladan i ujednačen kad im se obratio. — Tko ste vi — upita ih — da se usuđujete upasti u zemlju Vazirija, Tarzanov posjed, bez odobrenja gospodara džungle?

— Otkuda ti te gluposti, Estebane — upita jedan od Engleza — i zašto si se, do đavola, sam vratio tako rano? Gdje su tvoji nosači i gdje je ono prokleto zlato?

Majmun-čovjek je šutke promatrao koji trenutak onoga što mu je govorio. — Ja sam Tarzan-majmun — reče on. — Ne znam o čemu govorite. Znam samo da sam došao tražiti čovjeka koji je ubio Gobua, velikog majmuna; čovjeka koji je ubio Baru, jelena, bez mog odobrenja.

— Do đavola — prasne drugi Englez — prestani s glupostima, Estebane! Ako pokušaš biti zabavan, mi tu ne vidimo šale; tu smo, i to ti je to!

U šatoru, u koji je ušao četvrti bijelac dok je Tarzan iz svoga skrovišta visoko gore promatrao logor, jednu je ženu

iznenada spopao užas. Grčevito je uhvatila za ruku svog ortaka i uprla prst prema visokom, gotovo nagom liku majmuna-čovjeka što je stajao u punom svjetlu logorskih vatri. — Bože, Carl — prošapta ona dršćućim glasom — pogledaj!

— Što nije u redu, Floro? — upita njezin ortak. — Ja vidim samo Estebana.

— To nije Esteban — prosikta djevojka. — To je lord Greystoke lično ... to je Tarzan-majmun!

— Ti si luda, Floro — odgovori čovjek — to ne može biti on.

— Ipak je to on — ustrajala je žena. — Zar misliš da ga ne poznajem? Nisam li godinama radila u njegovoj kući? Nisam li ga viđala gotovo svakog dana? Misliš li da ja ne poznajem Tarzana-majmuna? Pogledaj samo onaj ožiljak što plamti na njegovu čelu — čula sam priču o tom ožiljku i viđala sam kako postaje grimizne boje kad god se on razgnjevi. A i sada je grimizne boje. Tarzan-majmun je gnjevan.

— Dobro, pretpostavimo da je to doista Tarzan-majmun. Što on može učiniti?

— Ti ga ne poznaješ — odgovori djevojka. — Ti i ne slutiš kako je on strašno moćan ovdje: on ima vlast nad životom i smrću ljudi i zvijeri. Kad bi mu bilo poznato zašto smo došli ovamo, nitko se od nas ne bi vratio na obalu živ. Sama činjenica što je ovdje navodi me na pomisao da je dokučio pravi razlog. Ako je dokučio, onda neka nam bog pomogne ... ukoliko ... ako ...

— Ako: što? — upita čovjek.

Djevojka je jedan trenutak šuteći razmišljala.

— Postoji samo jedan izlaz — izusti ona. — Mi ga ne smijemo ubiti. Kad bi njegovi Crnci to saznali, nikakva nas sila više ne bi mogla spasiti. Ipak, postoji izlaz, samo ako budemo brzo radili... — Okrenula se i počela pretraživati jednu od svojih torbi. Ubrzo pruži čovjeku malu bočicu tekućine. — Izađi i razgovaraj s njim — reče ona. —

Sprijatelji se s njim. Laži mu. Ispričaj mu bilo što. Obećaj mu sve. Uspostavi dovoljno prijateljske odnose da ga možeš ponuditi kavom. On ne pije ni vino ni bilo kakvu tekućinu koja sadrži alkohol, ali znam da voli kavu. Često sam ga posluživala kavom kasno noću kad bi se vratio iz kazališta ili s plesa. Navedi ga da popije kavu, pa ćeš onda znati što da radiš s ovim... I ona pokaže bočicu što ju je čovjek još uvijek držao u ruci.

Ti si luda, Floro — odgovori čovjek — to ne može biti Tarzan. — Zar misliš da ga ne poznajem — uzvrati ljutito Flora — pogledaj samo onaj ožiljak što plamti na njegovom čelu...

Kraski kimne.

— Razumijem — reče on, okrene se i napusti šator.

Tek što je načinio nekoliko koraka, djevojka ga opet pozove. — Mene ne smije vidjeti. Nemoj da mu padne na pamet da se nalazim ovdje ili da me poznaješ.

Čovjek kimne i ode. Približivši se napetim likovima pored vatre, on pozdravi Tarzana ljubaznim smiješkom i veselim riječima.

— Dobro došli — reče — mi se uvijek radujemo kad vidimo stranca u logoru. Sjednite. Podaj gospodinu stolac, Johne — reče Peeblesu.

Majmun-čovjek omjeri Kraskog kao što je omjerio i ostale. U njegovim očima nije se pojavio sjaj prijateljstva kao odgovor na pozdrav.

— Pokušao sam dokučiti što traži vaša grupa ovdje — odgovori on oštro Rusu ali ovi me ustrajno zamjenjuju s nekim drugim. Oni ili su ludi ili su lupeži, a ja ću saznati što su i prema tome ću postupiti.

— Hajde, hajde — viknu Kraski umirujući ga. — Siguran sam da je posrijedi neki nesporazum. Recite, tko ste vi?

— Ja sam Tarzan-majmun — odgovori on. — Nijedan lovac ne dolazi u ovaj dio Afrike bez mog odobrenja. To je tako dobro poznato da je nevjerojatno da ste vi prešli obalu a da vam to nitko nije saopćio. Tražim objašnjenje... i to brzo.

— Ah, vi ste Tarzan-majmun — povika Kraski. — Sretni smo zaista, jer sada možemo opet produžiti našim putem i osloboditi se strašne nedoumice. Mi smo izgubljeni, gospodine, nepovratno izgubljeni zbog neznanja ili lopovluka našeg vodiča, koji nas je napustio prije nekoliko sedmica. Razumije se da znamo za vas; jer tko ne zna za Tarzana-majmuna? Mi smo međutim dalje južnije tražili primjerke faune ovog područja, koje naš dobri prijatelj i poslodavac gospodin Adolf Bluber uz velike izdatke sakuplja da bi ih poklonio muzeju svoga rodnog grada.

Sada sam siguran u to da nam možete reći gdje se nalazimo i uputiti nas u pravom smjeru.

Peebles, Throck i Bluber stajali su opčinjeni tim lažima Kraskog, ali Bluber se prvi snašao. Lubanje Engleza bile su odviše tupe da bi mogle odmah dokučiti lukavu smicalicu.

— Pa da — reče ljigavi Bluber trljajući dlanove. — To je ono što ja upravo namjeravam da vama ispričam.

Tarzan se naglo okrene prema njemu. — Pa kakva je to onda priča o Estebanu? — upita on. — Nije li to ime kojim su me ostali nazvali?

— Ah! — uzvikne Bluber. — John samo htio da se malo šali. On ne posnaje Afrika; on nikada prije nije bio tu. On mošda mislio da ste urođenik. John, on sfe urođenike zove Esteban, i sabavlja se s njima, jer sna da oni ne rasumiju što on kaže. Hej, Johne, nije li tako ...? — Prepredeni Bluber nije, međutim, čekao da mu John odgovori. — Vidite — nastavi on — mi smo se izgubili, a vi ćete nas izvesti iz ove džungle. Plaćamo svaku cijenu... vi samo recite koliko.

Majmun-čovjek mu je samo djelomice vjerovao, ali je ipak bio malo smekšan njihovim očevidno prijateljskim namjerama. Možda su mu, na kraju krajeva, ispričali neku poluistinu, a da su na njegovo područje zaista došli iz neznanja. To će, međutim, on saznati od svojih Vazirija, koji će od urođeničkih nosača iscijediti istinu. Ali to što su ga zamijenili za Estebana još je uvijek poticalo njegovu radoznalost. Uz to, još je uvijek želio da sazna tko je ubio Gobua, velikog majmuna.

— Sjednite, molim vas — nukao ga je Kraski. — Mi smo upravo namjeravali popiti kavu, i bit će nam milo ako nam se pridružite. Dolazeći ovamo, nismo imali zle namjere, a uvjeravam vas da ćemo rado i spremno nadoknaditi vama ili bilo kome drugome svu nenamjerno prouzročenu štetu.

Ako popije kavu s tim ljudima, neće biti nikakva zla. Možda im je učinio krivo, no bilo kako bilo, šalica kave

neće ga obavezati. Flora je bila u pravu kad je ustvrdila da Tarzan-majmun uopće nema slabosti, osim po koju crnu kavu kasno navečer. On nije primio ponuđeni logorski stolac, nego je čučnuo poput majmuna ispred njih, a titrava svjetlost vatre poigravala je po njegovoj opaljenoj koži, reljefno ističući skladno oblikovane mišiće njegova lika. Tarzanovi mišići nisu bili nalik na mišiće kovača ili profesionalnog atlete. Više je nalikovao Merkuru ili Apolonu po ujednačenosti svojih proporcija, što je ukazivalo na silnu snagu.

Throck, Peebles i Bluber sjedili su promatrajući ga skamenjeni od čuda, dok je Kraski pošao do kuhara da naruči kavu. Dvojici Engleza nije još pravo dopiralo do svijesti da su ovog pridošlicu zamijenili za Estebana. Peebles se još uvijek češao po glavi i gunđajući izražavao svoje sumnje u Tarzanov identitet, dok je Bluber bio naprosto užasnut. Inteligentniji od ostalih, on je brzo razabrao da je čovjek što ga je Kraski prepoznao doista netko drugi a ne onaj za koga su ga smatrali Peebles i Throck. Budući da Bluberu nije bilo ništa poznato o Florinom planu, obuzela ga je panika kad je pokušao sebi predočiti posljedice koje će imati to što je Tarzan naišao na njih na samom pragu Opara. Nije shvaćao ono što je shvatila Flora — da su im sami životi u opasnosti, da će imati posla s Tarzanom-majmunom, pravom zvijeri džungle, a ne s Johnom Claytonom, lordom Greystokom, engleskim plemićem. Mislio je na dvije hiljade funti što će ih sada, pošto je ekspedicija bijedno propala, izgubiti. Već je toliko čuo o tom majmunu-čovjeku da je znao da im on nikada neće dopustiti da odnesu zlato što ga je Esteban, najvjerojatnije upravo sada, krao iz oparske riznice. Bluber je, zaista, gotovo briznuo u plač kad se Kraski vratio s kavom.

Iz mračne unutrašnjosti šatora Flora Hawkes je nervozno promatrala prizor ispred sebe. Pomisao da bi je njezin prijašnji poslodavac mogao otkriti užasavala ju je. Budući da je bila sobarica u londonskoj gradskoj kući

Grevstokovih, kao i u afričkom bungalovu, znala je da će je lord Greystoke smjesta prepoznati ako bude imao prilike da je vidi. Ona je u džungli osjećala kudikamo veći strah no što je trebalo da je obuzima zbog Tarzanove prave ćudi. Ali je taj strah bio posve razumljiv, jer je djevojka, u svojoj nečistoj savjesti, zamišljala sve moguće kazne za svoje vjerolomstvo prema onima koji su s njom uvijek postupali ljubazno i s puno obzira.

Neprestani snovi o basnoslovnom bogatstvu oparske riznice, za koju je doznala u tančine iz razgovora Greystokovih, pobudili su u njezinoj snažnoj i bezobzirnoj naravi želju za posjedovanjem i zato se u njoj malo-pomalo rodio plan kako da iz te riznice opljačka dovoljno zlatnih šipki, koje će joj omogućiti da do kraja života živi nezavisno i u izobilju. Cijeli je plan bio njezin. Najprije je zainteresirala Kraskog, dok je on, s druge strane, pridobio na suradnju dvojicu Engleza i Blubera, pa su zatim ta četvorica i Bluber namaknuli potreban novac za troškove ekspedicije. Flora je pak tražila tip čovjeka koji bi s uspjehom mogao predstavljati Tarzana u njegovoj vlastitoj džungli, i našla je Estebana Mirandu, lijepog, snažnog i beskrupuloznog Španjolca. Njegove glumačke sposobnosti, uz vještinu u prerušavanju, u čemu je bio pravi majstor, omogućavale su mu da — barem što se vanjske forme tiče — oponaša koga god zaželi.

Španjolac nije bio samo snažan i aktivan nego i hrabar. Pošto je obrijao bradu i navukao odjeću kakvu je Tarzan u džungli nosio, nije gubio vrijeme, već je imitirao majmuna-čovjeka koliko je god bolje mogao.

Razumije se, nije imao nikakva iskustva i vještine koji su potrebni u džungli, a oprez mu je nalagao da izbjegava, sukobe s divljim zvijerima, ali je zato manju divljač lovio kopljem i strijelom, a uz to je vježbao s konopcem od povijuša, što je također bilo sastavni dio njegova prerušavanja.

I nakon svega toga, Flora Hawkes je sada vidjela kako se odjednom ruše svi njezini dobro razrađeni planovi. Drhtala je gledajući čovjeka pored vatre, jer ju je svu obuzeo strah od Tarzana, a zatim je postala napeta od nervoznog očekivanja, kad je ugledala Kraskog kako se približava s lončićem kave u jednoj i šalicama u drugoj ruci. Kraski odloži lončić i šalice na zemlju malo iza Tarzana, i dok je punio šalice, ona opazi kako ulijeva u jednu od njih sadržaj bočice koju mu je ona dala. Na čelu joj izbi hladan znoj kad je Kraski podigao tu šalicu i ponudio je majmunu-čovjeku. Hoće li je uzeti? Hoće li posumnjati? Ako posumnja — kakvu će im užasnu kaznu odmjeriti za tu drskost? Vidjela je kako Kraski daje preostale šalice Pceblesu, Throcku i Bluberu, a zatim kako se vraća u krug držeći u ruci šalicu koju je ostavio za sebe. Kad je Rus podigao šalicu do lica i uljudno se naklonio majmunu-čovjeku, vidjela je kako sva petorica piju.

Vidjevši toj sva iscrpljena i izmučena od neizvjesnosti, ona se okrene i svali na krevet, gdje je ležala dršćući, s licem među rukama. A vani je Tarzan ispijao posljednje kapi iz svoje šalice.

smrt se prikrada

Poslije podne onoga dana kad je Tarzan otkrio logor zavjerenika, osmatrač je sa ruševnog vanjskog zida razorenog grada Opara otkrio grupu ljudi koji su silazili u dolinu s vrha klisura što su okruživale grad. Tarzan, Jane Clayton i njihovi crni Vaziri bili su jedini stranci što su ih stanovnici Opara ikad vidjeli u svojoj dolini za života najstarijih među njima, a jedino se u napola zaboravljenim legendama daleke prošlosti pričalo o tome da su i neki drugi stranci posjetili Opar. Pa ipak je od pamtivijeka jedan čuvar uvijek stražario na vrhu vanjskog zida. Sada je samo jedno grbavo i sakato stvorenje podsjećalo na brojne, okretne ratnike iščezle Atlantide, jer je kroz vijekove rasa degenerirala napokon, miješanjem s čovjekolikim majmunima, stanovnik današnjeg Opara postao je nalik životinji. Čudni su i nedokučivi putovi prirode, jer se u tom procesu degeneracija ograničila samo na muškarce, dok su žene ostale uspravne, lijepo građene, često Ijepuškastih ili čak lijepih crta lica. To se ima pripisati činjenici da su žensku djecu, ako su imala majmunske osobine, smjesta ubijali, dok su, s druge strane, uništavali mušku djecu koja su imala izrazito ljudske osobine.

Osamljeni stražar na vanjskom gradskom zidu bio je zaista tipični muški stanovnik Opara. Malo, zdepasto stvorenje kuštrave kose i brade, isprepletenih uvojaka što su izbijali na niskom zakošenom čelu; sitne, blizu postavljene oči, zubi nalik na očnjake, kratke krive noge,

dugačke, mišićave majmunske ruke, prekrivene, kao i prsa, rijetkom dlakom, dokazivali su njegovo majmunsko porijeklo.

Dok su mu zle, zakrvavljene oči promatrale kako ta skupina ljudi napreduje kroz dolinu prema Oparu, njegovo je uzbuđenje postajalo sve veće, o čemu je svjedočilo ubrzano disanje i tiho, gotovo nečujno grleno režanje. Stranci su još bili toliko udaljeni da se jedino moglo razaznati da su to ljudska bića, a njihov se broj mogao samo približno procijeniti — na jedan do dva tuceta. Kad je stražar postao siguran u ta dva podatka, sišao je s vanjskog zida, prešao prostor između njega i unutrašnjeg zida, prošao kroza nj i onda brzim trkom pretrčao široku ulicu, da bi na kraju nestao u ruševnom ali još uvijek veličanstvenom hramu.

Cadj, veliki svećenik grada Opara, čučao je u sjeni ogromnih stabala koja su prerasla ono što je nekoć bio vrt drevnog hrama. S njim je bilo dvanaestak nižih svećenika, njegovih prisnih prijatelja, koji su bili preneraženi naglim dolaskom jednog običnog člana oparskog klana. Čovjek bez daha dojuri pred Cadja.

– Cadj — vikne on — tuđinci silaze prema Oparu. Došli su u dolinu sa sjeverozapada preko okolnih grebena — ima ih najmanje pedeset, možda i više. Vidio sam ih s vrha vanjskih zidina, ali ne mogu ništa više o njima reći, jer su još jako daleko. Od vremena kad je veliki Tarmangani bio posljednji put kod nas, nije bilo tuđinca u Oparu.

— Mnogo je mjeseci prošlo otkako je veliki Tarmangani, koji je sebe nazivao Tarzan-majmun, bio među nama — reče Cadj. — Obećao je da će se vratiti prije kiša, da vidi da La nije zadesilo nekakvo zlo, ali se nije vratio, a La uvijek tvrdi da je mrtav. Jesi li još nekome ispričao što si vidio? — upita obrativši se iznenada glasniku.

— Nisam — odgovori ovaj.

— Odlično! — uzvikne Cadj. — Dođite, idemo svi na vanjske zidine da vidimo tko se to usuđuje ući u zabranjeni Opar, i nemojte izustiti ni slova o tome što nam je Blagh ispričao dok ja to ne dopustim.

— Cadjova riječ je zakon sve dok ne progovori La — promrmlja jedan svećenik.

Cadj se namrštena lica okrene govorniku. — Ja sam veliki svećenik — zareži on. — Tko ima smjelosti da mi se ne pokorava?

— Ali La je velika svećenica — reče jedan — a velika svećenica je kraljica Opara.

— Veliki svećenik može prinijeti kao žrtvu u odaji smrti ili bogu vatre i sunca koga kod hoće — podsjeti on ostale značajno naglašavajući riječi.

— Mi ćemo šutjeti — odgovori svećenik puzavo.

— Dobro! — zareži veliki svećenik i povede ih putem preko vrta, kroz hodnike prema vanjskim zidinama Opara.

Odatle su promatrali kako se jasno uočljiva grupa s velike daljine približava dolinom.

Promatrači su razgovarah grlenim glasovima na jeziku čovjekolikih majmuna, u kome su se katkad miješale riječi i fraze nekog čudnog jezika, a to su bez sumnje bili iskvareni oblici drevnog jezika Atlantida, koji su im kroz bezbrojne generacije namrli njihovi ljudski preci — pripadnici one danas izumrle rase čiji gradovi i civilizacija leže duboko ispod nemirnih valova Atlantika. Njihov ih je pustolovni duh, u ona davna vremena, potakao da prodru u srce Afrike u potrazi za zlatom i da tu izgrade vjernu slike dalekih gradova — veličanstveni grad Opar.

Dok su Cadj i njegovi pratioci motreći ispod čupavih obrva vrebali na tuđince što su se mukotrpno vukli izloženi tropskom suncu kroz kamenitu i pustu dolinu, jedan ih je sivi mali majmun promatrao kroz lišće ogromnog stabla koje se probilo kroz pločnik drvene ulice. To je bio dostojanstveni majmunčić tužna lica, ali je kao i svi drugi njegova roda bio veoma radoznao. Ta je radoznalost

napokon u tolikoj mjeri nadvladala strah od okrutnih oparskih mužjaka da se hitro spustio sa stabla na pločnik, produžio kroz nutarnji zid, popeo se kroz vanjski zid do jednog položaja iza njih, gdje se mogao sakriti iza masivnog granitnog bloka ruševnog zida. Tu je bio srazmjerno siguran da ga neće otkriti, a mogao je prisluškivati razgovor Oparijanaca; oni su govorili jezikom čovjekolikih majmuna, koji je on dobro razumio.

Poslijepodne je već bilo na izmaku kad se grupa napokon toliko približila Oparu da su se mogli raspoznati pojedinci, i ubrzo jedan od mlađih svećenika uzbuđeno poviče:

— To je on, Cadj. To je veliki Tarmangani, koji sebe naziva Tarzan-majmun. Jasno ga vidim; ostali su svi crni. On ih tjera naprijed, bockajući ih svojim kopljem. Oni izgledaju uplašeno i veoma umorno, ali ih tjera naprijed.

— Siguran si — upita Cadj — siguran si da je to Tarzan- majmun?

— Potpuno siguran — odvrati svećenik.

U tom uvjeravanju pridruži mu se uskoro još jedan svećenik, a naposljetku su se stranci toliko približili da je i sam Cadj, čiji vid nije bio tako oštar kao u mladih pripadnika plemena, spoznao da se to doista Tarzan-majmun vraća u Opar.

Veliki se svećenik, gnjevan, namršti i počne razmišljati. A onda se odjednom obrati ostalima:

— On ne smije doći — uzvikne — on ne smije ući u Opar. Dočekat ćemo ih kad budu prolazili kroz vanjski zid i sasjeći jednog po jednog.

— Ali La? — viknu onaj što je izazvao Cadjev gnjev u vrtu. — Ja se dobro sjećam da je La ponudila Tarzanu-majmunu prijateljstvo Oparijanaca, kad ju je tada, prije mnogo mjeseci, spasio kljova razbješnjelog Tantora.

— Tišina! — zareži Cadj. — On neće ući; mi ćemo ih sve poklati; uostalom, ne moramo znati tko su, dok ne bude prekasno. Razumijete li me? A znajte i to da će

umrijeti Svaki onaj koji me pokuša omesti u mojoj namjeri — neće biti žrtvovan već će umrijeti od moje ruke, ali umrijet će sigurno. Jeste li me čuli?

I on uperi svoj nečisti prst u uplašene svećenike.

Majmun Manu gotovo je presvisnuo od uzbuđenja kad je sve to čuo. Poznavao je Tarzana-majmuna — kao što su ga poznavali svi ostali majmuni što su lutali uzduž i poprijeko Afrike — poznavao ga je kao prijatelja i zaštitnika. Za Manua mužjaci iz Opara nisu bili ni zvijeri, ni ljudi, ni prijatelji. On ih je poznavao kao okrutna i mrzovoljna stvorenja koja su jela meso vlastitih suplemenika, te ih je mrzio. Zato je bio veoma zbunjen tom zavjerom, koja je bila uperena protiv života velikog Tarmanganija. Dok je pokušavao da u pameti sredi ono što je čuo i da iz mračnih zakutaka svog malog mozga izvuče plan kako da prevari svećenike i spasi Tarzana-majmuna, češao se po svojoj maloj sivoj glavici, po korijenu repa i trbuhu. Kreveljio se Cadju i njegovim pratiocima, koji su ipak ostali potpuno mirni, vjerojatno zato što je majmunčić bio sakriven iza velikog granitnog bloka. To je bio zaista najznačajniji doživljaj u Manuovu životu. Htio je skakati gore-dolje, plesati, vrištati i brbljati, grditi i prijetiti omrznutim Oparijancima, ali mu je nešto govorilo da od toga neće biti koristi, osim što bi možda navukao na sebe kišu kamenja, kojim su svećenici znali dobro i predobro gađati. Manu svakako nije bio neki dubokoumni mislilac, ali je ovom prilikom nadmašio sebe i uspio usredotočiti svoje misli na određeni problem umjesto da mu pažnju zaokuplja svaki list što bi se otkinuo ili kukac koji bi zazujao blizu njega. Dopustio je čak da mu slasna gusjenica, iako mu je došla nadohvat ruke, opet nekažnjeno umakne.

Upravo kad je padao mrak, Cadj je vidio kako jedan mali živahni majmun nestaje iza vrha vanjskog zida, pedesetak koraka od mjesta gdje je on čučao sa svojim društvom i očekivao dolazak boraca. Majmuni su, međutim, bili tako brojni u ruševinama Opara da je on taj

događaj zaboravio čim je majmuna nestalo, a u tami što se spuštala nije vidio kako ta mala siva pojava izmiče dolinom prema grupi uljeza koja kao da se zaustavila u podnožju povećeg brežuljka što je stajao osamljen u dolini, približno milju daleko od grada.

Mali Manu bio je veoma uplašen tako sam, vani u noći koja je nadolazila, i zato je bježao glavom bez obzira, podignuta repa. Neprestano je bacao unezvjerene poglede lijevo i desno. U trenutku kad je stigao do brežuljka pojurio je uz brijeg što je brže mogao. To je, u stvari, bila strma granitna hridina gotovo okomitih strana, ali prilično izlokana vremenom, tako da se mali Manu lako popeo. Zaustavio se trenutak na vrhu da dođe do daha i da smiri lupanje uplašenog malog srca, a zatim nastavi put do tačke odakle je mogao vidjeti grupu ispod sebe.

Tamo se zaista nalazio veliki Tarmangani — Tarzan, s kojih pedeset Gormanganija. Oni su spajali duge ravne motke koje su bile položene na zemlju u dvije usporedne linije. Poprijeko su u razmacima od jedne stope ili nešto većim vezivali manje, oko osamnaest palaca duge ravne grane, što je sve zajedno tvorilo primitivne ali jake ljestve. Razumije se da Manu nije shvaćao čemu to služi, niti je znao da je to proizvod bogate mašte Flore Hawkes i da će poslužiti za uspon uz okomite stijene brežuljka na vrhu kojeg se nalazio vanjski ulaz u riznice Opara. Manu nije znao ni to da društvo ne namjerava ući u grad Opar i da se prema tome ne izlaže opasnosti da postane žrtva Cadjovih skrivenih ubojica. Za njega je opasnost što je prijetila Tarzanu-majmunu bila veoma stvarna, i kad je opet došao do daha, nije gubio vrijeme već je stao opominjati prijatelja svog naroda.

— Tarzane — povika on jezikom koji je obojici bio zajednički.

Bijelac i Crnci pogledaše gore u pravcu odakle je dolazio taj klepetavi glas.

— To je Manu, Tarzane — nastavi majmunčić — koji ti je došao javiti da ne ideš u Opar. Cadj i njegovi ljudi će te sačekati kod vanjskog zida i ubiti.

Kad su Crnci ustanovili da se to oglašava sivi majmunčić, odmah su se vratili svome poslu, a ni bijelac se nije obazirao na riječi opomene. Manu se nije iznenadio što se Crnci ne obaziru na njega jer je znao da ne razumiju njegov jezik, ali nije mogao razumjeti zašto mu Tarzan ne posvećuje baš nimalo pažnje. Neprestano je zvao Tarzana, vrištao je opominjući ga, ali nije uspio da iz njega izmami neki odgovor ili znak da ga je veliki Tarmangani čuo ili razumio. To mu je bilo zagonetno. Što se desilo da je Tarzan-majmun postao tako ravnodušan na opomene starog prijatelja?

Majmunčić je naposljetku odustao i počeo čeznutljivo pogledavati u pravcu drveća unutar zidina Opara. Bilo je veoma mračno, i on zadrhta pri pomisli da mora ponovo prijeći dolinu, gdje noću tumaraju njegovi neprijatelji. Počeša se po glavi i obujmi koljena sjedeći tako i tiho cvileći izgubljen i veoma nesretan, šćućuren u loptu. No ma koliko bio nesretan, na vrhu brežuljka ipak je bio srazmjerno siguran i zato je odlučio da prenoći ovdje umjesto da se osmjeli na strašni povratak kroz noć. Tako je vidio i kako su dovršili ljestve, podigli ih i prislonili na strmo uzvišenje. Kad je mjesec izašao i osvijetlio prizor, vidio je kako Tarzan-majmun tjera svoje ljude da se popnu ljestvama. Nikad nije vidio da Tarzan tako grubo i okrutno postupa s Crncima što su ga pratili. Manu je znao kako divalj može biti veliki Tarmangani prema neprijatelju, bio to čovjek ili zvijer, ali nikada nije vidio da tako postupa s Crncima koji su njegovi prijatelji.

Jedan po jedan, Crnci su se, očito nerado, počeli penjati ljestvama, a bijelac ih je pri tom neprekidno gonio oštrim kopljem. Kad su se već svi popeli, Tarzan je pošao za njima i Manu je vidio da nestaju, kako se činilo, usred velike stijene.

Za kratko vrijeme počeli su se opet pojavljivati, a svaki je od njih nosio po dva teška predmeta koji su Manuu nalikovali na manje kamene blokove što su se upotrebljavali za gradnju kuća u Oparu. Vidio je kako nose blokove do ruba klisure i bacaju ih dolje na zemlju. Kad se posljednji Crnac pojavio sa svojim teretom i bacio ga dolje sišli su jedan po jedan natrag u podnožje klisure. Ovog puta je Tarzan krenuo prvi. Tada su skinuli ljestve i rastavili ih u pojedine dijelove, koje su složili u podnožju klisure. Nakon toga su pokupili blokove što ih bijahu donijeli s brežuljka i, pošavši za Tarzanom, koji je išao na čelu, krenuli prema rubu doline.

Manuu bi sve to bilo veoma zagonetno, da je bio čovjek, no on je bio samo majmun pa je vidio jedino ono što se desilo, a mnogo nije razmišljao o tome. Znao je da ljudi imaju čudne navike, često neobjašnjive. Tako su, na primjer, Gormangani, koji nisu mogli putovati kroz džunglu i šume lako kao druge životinje, još povećavali svoje nevolje tovareći na sebe metalne kolute oko gležanj a i zapešća, ogrlice, opasače i životinjske kože, što im je samo smetalo u kretanju i otežavalo im život, što ostale životinje nikad ne bi uradile. Manu je, kad bi god pomislio na to, čestitao sebi što nije čovjek on je sažaljevao ta glupa i nerazumna stvorenja.

Manu mora da je zaspao. Vjerovao je da je samo na tren zatvorio oči, međutim, kad ih je otvorio, već je ružičasta svjetlost zore obasjala pustu dolinu. Još je dospio da vidi posljednje Crnce iz Tarzanove grupe kako nestaju iza klisura na sjeveroistoku i počinju silaziti niz greben. Manu se zatim okrene prema Oparu pripremajući se da siđe s klisure i da otrči natrag u sigurnost svojih stabala unutar oparskih zidina. No najprije mora izvidjeti — možda se Šita, pantera, još uvijek nalazi vani, i zbog toga je otrčao iza ruba klisure do mjesta s kojeg je imao pregled na dio doline između sebe i Opara. I opet je vidio nešto što ga je ispunilo velikim uzbuđenjem. Iza ruševnih vanjskih zidina

Opara pojavila se velika grupa strašnih mužjaka Opara — Manu bi ih mogao nabrojiti punu stotinu, da je znao brojiti.

Činilo se kao da dolaze ravno prema brežuljku. Sjedio je promatrajući ih kako se približavaju i odlučio da odgodi svoj povratak u grad sve dok omrznuti Oparijanci ne odu. Budući da niže životinje u svom egoizmu naprečac rasuđuju, pomislio je da njega gone. Takvo zaključivanje nije bilo nimalo smiješno, jer je sam bio majmun, pa se zato sakrivao iza jedne stijene, tako da je samo jedno malo svijetlo oko bilo izloženo neprijatelju. Kad je vidio kako mu se približavaju, postao je veoma uzbuđen, mada nije bio nimalo uplašen, jer je znao da se može, ako se oni počnu penjati uz jednu stranu, po drugoj strani spustiti i biti već na pola puta do Opara dok ga ponovo pronađu.

Dolazili su sve bliže i bliže, ali se kod brežuljka nisu zaustavili — nisu mu se, u stvari, ni mnogo približili. Tada u malom majmunskom mozgu bljesnu istina — Cadj i njegovi ljudi gone Tarzana da ga ubiju. Ako je Manu bio uvrijeđen Tarzanovom ravnodušnošću prošle noći, on je to očito već zaboravio, jer se sada opet uzbudio pri pomisli da majmunu-čovjeku prijeti opasnost, kao što je to bilo i jučer. Prva mu je misao bila da otrči naprijed i da još jednom upozori Tarzana, ali se nije usudio udaljiti toliko od oparskog drveća, čak i kad mu pomisao na to da mora preteći mrke Oparijance ne bi bila dovoljna da ga od tog plana odvrati. Promatrao ih je do trenutka kad su prošli pokraj brežuljka, i tada mu je postalo jasno da su se uputili ravno prema mjestu gdje je posljednji iz Tarzanove grupe iščeznuo iz doline — više nije bilo sumnje da progone čovjeka-majmuna.

Manu je još jednom pretražio dio doline prema Oparu. Na vidiku nije bilo ničega što bi mu moglo spriječiti povratak i tako se, sa živahnošću svoga roda, spustio niz okomitu liticu i pojurio što je brže mogao prema gradskim zidinama. Teško je reći kad je on stvorio plan po kojemu je

na kraju postupio. Možda ga je stvorio dok je sjedeći na brežuljku promatrao Cadj a i njegove ljude kako slijede trag majmuna-čovjeka, a možda mu je pao na pamet dok je jurio preko puste doline prema Oparu. Možda mu je to iznenada sinulo kad je već stigao u lisnato utočište svog drveća. Bilo kako bilo, činjenica je da se La, oparska velika svećenica i princeza, koja se u društvu nekoliko svećenica kupala u jezeru što se nalazilo u vrtu jednog hrama, uplašeno trgla na vrištanje majmuna, koji se mahnito ljuljao viseći na repu s grane velikog stabla kojega su se grane širile iznad jezera. To je bio majušni majmunčić tako mudra i ozbiljna lica kao da ga mori teška briga za sudbine čitavih naroda.

— La, La — vrisnu on — otišli su da ubiju Tarzana. Oni su otišli da ubiju Tarzana.

Kad je čula to ime, La se u tren oka sva pretvorila u uho. Stojeći do pojasa u jezercu, ona upitno pogleda majmuna.

— Što hoćeš time reći, Manu? Prošlo je mnogo mjeseci otkako je Tarzan bio ovdje. Sada ga nema. O čemu ti to govoriš?

— Vidio sam ga — zakriješti Manu — prošle sam ga noći vidio s mnogim Gormanganijima. Došao je do velike stijene što leži u dolini ispred Opara; sa svim svojim ljudima popeo se na nju, ušao u nju, i ponovo izašao noseći kamenje koje je bacio u dolinu. Zatim su se svi spustili niz tu stijenu, pokupili kamenje i napustili dolinu... tamo — i Manu pokaže svojim malim dlakavim prstom prema sjeveroistoku.

– Kako znaš da je to bio Tarzan-majmun? — upita La.

– Misliš da Manu ne poznaje svog bratića i prijatelja? — upita majmun. — Vidio sam ga svojim očima; bio je to Tarzan-majmun.

La namršti obrve zamislivši se. Duboko u njezinu srcu tinjao je plamen velike ljubavi prema Tarzanu. Otkako ga je posljednji put vidjela, taj je plamen nasilno ugašen kad

Dok se velika svećenica La kupala s još nekoliko svećenica u jezeru prišao joj je majmun Manu, Tarzanov prijatelj, i saopćio joj je da je vidio Tarzana prošle noći kako u društvu Gormanganija odnosi nekakvo kamenje iz Opara.

je bila prisiljena da se uda za Cadja. Jer, pisano je u zakonima Opara da velika svećenica boga vatre i sunca

mora uzeti muža određen broj godina nakon svog posvećenja. La je mnogo mjeseci čeznula za tim da Tarzana uzme za muža. Majmun-čovjek je nije ljubio, te je naposljetku shvatila da je nikada neće ljubiti. Nakon toga pomirila se sa strašnom sudbinom koja ju je bacila u naručje Cadja.

Kako su mjeseci prolazili a Tarzan se nije vraćao u Opar, kao što je obećao, da se uvjeri da nikakvo zlo neće zadesiti La, povjerovala je Cadju da je Tarzan mrtav, pa iako nije pri tom odvratnog Cadja manje mrzila, njezina se ljubav prema Tarzanu pretvorila u tužnu uspomenu. Saznati sada da je on živ i da je bio tako blizu, bilo je kao da se ponovo otvara stara rana. Isprva je shvatila samo to da je Tarzan bio blizu Opara, ali Manuovi krikovi su je opomenuli da je majmun-čovjek u opasnosti. Međutim, nije znala u kakvoj.

— Tko je pošao da ubije Tarzana? — upita ona nenadano.

— Cadj, Cadj! — vrisnu Manu. — Otišao je s mnogo, mnogo ljudi i sada -slijedi Tarzanov trag.

La žurno izađe iz vode, zgrabi svoj pojas i ukrase iz ruku pratilice i namještajući ih brzo pojuri kroz vrt u hram.

moraš ga žrtvovati

Cadj i stotinjak njegovih strašnih pratilaca miljeli su oprezno niz prednju stranu grebena u dolinu, slijedeći trag bijelog čovjeka i njegovih crnih suputnika. Oni se nisu žurili jer su s vrha vanjskih oparskih zidina primijetili da grupa koju progone napreduje vrlo sporo. Nisu znali zašto, jer na toj velikoj udaljenosti nisu mogli vidjeti teret što su ga nosili Crnci. Cadj nije ni imao želju da dostigne svoj plijen za vidjela, budući da je u planu imao potajni noćni napad, koji bi, izveden iznenadno i s velikim brojem njegovih sljedbenika, mogao zbuniti i savladati usnuli logor.

Trag što su ga slijedili bio je jasno označen. Zabune nije moglo biti, i oni su se polako spuštali niz blagu padinu prema dnu doline. Podne je bilo već blizu kad su se naglo zaustavili otkrivši nedavno napravljenu trnovitu bomu na maloj čistini upravo pred njima. Iz središta bome dizao se tanak stup dima vatre koja se gasila. Tu je, dakle, bio logor majmuna-čovjeka.

Cadj je povukao svoju družinu u zaklon gustih grmova uz stazu i poslao samo jednog čovjeka u izviđanje. Ovaj se poslije svega nekoliko trenutaka vratio javljajući da je logor napušten, i Cadj sa svojim ljudima ponovo krene naprijed. Kad su ušli u bomu, pregledali su je nastojeći da procijene broj ljudi što su pratili Tarzana. Dok su bili zauzeti time, Cadj ugleda nešto što je ležalo napola sakriveno u grmlju na drugoj strani bome. On priđe veoma pažljivo, jer ono što je ležalo tamo na zemlji nije pobudilo u njemu samo

radoznalost nego i oprez: podsjećajući ga neodređeno na zgurena čovjeka.

Tuce Cadjovih ljudi s toljagama približilo se onome što je pobudilo njegovu radoznalost, a kad su došli bliže, vidjeli su da pred njima leži beživotno tijelo Tarzana-majmuna.

— Bog vatre i sunca posegnuo je za njim da se osveti za oskvrnuti oltar — uzviknu svećenik, čije su oči sijevale divljom vatrom fanatizma. Ali jedan drugi svećenik, vjerojatno praktičniji ili barem oprezniji, kleknu pokraj tijela majmuna-čovjeka i prisloni uho na njegovo srce.

— On nije mrtav — prošapta — možda samo spava.

— Zgrabite ga onda, brzo! — povika Cadj, i čas kasnije Tarzanovo je tijelo bilo prekriveno tolikom gomilom dlakavih tijela tih strašnih ljudi koliko je samo moglo stati na njega. On nije pružio nikakav otpor, nije čak ni oči otvorio i začas su mu ruke bile čvrsto svezane na leđima.

— Odvucite ga ondje gdje će ga bog vatre i sunca vidjeti — viknu Cadj. Odvukli su Tarzana u sredinu bome na punu svjetlost sunca. Veliki svećenik Cadj izvukao je nož iz pregače, podigao ga iznad glave i zastao pored ispruženog tijela svoje žrtve. Njegovi sljedbenici su stali u krugu oko majmuna-čovjeka, a neki su se približili svom vođi. Izgledali su zbunjeno, pogledavajući čas na Tarzana čas na velikog svećenika, a zatim krišom u sunce visoko na nebu, preko kojega su promicali oblaci. Ma kakve bile misli što su morile njihove napola divlje mozgove, samo se jedan usudio da ih glasno izgovori. To je bio svećenik koji se dan prije, nije složio s Cadjovim prijedlogom da ubiju čovjeka-majmuna.

— Cadj — reče on — tko si ti da se usuđuješ prinijeti žrtvu bogu vatre i sunca? To pravo ima samo La, naša velika svećenica i kraljica, a ona će biti strašno bijesna kad sazna što si uradio.

— Šuti, Dooth — viknu Cadj. — Ja, Cadj, ja sam veliki svećenik Opara. Ja, Cadj, ja sam muž kraljice La. Moja je

riječ isto tako zakon u Oparu. Ako želiš ostati svećenik, ako želiš ostati živ, onda šuti.

— Tvoja riječ nije zakon — odgovori Dooth Ijutito. — Budeš li izazivao bijes velike svećenice La, i budeš li izazivao srdžbu boga vatre i sunca, možeš biti kažnjen kao i svatko drugi. Ako prineseš ovu žrtvu, oboje će biti bijesni.

— Dosta — kriknu Cadj. — Meni se obratio bog vatre i sunca i zatražio da mu žrtvujem ovog oskvrnitelja hrama.

Klekao je pokraj majmuna-čovjeka i dodirnuo mu grudi iznad srca vrškom oštrog sječiva, a zatim je podigao oružje visoko iznad sebe, spremajući se da mu zada smrtonosni udarac. Tog trenutka jedan je oblak sakrio sunce i zasjenio ga. Zamrmorili su svećenici što su ga okruživali.

— Pogledaj — viknu Dooth — bog vatre i sunca se ljuti. Sakrio je svoje lice od oparskog naroda.

Cadj zasta. Bacio je napola izazovan a napola zaplašen pogled na oblak što je zastro sunce. Zatim se polako osovio na noge, ispružio ruke prema sakrivenom bogu, stojeći tako trenutak mirno, i izgledao je kao da pažljivo sluša. Onda se iznenada okrene svojim sljedbenicima.

– Svećenici Opara! — vikne. — Bog vatre i sunca je govorio svom velikom svećeniku Cadju. On nije ljut. On samo želi govoriti sa mnom nasamo i naređuje da se vi udaljite u džunglu i da tamo pričekate dok ne dođe da bi govorio Cadju; nakon toga ja ću vas pozvati da se vratite. Idite!

Činilo se da je za većinu Cadjova riječ zakon, ali su Dooth i nekoliko drugih, koji baš nisu posve vjerovali njegovim riječima, oklijevali,

— Nestanite! — zapovjedi Cadj.

Navika da budu poslušni bila je u tih ljudi tako jaka da su se napokon i ti sumnjičavci okrenuli i nestali u džungli. Prepredeni smiješak obasja okrutno lice velikog svećenika kad su posljednji nestali iz vida, a potom mu pažnju opet zaokupi majmun-čovjek. Duboko u njemu, međutim, vrebao je urođeni strah od božanstva, što se vidjelo po

pogledima upravljenim u nebo. Odlučio je da ubije majmuna-čovjeka dok su Dooth i ostali odsutni, no strah od boga zadržavao je njegovu ruku: čekao je da ga opet obasja svjetlost božanstva i time potvrdi da će njegova zamisao biti blagonaklono primljena.

Oblak što je zastirao sunce bio je velik, i Cadj je, čekajući da taj oblak prođe, postajao sve uzbuđeniji. Često puta je podizao nož da zada smrtonosni udarac, pa ipak ga je njegova praznovjernost svaki put spriječila u izvršenju djela. Prošlo je pet, deset, petnaest minuta, a sunce je i dalje ostalo zamračeno. Ali sada je, naposljetku, Cadj vidio da se sunce približava rubu oblaka i još se jednom postavio u klečeći položaj do majmuna-čovjeka, da bi u trenutku kad sunčevo svjetlo posljednji put obasja živog Tarzana njegovo sječivo bilo spremno. Vidio je kako dolazi polako preko bome prema njemu, i kad je došlo, u zlim očima zasja demonska mržnja. Još tren i bog će udariti pečat na svoje odobrenje da se prinese, žrtva. Cadj je drhtao u iščekivanju. Podigao je nož još malo više, mišići su mu se napeli da udare, a tada, tišinu džungle prekine ženski glas, gotovo vrisak.

— Cadj — prolomi se jedna jedina riječ, koja je svojom neočekivanošću i iznenadnošću djelovala kao grom iz vedra neba.

Držeći još uvijek visoko nož, veliki se svećenik okrene u pravcu odakle je dolazio glas i na rubu čistine ugleda veliku svećenicu La, a iza nje Dootha i tuce nižih svećenika.

— Što to znači, Cadj? — upita La ljutito približavajući mu se brzo preko čistine.

On prkosno ustane.

Bog vatre i sunca zahtijeva da, mu se žrtvuje ovaj nevjernik uzviknu on.

— Govoriš laži — odvrati La — bog vatre i sunca razgovara s ljudima samo na usta velike svećenice. Odviše si često pokušavao da osujetiš volju svoje kraljice. Znaj,

Cadj, da se vlast nad životom i smrću što je ima tvoja kraljica može primijeniti i na tebe kao i na sve druge. Kroz duge vijekove postojanja Opara, kako kažu legende, više je nego jedan veliki svećenik bio žrtvovan na oltar boga vatre i sunca. A nije nevjerojatno da će još jedan otići putem oholih. Stoga obuzdaj svoju taštinu i žudnju za vlašću, da te ne unište.

Cadj vrati nož u korice i okrenu se bacajući otrovne poglede na Dootha, kome je očevidno pripisivao svoj neuspjeh. Svima je bilo jasno da ga je kraljica osramotila, ali oni koji su ga poznavali nisu sumnjali da on još uvijek ima namjeru uništiti majmuna-čovjeka i da će, pruži li mu se ikad prilika, to i učiniti. Cadj je naime imao podršku u narodu i među svećenicima Opara. Mnogi su sumnjali da bi se La ikad usudila ozlovoljiti i naljutiti tako važnu većinu svojih sljedbenika time što bi ubila ili ponizila njihovog velikog svećenika, koji je svoj položaj zauzimao na temelju zakona i običaja tako starih da se njihovo porijeklo izgubilo u davnini.

Godinama je pronalazila čas ovu čas onu ispriku da odgodi svečanosti sjedinjenja i braka s velikim svećenikom. Ona je uz to izazvala neprijateljstvo svog naroda opipljivim dokazima svoje zanesenosti za Tarzana, a čak i onda kad je naposljetku bila prisiljena da se uda za Cadja nije se nimalo trudila da prikrije svoju mržnju i prezir prema njemu.

Kako će dugo moći tako nekažnjeno nastaviti, to je bilo pitanje što je zabrinjavalo one kojih je položaj u Oparu zavisio od njezine blagonaklonosti, a kako su Cadju bile dobro poznate te okolnosti, nije čudo što je prema svojoj kraljici gajio izdajničke misli. Udružena s njim u izdajstvu bila je i Oah, svećenica koja je žudila za moći i položajem velike svećenice. Ako bi mogli ukloniti La, Cadj bi svojim utjecajem uzdigao Oah na položaj velike svećenice. Imao je i njeno obećanje da će se za njega udati i dopustiti mu da vlada kao kralj. Međutim, sada su još oboje bili sputani

praznovjernim strahom od boga vatre i sunca i zbog toga je Lain život zasad bio siguran. Bila bi, međutim, dovoljna i najmanja iskra pa da upali plamen izdajstva što je tinjao.

Do tog je časa ona, zabranjujući velikom svećeniku da žrtvuje Tarzana, postupala potpuno u granicama svojih prava. No njezina sudbina, pa čak i sam život, zavisili su od budućih postupaka prema zarobljeniku. Ako ga poštedi, ako na bilo koji način pokaže da se obnovila njena velika ljubav što mu ju je jednom gotovo javno očitovala, vjerojatno bi joj sudbina bila zapečaćena. Bilo je nesigurno čak i to može li mu ona nekažnjeno poštediti život i osloboditi ga. Cadj i ostali sada su je pomno promatrali kako se primiče Tarzanu. Stojeći šutke nekoliko trenutaka, gledala je dolje na njega.

— On je već mrtav? — upita.

— Nije bio mrtav kad nam je Cadj naredio da se udaljimo — spremno izusti Dooth; — ako je sada mrtav, to znači da ga je Cadj ubio dok nas nije bilo.

— Ja ga nisam ubio — reče Cadj — to će, kao što vam je rekla La, naša kraljica, ona učiniti. Oko boga vatre i sunca promatra odozgo, velika svećenice Opara. Nož je uza te, žrtva leži pred tobom.

La se nije obazirala na te riječi, nego se obrati Doothu:

– Ako je još uvijek živ — reče ona — načinite nosila i odnesite ga u Opar.

Tako je Tarzan-majmun još jednom stigao u drevni grad Atlantida. Uspavljujuće sredstvo što mu ga je dao Kraski djelovalo je još satima. Bila je noć kad je otvorio oči i za trenutak je bio zbunjen tamom i tišinom što su ga okruživale. Sve što je isprva njuhom mogao ustanoviti bilo je to da leži na gomili krzna i da je nepovrijeđen; nije osjećao nikakve boli. Polako mu je kroz maglu omamljenog mozga prodiralo sjećanje na posljednje trenutke prije no što je nesvjestica ovladala njime i smjesta je shvatio da je bio žrtva smicalice. Kako je dugo bio bez svijesti i gdje se nalazi, to nije mogao ni zamisliti. Polako se podigao na

noge i ustanovio da, osim lagane vrtoglavice, nema nikakvih drugih posljedica. Oprezno je počeo pipkati u tami krećući se pažljivo, ispruživši ruku, i tapkajući oprezno nogom. Gotovo odmah napipao je pred sobom kameni zid. Krenuo je duž zida i ubrzo je ustanovio da se nalazi u maloj prostoriji sa dva otvora i dvojim vratima na suprotnim zidovima. Tu su mu bili od koristi samo njuh i osjet opipa. Oni su mu prvo rekli da je zatvoren u podzemnoj ćeliji, ali što je utjecaj omamljujućeg sredstva više nestajao, njegov je njuh postajao sve oštriji, i kad mu se on posve vratio, u Tarzanovu se sjećanju uporno nametao dojam da poznaje neke miomirise što su mu dopirali u nos — progonio ga je osjećaj da ili je već upoznao pod sličnim okolnostima. Začas odozgo, kroz zemlju i zidove, dopre nešto poput strašnog krika — do uha majmuna-čovjeka dopro je tek odjek toga krika — ali to je bilo dovoljno da u njemu izazove pravu poplavu uspomena, i s njima u vezi on je utvrdio porijeklo poznatih mirisa oko sebe. Napokon mu je bilo jasno da se nalazi u mračnoj ćeliji u podzemlju Opara.

Iznad njega, u svojoj sobi u hramu, velika se svećenica La prevrtala na ležaju i nije mogla da usne. Odviše je dobro poznavala ćud svog naroda i vjerolomnost velikog svećenika Cadja. Poznavala je vjersku zatucanost koja je te njezine životinjske i neuke sljedbenike često tjerala na luđačka djela, a tačno je pogađala da će ih Cadj nahuškati protiv nje ukoliko ona ne bude htjela žrtvovati Tarzana-majmuna. Iako je bila velika svećenica užasnog kulta, a uz to i kraljica poluzvjerske rase, ipak je bila i žena; žena koja je ljubila samo jednom i svoju ljubav poklonila majmunu-čovjeku, koji je sada ponovo bio pod njezinom vlašću. Dva puta je on prije izbjegao njezin žrtveni nož. Naposljetku je ljubav pobjedonosno nadvladala ljubomoru i fanatizam, i La, žena, shvatila je da neće nikad više biti u stanju da ugrozi život voljenog čovjeka, ma koliko beznadna bila njena ljubav.

Te se noći suočila s problemom za koji je osjećala da je gotovo van njene moći. Činjenica da se udala za Cadja izbrisala je i posljednji tračak nade da će ikad postati žena majmuna-čovjeka, pa ipak njezina odluka da spasi Tarzana ako bi to bilo moguće, nije bila ništa slabija. Dvaput joj je on spasio život, jednom od nekog mahnitog svećenika, a jednom ispred Tantora. Osim toga, dala je svoju riječ da će se Tarzan, vrati li se ikad u Opar, vratiti kao prijatelj i biti primljen kao prijatelj. No, Cadjov utjecaj bijaše velik, a ona je znala da je taj utjecaj neprestano uperen protiv majmuna-čovjeka — ona je to vidjela po vladanju svojih sljedbenika od trenutka kad su položili Tarzana na nosila da ga odnesu u Opar, zapazila je to i u njihovim opakim pogledima. Oni će se prije ili kasnije usuditi da je žigošu — bila im je potrebna ma i najmanja nova izlika, koju su željno očekivali u njenom budućem odnosu prema Tarzanu. Bilo je već kasno, iza ponoći, kad je k njoj došla jedna od svećenica što su uvijek bile na straži ispred vrata njezine sobe.

– Dooth hoće da govori s tobom — prošapta službenica.

— Kasno je — odgovori La. — Muškarcima nije dopušteno da ulaze u ovaj dio hrama. Kako je on došao ovamo, i zašto?

— Kaže da dolazi u službi La, koja je u velikoj opasnost? — odgovori djevojka.

— Dovedi ga onda ovamo — reče La — i ako cijeniš svoji život, ne reci nikom ni riječi o tome.

— Bit ću nijema kao oltarski kamen — odgovori djevojka okrenuvši se i napuštajući odaju.,

Trenutak kasnije ona se vrati vodeći Dootha, koji je zastao nekoliko stopa od velike svećenice i pozdravio je. La dade djevojci koja ga je dovela znak da ode, a zatim se upitno okrene čovjeku.

— Govori, Dooth — naredi mu.

Pošto je La doručkovala i po Doothu poslala Tarzanu hranu, posjetila ju je mlada svećenica, Oahina sestra. Još i prije no što je djevojka progovorila, La je znala da je zavjera već u toku.

— Svi mi znamo — reče on — za tvoju ljubav prema majmunu-čovjeku, i nije do mene, nižeg svećenika, da ispitujem misli ili djela velike svećenice. Moje je samo da služim, a i oni koji sada kuju zavjeru protiv tebe, bolje bi učinili da te služe.

– Što hoćeš time reći, Dooth? Tko kuje zavjeru protiv mene?

– Čak i ovog trenutka Cadj, Oah i još neki svećenici i svećenice stvaraju plan kako da te unište. Oni su postavili uhode da paze jer vjeruju da ćeš osloboditi majmuna-čovjeka i zato će jedan od njih doći k tebi i reći da ćeš svoj problem najlakše riješiti ako mu dopustiš da pobjegne. Njega će poslati Cadj, a zatim će oni što motre obavijestiti narod i svećenike da su te vidjeli kako izvodiš žrtvu na slobodu. No, čak ni to ti neće ništa koristiti, budući da su Cadj, Oah i ostali postavili mnogo ljudi u zasjedu na put iz Opara, te će ga oni napasti i ubiti prije no što bog sunca i vatre dvaput zađe u šume na zapadu. Postoji samo jedan način da se spasiš, La od Opara,

– A koji je to način? — upita ona.

– Ti moraš svojim vlastitim rukama, na oltaru našeg hrama, žrtvovati majmuna-čovjeka bogu vatre i sunca.

zagonetka prošlosti

Nakon što je La u jutro doručkovala i po Doothu poslala hranu Tarzanu, došla je k njoj mlada svećenica, Oahina sestra. Još i prije no što je djevojka progovorila La je znala da je ona Cadjova izaslanica i da je njen dolazak početak zavjere na koju ju je Dooth upozorio. Djevojci je bilo neprijatno i bila je očevidno uplašena, jer je bila mlada i mnogo je poštovala kraljicu, koju je s razlogom smatrala svemoćnom i koja ju je mogla i smrću kazniti ako bi je bilo volja. La, koja je već stvorila plan za koji je znala da će u najvećoj mjeri zbuniti Cadja i njegove zavjerenike, pričeka šuteći da djevojka progovori. Međutim, prošlo je prilično vremena dok je djevojka skupila toliko hrabrosti da izmisli odgovarajući uvod. U međuvremenu govorila je o mnogim stvarima koje nisu imale nikakve veze s predmetom, a veliku svećenicu La je njezina nelagodnost zabavljala.

— Ne dešava se često — reče La — da Oahina sestra dolazi u odaje svoje kraljice, ako joj se ne naredi. Raduje me kad vidim kako ona naposljetku uviđa da treba da služi velikoj svećenici boga vatre i sunca.

— Došla sam — progovori napokon djevojka, govoreći gotovo kao da je naučila ulogu napamet — da ti kažem kako sam, prisluškujući, saznala nešto što će te vjerojatno zanimati i što će ti, sigurna sam, biti drago čuti.

— Da? upita La, podižući svedene obrve.

— Prisluškivala sam Cadjov razgovor s nižim svećenicima — nastavi djevojka — i jasno sam čula kako je

rekao da bi ga obradovalo kad bi majmun-čovjek pobjegao, jer da bi time i tebi i njemu bile ušteđene mnoge neugodnosti. Vjerovala sam da bi se La, kraljica, obradovala kad bi to saznala, jer je svima nama poznato da je La obećala prijateljstvo majmunu-čovjeku i da ga stoga, ne želi žrtvovati na oltar boga vatre i sunca.

— Meni su jasne moje dužnosti — odgovori La oholim glasom — i nije mi potreban ni Cadj ni bilo koja službenica da mi ih tumači. Poznata su mi prava velike svećenice, a pravo žrtvovanja je jedno od njih. Zbog toga sam spriječila Cadja da žrtvuje stranca. Nikakva druga ruka osim moje ne može prinijeti žrtvu njegove krvi bogu vatre i sunca, i on će za tri dana umrijeti od noža na oltaru našega hrama.

Te su riječi djelovale upravo onako kako je La i predvidjela. Na licu Cadjove izaslanice ocrtavalo se razočaranje i nedoumica, jer u uputama koje je dobila nije bilo predviđeno da bi La mogla zauzeti takav stav. Djevojka je odmah pronašla bijedan izgovor da se povuče, i kad se udaljila od velike svećenice, La je jedva savladala smijeh. Nije joj bilo ni na kraj pameti da žrtvuje Tarzana, no to Oahina sestra, razumije se, nije znala. Tako se ona vratila Cadju ponovila mu, što je mogla tačnije, sve što joj je La rekla. Veliki svećenik je bio veoma ozlovoljen, jer taj njegov plan nije bio toliko usmjeren protiv Tarzana koliko protiv La: trebalo je da je navede da izvrši djelo koje će izazvati gnjev svećenika i oparskog naroda, koji bi, vješto navedeni, mogli zahtijevati da ona smrću ispašta taj čin, Oah, koja je bila prisutna kad se njezina sestra vratila, ugrize se za usne, jer je njezino razočaranje bilo veliko. Nikad prije nije bila tako blizu mogućnosti da postane velika svećenica. Nekoliko minuta koračala je gore-dolje zadubljena u svoje misli, a zatim se iznenada zaustavi pred Cadjom.

— La voli tog majmuna-čovjeka — reče ona — i čak kad bi ga žrtvovala, desilo bi se to samo iz straha od naroda. Ona ga još uvijek voli — ona ga voli više no što je ikada tebe voljela, Cadj. To majmun-čovjek zna i vjeruje

joj, a budući da joj vjeruje, evo izlaza: slušaj Oahu, Cadj. Poslat ćemo jednu ženu majmunu-čovjeku da mu kaže da ju je poslala La i da joj je naredila neka ga izvede iz Opara i neka ga oslobodi. Ona će ga odvesti u našu zasjedu, a kad ga ubijemo, otići ćemo, mnogo nas, do La i optužiti je za izdaju. Ona koja će izvesti majmuna-čovjeka iz Opara reći će da joj je La naredila da to uradi, a svećenici i narod bit će veoma ljuti, i tada ćeš ti tražiti njezinu glavu. To je vrlo jednostavno i mi ćemo se riješiti i njega i nje.

— Vrlo dobro — uzviknu Cadj — mi ćemo to izvesti sutra u zoru, a prije no što bog vatre i sunca krene na svoj noćni počinak, vidjet ćete novu veliku svećenicu u Oparu.

Te je noći Tarzana probudio zvuk s vrata njegove ćelije. Čuo je kako pada zasun, a vrata su se, škripeći, polako otvorila. U potpunoj tami nije mogao vidjeti nikoga, ali je čuo kako se po kamenom podu prikradaju u sandale obuvene noge, a onda jedan ženski glas koji je prošaptao njegovo ime.

— Ja sam tu — odgovori on — tko si ti i što hoćeš od Tarzana-majmuna?

— Tvoj je život u opasnosti — odgovori glas — dođi, pođi za mnom.

— Tko te je poslao? upita majmun-čovjek pokušavajući da svojim osjetljivim njuhom utvrdi tko mu to dolazi u noćnu posjetu, no zrak je bio pun nekog teškog prodornog mirisa kojim je tijelo žene, čini se, bilo namazano, tako da nije mogao ocijeniti da li je to jedna od svećenica koje je upoznao prigodom svog prijašnjeg boravka u Oparu, ili neka žena koju ne poznaje.

— Poslala me La — reče ona — da te izvedem iz ove oparske ćelije na slobodu, daleko od gradskih zidina. — Pipajući po mraku, ona ga je naposljetku našla. — Evo ti oružja — reče ona predajući mu ga, zatim ga uzme za ruku, okrene se i povede ga iz ćelije kroz dugi vijugavi i isto tako mračan hodnik, niz prastare kamene stepenice, kroz prolaze i hodnike, otvarajući vrata koja su cviljela i ječala

na zarđalim šarkama. Kako su dugo i u kom pravcu tako išli, Tarzan ne bi mogao reći. Od Dootha, koji mu je donosio hranu, saznao je toliko da je sada vjerovao da u La ima prijatelja koji će mu pomoći, jer mu je Dooth ispričao da ga je ona spasila od Cadja kad ga je ovaj našao onesviještena u napuštenoj bomi Evropljana koji su ga omamili i tamo ostavili. I tako, kad je žena izjavila da je šalje La, Tarzan je drage volje pošao za njom. Nije mogao a da se ne prisjeti onoga sto mu je Jane prorekla o nevoljama koje ga mogu snaći bude li ustrajao na tome da poduzme treće putovanje u Opar i pitao se nije li njegova žena, na kraju, ipak bila u pravu tvrdeći da ovog puta neće uspjeti da se odrve nevoljama i fanatičnim svećenicima boga vatre i sunca. On, naravno, nije namjeravao da uđe u Opar, ali činilo se kao da iznad tog zlosretnog grada lebdi demonski čuvar, koji ugrožava život svih onih što se usuđuju doći u blizinu zabranjenog mjesta ili pokušaju iščupati iz zaboravljene riznice dio velikog blaga.

Više od jednog sata ona ga je vodila kroz podzemne prolaze, u kojima je bilo mračno kao u paklu — dok se nisu popeli uz stepenice koje su ih dovele usred šikare kroz koju se samo naziralo blijedo svjetlo mjeseca. Čisti zrak mu je govorio da su izbili na površinu zemlje i sada je žena, koja nije progovorila ni riječi otkako ga je izvela iz ćelije, nastavila šutke stranputicom što je, neprestano uzbrdo, vijugala amo-tamo probijajući se kroz gustu šumu i šikaru.

Prema položaju zvijezda i mjeseca i po strmoj stazi, Tarzan je znao da ga vodi u planine što leže iza Opara — u predio koji nikad nije namjeravao posjetiti jer je taj kraj izgledao grubo i negostoljubivo, te se činilo da u njemu nema divljači koju je Tarzan najradije lovio. Bio je iznenađen prirodom raslinja, jer je dosad bio uvjeren da na tim golim brdima ne raste ništa osim pokojeg zakržljalog stabalca i mršavog grmića. Kako su nastavljali putem, mjesec se penjao na nebu sve dok blago svjetlo nije jasnije

obasjavalo krajolik kroz koji su prolazili, i sada je vidio da prolaze kroz uski, gusto pošumljeni klanac. Sada je shvatio zašto je gusto raslinje nevidljivo s oparske ravnice. Kako ni sam nije bio razgovorljiv, šutljivost žene koja ga je vodila nije se Tarzana naročito dojmila. Da je imao bilo što da joj kaže, on bi joj to i rekao, a isto je tako pretpostavljao da bi i ona progovorila kad bi postojao razlog da govori, jer oni koji putuju daleko i brzo ne troše snagu na razgovor.

Zvijezde na istoku počele su blijedjeti, najavljujući zoru, kad su njih dvoje grabili uz strmu padinu što je tvorila gornji kraj tjesnaca i stigli na srazmjerno ravno zemljište. Kako su napredovali, nebo je postojalo sve svjetlije i žena se zaustavila na rubu strmine, a kad je svanuo dan, Tarzan je ispod ugledao šumovitu udolinu u srcu planine, a dvije ili tri milje daleko nazirali su se kroz drveće obrisi građevine što je blistala, presijavala se i iskrila u svjetlu novoga sunca. Tada se okrenuo i pogledao svoju pratilicu. Na licu mu se odražavalo iznenađenje, jer pred njim je stajala La, velika svećenica Opara.

— Ti — uzviknu on. — Sad će Cadj zaista imati izgovor, kako je Dooth rekao, da te makne s puta.

— On nikada neće imati priliku da me makne s puta — odgovori La — jer se ja nikad više neću vratiti u Opar.

— Nikada u Opar! — vikne on. — Pa kamo onda namjeravaš? Kamo možeš otići?

— Idem s tobom — odgovori ona. — Ne tražim od tebe da me voliš; tražim samo to da me odvedeš daleko od Opara i od neprijatelja koji bi me ubili. Drugog izlaza nije bilo. Majmun Manu je prisluškivao kako kuju zavjeru protiv mene i došao mi je reći što sve namjeravaju učiniti. Za mene bi bilo svejedno, bilo da sam te spasila bilo da sam te žrtvovala. Oni su odlučili da me uklone, kako bi Oah mogla postati velika svećenica a Cadj kralj Opara. A ja nisam smjela žrtvovati tebe, Tarzane, ni u kakvim uvjetima, i tako mi se činilo da je ovo jedini način da se oboje spasimo. Nismo mogli krenuti na sjever ili na zapad,

jer je Cadj tamo postavio ratnike u zasjedu da te presretnu, i mada si ti Tarzan i silan borac, oni bi te savladali i ubili.

— No, kamo me ti to vodiš? — upita Tarzan.

— Izabrala sam manje od dva zla. U ovom pravcu leži jedna nepoznata zemlja, o kojoj se kod nas u Oparu pričaju legende pune čudovišta i neobičnih ljudi. Nikada se nijedan stanovnik Opara nije usudio otići onamo. Ali ako na svijetu postoji; i jedno biće koje bi moglo proći kroz ovu nepoznatu dolinu, onda si to ti, Tarzane.

— Ali ako o ovoj zemlji i njenim stanovnicima ne znaš ništa — upita Tarzan — kako to da tako dobro poznaješ put što vodi do nje?

— Mi dobro poznajemo put do vrha, ali nikada dosad nisam išla dalje. Čovjekoliki majmuni i lavovi služe se ovom stazom kad dolaze u Opar. Ali nam lavovi ne mogu reći kamo on vodi, a čovjekoliki majmuni neće, jer smo obično zaraćeni. Tim putem se oni spuštaju u Opar i kradu naše ljude, a mi ih tu čekamo ne bismo li ih uhvatili, jer češće žrtvujemo po kojeg čovjekolikog majmuna bogu vatre i sunca ili, bolje rečeno, to je bio naš običaj nekada, a sada nas se već niz godina čuvaju i naplaćaju od nas danak, iako nam nije poznato zašto kradu naše ljude — ukoliko ih ne jedu. To je veoma snažna rasa, viši su rastom od Bolganija, gorila, a uz to su i kudikamo lukaviji, jer kao što u našim žilama teče majmunska krv, tako i u žilama čovjekolikih majmuna što obitavaju u dolini iznad Opara teče ljudska krv.

— Zašto mi, La, moramo proći kroz ovu dolinu ako želimo pobjeći iz Opara? Mora postojati i neki drugi put.

— Drugog puta nema, Tarzane-majmune — odgovori ona. — Putove što vode kroz dolinu čuvaju Cadjovi ljudi. Jedina mogućnost da pobjegnemo pruža nam se u ovom smjeru, i ja sam te povela ovim putem koji presijeca strme klisure na jugu Opara. Moramo presjeći ili obići ovu dolinu

da pokušamo pronaći neki put preko planina s druge strane.

Majmun-čovjek stajao je zureći u pošumljenu dolinu ispod njih, a njegove misli bile su zauzete problemima koji su mi se nametnuli. Da je bio sam, ne bi krenuo ovim putem jer se dovoljno pouzdavao u vlastitu srčanost i vjerovao da bi srazmjerno sigurno prešao oparsku dolinu, bez obzira na Cadjove namjere. Međutim, nije bio sam. Sada mora misliti na La, jer mu je postalo jasno da ga je ona moralno obavezala spašavajući ga — a to ne smije potcjenjivati.

Činilo mu se najmudrije da zaobiđu dolinu držeći se što je moguće dalje od zdanja što ga je vidio u daljini, jer je njegova jedina namjera bila da nađe put preko planina i izlaz iz te negostoljubive zemlje. Ali letimičan pogled na to zdanje, napola skriveno lišćem velikog drveća, tako je zagolicalo njegovu radoznalost da je osjetio gotovo neodoljivu želju za istraživanjem. Nije vjerovao da u dolini ima drugih stanovnika osim divljih zvijeri, a on je zgradu po njegovu mišljenju podigao neki izumrli ili nestali narod, možda suvremenici drevnih Atlantida, koji su izgradili Opar, a možda su ga izgradili sami Oparijanci, koje su njihovi potomci zaboravili. Pri letimičnom pogledu ta se zgrada, po svom sjaju i veličini, doimala kao palača.

Majmun-čovjek nije znao za strah, ali je ipak, kao i sve zvijeri, bio oprezan koliko je to potrebno. Ne bi oklijevao da svoju lukavost i srčanost omjeri s nižim vrstama, ma kako one bile divlje, jer se one ne udružuju, kao što to čine ljudi, da bi ga napale. Ako bi ga, međutim, udruženim snagama napao veći broj ljudi, on je znao da bi mu tada zaprijetila stvarna opasnost i da bi u borbi protiv snage potpomognute inteligencijom morao podleći. Bilo je međutim malo vjerojatno da je dolina naseljena ljudskim bićima. Podrobno istraživanje tog zdanja bez sumnje bi pokazalo da je ono samo napuštena razvalina i da bi najstrašniji protivnici na koje bi mogao naići bili čovjekoliki majmuni i lav. A

lava i majmuna nije se nimalo plašio. Bilo je čak lako moguće da bi s majmunima uspostavio prijateljske odnose. Uvjeren da mora potražiti izlaz iz doline na njenoj suprotnoj strani, on je, razumije se, želio proći kroz nju najkraćim putem, i tako je potreba da što prije prođe dolinu jos pojačala njegovu želju da je istraži.

— Dođi — pozva on La i krenu niz obronak u dolinu prema zdanju što bijaše pred njima.

Nećeš valjda poći ovim putem? — uzviknu ona iznenađeno.

— Zašto da ne? — reče on. — To je najkraći put preko doline i, koliko ja mogu prosuditi, naš put preko planina najvjerojatnije se nalazi u tom smjeru.

— Ali ja se bojim — reče ona. Sam bog vatre i sunca zna kakve užasne opasnosti vrebaju u dubinama šuma ispred nas.

— Samo Numa i Mangani — reče on — a njih ne treba da se plašimo.

— Ti se ničega ne bojiš — reče ona — ali ja sam samo žena.

— Možemo umrijeti samo jednom — odgovori Tarzan — a umrijeti i onako moramo. Tko se neprestano plaši opasnosti, time je neće otkloniti, a život će mu biti bijedan. Ići ćemo kraćim putem, i možda ćemo vidjeti toliko toga da će nam se isplatiti što smo se izložili opasnosti.

Pošli su nizbrdo dobro ugaženom stazom kroz šikaru, i što su se više približavali podnožju, stabla su bila sve brojnija i veća, dok se nisu našli u velikoj i gustoj šumi. Ako je i bilo vjetra, puhao im je u leđa, i majmun-čovjek, mada je poletno koračao, ipak je neprestano bio na oprezu. Na tvrdo utabanoj zemlji staze nije bilo mnogo znakova kojima bi se moglo zaključiti kakve su vrste životinja ovuda prolazile, no ovdje-ondje su nailazili na uočljive tragove lava. Više puta bi Tarzan zastao i osluškivao, često bi podizao glavu i njegove bi se osjetljive nozdrve širile ispitujući zrak.

— Mislim da u ovoj dolini ima ljudi — reče on iznenada. — Već neko vrijeme gotovo sam siguran da nas netko nadzire. No, tko god bio taj što se šulja za nama, neizrecivo je domišljat, jer ja i po njuhu samo naslućujem da je netko prisutan.

La se ogleda zabrinuto i priđe mu bliže. — Ne vidim nikoga — reče ona tihim glasom.

— Ne vidim ni ja — odgovori on. — A ne mogu ni uhvatiti neki određen miris, ali sam ipak uvjeren da nas netko slijedi. Netko nas slijedi po mirisu, a dovoljno je vješt da ne dopušta da njegov miris dopre do nas. Ma tko to bio, vjerojatno putuje po drveću, i to na takvoj visini da mu miris ostaje uvijek iznad nas. Vjetar mu pri tome pomaže, ali čak kad bi se nalazio uz vjetar, mi uopće ne bismo mogli uhvatiti njegov miris. Pričekaj ovdje da se uvjerim... — I on se okretno dohvati grana obližnjeg stabla i popne se gore spretno kao majmunčić Marni. Trenutak kasnije već se opet spustio do djevojke.

— Bio sam u pravu — reče joj on — tamo je netko, i to ne daleko. No, da li je to čovjek ili su Mangani, to ne mogu reći, jer mi je miris nepoznat: ne podsjeća ni na jednog od njih, a opet podsjeća na oba. U toj igri, međutim, mogu i obojica sudjelovati. Dođi!... — On prebaci djevojku na rame i čas zatim ponese je visoko u krošnje. — Ukoliko nije dovoljno blizu da nas gleda, u što sumnjam, naš će miris proći iznad njegove glave i proteći će neko vrijeme dok ga opet uhvati, osim ako je tako domišljat da se popne na još veću visinu.

La se divila snazi majmuna-čovjeka dok ju je s lakoćom prenosio sa drveta na drvo, i brzini kojom je, njišući se, putovao kroz lišće. Nastavio je tako oko pola sata, a zatim se nenadano zaustavio visoko gore na zaljuljanoj grani.

— Pogledaj — reče on pokazujući dolje ispred njih.

Djevojka pogleda u smjeru što joj ga je označio i kroz lisnate krošnje ugleda mali ograđeni prostor na kome se nalazilo tuce koliba. To što se nejasno vidjelo, i čulo kroz

lišće odmah je pobudilo njezinu pažnju, a isto tako i radoznalost majmuna-čovjeka. Nije bilo sumnje da su to kolibe, ali se činilo kao da se pokreću amo-tamo po zraku. Dok su se neke njihale poput blago zaljuljanog zvona, druge kao da su poskakivale gore-dolje, i to u jačim ili slabijim trzajima. Tarzan se prebaci na iduće drvo i siđe na čvrstu granu, gdje je spustio La s ramena. Potom počne krišom puzati naprijed, a djevojka, koja se, kao i svi Oparijanci, vješto penjala po drveću, krene za njim. Začas su stigli do jednog mjesta odakle su jasno vidjeli selo ispod sebe, i u istom času bila im je zagonetka tih pokretnih koliba objašnjena.

Kao i kolibe mnogih afričkih plemena, i ove su bile građene po uzoru na pčelinje košnice. Promjer im je bio oko sedam stopa, no umjesto da budu sagrađene na zemlji, sve su bile pomoću čvrstih lijana obješene o grane divovskih stabala što su rasla unutar ograde od kolja. Iz središta baze svake kolibe izlazila je jedna tanja lijana. Sa mjesta odakle ih je promatrao pod sobom, Tarzan nije mogao vidjeti ni na jednoj kolibi dovoljno velik otvor da bi se kroza nj moglo provući ljudsko tijelo, mada se na bočnim stranama svake vidjelo po nekoliko otvora promjera četiri do pet palaca, smještenih koje tri stope iznad baze. Na zemlji unutar ograđena prostora bilo je nekoliko stanovnika tog sela — ako se tih nekoliko visećih koliba uopće može nazvati selom. Tarzanu se činilo da su ljudi isto toliko neobični koliko i njihova čudnovata obitavališta. Bilo je doduše sigurno da su Crnci, ali Crnci jedne majmunu-čovjeku potpuno nepoznate vrste. Svi su bili goli i bez ikakvih ukrasa, osim nekoliko poteza bojom, nasumce povučenih po tijelu. Bili su visoki i vrlo mišićavi, ali su im noge bile odviše kratke a ruke predugačke a da bi se moglo reći da su skladno građeni, dok su im konture glave bile gotovo životinjske: pretjerano isturene vilice i jake obrve iznad kojih uopće nije bilo čela, već je lubanja bila vodoravno svedena prema tjemenu.

Dok ih je tako stojeći promatrao, Tarzan primijeti kako se jedan spusta niz konopac što je visio iz dna kolibe, i smjesta je shvatio koja je svrha tih konopaca i gdje je ulaz u obitavališta. Stvorenja što su uokolo čučala bila su zaokupljena jelom. Dok su jedni otkidali velikim zubima sirovo meso sa kostiju, drugi su jeli voće i gomolje. Bilo je i muškaraca i žena, i djece i odraslih; ali nitko nije izgledao veoma star. Bili su gotovo bez dlaka izuzevši rijetke crveno-smeđe čuperke na glavama. Malo su razgovarali, a i kad bi koji progovorio, to je bilo više nalik na režanje životinja nego na ljudski govor; za sve vrijeme dole ih je Tarzan promatrao nitko se od njih nije nasmijao — čak niti nasmiješio, po čemu su se bitno razlikovali od ostalih stanovnika Afrike. Mada su Tarzanove oči pažljivo pretraživale cijeli ograđeni prostor, nigdje nije mogao opaziti ništa što bi im služilo za kuhanje i nigdje nijedne vatre. Na zemlji oko njih je ležalo njihovo oružje, kratka koplja i jedna vrst bojnih sjekira zaoštrenog metalnog sječiva. Tarzan je bio zadovoljan što je pošao tim putem, jer mu se tako pružila prilika da vidi jednu vrstu urođenika za koju nije ni sanjao da postoji — vrstu koja je gotovo graničila sa životinjom. U usporedbi s ovima čak su i Var-dorici, Ho-donci i Pal-ul-donci znatno odmakli na ljestvici evolucije.

Gledajući ih, nije se mogao načuditi što su dovoljno inteligentni da prave oružje koje su posjedovali, a to je oružje, kako se moglo vidjeti čak i s te prilične udaljenosti, bilo vješto zamišljeno i izrađeno. Kolibe su im također bile dosjetljivo izgrađene, dok je ograda od kolja što je okruživala taj prostor bila visoka, čvrsta i dobro napravljena. Njen je zadatak očito bio da ih štiti od lavova, kojih je u dolini bilo mnogo.

Dok su Tarzan i La promatrali ta stvorenja, iznenada osjetiše kako im se slijeva netko približava, a čas kasnije ugledaju kako se s drveta što je raslo iznad ograde spušta čovjek sličan onima unutra. Ostali su njegov dolazak

popratili gotovo ravnodušnim pogledima. Pošto je došao do skupine svojih suplemenika, pridošlica je čučnuo i počeo im pričati nešto. Tarzan je, mada nije mogao čuti riječi, po kretnjama i znakovima kojima se služio da dopuni svoj oskudni govor, shvatio da priča o neobičnim stvorenjima što ih je maločas vidio u šumi. Majmun-čovjek je smjesta ocijenio da je to onaj isti za kojega je bio uvjeren da ih slijedi i kojega se uspio otarasiti. Pričanje ih je očigledno uzbudilo, jer su se neki podigli skačući gore-dolje nogu savijenih u koljenima i udarajući se smiješno po bokovima. Pri tom im se izraz lica jedva malo promijenio, a malo zatim svi su čučnuli kao i prije.

I dok su oni bili tako zaokupljeni, odjeknu kroz šumu glasno vrištanje koje je u majmunu-čovjeku probudilo mnoge divlje uspomene.

— Bolgani — prošapta on.

— Čovjekoliki majmun — reče ona i protrnu.

Začas su ga ugledali kako dolazi stazom njišući se u bokovima. Bio je to ogromni gorila, kakvog Tarzan još nikad nije vidio. Gotovo divovskog stasa, to je stvorenje hodalo uspravno poput čovjeka, ne dodirujući tlo člancima. Glava i lice bili su kao u gorile, ali ipak malo drugačiji, kao što je Tarzan mogao ustanoviti kad se stvorenje približilo: bio je to Bolgani sa dušom i mozgom čovjeka. Ali to nije bilo sve što je to stvorenje činilo jedinstvenim; možda još čudnije nego bilo što drugo bilo je to da je nosilo ukrase, i to kakve ukrase! Zlato i dijamanti su se presijavali na njegovu čupavom krznu, iznad lakata je nosio brojne grivne, a na nogama ukrasne kolute, dok su mu s pojasa na prednjoj i stražnjoj strani visile, gotovo do tla, dvije uske dugačke trake, koje kao da su bile sastavljene od samih komadića dijamantima optočena zlata. Nikada prije nije John Clayton vidio takvu izložbu barbarskih ukrasa, čak ni među obiljem oparskih bisera od neprocjenjive vrijednosti.

Gotovo istog trenutka kad je onaj užasni vrisak narušio tišinu šume, Tarzan je opazio kako je on djelovao na stano-

Tarzan i La odjednom ugledaju kako niz stazu dolazi ogromni gorila. Zlato i dijamanti presijavali su se na njegovom krznu a iznad lakata nosio je grivne. Glava i lice nalikovali su gorili, no to je bio Bolgani s mozgom čovjeka...

vnike ograđenog prostora. U tren oka su se podigli. Žene i djeca požuriše da se sklone iza stabala ili se popeše konopcima u svoje viseće kolibe, dok se nekoliko muškaraca uputilo prema vratima ograđenog prostora. Gorila se zaustavio ispred vrata i ponovo se oglasio, ali ovog puta to nije bio vrisak, već je stvorenje počelo govoriti.

smrtonosno koplje

Kad je ogromni gorila-čovjek ušao u ograđeni prostor, ratnici su zatvorili vrata i dok se on približavao središtu sela uzmicali pred njim sa strahopoštovanjem. Pošto je došao nasred sela, zastao je i ogledao se.

– Gdje su vam žene i djeca? — upita. — Zovite ih.

Žene i djeca vjerojatno su čuli tu njegovu zapovijed, ali se nisu pojavljivali iz svojih skrovišta. Ratnici su se nelagodno vrzmah, očigledno razdirani suprotnim osjećajima — osjećajem straha od čudovišta i željom da se odupru njegovoj zapovijedi.

– Pozovite ih — ponovi on — ili ih dovedite.

Naposljetku je jedan ratnik skupio toliko hrabrosti da mu se obrati:

– Ovo selo je ovog mjeseca već dalo jednu ženu — reče on. — Sada je red na kojem drugom selu.

– Tišina! — riknu gorila-čovjek i, prijeteći, priđe ratniku. — Zar ti, drski Gormangani, da se suprotstavljaš volji jednog Bolganija. Govorim glasom Nume, vladara: ili me poslušaj ili umri!

Crnac se, dršćući od straha, okrene i pozove žene i djecu, no na njegove pozive nitko se nije javljao. Bolgani nestrpljivo mahne.

— Idite i dovedite ih — zapovjedi on.

I Crnci se puzavo i mrzovoljno raziđu po ograđenom prostoru prema skrovištima svojih žena i djece. Začas su se vratili vukući ih za sobom, koji za ruke, koji za kosu.

Iako se činilo da ih se nerado odriču, ipak nisu pokazivali nikakve blagosti prema njima i nikakve nježnosti. Tarzan je ubrzo shvatio zašto se tako vladaju — to su mu objasnile riječi ratnika koji je prije govorio:

— Veliki Bolgani obratio se ratnik gorili-čovjeku ako Numa bude uvijek uzimao iz ovog sela, uskoro neće više biti dovoljno žena za ove ratnike, bit će premalo djece, a za kratko vrijeme selo će jednostavno izumrijeti.

— Pa što onda — zareža gorila-čovjek — ta i onako ima previše Gormanganija na svijetu. Za što su oni uopće stvoreni nego da služe Numi-vladaru i izabranom narodu, Bolganijima?

Govoreći tako, pregledavao je žene i djecu, štipao ih i udarao po prsima i leđima. Uskoro se okrenuo jednoj prilično mladoj ženi, kojoj je o boku bilo malo dijete.

— Ova će biti dobra — reče on pa smakne dijete s majke i grubo ga baci poprijeko preko ograđenog prostora, i ono je ostalo ležeći pod ogradom, tužno jaučući i izubijano. A njegova jadna majka, očito više životinja nego čovjek, šutke je stajala nekoliko trnutaka, dršćući i užasnuta, da bi naposljetku pohrlila svom djetetu. Ali gorila-čovjek je zgrabi jednom od svojih dugačkih ruku i svali je na zemlju.

U istom trenutku iz krošnje iznad njih prolomi se jak i strašan urlik majmunskog mužjaka koji napada. Jadni Crnci, koje je sada osim straha spopao i užas, zagledaju se u krošnju, dok je gorila podigao svoje jezivo lice i zarežao u pravcu odakle je dopro taj zvjerski urlik.

Na lisnatoj grani krošnje pojavilo se stvorenje kakvo nitko od njih još nikada nije vidio: bio je to bijeli čovjek, Tarmangani, čije je tijelo bilo bez dlaka, kao i tijelo Histe, zmije. U trenutku kad su pogledali gore, vidjeli su kako je strančeva ruka zamahnula, i istog časa njegovo se koplje, koje je letjelo brzinom misli, zabilo u Bolganijeva prsa. Gorila-čovjek samo je još jednom vrisnuo od bijesa i bola, i

istog časa srušio se na zemlju, grčevito se sagnuo i ostao nepomično ležati. Bio je mrtav.

Majmun-čovjek nije gajio neku naročitu ljubav prema Gormanganijima, ali njegov duh i mozak bijahu prožeti duhom poštene igre, i to ga je navelo da pomogne slabijem. Osim toga, Bolgani bijaše njegov iskonski neprijatelj: njegova prva žrtva u prvoj borbi bio je upravo jedan Bolgani.

Kad se spustio s drveta među Crnce, ovi su svejednako nepomično stajali, nijemi i zaprepašteni, i samo su prijeteći podigli prema njemu svoja koplja.

— Ja sam prijatelj reče. — Ja sam Tarzan-majmun. Spustite koplja. Zatim se okrene i izvuče svoje koplje iz Bolganijeva tijela i nastavi. — Kakvo je to stvorenje, da mu dopuštate da ulazi u vaše selo, ubija vam djecu i krade žene? Tko je on, da ga se ne usudite probosti kopljem?

— On je jedan od velikih Bolganija — reče onaj ratnik koji kao da je bio najbolji govornik i vođa plemena. — On je pripadnik izabranog naroda Nume, vladara, i kad Numa sazna da je on ubijen u našem selu, svi ćemo umrijeti za ovo što si uradio.

— Tko je Numa? — upita majmun-čovjek, za koga je Numa, u jeziku čovjekolikih majmuna, bio samo lav.

— Numa je vladar — odgovori Crnac — koji živi s Bolganijima u palači dijamanata.

Nije se izrazio baš tim riječima, jer je siromašni jezik čovjekolikih majmuna, čak i onda kad njime govore Oparijanci, koji su ipak na višem razvojnom stupnju i inteligentniji od drugih plemena svoga roda, još uvijek veoma primitivan. Ono što je rekao najbolje bi se moglo prevesti ovako: — Numa, kralj kraljeva, koji živi u kraljevskoj kolibi od blistavog kamenja... Međutim, majmunu-čovjeku bilo je i to dovoljno da shvati o čemu Crnac govori. Numa je, očito, bilo ime koje je sebi nadjenuo kralj Bolganija, a naslov vladara značio je samo da ima istaknuti položaj među poglavicama.

Onog trenutka kad je Bolgani pao, ucviljena je majka pojurila prema svom ranjenom djetetu i uzela ga na ruke. Šćućurila se uz ogradu privinuvši ga na grudi i blago mu tepala da ga umiri. Tarzan je smjesta utvrdio da dijete plače više iz straha nego zbog povrede. Kad mu je prišao da ga pregleda, majka se isprva uplašila i stala uzmicati prijeteći čaporcima, poput kakve divlje životinje. Ali naposljetku kao da je u njezin slabašni mozak ipak doprla spoznaja da ju je to biće spasilo od Bolganija, da joj je omogućilo da opet dođe do svog djeteta, i da nema namjeru da nanese zlo ni njoj ni njemu. Uvjerivši se najzad da je dijete samo izubijano, Tarzan se opet obrati ratnicima koji su nekoliko koraka podalje uzbuđeno razgovarali. Kad su vidjeli da im se približava, stali su u polukrug i tako ga dočekali.

— Kad saznaju što se desilo u našem selu, poslat će Bolganije i sve će nas poklati — reče jedan — ako ne dovedemo onoga koji je bacio koplje. Zbog toga moraš ti, Tarmangani, poći s nama u palaču dijamanata pa ćemo te izručiti Bolganijima, i Numa će nam možda oprostiti.

Majmun-čovjek se nasmije. Za kakvo li ga stvorenje smatraju ti bezazleni Crnci, te misle da će on samo tako dopustiti da ga izruče u osvetničke ruke Nume, vladara Bolganija. Mada je bio potpuno svjestan opasnosti u koju se upušta ulazeći u selo, on je znao da ima više izgleda da se izvuče negoli oni da ga zadrže. Nije mu to bilo prvi put da se susreće s divljim kopljanicima, i zato je tačno znao što ga čeka ako među njima izbije neprijateljstvo. Ali s ovim je ljudima želio mir, budući da je već onog trenutka kad je otkrio njihovo zabačeno selo u džungli odlučio da od njih sazna štogod. I zato im reče:

— Pričekajte! Hoćete li izdati prijatelja koji je ušao u vaše selo da vas obrani od neprijatelja?

— Mi te nećemo ubiti, Tarmangani. Mi ćemo te odvesti Bolganijima za Numu, vladara.

— Ali to opet dolazi na isto — odvrati Tarzan — jer vi vrlo dobro znate da će me Numa, vladar, dati ubiti.

— Mi tu ništa ne možemo — odvrati onaj što je govorio — mi bismo te spasili da možemo, no kad Bolgani otkriju što se desilo u našem selu, mi ćemo to ispaštati ako se oni ne zadovolje time da umjesto nas kazne tebe.

— Ali odakle će oni saznati da je Bolgani ubijen u vašem selu? — upita Tarzan.

— Pa vidjet će njegovo tijelo kad dođu idući put! — reče Crnac.

— A vi uklonite tijelo, pa ga neće vidjeti — odgovori Tarzan.

Crnci se stanu češati po glavi. U njihovim jadnim slabašnim mozgovima nije se mogla roditi misao koja bi riješila taj problem. Doista, taj stranac govori istinu — rekoše u sebi. Nitko osim njih i njega ne zna da je Bolgani ubijen u njihovom naselju. I zato je ukloniti tijelo značilo osloboditi selo svake sumnje. No kamo da ga odnesu? Ne znajući da sami sebi odgovore na to pitanje, oni upitaju Tarzana, na što im Tarmangani odgovori :

— Ja ću se umjesto vas pobrinuti da sakrijem tijelo. Odgovorite iskreno na moja pitanja, i ja vam obećajem da ću ga tako ukloniti da nitko neće saznati kako je i gdje poginuo.

— Što bi ti želio znati? — upita govornik.

— Ja sam stranac u vašoj zemlji. Zalutao sam ovamo — odgovori majmun-čovjek — i želim pronaći put iz doline u onom smjeru.

I on pokaže u smjeru jugoistoka.

Crnac odmahne glavom. — Možda postoji put iz te doline li tom smjeru — reče on — ali nitko ne zna što se nalazi s onu stranu, i ja ne znam postoji li put kojim se može izaći, niti znam što se nalazi ondje. Kažu da je s onu stranu planine sama vatra, a nitko se ne usuđuje da ode tamo i da se uvjeri. Što se mene tiče, nisam se nikada mnogo udaljavao od sela — najviše jedan dan hoda kad bih

odlazio da lovim divljač za Bolganije ili da za njih berem voće, orahe i rajske smokve. Ako postoji izlaz, ja za njega ne znam, a sve kad bi i postojao, nitko se ne bi usudio da ga potraži.

— Zar nitko od vas nikada ne napušta dolinu? — upita Tarzan.

— Ja ne znam što rade drugi — odgovori Crnac — ali stanovnici ovog sela nikad ne napuštaju dolinu.

— A što se nalazi u onom smjeru? — upita Tarzan pokazujući prema Oparu.

— Ne znam — odgovori Crnac. — Odande ponekad dolaze Bolganiji dovodeći čudna bića: male ljude bijele i veoma dlakave kože, kratkih krivih nogu i dugih ruku, a kojiput bijele žene koje uopće nisu nalik na čudnovate Tarmanganije. Međutim, odakle ih dovode, to ne znam, jer nam to oni nikada ne kažu. Je li to sve što si htio znati?

— Jest, to je sve — odgovori Tarzan videći da od tih jadnih Crnaca neće saznati ništa što bi mu moglo biti od koristi. Prema tome, morat će sam pronaći izlaz iz doline, a to bi mu svakako brže i sigurnije uspjelo kad bi bio sam. Zato odluči da od tih Crnaca izvuče što misle o planu koji mu je upravo pao na pamet.

— Ako uklonim Bolganija, tako da ostali neće znati da je ubijen u vašem selu, hoćete li me smatrati prijateljem? — upita on.

— Hoćemo — odgovori Crnac.

— Onda — reče Tarzan — hoćete li se brinuti za moju bijelu ženu do mog povratka u vaše selo? Možete je sakriti li jednu kolibu ako naiđe koji Bolgani, a nitko ne treba da zna da je kod vas. Što kažete na to?

Crnci se ogledaju. — Ne vidimo je — reče Crnac koji je govorio. — Gdje je?

— Ako mi obećate da ćete je štititi i sakrivati, ja ću je dovesti — odgovori majmun-čovjek.

— Ja joj neću učiniti ništa nažao — odgovori Crnac — ali za ostale ne znam.

Tarzan se okrenu gomili koja ih je okruživala, slušajući.

Namjeravam dovesti svoju družicu u vaše selo — reče on — a vi ćete je kriti, hraniti i štititi dok se ja ne vratim. Odnijet ću Bolganijev leš, tako da nitko neće na vas posumnjati, a kad se vratim, očekujem da ću je naći na sigurnom i nepovrijeđenu.

Smislio je da će biti najbolje ako za La kaže da mu je žena, jer će tako oni razumjeti da je pod njegovom zaštitom, pa ako prema njemu osjećaju bilo strah bilo zahvalnost, La će biti sigurnija. Podigao je glavu prema drvetu gdje se ona sakrivala i pozvao je da siđe, a trenutak kasnije spustila se na nižu granu jednog drveta unutar ograde i sletjela Tarzanu na ruke.

– To je ona — reče Tarzan sakupljenim Crncima. — Dobro je čuvajte i sakrivajte je od Bolganija. Ako joj se nešto dogodi prije mog povratka, obavijestit ću Bolganije da ste vi to uradili — i on pokaže na tijelo gorile-čovjeka.

La mu se obrati zaklinjući ga, očiju iz kojih se čitao strah:

— Ta nećeš me valjda ostaviti ovdje?

— Samo na neko vrijeme — odgovori Tarzan. — Ovi se jadni ljudi plaše da će svi ispaštati ako se smrt ovog čudovišta dovede u vezu s njihovim selom, i zato sam im obećao da ću odstraniti dokaz, i to tako da odvratim sumnje od njih. Ako su već stigli do tog stupnja razvoja da imaju osjećaj zahvalnosti, osjećat će se obvezanim prema meni što sam ubio ovu zvijer i odvratio sumnju sa njih. Eto, zbog toga će te oni zaštićivati. Međutim, da bih se dvostruko osigurao, iskoristio sam i njihov strah od Bolganija, a siguran sam da je taj strah veoma, velik. Dakle, uvjeren sam da ćeš ovdje biti sigurna do mog povratka, i to isto toliko kao da si sa mnom, jer te inače ne bih ostavio. Kako, sam mogu putovati kudikamo brže, pokušat ću naći izlaz iz te doline, a onda ću se vratiti te

ćemo zajedno pobjeći ili ćemo bar imati veće izglede da nam to uspije nego da polako lutamo udvoje tražeći put.

— Ti ćeš se vratiti? — upita ona s prizvukom straha, molećivo i zaklinjući.

— Vratit ću se — odgovori on i okrene se Crncima: — Priredite jednu od ovih koliba za moju družicu i nastojte da joj nitko ne dodijava, te je opskrbite hranom i vodom. I upamtite što sam vam rekao: vaša sigurnost zavisi od njezina života.

Sagnuvši se, Tarzan je podigao mrtvog gorilu-čovjeka na rame, i Crnci se zadiviše njegovoj snazi i srčanosti. Mada su i sami bili veoma snažni, nijedan među njima ne bi mogao uprtiti na rame Bolganija a da ne zatetura pod tim teretom, a ovaj je čudni Tarmangani hodao posve lako i, kad su mu otvorili vrata na ogradi, otkasao stazom kroz džunglu kao da ne nosi ništa. Čas kasnije nestao im je iz vida iza okuke i iščeznuo u džungli.

Tada se La obrati Crncima: — Spremite mi kolibu — reče im, jer je bila veoma umorna te je čeznula za odmorom. Oni su je gledali poprijeko i nešto šaputali među sobom. Bilo joj je jasno da se razilaze u mišljenju i uskoro je iz ulomaka razgovora koji su dopirali do nje razabrala da su se onima koji su se htjeli strogo pridržavati Tarzanovih naređenja žestoko usprotivili oni koji su željeli da je uklone iz sela, kako je ne bi otkrili Bolganiji i kaznili stanovnike sela.

— Bilo bi bolje — začu kako govori jedan od tih — da je odmah izručimo Bolganijima i da im kažemo da smo vidjeli kako je njezin drug ubio Numinog glasnika. Reći ćemo da smo pokušali zarobiti Tarmanganija, ali je on utekao, a nama je uspjelo da uhvatimo samo njegovu drugaricu. Tako ćemo steći Numinu sklonost, pa nam, možda, neće više uzimati tolike žene i djecu.

— Ali Tarmangani je moćan — odgovori jedan drugi. — On je čak moćniji od Bolganija. On bi bio strašan neprijatelj, a kako se lako može dogoditi da nam Bolganiji

ne povjeruju, u tom bismo slučaju imali na vratu i njih i Tarmanganija.

— U pravu si viknu La — Tarmangani je moćan. Za vas bi bilo mnogo bolje da vam je on prijatelj nego neprijatelj. On se jednom rukom hvata ukoštac s Numom, lavom, i pobjeđuje. Vidjeli ste s kakvom je lakoćom podigao tijelo golemog Bolganija na rame. Vidjeli ste kako je lako koračao stazom kroz džunglu pod teretom. U svijetu nema njemu ravna, nema nikoga koji bi bio nalik na Tarzana-majmuna. Ako ste razumni, Gormangani, smatrat ćete Tarzana za prijatelja.

Crnci su je slušali, ali njihova tupa lica nisu odavala što se odigravalo u njihovim slabašnim mozgovima. Neko su vrijeme stajali tako šutke — nesposobni i neuki Crnci s jedne, a vitka, prekrasna bijela žena s druge strane. Naposljetku La ponovo progovori. — Idite — vikne — i pripremite mi kolibu.

Te je riječi izgovorila velika svećenica boga vatre i sunca, kraljica Opara, koja se obraća robovima. Njezin kraljevski izraz i zapovjednički glas istog su časa djelovali na stanovnike sela, i La je sada znala da je Tarzan bio u pravu kad je pretpostavljao da će svi njihovi postupci biti uvjetovani strahom. Jer sada su, kao išibani psi, smjesta krenuli prema najbližoj kolibi, koju su joj brzo pripremili prostrijevši po podu lišće i travu i donijevši u nju voća, oraha i smokava.

Kad je sve bilo gotovo, La se popela konopcem kroz okrugli otvor u podu viseće kolibe, koja je bila prostrana i zračna, a sada i prilično čista. Povukla je konopac za sobom i bacila se na pripravljeni meki ležaj. Uskoro su je blago ljuljanje i njihanje kolibe, tiho šuštanje lišća iznad nje i glasovi ptica i kukaca te tjelesna iscrpljenost uljuljali u dubok san.

Mahnito izdajstvo

Sjeveroistočno od oparske doline dizao se iz logora dim vatara. U logoru je nekoliko stotina Crnaca i šest bijelaca upravo večeralo. Crnci su čučali, mrki i sumorni, gunđajući protiv oskudne hrane, a bijelci, zabrinuti i ispunjeni strahom, držali su puške nadohvat ruke. Među njima bila je i jedna žena, jedna djevojka, koja se upravo obratila svojim drugovima:

— Adolfovoj škrtosti i Estebanovu hvalisanju možemo zahvaliti što smo se našli u ovom položaju — reče ona.

Na te riječi debeli Bluber slegne ramenima, a krupni se Španjolac namršti.

— Zbog čega — upita Adolf — trepa mene krifiti?

— Bio si suviše škrt da unajmiš više nosača. Govorila sam ti onda da bi za našu ekspediciju bile potrebne dvije stotine nosača, ali si ti htio uštedjeti novaca. I što je rezultat toga? Pedeset ljudi nosi po osam funti zlata svaki, a ostali su nosači preopterećeni logorskom opremom, tako da nam je za zaštitu ostalo jedva dovoljno askara. I zato ih moramo tjerati kao životinje da bismo mogli napredovati i prisiliti ih da nose teret, jer su na smrt umorni i bijesni. Ne treba im mnogo pa da nas sve poubijaju. A da nevolja bude veća, još se i slabo hrane. Kad bismo im mogli redovito puniti želuce, još bismo se nekako mogli nadati da će, biti sretni i koliko je moguće zadovoljni. Na žalost, odviše dobro poznajem urođenike a da ne bih znala da nisu ni

sretni ni zadovoljni ako su gladni, pa čak i ako ništa ne rade. Da se Esteban nije toliko hvalio svojom lovačkom vještinom, bili bismo ponijeli dovoljno hrane, a ovako, tek što smo se počeli vraćati, naši su obroci upola smanjeni.

— Ne mogu ubijati divljač koje nema — zareža Španjolac.

— Ima divljači koliko hoćeš — reče Kraski. — Svaki dan vidimo svu silu tragova.

Španjolac mu dobaci otrovan pogled.

— Ako ima toliko divljači — reče — zašto je ne uloviš sam?

— Nikada nisam tvrdio da sam lovac — odgovori Kraski — mada bih mogao praćkom i duvaljkom postići isto što i ti.

Španjolac skoči, prijeteći, no Kraski ga smjesta primiri uperivši u nj svoj pištolj.

— Prekinite s tim — oštro će djevojka skočivši među njih.

— Neka se klipani pobiju — zareži John Peebles. — Ako jedan ubije drugog, bit će nas manje pri podijeli plijena; tu smo, i to ti je to.

— Zašto se svađati? — upita Bluber — ima tosta sa sfe — fiše ot četrdeset i tri hiljata funti po glavi. Kad se na mene ljutite, psujete mene ta sam škrt, ali vi ste Englezi još gori. Vi bi ubili jedan faš prijatelj da tobijete fiše nofaca. Topro je da ja nisam Ingliš.

— Zaveži — progunđa Throck — jer ćemo u protivnom morati da podijelimo među sobom tvojih četrdeset i tri hiljade funti.

Bluber zastrašeno pogleda Engleza. — Hajde, hajde, Dick — procijedi dodvoravajući se — ne ljutiš se valjda zbog mala šala, a ja tfoj najbolji prijatelj?

— Sit sam tog gunđanja — reče Throck. — Ja nisam neki mudrac, samo sam boksač, ali imam zdrave pameti pa znam da je Flora u ovoj prokletoj bandi jedina čiji mozak ne bi klepetao u orahovoj ljusci. John, Bluber,

Kraski i ja smo ovdje samo zato što smo imali novaca za ostvarenje Florinog plana. Onaj glumac tamo — i on pokaže na Estebana — zato što mu lice i stas odgovaraju ulozi. U ovom poslu ni jednom od nas pamet nije potrebna i nitko nema više mozga nego što ga upravo treba. Flora je mozak ove ekipe, i što budemo ranije shvatili da je tako i počeli izvršavati njena naređenja, to ćemo bolje proći. Ona je već prije bila s onim lordom Greystokom u Africi — ti si bila djevojka njegove žene, zar ne, Floro? — i ona zna nešto o ovoj zemlji, urođenicima i životinjama, a od nas nijedan ni pojma nema o svemu tome.

— Throck je u pravu — reče brzo Kraski. — Dosta smo se dugo petljali. Nismo imali gazde, i prva stvar koju sada treba da učinimo jest da Floru smatramo gazdom. Ako nas itko može izvući iz ove neprilike, to je ona, a sudeći po vladanju onih momaka tamo prijeko — i on kimne prema Crncima — bit ćemo sretni ako se izvučemo žive glave, a da o tome da bismo mogli iznijeti zlato uopće ne govorim.

— Ah, nein! Ne misliš valjda ostafiti slato? — vrisnu Bluber.

— Mislim da uradimo ono što Flora misli da je najbolje — odgovori Kraski. — Ako ona kaže da ostavimo zlato, ostavit ćemo ga.

— Tako je — podrži ga Throck.

— I ja sam za to — reče Peebles. — Sve što Flora kaže, važi.

Španjolac je mrzovoljno kimnuo u znak da se slaže.

— Mi smo svi za to, Bluberu. Što je s tobom? — upita Kraski.

— Pa, topro — sigurno — ako vi tako kažete — reče Bluber — i, kao što John kaže, tu smo, i to ti je to.

— A sada, Floro — reče Peebles — ti si šef. Što god narediš, to ćemo učiniti. Što treba dalje da radimo?

— Vrlo dobro — reče djevojka — logorovat ćemo ovdje sve dok se ovi ljudi ne odmore, a sutra ćemo krenuti i pod svaku cijenu nastojati da za njih nabavimo mesa. Uz

njihovu pomoć, to bi nam moglo uspjeti. Kad se odmore i dobro nahrane, opet ćemo krenuti prema obali, i to veoma polako, da se odviše ne umore. To je prvi dio moga plana, ali on zavisi o našoj umješnosti da pribavimo meso. Ne dokopamo li ga se, zlato ćemo ovdje zakopati a sami se svojski potruditi da stignemo do obale što je moguće prije. Tamo ćemo unajmiti druge nosače — dva puta više nego što ih imamo sada — i nakupovati toliko namirnica da će nam dostajati za put u džunglu i za povratak. Kad budemo dolazili ovamo, u svakom ćemo logoru pohraniti na skrovitu mjestu nešto namirnica za povratak, i tako nećemo morati vući teške terete cijelim putem kad se budemo vraćali. To će nam omogućiti da na povratku raspolažemo dvostruko većim brojem nosača no što je potrebno za naš, teret, oni će nositi na smjenu, pa ćemo brže putovati a nitko neće gunđati. To su, eto, moji planovi. Neću vas pitati što o njima mislite, jer me se to ne tiče. Izabrali ste me za šefa i ja ću odsad postupati kako mislim da je najbolje.

— Bravo — zagrmi Peebles — to su riječi kakve volim čuti.

— Reci predvodniku da bih htjela govoriti s njim, Carl — reče djevojka obrativši se Kraskom, koji se čas kasnije vratio s kršnim urođenikom.

— Owaza — reče djevojka kad je Crnac stao pred njom nama ponestaje hrane a ljudi nose dva puta teže terete no što bi trebalo. Reci im da ćemo ovdje ostati dok se ne odmore i da ćemo sutra svi poći u lov na meso. Tvoji će momci poći pod vodstvom trojice vještih boraca da nam kao goniči natjeraju divljač. Tako ćemo pribaviti mesa, a kad se ljudi dobro nahrane i odmore, krenut ćemo polako dalje, i gdje god bude dovoljno divljači, ulogorit ćemo se i loviti. Pristaju li na to i omoguće li nam da tako nesmetano iznesemo sav teret, reci im da ćemo im platiti dva puta više no što smo se pogodili.

— K vragu — zapišta Bluber — tfa puta fiše nego što se pogodili! O, Floro, sašto im ne ponudiš teset procenat? To bi bilo fino kamat sa njihof nofac.

— Zaveži, budalo — prasnu Kraski, i Bluber se uvuče u sebe, mada je i dalje tresao glavom u znak da to ne odobrava.

Crnac, koji je na razgovor došao smrknut i mrzovoljan, vidljivo se odobrovoljio. — Reći ću im — odgovori — i mislim da više nećete imati nikakvih neprilika.

— Dobro — reče Flora — a sad idi pa im reci.

Crnac se na to okrene i pođe prema svojima.

Tako — reče djevojka s uzdahom olakšanja — mislim da se naposljetku možemo nadati.

– Dva puta fiše nego što smo obećali platiti — uzviknu Bluber.

Sutradan rano izjutra spremili su se da krenu u lov. Crnci su bili sada nasmiješeni i zadovoljni, očekujući obilje mesa, i dok su odlazili u džunglu veselo su pjevali. Flora ih je podijelila u tri skupine, svaku s jednim predvodnikom, i dala im tačne upute kako da se postave u hajkačku liniju. Drugi su bili određeni da bijelcima nose puške, a samo mala skupina askara ostala je da čuva logor. Bijelci su, osim Estebana, svi bili naoružani puškama. Jedino on kanda se nije namjeravao podvrgnuti Florinoj vlasti, tvrdeći da više voli loviti kopljem i strijelama i nastavljajući da igra svoju ulogu. Činjenica da je sedmice ustrajno lovio a nikad ulovio nije poljuljala njegovu samosvijest. Toliko se uživio u svoju ulogu da je zaista vjerovao da je on Taizan-majmun. Ovako do u sitnice opremljen kao Tarzan, on je zahvaljujući svojoj vještini prerušavanja, izvanrednom stasu i lijepom licu koje je bilo gotovo slika i prilika Tarzanova lica, gotovo i sama sebe zavarao kao što je s uspjehom zavaravao i sve ostale. Među nosačima bilo je ljudi koji su poznavali moćnog Tarzana, ali su i oni bili zavedeni, mada su se čudili njegovim postupcima, koji su

ponekad ipak bili različiti nego u Tarzana, a da se i ne spominje lov, u čemu ih je potpuno razočarao.

Kako je bila natprosječno inteligentna, Flora Hawkes je brzo uvidjela da ne bi bilo dobro kad bi bez naročitog razloga bilo kojem od suputnika nametala svoju volju, pa je stoga dopustila Estebanu da tog jutra lovi na svoj način, iako su neki gunđali zbog te njezine odluke.

– Zar je to uopće važno? — upita ih ona, kad se Španjolac udaljio. — Vjerojatno on ništa bolje ne rukuje puškom nego kopljem i strijelom. Čari i Dick su jedini zaista dobri strijelci među nama, i o njima, uglavnom, zavisi uspjeh našeg današnjeg lova. Estebanova je taština toliko povrijeđena da će, vjerojatno, uložiti krajnje napore da danas ipak nešto ulovi. Nadajmo se da će imati uspjeha.

— Ja se nadam da će slomiti svoj glupi vrat — reče Kraski. — Iskoristili smo ga i sada bi nam bolje bilo da ga se riješimo.

Djevojka odmahnu glavom. — Ne — reče ona. — Ne smijemo ni misliti ni govoriti tako. Ovu stvar smo zajednički započeli, i sada dajte se držimo zajedno do kraja. Kad želite smrt bilo kome od nas, kako znate da drugi ne žele vašu smrt?

— Uopće ne sumnjam u to da Esteban želi moju smrt — odgovori Kraski. — Nema noći da prije spavanja ne pomislim kako bi mi taj poganac mogao do jutra zabosti nož u tijelo. A to, što ga ti Floro braniš, ne može promijeniti moje osjećaje prema njemu. Ti si od samog početka prema njemu bila odviše popustljiva.

Ako jesam, to se tebe ništa ne tiče — odbrusi djevojka.

I tako su krenuli u lov, Kraski tmuran i bijesan premišljajući kako da se osveti Estebanu, a Esteban zaokupljen mržnjom i ljubomorom. Njegovo bi mračno biće spremno dočekalo svaku priliku da ukloni ostale članove družine i da sam prigrabi ženu i zlato. Mrzio ih je sve od reda; u svakom je vidio mogućeg suparnika u ljubavi, a u

smrti svakog od njih nije vidio samo jednog udvarača manje nego i četrdeset i tri hiljade funti više za podjelu. Dok je time bio tako zaokupljen da više nije mislio na lov, mada je trebalo da se potpuno usredotoči samo na divljač, izbio je kroz gustu šikaru na blještavo sunce velike čistine i našao se licem u lice s pedesetak veličanstvenih crnih ratnika. Esteban je za trenutak ostao sleđen i nepomičan od užasa i potpuno je zaboravio na svoju ulogu — postao je samo osamljeni bijelac u srcu divlje Afrike, koji se našao pred velikom skupinom ratobornih urođenika, možda čak i ljudoždera. I upravo to što je ostao nijem i nepokretan, upravo ga je to spasilo, jer su Vaziri u tom šutljivom, veličanstvenom liku što je pred njima stajao vidjeli svog dragog lorda u stavu što je za nj bio karakterističan.

— O bwana, bwana — viknu jedan od ratnika poletjevši prema njemu — to si zaista ti, Tarzan-majmun, gospodar džungle, koga smo smatrali mrtvim. Mi, tvoji vjerni Vaziri; u potrazi smo za tobom, i ovog trenutka već smo imali namjeru da se izložimo opasnostima Opara, bojeći se da si se usudio bez nas poći onamo i da su te zarobili.

Jedan od Crnaca je u svoje vrijeme, kao sluga, pratio Tarzana u London i naučio nešto engleski, a na to svoje znanje bio je veoma ponosan i iskoristio bi svaku priliku da pred svojim manje sretnim drugovima pokaže što zna. Baš to što ga je sudbina izabrala da tom prilikom govori u ime ostalih bijaše za Mirandu sretna okolnost. Koliko se god trudio da savlada narječje crnih nosača sa zapadne obale, teško da bi se mogao s njima sporazumjeti, a jezik Vazirija bio mu je posve nerazumljiv. Flora mu je veoma savjesno saopćila sve o Tarzanu, tako da mu je sada bilo jasno da se nalazi u društvu vjernih Vazirija. Nikad dosada nije vidio tako veličanstvene Crnce - pravilno građene, snažne, inteligentne i lijepih crta lica, tako da su na razvojnoj ljestvici bili toliko iznad Crnaca sa zapadne obale koliko su ovi bili iznad majmuna. Esteban Miranda je imao sreću, budući

da je bio oštrouman i savršen glumac. Da nije bio takav, izdali bi ga sigurno užas i zabrinutost kad je shvatio da se u tom dijelu pokrajine nalazi skupina Tarzanovih žestokih i vjernih podanika. Još je jedan čas šuteći stajao pred njima, pribirući se, a zatim je, shvativši da mu život zavisi o tome koliko će uvjerljivo nastupiti, progovorio. Dok je razmišljao, tom lukavom i bezobzirnom Španjolcu pala je na pamet sjajna misao.

Esteban je izbio na veliku čistinu i našao se licem u lice s pedesetak crnih ratnika. Kako su to bili Vaziriji, oni su povjerovali da je Esteban Tarzan i srdačno su ga pozdravili.

— Otkako sam vas posljednji put vidio — reče — otkrio sam da je jedna skupina bijelaca došla u zemlju s namjerom da opljačka oparsku riznicu. Slijedio sam ih do njihova logora a zatim sam pošao da potražim vas, jer ih ima mnogo i nose velike količine zlata koje su ukrali u Oparu. Pođite za mnom, napast ćemo njihov logor i oteti im zlato. Dođite! — I on se zaputi prema logoru što ga je upravo napustio.

Dok su išli stazom kroz džunglu, pratio ga je Usula, Vaziri koji je natucao engleski. Slušajući kako iza njega ostali ratnici razgovaraju svojim jezikom, od kojeg nije razumio ni riječi, Španjolac se sjetio u kako bi se nezgodnom položaju našao kad bi mu se netko obratio na jeziku Vazirija, na jeziku koji je Tarzan sigurno izvrsno govorio. Dok je slušao Usulino brbljanje, njegov je mozak brzo radio, i začas, mada mu je to bio samo poticaj, pala mu je na pamet jedna Tarzanova nezgoda o kojoj mu je Flora pričala, to jest kako je od udarca po glavi u oparskoj riznici izgubio sjećanje. Jedino se pitao nije li već odviše zagazio u svoju akciju a da bi sada mogao na račun gubitka sjećanja objašnjavati slabosti uloge koju je glumio. Ipak, zaključio je da je to najbolje što se sada može učiniti. Zato se nenadano obrati Usuli:

Sjećaš li se — upita on — one nezgode što sam je doživio u oparskoj riznici, kada sam izgubio pamćenje?

— Da, bwana, dobro se sjećam toga — odgovori Crnac.

— Slična mi se nezgoda opet desila — reče Esteban — jedno se veliko drvo srušilo pred mene i jedna me grana u padu udarila po glavi. Nisam potpuno izgubio pamćenje, ali se teško prisjećam mnogih stvari, a neke sam i potpuno zaboravio; ne sjećam se na primjer kako ti je ime i ne razumijem što ostali Vaziri oko mene pričaju.

Usula ga sućutno pogleda. — O, bwana, Usulino je srce doista tužno što ti se dogodila ta nezgoda. Ali i ona će, kao i prijašnja, sigurno brzo proći, a u međuvremenu ću ja, Usula, biti tvoje pamćenje.

— Dobro — reče Esteban — kaži to i ostalima kako bi mogli razumjeti, a usput im reci i to da sam i neke druge stvari zaboravio. Sada bez vas ne bih mogao pogoditi put kući, a i ostala su mi osjetila izgubila oštrinu. Međutim to će, kako ti, Usula, kažeš, brzo proći i vratit će mi se pamćenje.

— Tvoji vjerni Vaziri s veseljem će dočekati taj trenutak — odvrati Usula.

Kad su se približili logoru, Miranda reče Usuli da upozori ostale đa budu tiho. Zaustavili su se na rubu čistine, odakle su mogli vidjeti bomu i šatore što ih je čuvalo svega pola tuceta askara.

— Kad vide koliko nas ima, neće pružiti nikakav otpor — reče Esteban. — Hajde da opkolimo logor, pa ćemo onda na dani znak napasti. Ti ćeš im reći da Tarzan-majmun dolazi sa svojim Vazirijima zbog zlata koje su ukrali, no da ću ih poštedjeti ako smjesta napustite ovaj kraj i nikad se više ne vrate.

Da mu je to bolje odgovaralo, Španjolac bi isto tako spremno naredio Vazirijima da na prepad poubijaju sve stražare, no u njegovu se lukavom mozgu rodio drugi plan. Želio je da ga ti ljudi vide s Vazirijima i da ostanu živi kako bi mogli ostalima Ispričati da su ga vidjeli i Flori i njezinoj pratnji prenijeti nešto što je Esteban namjeravao reći jednom askaru za vrijeme dok budu Vaziri odnosili zlato iz logora.

Dajući Usuli upute da se njegovi ljudi postave oko logora, Esteban ga je upozorio da se ne pojavljuju dok se on ne odšulja na čistinu i ne privuče pažnju askara na straži. Prošlo je petnaest minuta dok nisu svi ljudi bili raspoređeni, a onda se Usula vrati Estebanu i javi mu da je sve spremno.

Kad podignem ruku, ti ćeš znati da su me prepoznali i da se morate početi približavati — upozori ga Esteban i polako izađe na čistinu. Jedan ga je askar ugledao i

prepoznao u njemu Estcbana. Španjolac se približi još nekoliko koraka bomi i onda stane.

– Ja sam Tarzan-majmun — reče on — vaš logor je potpuno opkoljen mojim ratnicima. Ako mi se ne oduprete, ništa vam se neće dogoditi!

On mahne rukom. Iz zelenila okolne džungle pojavilo se pedeset mišićavih Vazirija. Askari su ih gledali gotovo užasnuto, nervozno hvatajući svoje puške.

– Nemojte pucati — upozori ih Esteban — ako nećete da vas sve poubijamo.

Tada se još više približi, a njegovi Vaziri za njim, tako da je boma bila potpuno opkoljena.

— Govori im, Usulo — reče Esteban. Crnac pođe naprijed.

— Mi smo Vaziri — viknu on — a ovo je Tarzan-majmun, gospodar džungle i naš poglavica. Došli smo da Vratimo zlato što ste ga ukrali iz oparske riznice. Ovaj put ćemo vas poštedjeti, pod uvjetom da napustite ovaj kraj i da se nikad više ne vratite. Kažite vašem gospodaru ovo: »Tarzan-majmun pazi na ovaj kraj i njegovi Vaziri paze s njim!« Odložite vaše puške.

Askari, sretni što su tako jeftino prošli, smjesta izvrše Usulin nalog, a tren kasnije Vaziri su ušli u bomu i prema Estebanovu naređenju počeli skupljati zlato. Dok su to radili, Esteban se približio jednom askaru za kojeg je znao da zna nešto engleski.

— Reci svom gospodaru — reče on — da zahvali Tarzanovoj milosti što je životom samo jednog čovjeka platio svoj upad u njegovu zemlju i krađu njegova blaga. Ubio sam biće koje se predstavljalo kao Tarzan, a njegovo tijelo ponijet ću sa sobom i njime hraniti lavove. Reci im da im Tarzan oprašta čak i njihov pokušaj da ga otruju prigodom posjeta logoru, ali samo pod uvjetom da se nikada više ne vrate u Afriku i da nikome ne odaju tajnu oparskog blaga. Tarzan pazi i njegovi Vaziri paze da nitko

ne uđe u Afriku bez Tarzanova znanja. Još prije no što su krenuli iz Londona znao sam da dolaze. Reci im to.

Vazirijima je trebalo svega nekoliko minuta da pokupe zlatne šipke, i prije no što su se askari oporavili od iznenađenja, nestali su, sa svojim gospodarom Tarzanom, u džungli.

Već je bilo kasno poslije podne kad su se Flora i četvorica bijelaca okruženi sretnim i nasmijanim Crncima vratili u logor noseći plodove uspješnog lova.

– Eto, sada, kad nas ti vodiš, Floro — kaza Kraski — sreća nam je zaista sklona. Imamo ovdje dovoljno mesa za nekoliko dana, a s obiljem mesa u želucima Crnci će dobro odmicati.

– I ja pih rekao da stfari bolje stoje. — reče Bluber.

— Do vraga, tako je — reče Throck — kažem vam da je Flora bistra.

— Koji je to đavo? — upita Peebles. — Što se desilo s onim bijednicima?

I on pokaže prema bomi, koja je već bila na vidiku, odakle su izlazili askari, trčeći prema njima i uzbuđeno blebećući.

— Tarzan-majmun je bio ovdje! — vikao je jedan. — Bio je tu sa svim svojim Vazirijima... hiljadu ogromnih ratnika... i premda smo se borili, oni su nas savladali, uzeli zlato i otišli. Tarzan-majmun mi je prije odlaska govorio neobične riječi. Rekao mi je da je ubio jednog između vas koji se usudio nazvati Tarzanom. Mi to ne razumijemo. On je otišao u lov jutros zajedno s vama, a uskoro se vratio s hiljadu ratnika, uzeo zlato i prijetio nam da će ubiti nas i vas ako se ikad opet vratite u ovu zemlju.

— Što? — viknu Bluber — Slata nema više? — Ah, ah.

I svi su odjednom počeli postavljati pitanja, dok ih Flora nije ušutkala.

— Dođi reče ona vođi askara — vratit ćemo se u bomu, pa ćeš mi onda polako i pažljivo ispričati što se desilo otkako smo mi otišli.

Ona je napeto saslušala njegovo pripovijedanje, a onda nekoliko puta provjeravala različite pojedinosti. Naposljetku ga je otpustila i obratila se svojim ortacima:

— Sad mi je jasno da se Tarzan oporavio od omamljujućeg sredstva koje smo mu dali. Zatim nas je sa svojim Vazirijima slijedio, uhvatio Estebana i ubio ga; i naposljetku, kad je našao logor, odnio je zlato. Zaista ćemo biti sretni ako iz Afrike izvučemo žive glave.

— Ah — gotovo vrisnu Bluber — prljafi pokvarenjak. On krade naše slato i mi isgubili đve hiljate funta u ofaj posao.

— Zaveži, kukavico! — zareža Throck. — Da nije tebe i onog glumca, to se ne bi nikad desilo. On sa svojim hvalisanjem da je vješt lovac, mada nije u stanju da bilo što ulovi, a ti sa tvojim škrtarenjem na svakom grošu, vi ste nas uvalili u ovaj sos, i sad smo tu. Onaj prostak od Tarzana smaknuo je Estebana, a to je najpametnije što je ikad uradio. Vražja šteta što niste bili tu da i vi dobijete svoje, a ja imam baš dobru namjeru da vam i sam prerežem grkljan.

— Prekini paljbu, Dick! — viknu Peebles. — Koliko ja mogu vidjeti, nitko za to nije kriv. Umjesto da pričamo što smo mogli učiniti, bilo bi bolje da krenemo u potjeru za onim momkom Tarzanom i da mu otmemo ono prokleto zlato.

Flora Hawkes se nasmije. — Nemamo baš nikakvih izgleda reče. Ja dobro poznajem tog klipana Tarzana. Sve da je i potpuno sam, ne bismo mu bili dorasli, a sada je s njim i cijeli čopor Vazirija, od kojih, možete mi vjerovati, nema boljih ratnika u čitavoj Africi. Za njega bi se oni borili do posljednjeg čovjeka. Samo recite Owazi da imate namjera goniti Tarzana i oduzeti mu zlato, pa ćemo začas ostati bez ijednog nosača. Na samo Tarzanovo ime Crnci sa zapadne obale umiru od straha već od djetinjstva. Radije bi se suprotstavili samom đavlu negoli njemu. Ne, gospodine, naš je plan propao, i sve što možemo učiniti jest to da se

izvučemo iz ove zemlje i da zahvalimo providnosti ako se izvučemo živi. Majmun-čovjek će paziti na nas. Ne bih bila iznenađena da nas sada, ovog trena, promatra.

Njezini se drugovi počeše bojažljivo obazirati i nervozno pogledavati prema džungli, a ona nastavi:

— Nikad nam neće dopustiti da se vratimo u Opar po drugi tovar, čak i kad bismo uspjeli nagovoriti Crnce da pođu.

— Tfe hiljade funta, tfe hiljade funta — jaukao je Blubdr — i sfa ta odijela, što me koštala tfadeset gvineja a ne mogu ih u England nositi, osim ako ne išla na maskenbal, gdje još nikad ne bila.

Kraski nije govorio nego je sjedio očiju uprtih u zemlju, slušajući ostale. Sada je podigao glavu.

— Izgubili smo naše zlato — reče — a prije no što se vratimo potrošit ćemo i ostatak od dvije hiljade funti. Drugim riječima, naša se ekspedicija završila potpunim gubitkom. Vi se možda zadovoljavate time da se vratite upropašteni, ali ja ne. Osim oparskog zlata ima i drugih stvari u Africi, i kad već napuštamo ovu zemlju, nema razloga da ne uzmemo nešto što će nam nadoknaditi gubitak vremena i uloženi novac.

— Što time misliš — upita Peebles.

— Proveo sam mnogo vremena pričajući sa Owazom — odgovori Kraski. — Pokušavao sam naučiti njihov jezik pa mi je uspjelo da od tog starog razbojnika svašta doznam. On je pokvaren od rođenja, i ako bi ga htjeli objesiti za sva umorstva koja je počinio, morao bi imati više života nego mačak, ali bez obzira na sve to, on je lukavi stari lisac i ja sam od njega naučio mnogo drugih stvari a ne samo taj njegov jezik. U stvari, toliko sam toga naučio da se usuđujem reći da ćemo iz Afrike otići s priličnim dobitkom ako budemo složni. Ja se lično još uvijek nisam odrekao oparskog zlata. Što smo izgubili, to smo izgubili, ali ostalo ga je još i te koliko tamo odakle smo ga uzeli, i

jednog dana, kad se sve to smiri, ja ću se vratiti da uzmem svoj dio.

— Ali što je s onim drugim poslovima? — upita Flora. — Kako nam Owaza može pomoći?

— Postoji jedno malo društvance tamo dolje — objasni Kraski — što hvata robove i krade slonovaču. Owaza zna gdje oni posluju i gdje im je glavni logor. Ima ih svega nekoliko, a njihovi su Crnci gotovo svi robovi, koji bi se začas okrenuli protiv njih. Imam ovakav plan: mi smo brojčano premoćni i možemo ih lako savladati i oteti im slonovaču, pod uvjetom da smo u stanju pridobiti njihove robove za sebe. Nama robovi nisu potrebni. Ne bismo znali što da počnemo s njima, i zbog toga im možemo obećati slobodu ako nam oni zauzvrat pomognu, a s Owazom i njegovom bandom podijelit ćemo slonovaču.

— Kako znaš da će nam Owaza pomoći? — upita Flora.

— Zamisao je zapravo njegova. Zbog toga, eto, znam da će pomoći — odgovori Kraski.

— Ne zvuči loše — reče Peebles. — Ni ja nisam za to da se vratim kući praznih šaka.

Ostali redom prihvatiše taj plan.

gori neobični tamjan

Dok je Tarzan nosio mrtvog Bolganija iz crnačke naseobine, usmjerio je svoje korake prema onoj građevini koju je ugledao s ruba doline, a radoznalost čovjeka je u njemu nadvladala prirodni oprez životinje. Putovao je uz vjetar i po mirisu koji mu je dopirao u nozdrve zaključio je da se približava obitavalištu Bolganija. U tom mirisu bio je vonj gorila-ljudi pomiješan s vonjem Crnca i mirisom kuhane hrane, a uz to je bio i neki teški, slatki miomiris, koji je majmun-čovjek mogao dovesti u vezu samo s upaljenim tamjanom, mada se činilo nemoguće da bi takav miris mogao dopirati iz nastambi Bolganija. Možda potječe iz one velike zgrade koju mora da su sagradila i u kojoj možda još uvijek stanuju ljudska bića, premda u mnoštvu mirisa koji su mu prodirali u nozdrve nije osjetio ništa što bi ga podsjećalo na miris bijelaca.

Kad je po jačini mirisa zaključio da se približio Bolganijima, Tarzan se zajedno sa svojim teretom popne na stablo da bi ostao neprimijećen. Začas je kroz krošnje ispred sebe Ugledao visok zid, a dalje iza njega obrise zlokobne građevine, čudne i zagonetne, obrise što su izgledali kao da potječu iz nekog drugog svijeta, toliko je ta građevina bila neobična. Preko zida je dopirao vonj Bolganija i miris tamjana pomiješan s vonjem Nume — lava.

Džungla je bila iskrčena kojih pedesetak metara od zida što je opasivao građevinu, tako da nije bilo stabla koje

bi pružalo grane iznad zida, no Tarzan se približio koliko je više mogao, ali je ostajao i dalje dobro skriven u lišću. Izabrao je položaj dovoljno visoko, i to mu je omogućilo da vidi preko zida.

Zgrada unutar ograđenog prostora bila je ogromna, a pojedini njeni dijelovi kao da su bili izgrađeni u različitim razdobljima, jer nisu predstavljali jednu cjelinu, tako da je sve skupa izgledalo kao zbrka dograđenih zdanja i tornjeva od kojih ni dva nisu bila među sobom slična; no uza sve to, zdanje je u cjelini bilo prilično dopadljivo, mada mu je izgled bio tako neobičan. Postavljeno na umjetno podnožje, desetak stopa iznad zemlje, okruženo granitnim zidom sa širokim stepeništem koje se spuštalo do razine terena, zdanje je bilo okruženo grmljem i drvećem, od kojeg je poneko stablo bilo veoma staro. Ogroman toranj bio je gotovo potpuno pokriven bršljanom. Najupadljivije značajke te zgrade bili su bogati barbarski ukrasi. U izglađeni granit zidova umetnut je savršen mozaik od zlata i dijamanata; nebrojene su se hiljade svjetlucavih kamenova iskrile s pročelja, minareta, kupola i tornjeva.

Ograđeni prostor površine od kojih 15 do 20 jutara najvećim je dijelom zapremala sama zgrada. Terasa, na kojoj je zgrada bila smještena, služila je uglavnom za šetnje, a bila je zasađena cvijećem i ukrasnim drvećem, dok je dio zemljišta ispod nje, koliko je Tarzan mogao razabrati — služio kao neka vrst povrtnjaka. U vrtu i na terasi nalazili su se nagi Crnci posve nalik na one što ih je vidio u naselju gdje je ostavio La. I muškarci i žene, svi su bili zaposleni oko raslinja unutar ograđenog prostora. Među njima bilo je i nekoliko stvorova sličnih gorilama, poput onoga što ga je Tarzan ubio u naselju. Ali oni nisu radili, nego su nadgledah kako rade Crnci, prema kojima su se odnosili osorno i grubo a ponekad čak i okrutno. Ti su gorile-ljudi svi bili pokriveni bogatim ukrasima, poput onih što su se nalazili na tijelu koje je mirovalo u rašljama iza majmuna-čovjeka.

Dok je Tarzan sa zanimanjem promatrao taj prizor ispod sebe, kroz glavni ulaz — ogromni portal, tridesetak stopa širok i možda petnaest stopa visok — ušla su dva Bolganija. Oko glave su nosili trake s umetnutim dugačkim bijelim perima. Stali su svaki s jedne strane ulaza, prinijeli ruke ustima i pustili prodorne glasove nalik na zov trube. Crnci su odmah napustili posao i požurili do podnožja stepeništa što vodi sa terase u vrt te stali u drvored, a i Bolgani su isto tako stali u dva reda na terasi od glavnog portala do stepeništa tvoreći neku vrst živog zida. Iz unutrašnjosti zgrade uskoro su odjeknuli glasovi nalik na trubu, a čas kasnije je Tarzan ugledao kako se pomalja čelo povorke; prvo četvorica Bolganija, bok uz bok, glave ukrašene perima, s ogromnom toljagom u ruci; iza njih dvojica trubača, a dvadeset stopa iza trubača divovski lav crne grive, kojeg su četvorica snažnih Crnaca, po dvojica sa svake strane, vodili vezana. Bio je vezan, kako se činilo, zlatnim lancima koji su završavali na blistavoj dijamantnoj ogrlici oko vrata zvijeri. Iza lava je dvadeset Bolganija stupalo u četvororedima. Bili su oboružani kopljima, no Tarzan nije mogao dokučiti da li im je namjena da brane lava od naroda ili pak narod od lava,

Bolgani koji su u redu stajali s obje strane između portala i stepeništa bili su sušta smjernost: njihova su se tijela savijala od pojasa u dubokom poklonu dok je Numa prolazio između njihovih redova. Kad je zvijer došla do početka stepeništa, povorka se zaustavila, a dolje su postrojeni Crnci jedan za drugim padali ničice priljubljujući čelo na zemlju. Numa, očigledno stari lav, stao je i bacio preziran pogled na ta ljudska bića što su ležala ispružena pred njim. Njegove su se opake oči staklasto presijavale, dok je očnjake divlje iskesio a iz snažnih mu pluća provalilo zlokobno režanje. Na taj su zvuk Crnci zadrhtali, istinski užasnuti. Majmun-čovjek je zamišljeno namrštio obrve. Nikad prije nije bio svjedokom tako jedinstvenog prizora poniženja čovjeka pred životinjom.

Na svoje zaprepaštenje Tarzan je ugledao povorku Bolganija koju su predvodili nekakvi trubači, a oko osam metara iza trubača, četiri snažna crnca vodila su na pozlaćenom lancu lava. Iza lava dostojanstveno su stupali Bolganiji naoružani kopljima...

Povorka je zatim nastavila put silazeći niz stepenište i produžujući desno kroz vrt, a kad je prošla, Crnci i Bolgani su se podigli i nastavili svoj posao.

Tarzan je ostao u svom skrovištu promatrajući i pokušavajući da nađe nekakvo objašnjenje za taj neobični i neshvatljivi prizor kojemu je bio svjedok. Lav je sa svojom pratnjom zamakao iza ugla zgrade i nestao s vida. Što je on predstavljao tim ljudima, tim neobičnim stvorovima. Odakle ti izmijenjeni odnosi između vrsta? Tu je čovjek vrijedio manje nego poluzvijer, a iznad svih, sudeći po podložnosti koja joj je iskazivana, bila je prava zvijer — divlji mesožder.

Onih petnaest minuta nakon što je Numa nestao iza istočnog ugla palače, Tarzan još uvijek bijaše obuzet tim mislima, ali tada mu odjednom pažnju privuče prodorni zvuk truba na suprotnoj strani zgrade. Upravivši pogled u tom pravcu, ugleda kako se povorka ponovo pojavljuje i nastavlja svoj put prema podnožju stepeništa kojim se spustila u vrt. Istog časa, kad su začuli prodorne glasove, Crnci i Bolgani vratiše se na one svoje položaje od podnožja stepeništa do ulaza u palaču i još jednom izraziše poštovanje Numi koji je u trijumfu ulazio u zgradu.

Tarzan-majmun je rukom prošao kroz bujnu, razbarušenu kosu. Ali na kraju je ipak bio prisiljen da zatrese glavom u nedoumici. Nije mogao smisliti nikakvo objašnjenje događaja koji su se odigrali pred njegovim očima. Međutim, radoznalost je bila tolika da je odlučio da prije nego što pronađe put koji vodi iz doline najprije podrobno istraži palaču i okolno zemljište.

Ostavio je Bolganijevo truplo tamo gdje ga je sakrio, i počeo polako kružiti oko zgrade, da bi je, sakriven u krošnjama, mogao sa svih strana istražiti. Ustanovio je da je arhitektura jedinstvena i da se vrt prostire oko cijele zgrade, mada je jedan njegov dio na južnoj strani palače bio zauzet oborima i kokošinjcima u kojima su bile brojne koze i velika jata pilića. Na toj se strani nalazilo i nekoliko

stotina košnicama sličnih visećih koliba, poput onih što ih je vidio u onom naselju Crnaca. Pretpostavljao je da su to nastambe crnih robova koji su u okviru palače vršili sve naporne i prljave poslove.

Nešto kasnije, jedna je druga skupna izišla iz šume i pošla prema palači. Brojila je pedesetak naoružanih Bolganija i dvostruko tolikih crnih ratnika s kopljima i sjekirama. Potpuno okruženi tim naoružanim stvorovima, četiri su Crnca nosila na maloj nosiljci pričvršćenu i oko dvije stope široku a četiri stope dugu ukrašenu škrinjicu. Sama škrinjica bila je od nekog tamnog drveta na kojoj se primjećivao zub vremena, ojačanu trakama i, kako se činilo, uglovima od suhog zlata i dijamanata.

Što je bilo u škrinjici, to Tarzan, razumije se, nije mogao znati, ali mora da je bila veoma dragocjena, kad su zbog nje poduzete tolike mjere opreza. Odnijeli su je ravno u golemi, bršijanom pokriveni toranj na sjeveroistočnom uglu palače, kojega je ulaz, kako je Tarzan sada prvi put primijetio, bio osiguran isto tako velikim i teškim vratima kao što su bila i ona na zidu.

Kad mu se učinilo da ga nitko ne može primijetiti, Tarzan se zanjihao i prebacujući se s grane na granu stigao do mjesta gdje je ostavio Bolganijevo truplo. Prebacio ga je na rame i vratio se, a onda, iskoristivši trenutak kad nikoga nije bilo, bacio truplo što je mogao bliže portalu.

– Sada — pomisli majmun-čovjek — neka pogađaju tko im je ubio druga, ako mogu.

Probijajući se prema istoku, Tarzan se približio planinama što su ležale iza doline dijamantne palače. Često je morao obilaziti naselja da bi izbjegao pogledima brojnih skupina Bolganija, koji su se kroz šumu kretali u svim pravcima. Kasno poslije podne izbio je iza brežuljaka i mogao je vidjeti tamo preko planine u punom svjetlu dana divlje granitne visove kojih su se strmi vrhovi dizali još mnogo iznad granice drveća. Upravo ispred njega dobro

uočljivi put vodio je u guduru što vijuga visoko gore prema vrhu. To mjesto bilo je isto tako pogodno za početak istraživanja kao i bilo koje drugo. Videći da nema nikoga, majmun-čovjek se spusti s drveta i, idući kroz šipražje i stazom, uputi se nečujno i brzo prema brežuljcima. Na najvećem dijelu puta morao se probijati kroz gustiš, jer su se po putu neprestano kretali Crnci i Bolgani, prazni uzbrdo a u povratku natovareni granitnim blokovima. Što je dublje ulazio u brda, gusta se šikara postepeno prorjeđivala i on se mogao lakše kretati, ali je opasnost da ga otkriju porasla. Međutim, Tarzanovi životinjski instinkti, koji su prevladavali dok je živio u džungli, omogućili su mu da se sakrije tamo gdje se nitko drugi ne bi mogao sakriti pogledu neprijatelja. Na pola puta do planine put je prolazio uskim, ni dvadeset stopa širokim klancem što su ga vode usjekle u granitu. Tu se više nije mogao sakriti, i majmunu-čovjeku postade jasno da bi ga otkrili istog trenutka kad bi ušao u klanac. On se ogleda i opazi da bi zaobilaznim putem mogao stići na vrh klanca, gdje bi između granitnih stijena, zakržljalih stabala i grmova mogao naći dovoljno zaklona a možda i bolji pregled staze što vodi kroz klanac.

Nije se prevario. Kad je stigao do jednog pogodnog mjesta visoko iznad staze, ugledao je pred sobom kotlinu okruženu klisurama izbušenim poput saća brojnim otvorima, koji, po Tarzanovu mišljenju, nisu mogli biti ništa drugo do ulazi u tunele. Do nekih nižih otvora vodile su grubo izrađene ljestve, a iz drugih su visili čvornati konopci sve do podnožja. Iz tih su tunela izlazili ljudi noseći male vrećice zemlje, koju su istresali na zajedničku gomilu pokraj jedne rječice što je pretjecala kroz klanac. Tu su drugi Crnci pod nadzorom Bolganija bili zaposleni ispiranjem zemlje, ali što su zapravo tražili, ili što su nalazili, to Tarzan nije mogao pogoditi. Duž jedne strane stjenovite udoline mnogo je Crnaca bilo zaposleno vađenjem granita, koji su izrezivali iz stijene stepenasto od

podnožja do vrha udoline. Tu su nagi, s primitivnim alatom, argatovali pod surovim nadzorom Bolganija. O tome što rade kamenoresci nije bilo sumnje, ali što su oni ostali iznosili iz tunela, to Tarzan nije mogao znati, iako je po svemu zaključivao da se radi o zlatu. Gdje su onda oni nalazili svoje dijamante? Sigurno ne u onim granitnim klisurama!

Pošto se ogledao oko sebe, Tarzan zaključi da se put kojim je išao od šume završava u ovom malom ćor-sokaku, pa je zato počeo tražiti drugi put kojim bi se mogao probiti preko grebena.

Do večeri toga dana, i još sutradan, sav se posvetio nastojanjima da nađe kakav put, ali je na kraju morao priznati da na ovoj strani nema izlaza iz doline. Odlazio je visoko iznad granice drveća, no tamo je uvijek nailazio na gole, okomite granitne stijene što su se uzdizale visoko iznad njega, a na njima čak ni majmun-čovjek nije mogao pronaći uporišta. Duž južne i istočne strane, gdje je nastavio svoje istraživanje, doživio je jednako razočaranje. Naposljetku je pošao natrag prema šumi namjeravajući da s La u toku noći potraži izlaz kroz oparsku dolinu.

Sunce je upravo izlazilo kad je Tarzan stigao do naselja gdje je ostavio La, i tek što ga je ugledao, naslutio je da nešto nije u redu, jer ne samo da su vrata bila širom otvorena već i unutar ograde nije bilo nikakvog znaka života, a i viseće kolibe bijahu nepomične, što je značilo da nisu nastanjene. Uvijek na oprezu od prepada, Tarzan je oprezno razgledao naselje prije no što će se spustiti u njega. Kako je imao veliku moć zapažanja, zaključio je da je naselje napušteno već dan ranije. On potrči prema kolibi u kojoj je bila skrivena La i brzo se popne užetom. Koliba bijaše prazna i nigdje ni traga velikoj svećenici. Kad se spustio na zemlju, čovjek-majmun dade se na to da riješi zagonetku nestanka stanovnika sela i velike svećenice. Već je pretražio više koliba, kadli njegove oštre oči zapaziše da se jedna od tih obješenih krletki gotovo neprimjetno

pomiče. Brzo je prešao udaljenost do nje, i kad se približio, vidio je da iz otvora visi konopac. Zaustavio se ispod nje i pogledao gore u otvor, ali je vidio, samo krov kolibe.

— Gormangani! — uzviknu on. — To sam ja, Tarzan-majmun! Dođi na otvor pa mi ispričaj što se desilo s tvojim drugovima i mojom ženom koju sam ostavio ovdje pod zaštitom vaših ratnika.

Odgovora nije bilo, pa je Tarzan ponovo zazvao, siguran da se u kolibi netko skriva.

— Siđi! — viknu on opet — ili ću ja doći gore!

I opet nije bilo odgovora. Mračni smiješak preleti Tarzanovim usnama kad je izvadio lovački nož iz korica, stavio gameđu zube, a zatim mačjim skokom dohvatio rubove i provukao se u unutrašnjost kolibe.

Iako je očekivao otpor, nije ga bilo. Zbog mraka u kolibi nije odmah mogao razabrati nalazi li se u njoj netko ili ne. Kad su mu se oči privikle na polutamu, opazio je u suprotnom kraju kolibe gomilu lišća i trave. Prišao joj je, razgrnuo i ugledao jednu ženu što se zgurila od straha. Zgrabio ju je za ramena i posjeo je.

— Što se dogodilo? — upita on. — Gdje su tvoji suseljani? Gdje je moja žena?

— Nemoj me ubiti! Nemoj me ubiti! — vikalo je prestrašeno stvorenje. — To nisam bila ja! To nije bila moja krivnja!

— Nemam namjeru da te ubijem — odgovori Tarzan. — Reci mi istinu i neću ti ništa učiniti.

— Bolganiji su ih sve odveli! — poviče žena. — Došli su kad je sunce već bilo nisko, onog dana kad si i ti došao. Bili su vrlo bijesni, jer su pred vratima dijamantne palače našli tijelo svoga druga. Znali su da je bio tu u našoj naseobini, a od časa kad je krenuo iz palače više ga nitko nije vidio živa. Došli su, prijetili i mučili naše ljude, sve dok im oni nisu sve ispričali. Kad su odlazili, poveli su sve sa sobom; odveli su i tvoju ženu. Nikada se više neće vratiti.

— Misliš li da će ih Bolgani poubijati? — upita Tarzan.

— Da — odgovori ona — oni ubijaju svakoga tko im se zamjeri.

Kako je sada bio sam te se više nije morao brinuti za La, Tarzan bi se lako mogao noću probiti kroz oparsku dolinu i preko grebena stići na sigurno. No, takva mu misao možda nikad nije pala na pamet. Zahvalnost i privrženost bile su osnovne značajke majmuna-čovjeka. La ga je spasila od svojih fanatičnih suplemenika. Izbavila ga je nauštrb svojoj vlasti, položaju, miru i sigurnosti. Stavila je svoj život na kocku zbog njega i pobjegla iz svoje zemlje. Sama činjenica da su je Bolgani odveli i da je možda namjeravaju ubiti majmunu-čovjeku nije bila dovoljna. Mora saznati da li je živa ili nije, a ako je još na životu, uložit će svu svoju snagu da je spasi i izbavi iz opasnosti što joj u ovoj dolini prijete.

Tarzan je proveo dan izviđajući okolinu palače i pokušavajući otkriti kako bi mogao ući a da pri tom ne bude otkriven. Uvjerio se da je to nemoguće, jer su se u vrtu neprekidno nalazili Crnci ili Bolgani. Međutim, kad je pao mrak, istočna se vrata zatvoriše, a stanovnici koliba i palače povukoše se unutar bedema a da nisu ostavili vani ni jednog jedinog stražara — što je samo po sebi jasno govorilo da se Bolgani ne plaše napadaja. Crnci su im dakle, sudeći po tome, bili potpuno podložni, a to je značilo da je visoki zid što je opasivao palaču samo ostatak iz onih davnih dana kad je nekoć silni a sada iščezli neprijatelj ugrožavao njihov mir i sigurnost.

Napokon, kad je pala noć, Tarzan se približio vratima, i bacivši omču užeta preko isklesanog lava više vrata, popeo se hitro na zid i spustio se s druge strane u vrt. Ako nađe La, morat će brzo uzmaknuti, i zato je povukao zasun na teškim vratima i otvorio ih. Zatim je otpuzao prema istočnom tornju, pokrivenom bršljanom za koji je nakon duga proučavanja utvrdio da se njime može najlakše ući u

palaču. Uspjeh njegova plana u znatnoj je mjeri zavisio o tome koliko je star i čvrst bršljan što je prekrivao toranj gotovo do samog vrha. S ogromnim je olakšanjem ustanovio da će bršljan lako odoljeti njegovoj težini.

Visoko iznad zemlje, pod samim vrhom tornja opazio je već sa okolnih stabala otvoreni prozor koji, za razliku od ostalih na tom dijelu palače, nije imao rešetke. Kao i u drugim dijelovima palače, i na tom je tornju poneki prozor bio osvijetljen. Izbjegavajući te osvijetljene otvore, Tarzan se uspinjao brzo, iako oprezno, prema prozoru bez rešetaka na vrhu tornja. Kad je stigao do njega, oprezno je provirio preko ruba i, na svoje veliko zadovoljstvo, ustanovio da on vodi u jednu neosvijetljenu sobu koja je bila toliko mračna da nije mogao ništa razabrati. Podigavši se oprezno na podboj prozora, spustio se nečujno u prostoriju. Tapkajući, obišao je cijelu prostoriju i ustanovio da se u njoj nalazi jedan izrezbareni krevet neobična oblika, stol i nekoliko klupa. Krevet je bio prekriven nekom pletenom tkaninom što bijaše prebačena preko meko uštavljenih koža antilope i leoparda.

Nasuprot prozoru kroz koji je ušao bila su jedna zatvorena vrata. Otvorio ih je polako i tiho, te je kroz uski otvor mogao vidjeti slabo osvijetljeni hodnik ili okruglo predvorje posred kojega bijaše okrugli otvor promjera četiri stope. Kroz taj otvor i dalje kroz sličan otvor na stropu prolazio je ravan drveni stup, a na njega su, na udaljenosti od jedne stope, bile pričvršćene prečke: bila je to neka vrsta primitivnih stepenica što su povezivale katove u tornju. Iz tog kružnog predvorja vodila su mnoga vrata nalik ona kroz koja je gledao.

Budući nije čuo ni glasa i da osim njega nije bilo nikoga, Tarzan je otvorio vrata i zakoračio u predvorje. Njegove je nozdrve upravo zapahnuo onaj isti teški miris tamjana što ga je prvi put osjetio kad se prije nekoliko dana približavao palači. Samo, tu u tornju taj je miris bio znatno jači te je potiskivao gotovo sve ostale mirise, zbog

čega mu je bilo gotovo nemoguće da služeći se njuhom pronađe La. Promatrajući sva ta vrata na tom jednom katu, bio je zaprepašten, jer se našao pred gotovo nemogućim zadatkom. Kako se nije mogao osloniti na svoj oštar njuh, činilo mu se gotovo neizvedivo da pretraži makar samo taj ogromni toranj, sve kad bi poduzeo jedino najneophodnije mjere opreza.

Tarzan nije nikada dopuštao da ga prevari njegovo samopouzdanje. Poznavajući svoje mogućnosti, dobro je znao da nema mnogo izgleda čak ni protiv nekoliko Bolganija, ako ga otkriju u vlastitoj palači, gdje je njima bilo poznato sve a njemu ništa. Iza njega je bio otvoren prozor, tiha noć i sloboda. Ispred njega opasnost, vjerojatni neuspjeh i sasvim lako moguće — smrt. Što da izabere? Na trenutak je zamišljeno zastao, a zatim podigao glavu, raširio ogromna ramena, zatresao izazovno svojim crnim uvojcima i uputio se smjelo k najbližim vratima, Pretražio je sobu za sobom, sve dok nije opisao puni krug, no potraga je bila bezuspješna, bar što se tiče La ili bilo kakve mogućnosti da je pronađe. Našao je neobično pokućstvo, prostirke i zidne ćilime, ukrase od zlata i dijamanata, a u jednoj od slabo osvijetljenih soba nabasao je na usnulog Bolganija. Međutim, majmun-čovjek kretao se tako nečujno da je ovaj i dalje mirno spavao dok je Tarzan-obilazio njegov krevet, koji je bio smješten usred sobe, i razgledao zastrto udubljenje u zidu.

Pošto je pregledao taj kat, Tarzan odluči da prvo pregleda više katove, a tek kasnije da se vrati i pretraži niže. Držeći se tog plana, on se najprije popne neobičnim stepenicama. Popeo se kroz tri kata dok nije stigao na najviši. Na svakom su se katu nalazila kružno razmještena vrata, ali sva su bila zatvorena, a katovi su bili slabo osvijetljeni uljanicama — plitkim zdjelama u kojima je bio loj sa stijenjem.

Posljednji je kat imao samo troja vrata, sva zatvorena. Strop tog kata je, u stvari, bila kupola tornja koji je u

sredini također imao okrugli otvor, a kroz njega su se stepenice penjale gore u noć.

Kad je Tarzan otvorio najbliža vrata, ona su zaškripala u šarkama, a to je bio prvi zvuk što ga je uzrokovao otkako je započeo pretraživanje. Unutrašnjost sobe bijaše neosvijetljena, pa je Tarzan nekoliko sekundi zastao na pragu, miran i tih kao kip. Iznenada je postao svjestan da se iza njega začuo neki jedva čujan zvuk. Brzo se okrenuo i na suprotnoj strani ugledao lik nekog čovjeka kako stoji na otvorenim vratima.

Tarzan je najzad otvorio jedna od triju vrata i našao se pred nekakvom neosvijetljenom prostorijom. Dok je on tako stajao, začuje iza sebe cvilenje vrata. Okrenuvši se, spazi u vratima čovjeka..

Esteban Miranda je svoju ulogu Tarzana-majmuna glumio pred Vazirijima tek dvadeset i četiri sata, a već mu je postalo jasno da će mu čak i s prednošću koju je dobio svojom navodno povrijeđenom glavom biti veoma teško da ih u nedogled zavarava. Ponajprije, Usuli kao da se uopće nije dopadala zamisao da samo otme uljezima zlato i da zatim pobjegne pred njima. I njegovi su drugovi time bili isto tako malo oduševljeni kao i on. U stvari, nisu mogli zamisliti da bi nekoliko udaraca po glavi moglo njihova Tarzana-majmuna pretvoriti u kukavicu, a bijeg ispred ovih Crnaca sa zapadne obale i šake neiskusnih bijelaca bio je nalik samo na kukavičluk.

Nakon svega toga desilo se poslije podne ono što je Španjolca napokon navelo na pomisao da sebi stvara sve drugo samo ne povoljan položaj i da mora što prije pronaći nekakav povod da se otarasi Vazirija, čime bi se povećali njegovi izgledi da ostane na životu.

Upravo su prolazili kroz prilično otvorenu džunglu. Šikara nije bila naročito gusta a udaljenost između stabala poprilična, kadli ih iznenada napadne jedan nosorog. Na zaprepaštenje Vazirija, Tarzan-majmun, čim je ugledao kako Buto juriša, naglo se okrene i potrči prema najbližem stablu. U svojoj žurbi Esteban se sapleo i pao, a kad je dospio do stabla, pokušao je da se uzvere uz golemo stablo, kao što se dječaci znaju uspuzati po telegrafskom stupu,

umjesto da se dohvati najnižih grana. Omaklo mu se, pa se umjesto na drvetu opet našao na zemlji.

U međuvremenu je Buto, koji napada samo po mirisu i sluhu jer mu je vid neobično slab, promijenio smjer i potrčao za jednim Crncem što mu je privukao pažnju. Pošto je i njega promašio, odlutao je i nestao negdje u šikari.

Kad se Esteban napokon pridigao i ustanovio da je nosoroga nestalo, našao se okružen divovskim Crncima na čijim se licima odražavala samilost i tuga, a na nekima od njih čak i tračak prezira. Španjolac je uvidio da ga je strah natjerao da napravi grešku koja se više ne može popraviti, pa se očajnički prihvatio jedine isprike koju je smislio.

— Moja jadna glava — uzvikne on i pritisne dlanovima sljepoočice,

— Udarac je pao na tvoju glavu, bwana — reče Usula — a tvoji su vjerni Vaziri vjerovali da je srce njihova gospodara neustrašivo.

Budući da Esteban nije odgovorio, oni su šutke nastavili put, i išli su tako sve dok nije zanoćalo, a onda su udarili logor na obali rijeke, upravo iznad vodopada. U toku poslijepodneva Esteban je razradio plan kako da se izvuče, i tek što su se ulogorili, on naredi Vazirijima da zakopaju blago.

— Ostavit ćemo ga ovdje — reče — a sutra ćemo poći u potragu za kradljivcima, jer sam odlučio da ih kaznim. Moraju naučiti da ne mogu nekažnjeno ući u Tarzanovu džunglu. Samo me je povreda na glavi spriječila da ih poubijam istog časa kad sam otkrio njihovu podlost.

Takvo se stanovište Vazirijima više dopalo. To je bio novi tračak nade. Tarzan-majmun je opet postao Tarzan. I tako su laka srca, ponovo radosni, sutradan izjutra krenuli u potragu za logorom Engleza. Usula je pronicavo pretpostavio kojim se pravcem bijelci kreću, te su krenuli drugim putem kroz džunglu da ih presretnu, i tako su tačno pogodili pravac da su nabasali na Engleze upravo u

trenutku kad su ovi udarili logor da zanoće. Osjetili su miris njihovih vatri i začuli pjesme i razgovor nosača sa zapadne obale mnogo prije nego što su došli do njih. Tada je Esteban okupio Vazirije oko sebe.

— Djeco moja — obrati se on Usuli na engleskom — ovi stranci došli su da naude Tarzanu. Na Tarzanu je, da se osveti zato pođite i ostavite me da ja sam — na svoj način kaznim neprijatelje! Vratite se kući, ostavite zlato na njegovu mjestu, jer mi neće uskoro trebati.

Vaziri su bili razočarani, jer taj novi plan njihova gospodara nije nimalo odgovarao njihovoj želji da pobiju sve te ljude sa zapadne obale. No, pred njima je stajao Tarzan, njihov veliki bwana, koga su uvijek dosad pokorno slušali. Pošto je Esteban izložio svoje namjere, oni su se nekoliko časaka nelagodno meškoljili a onda počeli razgovarati među sobom na svom jeziku. Španjolac nije razumio što razgovaraju, ali je bilo očito da nagovaraju na nešto Usulu, koji mu se naposljetku obrati:

— O, bwana — uzvikne Crnac. — Kako bismo se mogli vratiti kući i ispričati lady Jane da smo te ostavili da se povrijeđen i sam suočiš s puškama bijelaca i njihovih askara? Nemoj to od nas tražiti, bwana. Da si zdrav, ne bismo se plašili za tebe, ali od ozljede na glavi ti više nisi isti, a mi se bojimo ostaviti te sama u džungli. Dopusti nama, svojim vjernim Vazirijima, da kaznimo te ljude i da te onda odvedemo kući na sigurno, gdje ćeš se moći izliječiti od zla što te je snašlo.

Španjolac se nasmije.

Ja sam se potpuno oporavio — reče i samom mi ne prijeti ništa veća opasnost nego da sam s vama. I zato, vi ćete poslušati moje želje! — nastavi strogo. — Vratite se smjesta putem kojim smo došli! Kad prevalite dvije milje, možete se ulogoriti za noć, a ujutro krenite dalje kući. Nemojte praviti buku, jer neću da znaju da sam ovdje! I ne brinite se za mene. Ja sam zdrav i vjerojatno ću vas dostići prije no što stignete kući. Idite!

Vaziri se tužno zapustiše putem kojim su upravo došli i začas je i posljednji od njih nestao s vida.

S uzdahom olakšanja, Esteban Miranda krene prema logoru svojih drugova. Plašeći se da bi ga iznenađeni askari mogli obasuti tučom metaka, on najprije zafićuka, zatim se još malo približi i tek onda stane dozivati.

— To je Tarzan! — povika Crnac koji ga je prvi ugledao. — Sad će nas zaista sve poubijati!

Esteban opazi kako raste uzbuđenje nosača i askara, vidio ih je kako grabe puške i nervozno se poigravaju okidačima.

— To sam ja, Esteban Miranda! — uzvikne glasno. — Floro, Floro, reci ovim budalama da se ostave pušaka!

Bijelci su također ustali promatrajući ga, a na zvuk njegova glasa Flora se okrenu Crncima.

— U redu je — reče ona — to nije Tarzan. Sklonite puške.

Esteban uđe u logor smiješeći se.

— Evo me — reče on.

— Vjerovali smo da si mrtav — reče Kraski. — Neki od ovih momaka ispričali su nam kako im je Tarzan rekao da te je ubio.

— On me je zarobio — reče Esteban — ali, kako vidite, nije me ubio. Mislio sam da će me ubiti, ali nije, a na kraju me je pustio u džunglu. Vjerojatno je mislio da neću ostati živ i da će postići cilj a da ne uprlja ruke.

— Bit će da te je pročitao — reče Peebles. — Ti bi zasigurno poginuo da te čovjek dugo ostavi u džungli — umro bi od gladi.

Na ovu dosjetku Esteban ne odgovori ništa, već se obrati Flori:

— Raduješ li se što me vidiš, Fjoro? — upita on.

Djevojka slegne ramenima.

— Da li to mijenja stvar? — upita ona. — Naš pothvat je propao. Neki od ovih misle da velik dio krivice snosiš ti — nastavi i pokaže glavom prema ostalim bijelcima.

Španjolac se namrgodi. Nikome od njih nije osobito stalo da ga vidi. Njemu nije stalo do njih, međutim nadao se da će Flora ipak biti oduševljena njegovim povratkom. E, pa da je slutila što ima na umu, bila bi sretnija što ga vidi, i još kako bi joj bilo drago da mu može iskazati naklonost. Ali, ona to nije znala. Nije znala da je Esteban Miranda sakrio zlatne šipke tamo gdje može jednog dana doći i uzeti ih. Namjeravao ju je nagovoriti da napusti ostale, a zatim bi se kasnije mogli njih dvoje vratiti i ponovo se domoći blaga, no on je sada bio ljut i uvrijeđen — nitko od njih neće dobiti ni šilinga — pričekat će dok oni napuste Afriku, a zatim će se vratiti i uzeti sve za sebe. Jedina je neprilika bila što su Vaziri znali gdje je blago te će se prije ili kasnije vratiti s Tarzanom da ga uzmu. Ta slaba točka u njegovu proračunu mora se pojačati, a da bi to postigao, mora imati pomoć, što je značilo da mora tajnu podijeliti s nekim drugim, ali s kim?

Naoko ne hajući za mrke poglede svojih drugova, on zauzme svoje mjesto među njima. Jasno mu je bilo da su daleko od toga da se raduju što ga vide, ali mu nije bilo jasno zašto je tome tako, jer nije bio upoznat s planom Kraskog i Owaze da pljačkašima otmu njihovu slonovaču. Glavni razlog njihova protivljenja bio je strah da ne bi morali s njim podijeliti plijen. Kraski je prvi izrekao misao koja je svima, osim Estebanu, bila na pameti.

— Mirando — reče on. — Svi smo jednodušni da ste ti i Bluber u velikoj mjeri odgovorni za neuspjeh našeg pothvata. Ne ulazimo u greške. Spominjem to samo kao činjenicu. Međutim, za vrijeme tvoje odsutnosti skovali smo plan da ipak iznesemo iz Afrike nešto što će nam djelomice nadoknaditi gubitak zlata. Pažljivo smo razradili taj plan. Ne protivimo se tome da nam se ti priključiš, ako to želiš zbog društva, ali stalo nam je do toga da ti već sada bude jasno da nećeš sudjelovati u podjeli dobitka.

Španjolac se nasmije i nehajno odmahne rukom.

— To je u redu — reče — neću tražiti ništa. Ne bih želio da bilo što uzmem od vas — On se nasmije u sebi na pomisao da će jednog dana odnijeti iz Afrike više od četvrt milijuna funti u zlatu, i to samo za sebe.

Ostali su taj neočekivani Estebanov stav primili s velikim olakšanjem, a napetost je popustila.

— Ti si dobar momak, Estebane — reče Peebles.

— Ja sam neprekidno, od samog početka, govorio da ti uvijek želiš najbolje, a sada želim dati na znanje da se veoma radujem što si se vratio živ i zdrav. Strašno mi je bilo kad sam čuo da su te zatukli.

— Da — reče Bluber — John te šalio tako strašno ta sfako feče plakao prije spafanja, je li, Johne?

— Nemoj se miješati, Bluberu — zareža Peebles zapiljivši se bijesno u debeljka.

— Nisam ništa rekao — odgovori Adolf videći da se krupni Englez naljutio — narafno ta nam sfima drago što se Esteban fratio i bilo nam šao kad mislili da ga ubio.

— I da ne traži ništa od plijena — doda Throck.

— Ne brinite — reče Esteban — bit ću zadovoljan ako se Vratim u London. Dosta mi je Afrike za cijeli život.

Prije no što je zaspao te noći, Španjolac je dva do tri sata pokušavao smisliti kako da zlato osigura isključivo za sebe, bez straha da će mu ga Vaziri oteti. Znao je da bi mu lako bilo pronaći mjesto gdje ga je zakopao, te da bi ga mogao premjestiti pod uvjetom da se vrati istim putem kojim ih je Usula tog dana vodio. To bi mogao izvesti sam, i nitko osim njega ne bi znao gdje je zlato sakriveno, ali je s druge strane bio isto tako uvjeren da se jednom kasnije ne bi znao vratiti s obale i pronaći ga. To je značilo da mora svoju tajnu otkriti i nekom drugom nekom tko dobro poznaje ovu zemlju i tko bi mogao u svako vrijeme opet pronaći to mjesto ma iz kojeg smjera došao. Ali, tko je bio taj u koga bi mogao imati povjerenja? On je u duhu pažljivo probrao sve ljude koji su sudjelovali u ovom pot-hvatu i neprestano se vraćao na jednog — na Owazu. Nije

imao povjerenja u poštenje tog prepredenog starog lopova, no nijedan drugi nije tako odgovarao njegovoj svrsi, pa je naposljetku bio prisiljen zaključiti da će morati svoju tajnu podijeliti s tim Crncem i da se, što se tiče sigurnosti, mora pouzdati u njegovu gramžljivost a ne čast. Mogao je tog momka dobro platiti da ga učini bogatijim no što je ovaj ikad sanjao da bi mogao biti. To je Španjolac mogao sebi priuštiti, budući da se radilo o ogromnom bogatstvu. Tako je, najzad, zaspao sanjajući o tome što mu zlato u vrijednosti od četvrt milijuna funti sterlinga može pružiti u veselim prijestolnicama svijeta.

Sutradan izjutra, dok je doručkovao, Esteban je kao slučajno spomenuo da je jučer prošao kraj ogromnog stada antilopa, te predložio da uzme četvoricu ili petoricu Crnaca i da s njima pođe u lov, a navečer bi im se opet priključio u slijedećem logoru. Nitko se nije usprotivio, vjerojatno zato što su pretpostavljali da će mogućnost da pogine biti to veća što se više bude udaljavao i odlazio u lov. Nitko ga ne bi žalio, jer ga u stvari nitko nije volio, niti mu je bilo tko vjerovao.

— Uzet ću Chvazu — reče on. — On je najvještiji lovac, a uz njega petoricu-šestoricu ljudi po njegovu izboru.

No kasnije, kad je prišao Owazi, ovaj nije pristajao da ide u lov.

— Imamo dovoljno mesa za dva dana — rekao je. — Treba da što je moguće brže odemo iz zemlje Vazirija i Tarzana. Između nas i obale uvijek mogu naći mnogo divljači. Nastavljamo bez zaustavljanja put još dva dana, a onda ću ići s tobom u lov.

— Slušaj — reče Esteban šapatom — nećemo loviti samo antilope, nego nešto više. Ne mogu ti sada reći, ali kad izađemo iz logora, objasnit ću ti. Platit ću ti, ako pođeš danas sa mnom, više nego što vrijedi sva slonovača koju namjeravate oteti razbojnicima... — Owaza prisluhnu pažljivo i počeša se po kudravoj glavi.

— Danas je povoljan dan za lov, bwana — reče. — Uzet ću pet momaka i poći ću s tobom.

Pošto je Owaza dao upute za daljnji put i mjesto logorovanja za noć, da bi ih on i Španjolac mogli opet pronaći, grupa lovaca se uputila natrag putem kojim ih je Usula vodio prethodnog dana. Nisu daleko odmakli kad je Owaza otkrio svježi trag Vazirija.

— Ovuda su jučer prošli mnogi ljudi — reče on Estebanu, gledajući ga podrugljivo.

— Nisam ih vidio — odgovori ovaj — mora da su došli tim putem kad sam ja već prošao,

— Doprli su gotovo do našeg logora, a zatim su skrenuli i otišli — reče Owaza.

— Čuj, bwana, ja imam pušku, a ti ćeš hodati ispred mene. Ako ovi tragovi potječu od tvojih ljudi i ako me vodiš u zasjedu, bit ćeš prvi koji će umrijeti,

— Čuj, Owaza — reče Esteban — sada smo dovoljno udaljeni od logora, pa ti mogu reći. Ovi tragovi potječu od Tarzanovih Vazirija, koji su zakopali zlato na jedan dan hoda odavde. Poslao sam ih kući. Želio bih da ti pođeš sa mnom i da sakrijemo zlato na drugo mjesto. Pošto ostali uzmu svoju slonovaču i vrate se u Englesku, ti i ja ćemo se vratiti i uzeti zlato, i onda ćeš biti kraljevski nagrađen.

— Tko si ti, onda? — upita Owaza. — Često sam sumnjao da ti nisi Tarzan-majmun. Onog dana kad smo napustili logor ispred Opara jedan mi je od mojih ljudi ispričao da su te tvoji vlastiti ljudi otrovali i ostavili u logoru. Rekao mi je da je to vidio svojim očima — tvoje tijelo kako leži sakriveno iza nekog džbunja — a ipak si ti tog istog dana išao s nama. Pomislio sam da mi laže, no vidio sam njegovo zaprepašteno lice kad te je ugledao, i zato se često pitam — ne postoje li dva Tarzana-majmuna?

— Ja nisam Tarzan-majmun — reče Esteban. — Tarzan je bio onaj što je otrovan u našem logoru. Oni su mu, međutim, dali nešto što ga je za duže vrijeme uspavalo, vjerojatno u nadi da će ga divlje životinje ubiti

prije no što se probudi. Da li je još na životu ili nije, to mi ne znamo. Prema tome, ti se, Owazo, ne trebaš plašiti ni Vazirija ni Tarzana, jer mu se ja sklanjam s puta još više nego ti.

Crnac kimnu.

— Možda govoriš istinu — reče.

Međutim, nastavio je da hoda iza njega s puškom neprestano spremnom.

Oprezno su napredovali plašeći se da ne preteknu Vazirije, no onda su nedaleko od njihova logora ustanovili da su udarili drugim putem i da nema više opasnosti da se s njima susretnu.

Kad su doprli do jedne tačke, samo milju udaljene od mjesta gdje je bilo zakopano zlato, Esteban reče Owazi da ostavi ovdje svoje momke, dok će njih dvojica krenuti dalje da bi premjestili zlato.

— Što ih manje bude znalo za ovo — reče on Crncu to ćemo biti sigurniji.

— Bwana govori mudre riječi — odgovori lukavi Crnac.

Esteban je bez ikakvih teškoća pronašao ono mjesto pokraj vodopada. Ispitavši Owazu, ustanovio je da ovaj odlično poznaje kraj i da mu ne bi bilo teško da do njega opet dođe — ravno s obale.

Premjestili su zlato malo podalje sakrivši ga u guštaru pokraj rijeke, znajući da će tamo biti isto sigurno kao da su ga premjestili stotinu milja daleko. Bilo je veoma malo vjerojatno da bi Vaziri ili bilo tko drugi koji nešto zna o prvobitnom skrovištu mogao pretpostaviti da će se netko potruditi da ga premjesti za svega stotinjak metara.

Kad su završili, Owaza pogleda u sunce.

— Nećemo uspjeti da dođemo večeras u logor — reče a morat ćemo brzo putovati da bismo ih sutra stigli.

Nisam to ni očekivao — odgovori Esteban — ali im to nisam mogao reći. Bit ću zadovoljan ako ih nikad više ne nađemo.

Owaza se naceri. U njegovu se lukavu mozgu rodila zamisao.

— Zašto — pomisli on — da stavljam život na kocku u borbi s kradljivcima slonovače za nešto kljova, kad sve to zlato ovdje čeka samo da ga prenesemo na obalu pa da bude naše

čudan toranj ravna krova

Tarzan je, okrenuvši se, ugledao kako iza njega stoji čovjek. To je bilo na posljednjem katu bršljanom obraslog istočnog tornja dijamantne palače. Njegov nož je izletio iz korica na dodir brzih prstiju. No, gotovo istovremeno je opet spustio ruku i nastavio da promatra onog drugog s izrazom nevjerice na licu, koja se na sličan način odražavala i na licu nepoznatog. Taj što ga je Tarzan ugledao nije bio ni Bolgani ni Gormangani, nego — bijelac, ćelav, star, naborana lica i duge bijele brade — bijeli čovjek koji je, izuzev barbarske ukrase od dijamantima optočena zlata, bio potpuno gol.

— Bože! — uskliknu ta čudnovata prikaza.

Tarzan ga pogleda obijesno. Ta je jedina engleska riječ otvarala tako neslućene mogućnosti nagađanja da je njegov um bio zbunjen.

— Što si ti? Tko si ti? — nastavi starac, ovaj put, međutim, u narječju velikih majmuna.

— Čas prije izgovorili ste jednu englesku riječ — reče Tarzan. — Znate li taj jezik?... — Tarzan je sada govorio engleski.

— O, dobri bože! — uzvikne starac. — Dočekao sam da i opet čujem taj dragi jezik! — I on je sada govorio engleski, zamuckujući, kao čovjek koji se odavna odvikao govoriti tim jezikom.

— Tko ste vi? — upita Tarzan. — I što radite ovdje?

Starac je ispričao Tarzanu kako je dospio u naselje Bolganija i zašto ga oni dosad nisu ubili, međutim Tarzan se zanimao za sudbinu La i za izlaz iz ovog naselja. Starac mu je objasnio da postoji samo jedan izlaz ali sumnja da bi se odavde moglo pobjeći...

— To sam isto pitanje ja postavio vama — odgovori starac. — Nemojte se plašiti da mi odgovorite. Vi ste očevidno Englez, a mene se ne morate nimalo bojati.

— Ja sam ovamo došao u potrazi za jednom ženom koju su Bolgani zarobili — odgovori Tarzan.

Onaj drugi kimnu. — Da — reče — znam. Ona je tu.

— Je li neozlijeđena? — upita Tarzan.

— Jeste. Bit će sigurna do sutra ili prekosutra — odgovori starac. — Ali tko ste vi i kako ste iz vanjskog svijeta pronašli put ovamo?

— Ja sam Tarzan-majmun — odgovori majmun-čovjek. — U ovu sam dolinu stigao tražeći izlaz iz oparske doline, gdje je život moje drugarice bio u opasnosti. A vi?

— Ja sam starac — odgovori ovaj — i ovdje se nalazim od dječačke dobi. Bio sam slijepi putnik na brodu kojim je Stanley doplovio u Afriku, a kad je uspostavljena stanica na Stanleyevu jezeru, pošao sam s njim u unutrašnjost. Jednog dana otišao sam u lov potpuno sam. Izgubio sam se, a kasnije su me zarobili neprijateljski raspoloženi urođenici. Odveli su me još dalje u unutrašnjost u svoje selo, odakle sam na kraju pobjegao, ali sam bio tako potpuno smeten i izgubljen da nisam imao pojma u kom pravcu da krenem prema obali. Lutao sam tako mjesec dana, dok naposljetku, jednog prokletog dana, nisam pronašao ulaz u ovu dolinu. Nije mi poznato zašto me odmah nisu ubili, ali eto nisu, a kasnije su otkrili da se mogu okoristiti mojim znanjem. Otada sam im pomagao u kamenolomu, u rudarstvu i u rezanju dijamanata. Danas sam ja, u stvari, jedan od njih, ali u mom je srcu uvijek tinjala nada da bih jednog dana mogao pobjeći iz doline — beznadna nada, uvjeravam vas.

— Zar nema izlaza? — upita Tarzan.

— Ima, samo što je neprestano čuvan.

— Gdje je? — ispitivao je Tarzan.

— To je nastavak rudarskog okna što prolazi ispod cijele planine na drugu stranu. U rudnicima su preci ovog

plemena radili od davnine. Planina je poput saća sasvim izbušena tunelima i oknima. Iza zlatonosnog kvarca leže ogromne količine starog krizolita, koji sadrži dijamante. U potrazi za njima očigledno je postalo neophodno da se okno prokopa na drugu stranu planine, možda i u svrhu provjetravanja. Taj tunel i put što vodi u Opar jedine su mogućnosti da se uđe u ovu dolinu. Od pamtivijeka oni kod tunela drže stražu, i to, pretpostavljam, više da spriječe bijeg robova nego da se brane od provale neprijatelja, jer vjeruju da nema bojazni od takvih upada. Put prema Oparu nije čuvan — oni se naime već odavna ne boje Oparijanaca, a uza sve to znaju sasvim dobro da se niti jedan od njihovih robova ne bi usudio ući u dolinu obožavalaca sunca i vatre. Zbog tih istih razloga moramo mi uvijek ostati ovdje zarobljeni.

— Kako je čuvan tunel? — upita Tarzan.

— Dva Bolganija i tucet, ili više, ratnika uvijek je tamo na straži — odgovori starac.

— Da li bi Crnci željeli da uteknu?

— Rečeno mi je da su u prošlosti mnogo puta pokušavali — odgovori starac — ali nikada otkako se ja nalazim ovdje, i uvijek su bili uhvaćeni i mučeni. A cijelo je pleme bilo kažnjeno težim radom zbog pokušaja bijega jednog malog broja njih.

— Ima li mnogo Crnaca?

— Ima ih približno pet hiljada ovdje u dolini — odgovori starac.

— A koliko ima Bolganija? — upita majmun-čovjek.

— Između deset i jedanaest stotina.

— Petorica prema jednome — promrmlja Tarzan — a ipak se boje pobjeći.

— Nemojte zaboraviti — reče starac — da su Bolgani vladajuće i inteligentno pleme, a oni drugi su duševno samo malo iznad šumskih životinja.

— Ipak, oni su ljudi — podsjeti ga Tarzan.

— Samo po izgledu — odgovori stari. — Oni se ne znaju udruživati kao što to čine ljudi. Nisu još dostigli stupanj zajednice u svom razvoju. Istina je da obitelji žive zajednički u jednom selu, no ta je zamisao, zajedno s oružjem, potekla od Bolganija, da ih lavovi i pantere ne bi potpuno istrijebili. Rečeno mi je da je prije svaki takav Crnac, čim bi dovoljno odrastao da može sam loviti, sagradio kolibu sasvim izdvojeno od ostalih i započeo živjeti samotničkim životom, i da u to vrijeme nije bilo ni traga obiteljskom životu. Bolgani su ih zatim naučili kako će sagraditi ograde oko sela i prisilili su muževe, i žene da žive u njima te da podižu svoju djecu, tako da sada neka sela broje i četrdeset do pedeset ljudi. No smrtnost je kod njih velika, a ne mogu se razmnožavati kao oni što žive u normalnim prilikama mira i sigurnosti. Okrutnost Bolganija ubija mnoge; i mesožderima plaćaju znatan danak,

— Petorica prema jednome, a ipak ostaju robovi. Kakve li su to kukavice! — reče majmun-čovjek.

— Naprotiv, oni ni izdaleka nisu kukavice — odgovori starac. — Oni će se s najvećom srčanošću suprotstaviti lavu. Tolike su, međutim, godine bili podložni volji Bolganija da se to kod njih pretvorilo u naviku — strah od Bolganija ucijepljen je u njihovu mozgu već od samog rođenja.

To je zanimljivo — reče Tarzan — no, recite mi, gdje je ona žena zbog koje sam došao?

— Ona je vaša žena? — upita starac.

— Nije — odgovori Tarzan; — rekao sam Crncima da jeste, kako bi je bolje čuvali. Ona je La, kraljica Opara, velika svećenica boga vatre i sunca.

Stari ga čovjek pogleda u nevjerici. — Nemoguće — uzviknu — nije moguće da je oparska kraljica stavila život na kocku i došla u postojbinu svojih iskonskih neprijatelja!

Bila je na to prisiljena — odgovori Tarzan — jer joj jedan dio naroda radi o glavi zato što je odbila da mene žrtvuje njihovom bogu.

— Bilo bi veselje da to saznaju Bolgani — odgovori stari.

— Recite mi gdje se ona nalazi. Ona me je obranila od svojih ljudi, i ja je moram spasiti, ma kakvu joj Bolgani sudbinu krojili.

— To je beznadno — reče starac. — Mogu vam reći gdje se ona nalazi, ali je vi ne možete spasiti.

— Mogu pokušati — odgovori majmun-čovjek.

— Doživjet ćete nesupjeh i poginut ćete.

— Ako je sve što ste mi ispričali istina, i ako doista nema nade za bijeg iz doline, mogu i da poginem — odgovori majmun-čovjek.— Ali ja se ne slažem s vama.

Stari slegne ramenima. — Ne poznajete Bolganije — reče.

— Recite mi gdje se nalazi žena — ponovo će Tarzan.

— Pogledajte — odgovori starac, pozove ga kretnjom da uđe u njegov stan i približivši se prozoru koji je gledao na zapad pokaže prstom na neobični ravni toranj koji se uzdizao iznad krova glavne zgrade na zapadnom dijelu palače. — Ona se vjerojatno nalazi negdje u onom tornju — reče starac Tarzanu — no što se vas tiče, mogla bi isto tako biti i na sjevernom polu.

Tarzan je nekoliko trenutaka mirno stajao a njegove su oštre oči pamtile sve bitne pojedinosti prizora što se pružao pred njim. Gledao je taj neobični toranj ravna krova i, činilo mu se da bi do njega mogao doći s krova glavne zgrade. Vidio je i grane starih stabala što su ponegdje nadvisivale i sam vrh, ali osim prigušenog svjetla što je prodiralo kroz neke prozore palače nije vidio nikakvog drugog znaka života.

Iznenada se obrati starcu:

— Ja vas ne poznajem — reče — ali mislim da vam mogu vjerovati, jer krvne su veze snažne, ta vi i ja smo jedini predstavnici naše rase u ovoj dolini.

— Nemojte se plašiti — reče stari — ja ih mrzim. Pomogao bih vam kad bih mogao, ali znam da nema nikakve nade, bez obzira kakav plan imate na pameti — ona žena neće nikada biti spašena; vi nećete nikada napustiti dolinu dijamantne palače i nećete moći napustiti palaču, osim ako to ne bude po želji Bolganija.

Čovjek-majmun se nasmije.

— Vi ste već tako dugo ovdje da je vama prevladalo ono isto duševno stanje koje i one ljude drži u neprekidnom ropstvu. Ako želite pobjeći, dođite sa mnom. Možemo i ne uspjeti, ali to je još uvijek bolje nego da za vječna vremena ostanete u ovom tornju.

Starac strese glavom.

— Ne — reče on — to je beznadno. Da je bijeg izvediv, ja već odavno ne bih bio ovdje.

— Onda, zbogom — reče Tarzan i, prebacivši se preko prozora, spusti se dolje na krov po čvrstoj grani starog bršljana.

Starac ga je neko vrijeme promatrao kako se oprezno kreće preko krova prema onom tornju ravna krova, gdje se nadao da će pronaći i osloboditi La, a onda okrene i požuri niz primitivne stepenice što su kao ljestve prolazile središtem tornja.

Tarzan se uputio neravnim krovom glavne zgrade penjući se i spuštajući kako se penjao i spuštao krov, i već je prevalio znatan dio udaljenosti do onog neobičnog tornja ravna krova u kojem je, navodno, bila utamničena La. Napredovao je sporo, jer se kretao oprezno poput grabežljive zvijeri zastajkujući i osluškujući često u sjeni. Kad je napokon stigao do tornja, ustanovio je da ima mnogo otvora koji gledaju na krov, a prekriveni su samo debelim zidnim ćilimima što ih je već vidio u prvom tornju. Pomakao je jedan ćilim malo u stranu i zavirio u veliku

prostoriju bez pokućstva, koja je u središtu imala okrugli otvor i stepenište nalik na ono u istočnom tornju. Budući, da nikoga nije bilo na vidiku. Tarzan se odmah uputi prema stepeništu. Provirivši oprezno kroz otvor, vidje da se stepenice spuštaju u veliku dubinu prolazeći kroz mnogo katova. Nije mogao prosuditi kako se duboko spuštaju, no činilo mu se da prodiru u podzemne prostorije ispod palače. Kroz otvor su dopirali zvukovi života, a isto tako i mirisi, ali su se oni uglavnom poništavali, barem za Tarzanov njuh, jer je neki teški miomiris preovladavao u čitavoj palači,

Upravo je taj miomiris bio sudbonosan za Tarzana, jer bi inače njegov osjetljivi nos otkrio da se u blizini nalazi jedan Crnac. Taj je momak ležao u udubini zida iza jednog zastora. Bio je u takvom položaju da je vidio kako Tarzan ulazi, a mogao ga je vidjeti i sada kad je majmun-čovjek žurio niz otvor stepeništa. Crnčeve su se oči prvo raširile od užasa kad je ugledao tu stranu utvaru, kakvu nikad ranije nije vidio. Da je to stvorenje bilo dovoljno inteligentno, da je moglo biti praznovjerno, povjerovalo bi da je Tarzan bog koji je sišao s neba. No, kako je bio na suviše niskom stupnju razvoja pa uopće nije imao nikakve sposobnosti predočavanja, on je shvatio samo da je vidio jedno strano stvorenje, a bio je uvjeren da svi stranci moraju biti neprijatelji. Njegova je dužnost bila da o prisutnosti tog stranca obavijesti svoje gospodare, ali nije imao hrabrosti da se makne sve dok se taj uljez nije toliko udaljio da više nije mogao primijetiti kretanje Crnca — nije želio da privuče pažnju na sebe, jer je ustanovio da čovjek to manje pati što se manje susreće s Bolganijima. Dugo je taj stranac virio niz otvor stepeništa i isto je tako dugo Crnac mirno ležao promatrajući ga.

No, najzad je sišao niz stepenice i nestao promatraču s vida, a taj je odmah poskočio i odjurio preko krova palače u pravcu velikog tornja na zapadnoj strani.

Kako je Tarzan silazio po ljestvama, onaj je miris postojao sve neugodniji. Gdje bi inače mogao njuhom vrlo brzo istraživati, sada je bio prisiljen osluškivati svaki glas, a mnogo puta i istraživati otvore u središnjem hodniku, ulazeći u njih. Gdje su vrata bila zabravljena, on je ležeći prisluškivao kroz otvor na donjem dijelu. Nekoliko se puta odvažio zazivajući La po imenu, međutim, ni jedanput nije dočekao odgovora.

Već je pretražio četiri kata i spuštao se u peti, kadli na jednim vratima tog kata ugleda nekog veoma uzbuđenog i vjerojatno uplašenog Crnca. Momak je bio divovskog stasa i nenaoružan. Stajao je i gledao majmuna-čovjeka izbuljenim očima kad se ovaj lako dočekao skočivši sa stepeništa i ostao tako stojeći na istoj razini.

— Što hoćeš? — promuca napokon Crnac, — Tražiš li onu bijelu ženku, tvoju ženu, što su je odveli Bolgani?

— Da — odgovori Tarzan. — Što znaš o njoj?

— Ja znam gdje je skrivena — odgovori Crnac. — Ako pođeš za mnom, odvest ću te do nje.

— Zašto si se ponudio da to učiniš za mene? — upita Tarzan, u kome se odmah porodila sumnja. Zašto ne odeš do svojih gospodara i ne ispričaš im da se nalazim ovdje, kako bi mogli poslati ljude da me zarobe?

— Nije mi poznat razlog zašto su me poslali da ti to kažem, — odgovori Crnac. — Bolgani su me poslali. Ja nisam želio doći, jer sam se plašio.

— Kamo su ti naredili da me odvedeš? — upita Tarzan.

— Treba da te odvedem u jednu prostoriju gdje će se vrata istog časa za nama zatvoriti. Mi ćemo onda biti zarobljenici.

— A ti? — ispitivao je Tarzan dalje.

— I ja ću, isto tako, biti zatvoren zajedno s tobom. Bolganija se ne tiče što će se sa mnom dogoditi. Možda ćeš me ti i ubiti, no to ih ne zabrinjava.

— Ako me odvedeš u klopku, ja ću te zaista usmrtiti — odgovori Tarzan — no ako me odvedeš do žene, možda ćemo svi zajedno pobjeći. Ti bi želio da pobjegneš, zar ne?

— Želio bih da umaknem, ali ne mogu.

— Jesi li ikad pokušao?

— Ne, nisam. Zašto da pokušavam nešto što se ne može izvršiti?

— Ako me odvedeš u stupicu, ja ću te sasvim sigurno ubiti. Ako me odvedeš ženi, imat ćeš barem priliku, kao i ja, da poživiš. Što ćeš uraditi?

Crnac se zamišljeno češao po glavi, dok se ideja polako uvlačila u njegov slabašni mozak. Najzad je progovorio:

— Ti si veoma mudar — reče on. — Ja ću te odvesti do žene.

— Idi onda naprijed — reče Tarzan. — Ja ću te slijediti.

Crnac je sišao u niži kat i otvorivši vrata ušao u jedan dugi ravni hodnik. Dok je majmun-čovjek išao za svojim vodičem, imao je dovoljno vremena da razmišlja na koji su način Bolgani saznali za njegovu prisutnost u tornju, a jedini zaključak do kojeg je uspio doći bio je da ga je starac izdao, jer je on — koliko je Tarzan znao — bio jedini koji je znao da se majmun-čovjek nalazi u palači. Hodnik kojim ga je Crnac vodio bio je veoma mračan, osvijetljen samo slabim i nedovoljnim svjetlom što je dopiralo s hodnika kroz koji su već prošli, a vrata su iza njih ostala otvorena. Čas kasnije Crnac se zaustavio pred zatvorenim vratima.

— Žena se nalazi ovdje unutra — reče Crnac pokazujući na vrata.

— Je li sama? — upita Tarzan.

— Nije — odgovori Crnac. — Pogledaj — i on otvori vrata, a iza njih teški zastor, koji je polako rastvorio, otkrivajući Tarzanu unutrašnjost prostorije.

Tarzan zgrabi Crnca za zapešća da mu ne pobjegne, zakorakne naprijed i prisloni oko na otvor. Ugledao je veliku dvoranu, s povišenim podijem u jednom uglu. Podnožje tog

podija bijaše izrađeno od tamna, izrezbarena drva. Središnji lik na tom podiju bio je jedan golemi lav crne grive — isti onaj što ga je Tarzan vidio kako u pratnji prolazi kroz vrtove palače. Njegovi zlatni lanci sada su bili pričvršćeni za alke na podu, a četvorica Crnaca su ukočeni kao kipovi stajali s obje strane zvijeri. Na zlatnim prijestoljima iza lava sjedila su trojica veličanstveno okićenih Bolganija. Na podnožju stepenica stajala je La između dvojice stražara. S obje strane središnjeg prolaza bile su izrezbarene klupe okrenute prema podiju, a u prednjim je redovima sjedilo pedesetak Bolganija, među kojima je Tarzan gotovo na prvi pogled uočio malog starca s kojim se susreo u tornju. Pogled na njega je u maj-munu-čovjeku učvrstio uvjerenje da ga je upravo taj starac izdao.

Prostorija je bila osvijetljena stotinama baklji koje su davale i svjetlo i onaj teški miomiris što je opsjedao Tarza-nove nosnice otkako je prvi put ušao u carstvo Bolganija. Izduženi prozori, nalik na prozore u katedralama, s jedne Strane te prostorije bijahu širom otvoreni propuštajući meki zrak ljetne noći iz džungle. Kroz njih je Tarzan mogao vidjeti zemljište oko palače, a i to da je ta dvorana bila u istoj razini s terasom na kojoj je bila smještena palača. S druge strane tih prozora vidjela su se otvorena vrata što su vodila u džunglu i slobodu, međutim, između njega i prozora bilo je i pedeset naoružanih gorila-ljudi. Možda bi, ipak, za ostvarenje puta u slobodu lukavstvo bilo bolje oružje no bilo što drugo. U pameti mu je, očevidno, ipak bila misao da će na kraju sve završiti više silom nego pomoću lukavstva. On se okrene Crncu što je stajao kraj njega.

— Bi li stražari što čuvaju lava željeli da pobjegnu? — upita on.

— Svi bi oni pobjegli, kad bi mogli — odgovori Crnac.

— Onda treba da uđem u ovu prostoriju — reče Tarzan Crncu. — Hoćeš li me pratiti i reći ostalim

Gormanganijima da ću ih izvesti iz doline budu li se borili na mojoj strani?

— Reći ću im, no oni mi neće vjerovati — odgovori Crnac.

— Onda im reci da će izginuti ako mi ne budu pomogli — reče Tarzan.

— Reći ću im.

Kad je Tarzan ponovo obratio pažnju na dvoranu, vidio je kako Bolgani koji je zauzimao srednji prijesto govori:

— Plemeniti Numa, kralju zvijeri, vladaru svih stvari — izgovorio je dubokim režećim glasom. Numa je čuo riječi ove ženke i Numina je volja da ona umre. Veliki Vladar je gladan. On će je sam pojesti tu u prisutnosti svojih plemića i vladarskog vijeća trojice. To je Numina volja.

Iz redova tog poluzvjerskog slušateljstva začulo se režanje u znak odobravanja, dok je golemi lav ispružio svoje užasne pandže i zarikao tako da se sva palača tresla. Njegove su se zle žutozelene oči prikovale na ženi što bijaše pred njim dokazujući da su se takve ceremonije ponavljale, pa se lav navikao na logični završetak.

— Prekosutra — nastavi govornik — muž ovog stvorenja, koji je sada već čvrsto zaključan u tornju Vladara, bit će priveden ovamo pred Numu na suđenje. Robovi! — povika iznenada snažnim glasom dižući se na noge i zapiljivši se u stražare što su držali La — odvucite ovu ženu vašem vladaru!

Lav je istog časa pomahnitao, šibajući repom i istežući čvrste lance, režeći i ričući, a kad se podigao na stražnje noge, pokušao je skočiti na La, koju su sada vodili stepenicama prema biserima ukrašenom ljudožderu koji ju je tako nestrpljivo očekivao.

Ona nije plakala od užasa, nego je pokušavala da se izvije, iz ruku snažnih stražara koji su je držali, ali je to bilo uzalud.

Doprli su do posljednje stepenice i baš kad su htjeli da je gurnu lavu, zaustavio ih je glasan krik koji je dopro iz je-

dnog ugla dvorane. Krik je zaustavio Crnce, a sakupljene Bolgani je podigao na noge, zaprepaštene i bijesne, budući da je prizor pred njihovim očima bio takav da ih je doveo u bjesnilo. Jedan gotovo nag bijelac uskočio je u dvoranu s podignutim kopljem. O njemu su slušali, ali ga dosada nisu vidjeli. Bio je toliko brz da je bacio svoje koplje istog trenutka kad je ušao unutra — čak i prije no što su oni uspjeli skočiti na noge.

dvorana strave

Jedan se drugi lav crne grive kretao džunglom kroz noć. Ne osvrćući se u svojoj veličanstvenosti na ostala stvorenja, dostojanstveno je prolazio prašumom. Nije lovio, jer se uopće nije trudio da mu kretanje bude nečujno, i nije se nikada oglašavao, kako inače čine lavovi. Kretao se brzo i tek bi ponekad zastao podigavši njuškom da onjuši zrak i da osluhne. Tako je najzad stigao do visokog zida, počeo njuškati po njemu i naposljetku naišao na poluotvorena vrata, kroz koja je prošao u dvorište.

Pred njim se izdizala golema zgrada. Dok je stajao i promatrao, prolomilo se iz unutrašnjosti zgrade gromko rikanje bijesnog lava. Crnogrivac je nagnuo glavu na jednu stranu i počeo se prikradati.

Upravo u trenutku kad je trebalo da La bude gurnuta u Numine pandže, Tarzah-majmun je glasno viknuvši uskočio u dvoranu i time načas zaustavio stražare koji su je gurali u smrt. U kratkom trenutku predaha, za koji je majmun-čovjek znao da će doći, poletjelo je brzo koplje. Bolgani su, na svoje zaprepaštenje i bijes, vidjeli kako se zabolo u srce njihova vladara — velikog lava crne grive.

Uz bok Tarzana nalazio se Crnac koga je natjerao da mu služi, i kad je Tarzan pojurio prema La, ovaj ga je pratio vičući svojim drugovima da će možda biti slobodni i riješiti se zauvijek Bolganija ako pomognu ovom strancu.

— Vi ste dopustili ubistvo velikog vladara! — vikao je on jadnim Numinim čuvarima. — Bolgani će vas ubiti zbog

toga! Pomognete li stranom Tarmanganiju i njegovoj ženi, imat ćete barem neke izglede za život i slobodu. A vi — obrati se onoj dvojici koji su čuvali La — i vas će pozvati na odgovornost; mi smo vam jedina nada!

Pošto je dojurio do La, Tarzan je povuče preko stepenica na podij, gdje se nadao da će moći da se odupru pedesetorici Bolganija koji su već pojurili sa svojih sjedišta prema njima.

— Ubijte onu trojicu što sjede na podiju! — viknu Tarzan stražarima koji su se sada već kolebali na koju stranu da se priklone. — Ubijte ih, ako želite slobodu! Ubijte ih, ako želite živjeti!

Njegov zapovjednički glas, upravo magnetska privlačnost njegove ličnosti i prirodni dar za vođu pridobili su ih u onom kratkom trenutku kad je bilo potrebno da se okrenu protiv omrznute vlasti koju su ona trojica Bolganija na podiju predstavljala. Kad su zarinuli svoja koplja u crna, čupava tijela svojih gospodara, postali su zauvijek Tarzanovi, jer u zemlji Bolganija za njih više nije bilo nade.

Držeći jednom rukom La oko struka, majmun-čovjek je iznese na vrh podija gdje je iščupao svoje koplje iz tijela mrtvog lava. Zatim se okrenuo prema Bolganijima što su nadolazili, metnuo jednu nogu na tijelo žrtve i zaurlao strašnim pobjedničkim krikom Kerčakovih majmuna.

Ispred njega su Bolgani zastali, a iza njega su stražari drhtali od užasa.

— Stanite! — viknu Tarzan dižući ruku prema Bolganijima. — Čujte! Ja sam Tarzan-majmun! Nisam tražio kavgu s vašim narodom. Samo sam prolazio kroz vašu zemlju u svoju. Pustite me da u miru odem s ovom ženom i ovim stražarima!

Umjesto odgovora začu se divlje režanje Bolganija, i oni opet pojuriše na podij. Iz njihovih se redova iznenada izdvoji onaj starac iz tornja i potrča brzo prema Tarzanu.

— Izdajico! — vikne Tarzan — ti ćeš prvi osjetiti Tarzanov gnjev!

Kad se crnogrivi lav približio naselju, pronašao je otvorena vrata i malo je zastao njušeći. Uto se odnekle iz dubine naselja začula rika razbješnjelog lava. Crnogrivi lav zatresao je grivom, nakrivio glavu i pošao nečujno naprijed.

Rekao je to engleski, a stari je odgovorio istim jezikom.

— Izdajica? — povika starac iznenađeno.

— Jest, izdajica! — zagrmi Tarzan. — Nisi li ti odmah otrčao Bolganijima da im javiš da sam u palači kako bi mogli poslati Crnca da me namami u stupicu?

— Ništa takvo ja nisam učinio — odgovori starac. — Došao sam ovamo da bih bio uz bijelu ženu, misleći da ću možda biti od koristi njoj ili tebi, budete li me zatrebali. Sada dolazim kao Englez da ti stanem uz bok i da umrem uz tebe, jer umrijet ćeš, to je sigurno kao što je bog na nebu. Ništa te sada, kad si im ubio vladara, ne može izbaviti od gnjeva Bolganija.

— Dođi, dakle! — viknu Tarzan. — I dokaži svoju odanost. Bolje je umrijeti sada, nego zauvijek živjeti u ropstvu!

Šestorica se stražara postaviše po trojica sa svake strane Tarzanu i La, dok je sedmi, onaj što je ušao nenaoružan s Tarzanom, iščupao koplje iz tijela jednog od trojice Bolganija koji su izginuli na podiju.

Pred tom silom, tako neobičnom za njih, Bolganiji su zastali u podnožju stepenica. Zastali su samo načas, jer ih je bilo svega devet prema pedeset, a onda kad su navalili uz stepenice, Tarzan i stražari dočekali su ih ratnim sjekirama, kopljima i toljagama. Za trenutak su uspjeli da ih potisnu, međutim brojčana je premoć bila isuviše velika. Kad je talas ponovo navalio, prolomi se u ušima boraca iz blizine užasna rika zbog koje je borba iznenada prestala.

Kad su pogledah odakle taj glas dolazi, ugledali su jednog golemog lava crne grive kako stoji tik pod jednim prozorom. Jedan je tren stajao poput kipa od zlatne bronze, a zatim je zgrada ponovo zadrhtala od njegove silne rike.

Viši od svih ostalih, Tarzan pogleda s podija dolje na veliku zvijer i u iznenadnom oduševljenju njegov glas nadglasa režanje Bolganija.

— Jad-bal-ja — uzvikne i pokaže na Bolganije. — Ubij! Ubij!

Tek što je izrekao te riječi, golemo je čudovište, istinsko utjelovljenje đavola, već navalilo na dlakave gorile-ljude. Istovremeno je majmunu-čovjeku pala na pamet zamisao kako da izbavi sebe i ostale što su od njega zavisili.

— Brzo! — viknu on zarobljenicima. — Navalite na Bolganije. Ovdje je napokon pravi Numa, kralj životinja i vladar svih stvorova. On ubija svoje neprijatelje, ali će štititi Tarzana i njegove prijatelje.

Videći kako im gospodari uzmiču pred snažnim napadom lava, robovi su pojurili vitlajući sjekirama i toljagama dok je Tarzan odbacivši koplje zauzeo mjesto među njima s isukanim nožem i, držeći se tik uz Jad-bal-ja, usmjeravao lava od jedne žrtve do druge, da ne bi omaškom napao nekog Crnca, malog bijelca ili čak i samu La. Dvadesetak Bolganija već je ležalo na podu kad je ostatak uspio da umakne iz dvorane, a zatim Tarzan pozva Jad-bal-ja da stane do njega.

— Idite — obrati se Crncima — i odvucite tijelo lažnog Nume s podija. Iznesite ga iz dvorane, jer je sada došao pravi vladar da zauzme svoje prijestolje.

Starac i La su zapanjeno gledali Tarzana i lava.

— Tko ste vi — upita starac — kad vam uspijeva da izvodite takva čudesa s divljim zvijerima? Tko ste vi i što sada namjeravate?

— Pričekajte i vidjet ćete — odgovori Tarzan smiješeći se. — Mislim da smo sada svi sigurni, te da će Crnci još dugo nakon ovoga moći živjeti mirno i udobno.

Kad su Crnci odvukli s podija truplo lava i izbacili ga kroz jedan prozor, Tarzan je poslao Jad-bal-ja da zauzme mjesto na podiju, koje je dosada zauzimao lav Numa.

— Evo — obrati se on Crncima — ovdje vidite pravog vladara, koji ne mora biti lancima vezan za prijesto. Trojica će, od vas otići do koliba vaših ljudi iza palače i pozvati ih da dođu u prijestolnu dvoranu, kako bi i oni mogli vidjeti što se ovdje odigralo.

— Požurite, trebat će nam mnogo ratnika prije no što se Bolgani vrate s većim snagama!

Obuzeti uzbuđenjem koje je gotovo preobrazilo njihove duhove u nešto poput inteligencije, trojica Crnaca požure da izvrše Tarzanov nalog, dok su ostali buljili u njega s

izrazom takvog strahopoštovanja koje bi mogla izazvati samo pojava nekog božanstva. La se približi Tarzanu i zagleda mu se u lice pogledom koji je bio gotovo isto tako pun poštovanja kao i pogledi Crnaca.

— Nisam ti se zahvalila, Tarzane — reče ona — za sve što si zbog mene stavio na kocku i što si učinio za mene. Znam da si morao doći ovamo u potrazi za mnom, da me izbaviš od ovih čudovišta, a znam i to da te nije ljubav natjerala na taj gotovo beznadni podvig. Čudo je da si uspio i toliko, međutim, ja iz legendi koje se prepričavaju o podvizima Bolganija znam da nema nikakve nade da na kraju svi skupa umaknemo, i ja te zaklinjem da odeš odmah i da, po mogućnosti, pobjegneš sam, jer jedino ti imaš izgleda da uspiješ.

— Ne slažem se s tobom da ne postoji mogućnost bijega, La — odgovori majmun-čovjek. — Čini mi se da sada imamo razloga da budemo uvjereni u mogućnost bijega, no moramo i ove uboge Crnce osloboditi ropstva i bolganijskog ugnjetavanja. No, to nije sve! Neću se samo time zadovoljiti! Moram kazniti ne samo taj narod koji prema strancima ne pokazuje nikakvu gostoljubivost nego i tvog vjerolomnog svećenika. Da bih to postigao, namjeravam udariti na Opar silom koja će biti dovoljna da prisili Cadja da se odrekne vlasti i da te ponovo ustoličim na oparski prijesto. Ništa manje od toga neće me zadovoljiti i to ću sigurno izvršiti prije nego odem.

— Vi ste hrabar čovjek — reče starac — i uspjeli ste daleko više no što sam smatrao da je moguće, no La je u pravu. Vi ne poznajete okrutnost i snagu Bolganija. Ne znate ni to koliku vlast imaju nad Crncima. Da možete odstraniti iz njihovih glava taj zlokobni strah što ih tako teško pritiskuje; mogli biste ih pridobiti u dovoljnom broju da omogućite sebi bijeg iz doline, no to je, mislim, izvan vaše moći. Naša je jedina nada, dakle, da pobjegnemo iz palače dok se još nisu sredili, pa da se onda pouzdamo u

svoju brzinu i da će nam sreća biti sklona pri bijegu iz doline.

— Pogledajte! — vikne La pokazujući rukom. — Već je i ovog časa prekasno, oni se vraćaju!

U pravcu što ga je ona označila ugledao je kroz otvorena vrata na drugom kraju dvorane kako velik broj gorila-ljudi dolazi prema njima. Njegov je pogled brzo skrenuo na prozore na drugom zidu.

— Stanite reče on.

Ostali pogledaju prema prozorima koji su gledali na terasu i ugledaju tamo nešto što je nalikovalo gomili od nekoliko stotina Crnaca koji su se trčeći približavali prozorima. Oni Crnci na podiju uzbuđeno su podvikivali: — Dolaze, oni dolaze! Mi ćemo biti slobodni, a Bolgani nas neće više moći tjerati da radimo do iznemoglosti, neće nas više tući, mučiti i bacati pred Numu da nas pojede!

Tek što su Bolgani uspjeli doprijeti do vrata što vode u dvoranu, počeli su kroz prozore na suprotnoj strani navirati Crnci. Vodili su ih oni koje je Tarzan poslao da ih dovedu, a svoju su dužnost tako dobro obavili da su Crnci već sada izgledali potpuno preporođeni misleći na skoro oslobođenje. Čim ih je ugledao, vođa Bolganija im glasno naredi da pohvataju uljeze na podiju, no umjesto odgovora najbliži, je Crnac bacio koplje, i kad je ovaj pao mrtav, bitka je već bila u toku.

Bolgani u palači bili su brojčano mnogo premoćniji, ali su Crnci imali tu prednost da su uspjeli spriječiti da u dvoranu dođe veći broj Bolganija istovremeno. Tarzan je odmah zapazio oduševljenje Crnaca, pa je pozvao Jad-bal-ja, sišao s podija i preuzeo vodstvo nad Crncima. Pred svakim je otvorom rasporedio dovoljno boraca za obranu, a u središtu dvorane zadržao je ostatak kao rezervu. Zatim je pozvao starca, da se posavjetuje s njim.

— Istočna su vrata otvorena — reče Tarzan. — Ostavio sam ih otvorena kad sam ulazio. Može li dvadeset ili trideset Crnaca bez opasnosti izaći kroz njih da bi se razišli

po selima i obavijestili stanovnike o tome što se ovdje dešava? Treba da ih nagovore da sve svoje ratnike odmah pošalju u palaču, kako bismo mogli do kraja izvojevati slobodu.

— To je izvanredan plan — odgovori starac. — Između, nas i vrata sada nema Bolganija, pa ako je to ikada moguće izvesti, sada je pravi čas. Ja ću ti izabrati ljude. To moraju biti poglavice, jer će samo njihove riječi stanovnici sela uzeti dovoljno ozbiljno.

— Dobro — složi se Tarzan — izaberi ih odmah. Objasni im što hoćemo i naglasi im da je brzina neophodna.

Jednog po jednog, starac je odabrao trideset ratnika i zatim im pažljivo objasnio što treba da rade. Bili su oduševljeni planom i uvjeravali su Tarzana da će prva pojačanja stići prije nego prođe jedan sat.

— Kad budete prolazili kroz vrata, razbijte zasun, ako vam uspije, tako da ih Bolgani ne mogu ponovo zatvoriti i onemogućiti nam da dobijemo pojačanje. I recite im da oni koji prvi stignu pričekaju pred vratima dok ih se ne sakupi dovoljan broj — najmanje toliko koliko ih sada ima u dvorani — kako bi bili bar donekle sigurni kad budu prodrli u palaču.

Crnci odgovoriše da su razumjeli, i čas kasnije nestali su kroz prozore u tamnoj noći.

Nedugo nakon što su ti Crnci otišli, Bolgani su poduzeli odlučan juriš na Crnce koji su čuvali glavni ulaz u prijestolnu dvoranu, i tom je prilikom dvadesetorici gorila-ljudi uspjelo da se probiju u dvoranu. Na prvi znak povlačenja Crnci su se pokolebali, jer je u njima prevladao iskonski strah od Bolganija i uzrokovao kolebanje i neodlučnost u protunapadu. Tarzan je poletio naprijed da pomogne zaustaviti juriš, i pozvao je za sobom Jad-bal-ja, a kad je golemi lav skočio s podija, majmun-čovjek je upro prstom pokazujući najbližeg Bolganija i povikao: — Ubij, ubij!

Jad-bal-ja je skočio ravno za vrat gorile-čovjeka. Goleme su se vilice sklopile na njegovu od straha iscerenom licu, a zlatni lav je na zapovijed svog gospodara odmah skočio na drugoga. Začas je tako oborio tri Bolganija, pa kad su to vidjeli ostali, oni se okrenuše da pobjegnu iz te dvorane strave. Sada su Crnci, stekavši opet samopouzdanje zbog lakoće kojom je njihov okrutni saveznik izazvao smrt i stravu tirana presjekli put Bolganijima postavivši se između njih i vrata — Držite ih, držite ih! — povika Tarzan. — Nemojte ih ubiti! Zatim se obrati Bolganijima: — Predajte se I neće vam se ništa dogoditi.

Jad-bal-ja priđe svom gospodaru i stane uz njega režeći na Bolgamje i pogledavajući s vremena na vrijeme čovjeka-majmuna pogledima punim molbe, pogledima koji su govorili jasnije od riječi: pošalji me među njih.

Od Bolganija koji su prodrli u dvoranu još ih je samo petnaest bilo na životu. Časak su oklijevali, a onda jedan baci oružje na pod. I ostali, bez krzmanja, također pobacaše svoja koplja.

Tarzan se okrene Jad-bal-jau: — Natrag! — reče on i pokaže na podij. Kad se lav okrenuo i odšuljao prema podiju, Tarzan se obrati Bolganijima:

— Jedan će od vas izaći i reći da zahtijevam da se predaju.

Bolgani su neko vrijeme šaputali među sobom i naposljetku jedan izjavi da će to saopćiti ostalima. Kad je taj izašao iz dvorane, starac priđe Tarzanu.

— Oni se neće nikad predati — reče. — Možeš očekivati samo izdaju.

— To je u redu — odgovori Tarzan — ja to i očekujem, no usput dobivam na vremenu, a to je ono što nam je najpotrebnije. Osjećao bih se bolje da mogu ove tu zatvoriti u nekakvu prostoriju, jer bih za toliko smanjio broj naših neprijatelja.

— Ima tamo jedna prostorija — reče starac pokazujući na jedna vrata prijestolne dvorane — gdje ih možeš zatvoriti. Takvih prostorija ima mnogo u vladarevu tornju.

— Dobro - reče Tarzan i čas kasnije su Bolgani bili po njegovu nalogu zaključani u susjednoj prostoriji. Vani po hodnicima moglo se čuti kako gorile-ljudi raspravljaju. Očito su razgovarah o poruci koju im je poslao Tarzan. Prošlo je petnaest mmuta, pa onda trideset minuta a da od Bolganija nije stigla nikakva poruka, a niti su se neprijateljstva nastavila. Naposljetku se na glavnom ulazu pojavio onaj isti kojega je Tarzan poslao sa zahtjevom da se predaju.

— Onda — upita ga majmun-čovjek — kakav je odgovor?

— Oni nemaju namjeru da se predaju — odgovori Bolgani — ali su spremni da ti dopuste da napustiš dolinu pod uvjetom da pustiš zarobljenike i da ne učiniš ostalima ništa nažao.

Majmun-čovjek zatrese glavom.

— To neće ići. Ja raspolažem tolikom silom da mogu satrti Bolganije iz doline palače dijamanata. Pogledaj — i on pokaže na Jad-bal-ja — ovo je pravi Numa! Ono čudovište što ste ga imali na prijestolju bila je obična divlja zvijer, dok je ovaj Numa, kralj životinja, vladar svih stvorenja. Pogledaj ga! Moram li ga držati vezana lancima poput zarobljenika ili roba? Ne. Pa ipak, postoji netko tko je moćniji čak i od njega, a to je onaj koji mu naređuje. To sam ja, Tarzan-majmun! Naljutiš li me, nećeš osjetiti samo Numin gnjev nego i Tarzanov bijes. Crnci su moj narod, a Bolgani će biti moji robovi. Idi, reci svojim drugovima, ako hoće ostati na životu, da će im biti najbolje da đođu brzo i da mole milost! Idi!

Kad je glasnik opet nestao, Tarzan se okrene starcu koji ga je promatrao, a na izrazu njegova lica mogla bi se čitati neka mješavina straha i poštovanja da nije bilo onog

svjetlucanja u uglovima njegovih očiju. Majmun-čovjek uzdahne duboko i s olakšanjem. — Sada smo dobili još najmanje pola sata reče.

— To će nam vrijeme biti i te kako potrebno — odgovori starac — iako si već i dosad postigao više no što sam očekivao. Uspio si naime kod Bolganija, koji do sada nisu nikada posumnjali u svoju moć, ipak izazvati sumnju da nisu svemoćni.

Odjednom je raspravljanje u hodnicima utihnulo, i umjesto njega začulo se komešanje. Jedna skupina od približno pedeset gorila-ljudi zauzela je položaj ravno preko puta glavnog ulaza, gdje su mirno stajali držeći oružje u pripravnosti, očito spremni da spriječe svaki pokušaj bijega onima u dvorani. Iza njih se moglo vidjeti kako se preostali udaljuju i nestaju kroz vrata i hodnike što su vodili iz glavnog predvorja palače. Crnci su zajedno s La i starcem nestrpljivo iščekivali da dođe pojačanje, dok je Tarzan sjedio na rubu podija prebacivši ruku oko vrata Jad-bal-ja.

Nakon toga nastade dugotrajna tišina, koju je prekidalo jedino nervozno šaputanje Crnaca, kojih je moral očevidno polako popuštao dok su čekali da im drugovi iz prašume stignu u pomoć. Osim toga, na njihovu je hrabrost djelovalo i to što nikako nisu mogli pogoditi što Bolgani smjeraju, odnosno što su već poduzeli protiv njih. Tišina je bila mnogo strasnija no što bi to bio pravi napad.

La je prva od bijelaca prekinula tišinu.

— Ako je onih trideset Crnaca moglo napustiti palaču, zašto to ne bismo mogli i mi? — upita ona.

— Dva su razloga za to — odgovori Tarzan. — Prvo, da smo zajedno napustili Bolganije, oni bi nas — brojčano nadmoćni kao što su bili — mogli napadati i tako nas zadržati dovoljno dugo da njihovi glasnici stignu prije nas u sela. I onda bismo ubrzo bili opkoljeni hiljadama neprijateljskih ratnika. Drugi je razlog u tome što ja želim kazniti ta čudovišta, kako bi se ubuduće stranac mogao

osjećati sigurnim ti ovoj dolini — On zastane. — A sada ću vam odati i treći razlog zašto nećemo ovog trenutka napustiti palaču. Pogledajte — nastavi — terasa i vrt su prepuni Bolganija. Kakve god njihove namjere bile, mislim da uspjeh zavisi od našeg pokušaja da umaknemo iz ove prostorije kroz prozore, jer ako se ne varam, Bolgani su nam na terasi i u vrtu postavili zasjedu.

Starac pođe do jednog mjesta odakle je mogao sagledati veći dio terase i vrta na onoj strani gdje su se nalazili prozori.

— U pravu si — reče on kad se vratio do majmuna-čovjeka. — Bolgani su se svi, osim onih što čuvaju glavni izlaz i možda nekolicine na drugim izlazima iz prijestolne dvorane, sakupili pod ovim prozorima. To, međutim, moramo utvrditi.

On brzo prijeđe na drugu stranu dvorane i odmakne jedan zastor, iza kojega se na otvoru pojavi mala skupina Bolganija. Stajali su tamo nepokretno, ne pokušavajući da ga zgrabe ili da mu naude. Pošao je do drugog izlaza, pa onda do trećeg. Iza svakog je otkrivao istu sliku šutljivih gorila-ljudi što su stražarili. Obišao je cijelu dvoranu, prešao i preko podija, a zatim se vratio Tarzanu i La.

— Kao što sam i mislio — reče — mi smo potpuno opkoljeni. Ako ne stigne neka pomoć, izgubljeni smo.

— Ali njihove su snage podvojene — primijeti na to Tarzan.

— Čak i ovako podvojeni dovoljno su jaki da obračunaju s nama — odgovori starac.

— Možda si u pravu — reče Tarzan — ali borba će, u najmanju ruku, biti velika.

— Što je to! — uzvikne iznenada La, a istovremeno su i ostali začuli buku i podigli oči prema stropu, gdje su ugledali kako se s tuceta otvora dižu poklopci iza kojih se ukazaše mrka lica nekoliko tuceta gorila-ljudi.

— Što to sada smjeraju? — uzvikne Tarzan, a Bolgani, kao da hoće odgovoriti, počeše u dvoranu bacati smotuljke

u ulje namočenih gorućih krpa vezanih u kozje kože. Dvorana se odmah počela puniti gustim, zagušljivim dimom koji je prožimao smrad gorućih koža i dlaka.

krvava karta

Pošto su zakopali zlato, Esteban i Owaza vratili su se na mjesto gdje su ostavili onih pet momaka, i onda su s njima krenuli do rijeke, gdje su se ulogorili za noć. Tu su kovali planove i donijeli odluku da napuste bijelce i da ih puste da se do obale probiju kako god znaju. A njih dvojica, predlagao je Owaza, treba da se probiju do jednog drugog mjesta na obali i da tamo unajme dovoljan broj nosača koji će prenijeti zlato.

— Zašto da idemo čak do obale po nosače? — upita Esteban. — Ne bismo li ih isto tako mogli unajmiti u najbližem selu?

— Ti ljudi ne bi pošli s nama do obale — odgovori: Owaza — oni nisu nosači. U najboljem bi nam slučaju nosili zlato samo do najbližeg sela.

— Pa zašto da ne uradimo tako — zapita Španjolac. — U narednom selu mogli bismo unajmiti druge nosače da nam nose dalje, sve dok ne bismo uspjeli najmiti nosače koji bi išli do obale.

Owaza zatrese glavom.

— To je dobar plan bwana, ali ga ne možemo ostvariti, jer nemamo čime platiti nosače.

— U pravu si — na to će Esteban — ali bi nam to uštedjelo taj prokleti put do obale i natrag.

Neko su vrijeme sjedili i šutke razmišljali.

— Sjetio sam se! — uzvikne naposljetku Španjolac. — Čak i da imamo nosače, ne bismo mogli otići ravno do

obale, jer bismo mogli nabasati na društvo Flore Hawkes. Moramo dakle pričekati dok oni ne odu iz Afrike. Dva mjeseca čekanja nije mnogo, a oni će imati đavolske muke da se dokopaju obale s onom gomilom buntovnih nosača. Dok budemo čekali, možemo s jednom šipkom zlata otići do najbližeg mjesta i tamo je zamijeniti za robu. Nakon toga možemo se vratiti i od sela do sela unajmljivati nosače.

— Bwana govori riječi mudrosti — odgovori Owaza. — Najbliža trgovačka stanica mnogo je bliža od obale. Tako ćemo uštedjeti na vremenu, a uz to i izbjeći mnoge naporne marševe.

— Ujutro ćemo se, dakle, vratiti i iskopati jednu šipku zlata, no moramo se osigurati da nas ne bi pratio netko od tvojih ljudi, jer sve dok to ne bude zaista neophodno nitko ne smije saznati gdje je zlato zakopano. Kad se vratimo, saznat će, dakako, i drugi, ali kako ćemo mi nakon toga biti neprekidno prisutni neće biti mnogo opasnosti da nam ga netko otme.

I tako su se sutradan izjutra Španjolac i Owaza vratili do zakopanog blaga i iskopali jednu šipku zlata.

Prije odlaska, Španjolac na unutrašnjoj strani leopardove kože koju je nosio preko ramena nacrta vrlo tačnu skicu položaja blaga. Crtao je zašiljenim štapom koji je prethodno umočio u krv sitnog glodavca što ga je za to ubio. Owaza mu je saopćio imena rijeka i svih planina koje su se mogle vidjeti s mjesta gdje je bilo zakopano zlato. Uz to je unio, što je moguće jasnije, put kojim se može stići na to mjesto s obale. Kad je i te podatke ispisao ispod svoje karte, osjetio je veliko olakšanje, jer ako se nešto desi Owazi, bez te karte možda više ne bi mogao pronaći zlato.

Narednog jutra Owaza i Esteban napustili su logor i krenuli prema mjestu gdje je bilo pohranjeno zlato. Iskopali su jednu šipku. Kako se Esteban bojao da bi se Owazu moglo nešto dogoditi, odlučio je da na leopardovom krznu nacrta položaj mjesta sa svim potrebnim oznakama.

Kad je Jane Clayton stigla na obalu da se ukrca u brod za London, čekao ju je telegram iz kojeg je razabrala da joj je otac potpuno izvan opasnosti i da nije potrebno da dolazi. Zato je, pošto se dva dana odmarala, krenula kući istim onim dugim, vrućim i zamornim putem kojim je i došla. Kad je napokon stigla u bungalov, ustanovila je na svoje zaprepaštenje da se Tarzan još uvijek nije vratio s ekspedicije u Opar. A uz to ju je još i ražalostila vijest o bijegu Zlatnog lava, jer je znala koliko Tarzan voli tu plemenitu zvijer.

Prošla su dva dana od njezina povratka, kad su se pojavili i Vaziri koji su pratili Tarzana, ali bez njega. Srce joj se tada ispunilo istinskim strahom za njezina muža. Ispitivala je brižljivo te ljude, a kad je saznala za Tarzanovu nezgodu i da je opet izgubio pamćenje, odmah je odlučila da će sutradan krenuti u potragu za njim i obavijestila Vazirije koji su se tek vratili da će je pratiti.

Korak je pokušao da je odvrati, no kad u tome nije uspio, uporno je tražio da i on pođe s njom.

— Ne smijemo svi odjednom izbivati — reče ona. — Ti ostani ovdje, sine moj. Ako ne uspijem, vratit ću se i pustiti tebe.

— Ne mogu dopustiti da ideš sama, majko — odgovori Korak.

— Kad su Vaziri sa mnom, onda nisam sama — nasmije se ona. — A ti, dječače moj, dobro znaš da sam s njima jednako sigurna bilo gdje u srcu Afrike kao i ovdje na imanju.

— Da, da, vjerojatno je tako — odgovori Korak — no ja bih ipak volio da pođem, ili pak da je Merien ovdje.

— Da, i ja bih željela da je Merien ovdje — odgovori lady Greystoke. — Međutim, nemoj se brinuti. Ti znaš da sam ja, mada se u tome ne mogu mjeriti s Tarzanom ili s tobom, ipak prilično vješta u džungli, što nipošto nije mala prednost; pa kako ću biti okružena vjernim i hrabrim Vaziri j ima, bit ću potpuno sigurna.

— Pretpostavljam da si u pravu — odgovori Korak — no ipak mi nije drago što ideš sama.

I tako se, uza sve njegove primjedbe, Jane Clayton sutradan izjutra uputila s pedeset Vazirija u potragu za svojim suprugom.

Kad se Esteban i Owaza nisu vratili u logor kao što su obećali, ostali su se članovi ekspedicije najprije počeli ljutiti, a zatim se njihova srdžba pretvorila u zabrinutost, i to dakako ne zbog Španjolca, već zbog mogućnosti da je Owazu snašla neka nesreća pa se neće vratiti da ih odvede na obalu. Jedino je on od svih Crnaca izgledao dorastao osornim i buntovnim nosačima. Crnci su s prezirom odbili pomisao da se Owaza izgubio. Više su bili skloni mišljenju da su ih on i Esteban namjerno napustili. Luvini, koji je u odsutnosti Owaze vršio dužnost nadglednika, imao je svoju vlastitu teoriju.

— Owaza i bwana su otišli da sami potraže pljačkaše slonovače. Lukavštinom, oni bi mogli postići isto što i mi upotrebom sile, a slonovaču će morati dijeliti samo na dva dijela.

— Ali kako mogu dvojica savladati čitavu bandu pljačkaša? — upita Flora ne vjerujući da je to moguće.

— Vi ne poznajete Owazu — odgovori Luvini. — Uspije li mu razgovarati s robovima, on će ih pridobiti za sebe, a kad pljačkaši vide da je onaj što prati Owazu i bori se na čelu pobunjenih robova Tarzan, pobjeći će od straha.

— Mislim da je on u pravu — promrmlja Kraski — sve to miriše na Španjolca.

Zatim se iznenada obrati Luviniju:

— Možeš li nas ti odvesti do logora tih pljačkaša?

— Mogu — odvrati Crnac.

— Dobro! — uzvikne Kraski. — A sada, Floro, što ti misliš o ovom planu: Poslat ćemo glasnika pljačkašima da

ih upozori na Owazu i Španjolca i da im kaže da to nije Tarzan-majmun nego varalica. Možemo ih zamoliti da tu dvojicu zarobe i da ih drže do našeg dolaska, a kad stignemo tamo podesit ćemo daljnje planove prema prilikama. Nije isključeno da ćemo provesti naš prvobitni plan pošto jednom kao prijatelji upadnemo u njihov logor.

— Da. to ne zvuči loše — odgovori Flora — i zaista podmuklo, kao što si i ti sam.

Kraski pocrveni.

— Vukovi zavijaju u čoporu — reče.

Djevojka ravnodušno slegne ramenima, ali Bluber, koji je zajedno s Peeblesom i Throckom šutke slušao taj razgovor, plane.

— Što si mislio time? — upita uzrujano. — Tko je nepošten? Kašem ti, gazda Kraski, da ja pošten čovjek, a to da Adolf Bluber nepošten čovjek, to ni jedan ne reći.

— Oh, zaveži! — prasne Kraski. — Bilo pošteno ili nepošteno, ti si za sve, samo ako nema opasnosti. Ali oni su momci i sami oteli slonovaču, pri čemu su vjerojatno ubili dosta ljudi, a uz to su i pohvatali robove, koje ćemo mi osloboditi.

— Pa topro — odgovori Bluber — ako je to sfe lijepo i plemenito, pa... u redu, ali upamti, gospodine Kraski, ta sam ja poštena čovjek.

— Do vraga! — viknu Throck. — Mi smo svi pošteni! U svom životu nisam nikad vidio društvo koje bi bilo tako pošteno kao naše.

— Sigurno je da smo pošteni — zagrmi John Peebles — i razbit ću prokletu glavu svakome tko kaže da nismo; tu smo, i to ti je to!

Djevojka se umorno nasmiješi.

— Poštenjake je lako prepoznati — reče. — Oni idu po svijetu i pričaju kako su pošteni. To, uostalom, nije važno; sada treba da se odlučimo hoćemo li prihvatiti prijedlog Kraskog ili nećemo. U tome se moramo složiti prije no bilo što poduzmemo. Ima nas petero. Da glasamo. Da ili ne!

— Hoće li ljudi poći s nama? — upita Kraski obrativši se Luviniju.

— Ako im se obeća dio slonovače, poći će — odgovori Crnac.

— Tko je od nas za taj plan? — upita Flora.

Svi su bili za plan i za to da se prihvate tog pothvata. Pola sata kasnije već je glasnik krenuo putem što je vodio u logor pljačkaša noseći poruku za njihovog vođu. Nedugo zatim i oni su napustili logor i pošli u istom smjeru.

Tjedan dana kasnije, kad su stigli u logor pljačkaša, ustanovili su da je i njihov glasnik sretno prispio i prenio poruku. Ali kako se Esteban i Owaza nisu pojavili, niti se u blizini išta o njima čulo, pljačkaši su postali sumnjičavi i mrzovoljni bojeći se da je poruka samo smicalica koja je trebala da znatnom broju bijelaca i naoružanih Crnaca omogući da bez opasnosti uđu u njihovu utvrdu od kolja.

Jane Clayton i njezini Vaziri brzo su napredovali, i na mjestu gdje su Vaziri posljednji put vidjeli Estebana, za koga su još uvijek vjerovali da je Tarzan, naišli su na tragove grupe Flore Hawkes. Slijedeći veoma jasan trag i napredujući mnogo brže od Florine grupe, Jane i Vaziri ulogoriše se jednu milju podalje od logora razbojnika. Svega nedjelju dana poslije odlaska Florine grupe, koja se još uvijek nalazila tu, čekajući bilo da se pojave Esteban i Owaza bilo da u jednom povoljnom trenutku izdajnički napadnu pljačkaše slonovače, Lavini i još neki Crnci uspjeli su potajno nauckati na pobunu robove pljačkaša. Mada je svakog dana obavještavao Floru Hawkes o tome kako se razvija situacija, ipak nije javljao kako napreduje njegov vlastiti mali plan, u kojem je uz pobunu robova i pokolj pljačkaša bio predviđen i pokolj svih bijelaca u logoru, izuzev Flore Hawkes, koju je Luvini želio zadržati za sebe ili pak prodati nekom crnom sultanu na sjeveru.

Prema Luvinijevu planu prvo je uz pomoć bijelaca trebalo poklati pljačkaše, a zatim razoružati bijelce, te ih poubijati.

Nema sumnje da bi Luvini taj svoj plan mogao lako ostvariti da nije bilo odanosti i sklonosti jednog mladog Crnca koji je Flori Hawkes bio dodijeljen kao sluga.

Mlada je žena, koliko je god bila pohlepna i škrta, ipak bila dobra i milostiva gospodarica. Dobrota koju je iskazivala neukom malom Crncu uskoro će joj se mnogostruko isplatiti.

Luvini je jednog poslijepodneva došao k njoj i saopćio joj da je sve spremno i da pobuna robova i pokolj pljačkaša treba da uslijede čim se spusti mrak. Skladište slonovače već je toliko raspirilo pohlepu bijelaca da su s najvećim nestrpljenjem čekali čas kad će izvršiti i posljednji čin svoga plana i dokopati se velikog bogatstva.

Upravo prije večere mali se crni dječak ušuljao u šator Flore Hawkes. Oči su mu bile raskolačene od silnog straha.

— Što se dogodilo? — upita ona.

— Ššš! — opomenu je on. — Nemoj da oni čuju kako razgovaram s tobom, nego približi svoje uho da ti šapatom ispričam što Luvini smjera.

Djevojka nagne glavu do usta malog Crnca.

— Ti si bila dobra prema meni — prošapta on — i sada, kad ti Luvini hoće nanijeti zlo, došao sam da te obavijestim.

— Što to znači? — na to će Flora tiho.

— To znači da je Luvini izdao svojim ljudima naređenje da nakon pokolja poubijaju i sve bijelce a tebe da zarobe. Namjerava da te zadrži za sebe, ili da te za veliku svotu proda na sjeveru.

— Ali, kako si ti sve to saznao? — upita djevojka.

Svi Crnci u logoru to znaju — odgovori dječak. — Meni je zapovjedio da ti ukradem pištolj i pušku, kao što će i drugi dječaci ukrasti oružje svojim gospodarima.

Djevojka skoči na noge.

— Ja ću tog izdajicu naučiti pameti! — uzviknu ona, dograbi pištolj i krene prema izlazu iz šatora.

Dječak je uhvati za noge.

— Ne, Ne! — vikne. — Nemoj to učiniti! Nemoj ništa reći! To će ih samo navesti da prije poubijaju bijelce, a tebe će ipak zarobiti. Svi su Crnci u logoru protiv vas. Luvini je obećao da će slonovaču podijeliti na jednake dijelove. Oni su spremni, pa ako bi ti sada zaprijetila Luviniju, ili kad bi na neki drugi način shvatili da znate za zavjeru, navalili bi na vas istog trenutka.

— Što da činim? upita ona.

— Postoji samo jedna nada, a to je bijeg. Ti i ostali bijelci morate pobjeći u džunglu. Pratiti vas ne bih smio čak ni ja.

Djevojka je neko vrijeme stajala gledajući šutke malog dječaka, a onda reče:

— Vrlo dobro, ja ću učiniti kako kažeš. Spasio si mi život. Možda ti se nikad neću moći odužiti, a možda i hoću. Idi sada, prije no što posumnjaju u tebe.

Crnac se izvuče iz šatora puzeći ispod stražnje strane, da ga ne bi opazio neki od njegovih iz središta logora, odakle se prednja strana šatora mogla jasno vidjeti. Neposredno nakon njegova odlaska Flora je bezbrižno izašla i uputila se u šator u kome bijahu Kraski i Bluber. Tu je našla obojicu i ispričala im, šapćući, što joj je Crnac rekao. Kraski je na to pozvao Peeblesa i Throcka. Odlučili su da ne odaju da bilo što slute, Englezi su predlagali da zaskoče i ubiju Crnce, ali ih je Flora Hawkes odvratila od tog prenagljenog koraka shvaćajući da su urođenici brojčano premoćni i da je takav pokušaj unaprijed osuđen na neuspjeh.

Pronicavi Bluber, koji je u svojoj lukavosti u svakoj prilici tražio mogućnost da se izvuče pomoću dvoličnosti, i sada je predložio da potajno o svemu obavijeste pljačkaše te da udruženi s njima zauzmu što je moguće povoljnije

položaje u logoru i da pripucaju na Crnce ne čekajući njihov napad.

Flora Hawkes odbije i taj prijedlog.

To neće ići — reče — jer naš pljačkaši isto toliko mrze koliko i Crnci. Ako bismo uspjeli savladati Crnce, pljačkaši bi za svega nekoliko minuta saznali za sve pojedinosti plana što smo ga skovali a poslije toga naši životi ne bi vrijedili koliko je crno pod noktom.

— Mislim da je Flora, kao i obično, u pravu — zareža Peebles — no kako ćemo se, do đavola, provesti u toj džungli, bez lovaca, bez kuhara, bez nosača i bez vodiča, to je ono što bih ja htio znati; tu smo, i to ti je to.

— Čini se da nam ništa drugo ne preostaje — reče Throck — no odnio me đavo ako se meni bježi odavde!

— Ah, — uzvikne Bluber — mi sami da idemo u ta džungla? Radije bi ostao oftje pa da me kao bijelca ubiju.

Bluber je kršio ruke, a znoj se slijevao niz njegovo masno lice. — Ah, sašto sam to učinio? Sašto sam to učinio? — naricao je. Sašto nisam ostao kod kuća u London gdje i spadam?

— Zaveži! — prasnu Flora. — Nije li ti jasno da će ovi momci, učiniš li nešto što će pobuditi njihovu sumnju, odmah navaliti na nas? Preostaje nam samo da pričekamo dok se oni bace na pljačkaše. Mi ćemo još uvijek imati oružje, jer nam ga oni ne namjeravaju ukrasti sve dok ne pokolju pljačkaše. U gužvi za vrijeme borbe mi ćemo pobjeći u džunglu, a onda — nitko ne može znati što će se s nama dogoditi.

Čas kasnije k njima je došao Luvini.

— Sve je gotovo, bwana — reče on. — Čim večera bude gotova, budite spremni. Čut ćete pucanj, to će biti znak. Tada otvorite vatru na pljačkaše.

— U redu — reče Kraski — mi smo upravo raspravljali o tome i odlučili smo da zauzmemo položaje blizu vrata, kako bismo ih spriječili u bijegu.

— To je dobro — odgovori Luvini; — no vi morate ostati ovdje — obrati se on Flori. — Bilo bi opasno za vas da budete ondje gdje se vodi borba. Zato ostanite u svom šatoru, a mi ćemo zametnuti borbu na drugoj strani, možda i kod vrata, ukoliko bi netko od njih pokušao umaći.

— U redu — reče Flora — ja ću ostati ovdje gdje je sigurno.

Zadovoljan što se njegov plan tako dobro ostvaruje. Crnac ih napusti, a malo zatim svi su ljudi u logoru bili zauzeti večerom. U zraku se osjećala neka nervozna napetost što je zahvatila cijeli logor, pa i pljačkaše, koji ni pojma nisu imali o onome što se sprema. Bluber je bio toliko zastrašen da uopće nije mogao jesti, nego je sjedio blijed i dršćući bacao divlje i unezvjerene poglede po logoru i prema vratima. Mora da je, sjedeći tako i čekajući na pucanj koji je imao najaviti početak pokolja, stotinu puta procijenio udaljenost do vrata kroz koja treba da odjuri u džunglu, gdje će, u to bijaše uvjeren, postati žrtva prvog lava koji naiđe.

Peebles i Throck su ravnodušno pojeli svoju večeru. Kraski, nervozan kakav je bio, nije mogao jesti, ali nije pokazivao nikakvih znakova straha. I Flora Hawkes, iako je shvaćala koliko je beznadan njihov položaj, ostala je naoko mirna.

Pala je noć. Neki su Crnci i pljačkaši još uvijek jeli kad je tišinu narušio oštar pucanj. Jedan se pljačkaš tiho skljoka na zemlju. Kraski se digne i zgrabi Floru za ruku.
— Dođi — poviče on.

I oni potrčaše prema vratima, a za njima Peebles i Throck, dok je Bluber, kome je strah dao krila, bio nekoliko koraka ispred njih.

Sada je zrak već bio ispunjen promuklim krikovima boraca i pucnjevima pušaka. Pljačkaši, kojih je bilo svega desetak, pucali su na Crnce kao na divljač, i kako su bili neusporedivo bolji strijelci, ishod borbe još je uvijek bio

neizvjestan kad je Kraski otvorio vrata te je petoro bijelaca pobjeglo u pomrčinu džungle.

Bez obzira na veću vještinu pljačkaša, Crnci su na kraju, mada nisu bili nikakvi strijelci, zahvaljujući ogromnoj brojčanoj prednosti, uspjeli oboriti i posljednjeg pljačkaša. Tek je tada Luvini obratio pažnju na druge bijelce i ustanovio da su pobjegli iz sela. Crnac je u tren oka shvatio dvije stvari. Prvo, da ga je netko izdao, i drugo, da bijelci za to kratko vrijeme otkako su napustili logor nisu mogli daleko dospjeti.

Okupio je ratnike i objasnio im što se dogodilo. Utuvio im je da će se bijelci, ako im dopuste da umaknu, vratiti s pojačanjima i kazniti ih. I zato se oni, — a sada ih je bilo preko dvije stotine — odmah uputiše tragom bjegunaca, da ih sustignu prije no što bi ovi uspjeli prenijeti poruku do najbližeg sela, koje je bilo udaljeno od logora svega jedan dan hoda.

riznica dijamanata

Kad se prijestolna dvorana ispunila zagušljivim dimom, Crnci su se okupili oko Tarzana zaklinjući ga da ih izbavi, jer su i oni vidjeli da pred svakim izlazom stoji mnoštvo Bolganija, dok ih je još više čekalo u vrtovima i na terasi.

— Pričekajte malo — reče Tarzan. Kada dim postane toliko gust da nas Bolgani više neće vidjeti, pojurit ćemo na prozore što gledaju na terasu, jer su oni bliže istočnim vratima nego bilo koji drugi izlaz, pa će tako neki od nas imati bolju priliku da umaknu.

— Ja imam bolji plan — umiješa se starac. — Kad nas dim sasvim obavije, pođite za mnom. Postoji jedan izlaz koji nije čuvan, vjerojatno zato što oni i ne sanjaju da bismo se mi mogli njime poslužiti. Kad sam prolazio preko podija iza prijestolja, iskoristio sam priliku i uvjerio se da ga Bolgani ne čuvaju.

— Kamo on vodi? — upita Tarzan.

— U podrum tornja dijamanata, onog tornja u kome sam te otkrio. Taj je dio palače najbliži istočnim vratima, pa ako nam uspije doći do njih prije no što oni posumnjaju, sigurno će nam uspjeti da se dokopamo šume.

— Sjajno — odgovori majmun-čovjek. — Ubrzo će nas dim sakriti od Bolganija.

U stvari, u to je vrijeme dim već bio tako gust i oštar da su oni što su bili u dvorani jedva disali. Neki su već počeli kašljati i gušiti se, a, svima su oči suzile. Pa ipak, još uvijek

nisu bili potpuno skriveni od pogleda stražara koji su ih opkolili.

— Ne znam koliko ćemo ovo još moći izdržati — reče Tarzan. — Što se mene tiče, dosta mi je.

— Ipak postaje sve gušći i gušći — reče starac. — Još malo, i ja mislim da ćemo neopazice izaći.

— Ja to više ne mogu izdržati! — uzviknu La. — Ja se gušim i već sam napola slijepa.

— Vrlo dobro — reče starac. — Sumnjam da bi nas sada mogli vidjeti. Već je prilično gust. Hajde, dođite za mnom,

I on ih povede uza stepenice podija kroz jedna vrata iza prijestolja u mali otvor sakriven zastorima, Starac je prvi ušao u otvor, pa onda La, a za njom Tarzan i Jad-bal-ja, koji je već postao tako nestrpljiv da ga je Tarzan jedva obuzdavao, te je sada potmulo režao od bijesa, što je moglo Bolganijima odati kuda bježe. Iza Tarzana i lava gurali su se, kašljući, Crnci, no kako je Jad-bal-ja bio upravo pred njim, držali su se malo podalje od prve grupe, što inače vjerojatno nikako ne bi učinili.

Otvor je vodio u tamni hodnik kojim se po grubim stepenicama silazilo kat niže, a zatim kroz potpunu tamu ravno prema tornju dijamanata, koji je bio prilično daleko od tornja vladara.

Oslobodivši se gustog dima, osjetili su toliko olakšanje da nikoga nije smetalo što je u hodniku mrak kao u rogu. Svi su šutke išli za starcem, koji ih je upozorio na prvih nekoliko stepenica, koje su uostalom bile i jedina prepreka u tunelu.

Na kraju hodnika starac se zaustavio pred teškim vratima, koja je tek uz krajnji napor uspio otvoriti.

— Pričekajte nas — obrati se on Crncima — dok nađem baklju, da osvijetlimo put.

Čuli su ga kako se kreće iza vrata, a čas kasnije pojavi se slabašno titravo svjetlo, i u tom blijedom svjetlu Tarzan

ugleda četvorouglatu prostoriju koje se veličina mogla samo naslućivati u titravom svjetlu baklje.

Neka svi uđu — reče starac — a posljednji neka zatvori vrata za sobom.

Kad je to bilo gotovo, on pozva Tarzana.

Vođeni starcem, Tarzan, La i grupa zarobljenih Crnaca spustili su se stepenicama u mračni hodnik i tako su se sve više udaljavali od Bolganija. Međutim Zlatni lav postajao je sve nemirniji...

— Dođi! — reče mu. — Prije no što napustimo ovu prostoriju hoću da ti pokažem prizor kakav ljudsko oko još nije vidjelo.

I on ga odvede na drugi kraj prostorije, gdje je Tarzan u svjetlu lojanice ugledao nizove polica, a na njima male kožne vrećice. Starac je odložio lojanicu na jednu policu, uzeo jednu vrećicu i istresao njezin sadržaj na dlan.

— Dijamanti — reče on. — Svaka od ovih vrećica teška je pet funti, a u svakoj se nalaze dijamanti. Oni su ih nagomilavali kroz bezbrojna stoljeća, jer ih proizvode mnogo više no što ih mogu sami upotrijebiti. U njihovim je legendama sadržano vjerovanje da će se Atlantidi jednog dana vratiti i da će im onda moći prodati dijamante. Zato oni i dalje kopaju, a dijamante spremaju kao da za njih postoji stalno i spremno tržište. Evo, uzmite jednu vrećicu — reče on — i pruži jednu Tarzanu a drugu njegovoj pratilici. — Ne vjerujem da ćemo ikada živi izaći iz ove doline, ali može se i to desiti — reče na kraju, i uzme treću vrećicu za sebe.

Iz riznice dijamanata starac ih je uz primitivne ljestve odveo kat više, a zatim brzo do glavnog ulaza u toranj. Sada su između njih i terase bila samo dvoja teška vrata zakračunata iznutra, a nedaleko zjapila su istočna vrata zidina. Starac je upravo htio otvoriti ta vrata, kad ga Tarzan zaustavi:

— Stani načas — reče on — dok ne stignu i preostali Crnci. Treba im neko vrijeme da se popnu ljestvama. Kad budu svi iza nas, ti otvori širom vrata, pa onda s La i ovih desetak Crnaca što su tu iza nas pojuri prema vratima. Mi ostali obrazovat ćemo zaštitnicu i odbiti Bolganije ako nas napadnu. Budite spremni — doda čas kasnije. — Mislim da su se sada svi popeli.

Tarzan je u tančine objasnio Crncima svoj plan, a zatim, okrenuvši se prema starcu, zapovjedi: — Sada!

Zasun je kliznuo, vrata su se otvorila, a cijela je skupina istovremeno počela trčati prema istočnim vratima.

Bolgani, još uvijek nagomilani oko prijestolne dvorane, nisu ni slutili da su im žrtve umakle sve dok Tarzan sa Jad-bal-jaom nije sa zaštitnicom prošao kroz istočna vrata. Tada su ga Bolgani ugledali i istog je časa njih nekoliko stotina pojurilo za njima vrišteći.

— Eno ih, dolaze! — vikne Tarzan ostalima. — Trkom preko doline ravno prema Oparu, La!

— A ti? — upita mlada žena.

— Ostat ću samo malo s Crncima i pokušati da kaznim te momke.

La zastane.

— Ne idem ni koraka dalje bez tebe, Tarzane! — reče ona. — Već si previše toga stavio na kocku zbog mene. Ne, neću ići bez tebe!

Majmun-čovjek slegne ramenima.

— Kako hoćeš — reče on. — Evo ih, dolaze!

Na jedvite jade uspio je skupiti oko sebe pedesetak Crnaca koji, kad su jednom prošli kroz vrata, kao da su bili opsjednuti jednom jedinom mišlju, to jest da se što više udalje od palače dijamanata. S njima je ostao na vratima, dok je nekoliko stotina Bolganija jurišalo prema njima.

Starac se vrati i uhvati Tarzana za ruku. — Bolje je da sada pobjegneš — reče mu. — Crnci će se pokolebati i uteći poslije prvog sukoba.

— Bježanjem nećemo ništa dobiti — reče Tarzan — već ćemo izgubiti Crnce što smo ih pridobili, a tada će cijela dolina oko nas naličiti na rojeve stršijenova.

Tek što je on umuknuo, jedan Crnac viknu:

— Gledajte! Gledajte, dolaze!

I pokaže prema šumi.

— Upravo na vrijeme — primijeti Tarzan kad je ugledao prve skupine Crnaca kako izranjaju iz šume prema istočnim vratima.

— Ovamo! — vikne on Crncima koji su im se primicali. Bolgani su nam za petama! Dođite i osvetite im se za sve nepravde.

I on se okrene pa pojuri naprijed da presretne gorile, koji su napadali. Iza njega se talas za talasom Crnaca valjao kroz istočna vrata palače dijamanata noseći sve pred sobom i udarajući poput uzburkanog mora u pokolebani zid Bolganija, bacajući ga nemilosrdno natrag o zidove palače.

Od sve te vike, borbe i krvi Jad-bal-ja se tako uzbudio i pomahnitao da ga je Tarzan s mukom obuzdavao da se ne baci na prijatelje i neprijatelje podjednako. Imao je toliko muke obuzdavajući tog žestokog saveznika da je uspio samo malo sudjelovati u borbi, no vidio je da se odvija kako je on želio i da će, ukoliko se ne desi nešto nepredviđeno, Bolgani sigurno biti poraženi.

I nije se prevario. Crnci su upravo pomahnitali u svojoj želji za osvetom i bili su toliko opijeni prvim plodovima pobjede da su, kao i Jad-bal-ja, potpuno podivljali. Nisu praštali, a niti su molili za milost, tako da se borba završila tek onda kad više, nije bilo nijednog Bolganija da ga ubiju.

Kad je borba prestala, Tarzan se s La i starcem vrati u prijestolnu dvoranu, u kojoj se dim već razišao. Pozvali su, tamo poglavice svih sela i kad su se oni skupili ispred podija na kome su stajala trojica bijelaca i golemi crnogrivi lav Jad-bal-ja, Tarzan im se obrati:

— Crnci iz doline palače dijamanata, ove ste se noći oslobodili tiranskih gospodara koji su vas ugnjetavali još od vremena koje ni najstariji među vama ne pamti. Ugnjetavali su vas vijekovima, i zato se među vama nije mogao pojaviti vođa koji bi bio sposoban da mudro i pravedno vlada. Zbog toga morate za vladara izabrati čovjeka neke druge rase, a ne iz vaše.

— Ti, ti! — začuše se mnogobrojni glasovi kad je jedan od njih predložio da izaberu Tarzana-majmuna za kralja.

— Ne — viknu majmun-čovjek podigavši ruku da ih utiša. — Ali tu je netko tko je dugo boravio među vama, koji zna vaše običaje i navike, vaše nade i potrebe mnogo bolje nego itko drugi. Ako hoće ostati s vama i vladati, ja sam siguran da će biti dobar kralj... I Tarzan pokaže na starca.

Starac pogleda Tarzana zaprepašteno. — Ali ja hoću da odem odavde — reče on. — Hoću da se vratim u svijet civilizacije, za koji sam sve te godine bio pokopan.

— Ti ne znaš o čemu govoriš — odgovori majmun-čovjek.

— Ti si vrlo dugo izbivao. Nećeš više naći prijatelja tamo odakle si došao. Naći ćeš samo prijevaru, dvoličnost, lakomost, škrtost i okrutnost. Ustanovit ćeš da se nitko na tebe neće obazirati, a ni tebi neće nitko biti zanimljiv. Ja, Tarzan-majmun, napustio sam džunglu i pošao u gradove što ih je sagradio čovjek, no tamo sam uvijek osjećao odvratnost i bio sam sretan kad sam se vratio u džunglu, među plemenite zvijeri koje su iskrene u svojoj ljubavi, a i u mržnji — u slobodu istinske prirode. Ako se vratiš, bit ćeš razočaran i shvatit ćeš da si odbacio priliku da izvršiš vrijedno djelo, koje se isplati učiniti. Ova te jadna stvorenja trebaju. Ja ne mogu ostati da ih izvedem iz mraka, no ti bi mogao. Mogao bi ih preobraziti u marljiv, častan i ljubazan narod, a da pri tom ipak ostanu dobro uvježbani u ratnoj vještini, jer ako smo dobri, uvijek će biti onih što nam zavide, a ako su moćniji od nas, pokušat će da dođu i silom otmu ono što posjedujemo. Zbog svega toga moraš vježbati te ljude da budu sposobni braniti svoju zemlju i svoja prava, a da bi u tome uspjeli, moraju imati sposobnosti i znanja da se bore, a uz to i oružje kojim će voditi rat.

— Govoriš istinu, Tarzane-majmune — nato će starac. — U onom drugom svijetu nema ničega za mene, pa ako me Crnci hoće za vođu, ostat ću ovdje.

Kad je o tome ispitao starješine, oni su ga uvjeravali da će, kad već Tarzan ne može da im bude poglavica, biti

veoma radosni da ih vodi starac, koga su svi poznavali, iz viđenja ili po čuvenju, kao čovjeka koji nije nikada bio okrutan prema Crncima.

Kad su pregledali palaču, otkrili su na desetke preživjelih Bolganija koji su se sklonili po različitim zakucima. Doveli su ih u prijestolnu dvoranu i dali im da biraju: ili da ostanu u dolini kao robovi ili da je potpuno napuste. Crnci su htjeli navaliti na njih i pogubiti ih, no njihov kralj nije to dopustio.

— Kamo ćemo mi ako napustimo dolinu palače dijamanata? — upita jedan Bolgani. — Nije nam poznato što se nalazi iza grada Opara, a u samom Oparu naići ćemo samo na neprijatelje.

Tarzan je sjedio promatrajući ih ispitivački i nije govorio ništa. Dugo je šutio, dok su neke crnačke poglavice i sami Bolganiji davali različite prijedloge za budućnost gorila-ljudi. Napokon je majmun-čovjek ustao i kimnuo Bolganijima.

— Ima vas oko stotinu. Vi ste snažna bića i dobri borci. Pored vas sjedi La, velika svećenica i kraljica Opara. Jedan je opaki svećenik prigrabio njezinu vlast i otjerao je s prijestolja, no sutra ćemo se mi uputiti s najhrabrijim Crncima iz doline palače dijamanata prema Oparu i tamo ćemo kazniti Cadja, velikog svećenika, koji je izdao svoju kraljicu, i La će opet sjesti na oparsko prijestolje. Međutim, tamo gdje je jednom već posijano sjeme izdaje, ona se može pojaviti u bilo koje vrijeme i kad se čovjek najmanje nada. Stoga će proteći mnogo vremena prije no što La bude opet mogla imati povjerenja u svoj narod, i zato biste mogli poći s njom i tamo biste našli novu domovinu. Pođite, dakle, s nama na Opar i borite se s nama da veliku svećenicu La opet vratimo na prijestolje, a zatim, kad borbe prestanu, ostat ćete tamo da je kao lična straža zaštitite ne samo od vanjskih nego i od unutarnjih neprijatelja.

Pošto su Bolgani neko vrijeme raspravljali o tom prijedlogu, jedan od njih priđe Tarzanu. — Učinit ćemo kako ti predlažeš — reče on.

— I vi ćete biti vjerni kraljici La? — upita majmun-čovjek.

— Bolgani nije nikada izdajica — odgovori gorila-čovjek.

— Dobro! — usklikne Tarzan. — A ti, La, jesi li ti zadovoljna ovakvim sporazumom?

— Primam ih u svoju službu — odgovori ona.

Sutradan rano izjutra Tarzan i La krenuše sa tri hiljade Crnaca i stotinu Bolganija da kazne vjerolomnog Cadja. Išli su gotovo bez ikakvih mjera opreza. Jednostavno su prošli dolinom palače dijamanata, spustili se stjenovitim klancem u oparsku dolinu i produžili ravno prema začelju palače kraljice La.

Mali sivi majmunčić, koji je sjedio među povijušama na vrhu zida hrama, vidio ih je kako dolaze. Nagnuo je glavu prvo na jednu pa onda na drugu stranu i toliko se zainteresirao i uzbudio da je za trenutak zaboravio da se počeše po trbuhu — a time se on ustrajno bavio već prilično dugo. Kako se kolona približavala, majmun Manu je postajao sve uzbuđeniji, a kad je nejasno vidio i ogroman broj Crnaca, već je bio sav izvan sebe. Posljednji razlog što ga je nagnao da u mahnitom trku pojuri natrag prema oparskoj palači bio je pogled na Bolganije — nemani njegova malog svijeta.

Cadj se nalazio u dvorištu unutarnjeg hrama, gdje se za sunčeva izlaska prinosi žrtva bogu vatre i sunca. S Cadjom se nalazilo i nekoliko nižih svećenika, te Oah sa svojim svećenicama. Sudeći po mrkim licima i riječima što ih je Oah upućivala Cadju, među njima je očigledno došlo do razdora.

— Opet si jednom otišao suviše daleko, Cadj! — vikala je ona ogorčeno. — Samo velika svećenica boga sunca i

vatre smije prinositi žrtve, a ti uza sve to neprestano oskvrnjuješ ovaj sveti nož svojom nedostojnom rukom!

— Tišina, ženo! — zareža veliki svećenik. — Ja sam Cadj, kralj Opara, veliki svećenik boga vatre i sunca. Ti si samo po Cadjovoj milosti ono što jesi. Nemoj previše iskušavati moje strpljenje jer ćeš zaista osjetiti sveti nož.

Njegove zlokobne riječi nisu se mogle krivo tumačiti. Neki od prisutnih nisu uspjeli prikriti zaprepaštenje i zgražanje što ih je izazivalo svetogrđe učinjeno prema njihovoj velikoj svećenici. Koliko god malo držali do Oah, ostajala je činjenica da je izabrana na najviši položaj. Oni koji su vjerovali da je La mrtva — a Cadj se svojski trudio da ih u to uvjeri, iskazivali su Oah sve počasti koje su pripadale njenom položaju.

— Pripazi malo, Cadj — opomene ga jedan od starijih svećenika. Postoji granica preko koje čak ni ti ne smiješ ići.

— Ti se usuđuješ da mi prijetiš? — viknu Cadj razjareno, očiju koje su svjetlucale od bijesa. — Ti se usuđuješ da mi prijetiš, meni, Cadju, velikom svećeniku boga vatre i sunca?

Dok je to govorio, priskočio je čovjeku koji ga je uvrijedio, prijeteći podigao žrtveni nož iznad glave — i upravo u tom času jedan se sivi majmunčić pojavio brbljajući i vrišteći kroz rupu u zidu što je opasivao dvorište hrama.

— Bolgani, Bolgani! — vrištao je. — Dolaze, oni dolaze!

Cadj je zastao i naglo se okrenuo prema Manuu, a ruka u kojoj je držao nož klonu uz bok. — Vidio si ih, Manu? — upita on. — Govoriš li istinu? Ako je to jedna od tvojih podvala, nećeš imati prilike da se još jednom našališ s Cadjom.

— Govorim istinu — brbljao je majmunčić dalje. — Vidio sam ih vlastitim očima!

— Koliko ih ima? — upita Cadj. — I koliko su već blizu Opara?

Ima ih koliko i lišća na drveću — odgovori Manu — a doprli su već blizu zidina hrama... Bolgani i Crnci... ima ih kao trave što raste u klancima gdje je svježe i vlažno!

Cadj se okrene, podigne lice prema suncu, zabaci glavu, i ispusti dugačak i prodoran krik. Tri je puta ponovio taj užasni zov, a onda naredi ostalima u dvorištu da pođu za njim, te brzim koracima krene prema palači. Dok je Cadj išao drevnom ulicom ispred oparske palače, iz svih su hodnika i veža navirale skupine grbavih i dlakavih Oparijanaca, naoružanih teškim toljagama i noževima. U krošnjama iznad njih vrištalo je i brbljalo dvadesetak, ili još više, sivih majmunčića.

— Ne ovamo — vikali su oni pokazujući na južnu stranu — ne ovamo!

Poput neobuzdane gomile vratiše se horde svećenika i ratnika u palaču slijedeći Cadja i izbiše opet na drugoj strani zgrade. Tu su se uzverali na vrh visokog zida kojim je palača bila opasana, i to upravo u času kad su se vani zaustavili Tarzanovi ljudi.

— Kamenje, kamenje! — vrištao je Cadj, a žene su dolje u dvorištu, na njegovu zapovijed, počele skupljati komade stijena što se otkrhnulo sa zida palače i dobacivale ga gore ratnicima.

— Odlazite! — vrisnu Cadj vojsci pred vratima. — Odlazite! Ja sam Cadj, veliki svećenik boga vatre i sunca, a ovo je njegov hram. Ne oskvrnjujte hram plamenog boga, jer ćete upoznati njegov gnjev.

Tarzan je zakoraknuo ispred ostalih i podigao ruku naredivši svojim ljudima da se utišaju.

— Ovdje je La, vaša velika svećenica i vaša kraljica! — vikne on Oparijancima na zidinama. — Cadj je izdajica i varalica. Otvorite vrata i dočekajte svoju kraljicu. Izručite izdajicu pravdi i nikakvo vas zlo neće snaći. No ako ne dopustite da La uđe u grad, mi ćemo silom i krvoprolićem zauzeti ono što joj pripada.

Kad je završio, La mu priđe i stane pored njega da bi je svi mogli vidjeti. Odmah je odjeknulo nekoliko glasova dobrodošlice, a i nekoliko glasova protiv Cadja. Shvativši da više nije potrebno mnogo pa da bude poražen, Cadj vrišteći naredi svojim ljudima da prijeđu u napad, a istovremeno se nabaci kamenom na Tarzana. Samo zahvaljujući svojoj čudesnoj okretnosti, Tarzan je izmakao, a kamen je, prohujavši pored njega, pogodio u prsa jednog Crnca i oborio ga. Na to je Tarzan pozvao svoje ljude na juriš. Bolgani i Crnci su urlajući i režeći pojurili u napad. Uzverali su se poput mačaka uz grube stijene zida u susret toljagama. Tarzan, koji je za cilj odabrao Cadja, među prvima se popeo na vrh. Jedan je kosmati i grbavi ratnik uzmahnuo buzdovanom prema njemu, a Tarzan je, viseći na jednoj ruci, drugom rukom dočekao oružje i istrgao ga iz ruku napadača. Istovremeno je opazio kako se Cadj okrenuo i iščeznuo dolje u dvorištu. Tarzan se ispeo na vrh, gdje su ga smjesta napala druga dvojica ratnika. S oružjem što ga je oteo njihovom drugu, on ih, zahvaljujući svojoj visini i snazi, poobara lijevo i desno. Zatim, imajući na umu da Cadj, kolovođa bune protiv La, ne smije uteći, skoči sa zida baš u trenutku kad je veliki svećenik nestao ispod jednog svoda na drugom kraju dvorišta.

Neki su svećenici i svećenice pokušali da mu prepriječe put. Zgrabivši jednoga od njih za zapešće, on poče vitlati njime i krčeći sebi, put potrči na drugu stranu dvorišta. Tamo je stao, okrenuo se, napregao svoje snažne mišice, ponovo zavitlao svećenikovim tijelom i bacio ga u lice svojim goniocima.

Ne čekajući da vidi posljedice, on se okrene i potrči Za Cadjom. Ovaj mu je neprestano izmicao, jer je bolje od Tarzana znao put kroz labirinte palače, hrama i dvorišta. Tarzan je bio uvjeren da taj put vodi prema unutarnjim dvorištima hrama. Tamo bi Cadj lako pronašao ulaz u podzemne ćelije te bi se sakrio u neko skrovište gdje bi ga teško bilo pronaći, jer su ti mračni podzemni hodnici tvorili

pravi labirint krivudavih prolaza. I zato je Tarzan uložio sve snage da na vrijeme stigne do žrtvenog dvorišta, kako bi spriječio Cadja da se dokopa podzemnih prolaza u kojima bi našao srazmjerno sigurno utočište. Ali u trenutku kad je pojurio iz predvorja u dvorište, jedna mu se lukavo postavljena omča zategne oko članka na nozi i on tresne koliko je bio dug i širok na tlo. Gotovo u istom trenutku jedna skupina grbavih čovječuljaka skoči na njega, onako ošamućena od pada, i prije no što je došao svijesti već su ga čvrsto svezali.

Onako u polusvijesti, osjetio je da ga dižu sa zemlje i nekamo nose, i doskora je osjetio pod sobom hladnu površinu kamena. Kad se osvijestio, ustanovio je da leži na žrtvenom oltaru unutarnjeg dvorišta hrama boga sunca i vatre. Do njega je stajao Cadj, veliki svećenik, lica izobličena od mržnje i radosti zbog dugo očekivane osvete.

— Naposljetku te imam — izusti slavodobitno to oličenje mržnje. — Ovog puta nećeš, Tarzane-majmune, upoznati bijes boga vatre i sunca nego Cadjov gnjev, gnjev jednog čovjeka. Sada više nema čekanja, i nitko me neće spriječiti da ti se osvetim.

I on podigne žrtveni nož visoko iznad glave.

U tom trenutku Tarzan ugleda kako se iza vrha dvorišnog zida pomaljaju glava i pleća crnogrivog lava.

Jad-bal-ja! — uzvikne. — Ubij! Ubij!

Cadj je s visoko podignutim nožem trenutak oklijevao. Njegove su oči pošle za Tarzanovim pogledom, a u tom trenutku Zlatni je lav skočio na zemlju i u dva ogromna skoka našao se na velikom svećeniku Opara. Nož se otkotrljao na zemlju, a goleme su se čeljusti sklopile na užasnutom licu velikog svećenika.

Niži svećenici, oni što su zarobili Tarzana i ostali ovdje da budu svjedoci njegove smrti, pobjegoše u trenutku kad je Zlatni lav skočio na njihova gospodara. Tako su sada Tarzan, Jad-bal-ja i leš velikog svećenika jedini ostali u žrtvenom dvorištu hrama.

Kad je Tarzan izbio na vrh, iznenada su ga napala dva Oparijanca. S oružjem koje im je ranije oteo, Tarzan je oborio napadače na tlo imajući stalno na umu da bi trebalo uhvatiti Cadja koji je pobunio Oparijance protiv velike svećenice...

— Dođi, Jad-bal-ja! zapovjedi Tarzan lavu. — I ne daj nikome da dirne Tarzana-majmuna.

Sat kasnije pobjedničke su snage kraljice La preplavile drevnu palaču i hramove Opara. Preživjeli svećenici i ratnici brzo su se predali i priznali La za svoju kraljicu i veliku svećenicu. Na njenu zapovijed započela je potraga za Tarzanom i Cadjom. I tako je La, na čelu skupine svojih ljudi, ušla u žrtveno dvorište.

Prizor što ga je ugledala bio je tako neobičan da je naglo zastala. Na oltaru je, svezan, ležao Tarzan-majmun, a nad njim je stajao i režao Jad-bal-ja, Zlatni lav, piljeći ravno u nju očima koje su sijevale.

— Tarzane! — vrisne ona i zakorakne prema oltaru. Cadj je napokon postigao svoj cilj! Bože mojih predaka, smiluj mi se — Tarzan je mrtav!

— Nisam! — vikne na to majmun-čovjek. — Ni govora! Dođi! Oslobodi me! Ja sam samo vezan, a da nije bilo Jad-bal-ja, bio bih umro pod vašim žrtvenim nožem.

— Hvala ti, bože! — vikne La i krene prema oltaru, ali je opet zastala, ne usuđujući se da priđe lavu koji je prijeteći režao.

— Lezi — zapovjedi Tarzan lavu — pusti je neka priđe!

I Jad-bal-ja je legao kraj gospodara ispruživši svoju brkatu njušku na prsa majmuna-čovjeka.

Tada je La prišla, podigla žrtveni nož i prerezala uže kojim je gospodar džungle bio vezan. A onda je iza oltara ugledala Cadjovo truplo.

— Tvoj je najljući neprijatelj mrtav — reče Tarzan — a to možeš zahvaliti Jad-bal-jau, kao što mu i ja dugujem život. Sada ćeš vladati u miru, sreći i prijateljstvu s narodom iz doline palače dijamanata.

Te su noći Tarzan, Bolgani, poglavice Crnaca, svećenici i svećenice iz Opara prisustvovali velikoj gozbi u dvorani oparske palače. Svi su bili gosti kraljice La, a jeli su iz zlatnih tanjura drevnih Atlantida, sa pladnjeva koji su potjecali s jednog kontinenta koji danas postoji samo još u drevnim legendama. A sutradan Tarzan i Jad-bal-ja krenuše na put, da se vrate u zemlju Vazirija i — kući.

mučenje vatrom

Flora Hawkes i njezina četiri saveznika, koje su gonili Luvini i njegovih dvije stotine ratnika, spoticali su se kroz noćnu pomrčinu džungle. Nisu znali kojim putem da udare, jer su ih sve dotad uvijek vodili crni vodiči. Nisu znali gdje se nalaze, bili su potpuno izgubljeni. Mislili su jedino na to kako da se što više udalje od logora pljačkaša slonovače. Njihova bi naime sudbina, bez obzira na ishod borbe, bila zapečaćena ako bi pali u šake pobjednicima. Tako su glavinjali možda kojih pola sata, a kad su za vrijeme kratkog predaha iza sebe čuli glasove potjere, nastavili su puni strave svoj besciljni bijeg.

Čas kasnije, na svoje veliko iznenađenje, ugledaju sjaj vatre ispred sebe. Što bi to moglo biti? Nisu li išli u krugu i tako nabasali na logor iz kojeg su bježali? Približili su se vatri da vide o čemu se radi, i najzad ugledaju pred sobom obrise jednog logora opasanog trnovitom ogradom, a u središtu tog logora gorjela je mala logorska vatra. Oko vatre sjedilo je kojih pedesetak crnih ratnika. Kad su bjegunci dopuzali bliže, ugledaju među Crncima kako jasno osvijetljena sjajem logorske vatre stoji jedna bijela žena.

Crnci oko logorske vatre očito su raspravljali o zvukovima borbe što su ih čuli iz logora pljačkaša, jer su često pokazivali u tom pravcu. Žena je sad podigla ruku i svi su zašutjeli i počeli osluškivati, jer su sada očevidno i

oni začuli dolazak ratnika koji su progonili Floru Hawkes i njezine ortake.

— Tamo se nalazi jedna bijela žena — reče Flora ostalima.

— Ne znamo tko je, ali nam je ona sada jedina nada, jer će nas naši progonitelji svakog časa stići. Možda će nas ova žena zaštititi. Dođite, hoću da budem načisto s tim.

I, ne čekajući odgovor, ona se smjelo uputi prema bomi.

Tek što je načinila nekoliko koraka, otkrile su je oštre oči Vazirija, a zid od bome u tren oka se ispuni svjetlucavim kopljima.

— Stoj — vikne jedan ratnik — mi smo Tarzanovi Vaziriji! Tko je?

— Ja sam Engleskinja — odgovori Flora. — Zalutala sam zajedno sa svojim drugovima u džungli. Naši su nas pratioci izdali, naš nas predvodnik progoni na čelu svojih ratnika. Ima nas svega petoro i molimo vas da nas zaštitite.

— Pustite ih da uđu — naredi Jane Vazirijima.

Dok su Flora Hawkes i ostala četvorica ulazili u bomu praćeni ispitivačkim pogledima Jane Clayton i Vazirija, još je jedan drugi par očiju iz krošnje što se nadvila nad logor s druge strane promatrao taj prizor. U tim se sivim očima pojavilo čudno svjetlo kad su prepoznale djevojku i njene drugove.

Kad su se došljaci približili lady Greystoke, ona iznenađeno usklikne: — Floro, Floro Hawkes, što vi radite ovdje?!

Zatečena, djevojka zastane: — Lady Greystoke! — otme joj se sa usana.

— To zbilja ne mogu shvatiti — nastavi Lady Greystoke.

— Nisam znala da se nalazite u Africi.

Mada je u prvi mah ostala zaprepaštena, Flora se, zahvaljujući svojoj prirođenoj snalažljivosti, ubrzo snašla.

— Tu sam u društvu gospodina Blubera i njegovih prijatelja — reče ona — koji se bave naučnim istraživanjima, a mene su poveli jer sam već bila u Africi s vama i lordom Greystokom, pa stoga znam ponešto o navikama i običajima ove zemlje. Međutim, naši su se momci okrenuli protiv nas i mi smo izgubljeni ako nam ne pomognete.

— Jesu li to momci sa zapadne obale? — upita Jane.

— Jesu — odgovori Flora.

— Mislim da moji Vaziri mogu s njima izaći na kraj. Koliko ih ima?

— Oko dvije stotine — odgovori Kraski.

Lady Greystoke zatrese glavom. — Nadmoć je prilično velika primijeti ona, a zatim pozva Usulu, koji je imao da odluči. — Dvije stotine momaka sa zapadne obale progoni ove ljude — reče mu. — Morat ćemo se boriti da ih obranimo.

— Mi smo Vaziri — odgovori Usula dostojanstveno.

Čas kasnije Luvinijevi su se Crnci pojavili na vidiku na vanjskom rubu prostora što ga je osvjetljavala logorska vatra.

Ugledavši ratnike spremne da ih dočekaju, Crnci sa zapadne obale zastadoše. Luvini, koji je jednim pogledom ocijenio da je neprijatelj brojčano slabiji, pođe nekoliko koraka naprijed i obaspe ih rugalicama i uvredama zahtijevajući da mu izruče bijelce. Svoje je riječi popratio nastranim i smiješnim koracima, mašući istovremeno puškom i prijeteći šakama. Njegovi su Crnci odmah prihvatili pripjev i začas je cijela družina od dvije stotine ratnika vrištala, urlala i prijetila, a uz to su poskakivali gore-dolje bacajući se u neko mahnito uzbuđenje koje im je trebalo uliti hrabrost za početak juriša.

Vaziri, koje je Tarzan uvježbao i disciplinirao, već su odavna odbacili predigru borbe što je tako draga srcima ostalih ratobornih plemena, i umjesto,toga su ravnodušno i odlučno čekali iza ograde od bome dolazak neprijatelja.

— Oni imaju i nešto pušaka, a to je prilično loše po nas — primijeti lady Greystoke.

— Nema ih među njima ni pola tuceta koji bi mogli nešto pogoditi — reče Kraski.

— Vaši su ljudi svi naoružani, — reče na to Jane. — Zauzmite položaje među mojim Vazirijima. Nemojte pucati dok nas ne napadnu, no na prvi znak otvorite paljbu i ne prestajte pucati. Nema ničega što bi Crnce sa zapadne obale moglo više obeshrabriti nego puščana vatra bijelog čovjeka. Flora i ja ostat ćemo u donjem kraju logora pokraj onog velikog stabla.

Jane je govorila odrešito, kao netko tko je vičan zapovijedanju i zna što govori. Ljudi su je poslušali, čak je i Bluber, mada se tresao od straha, pošao da zauzme položaj među Vazirijima, i to u prvim redovima.

Na svjetlu logorske vatre Luvini je lako mogao razbrati njihovo kretanje, a isto ga je tako dobro razabirao čovjek što je osmatrao iz krošnje stabla pod koje su se sklonile Jane Clayton i Flora Hawkes. Luvini nije došao da se bori. Došao je samo da zarobi Floru Hawkes. Obratio se svojim ljudima.

— Ima ih svega pedeset, mogli bismo ih lako poubijati, no mi nismo došli da izazivamo rat. Došli smo da odvedemo natrag bijelu djevojku. Vi ostanite ovdje i ovim sinovima šakala priredite veliku predstavu. Nastojte da zaokupite njihovu pažnju. Malo se približite, pa se onda opet povucite, i dok im budete tako privlačili pažnju, ja ću ih s pedesetak ljudi zaobići, doći iz logora i domoći se djevojke, a kad je budem imao, obavijestit, ću vas, pa se onda možete odmah vratiti u selo, gdje ćemo iza ograde biti sigurni od napada.

Taj je plan odlično odgovarao Crncima sa zapadne obale, jer nisu imali hrabrosti da se upuste u tu opasnu bitku. I tako su oni nastavili plesati, urlati i prijetiti još žešće nego prije. Osjećali su da to mogu izvoditi potpuno

nekažnjeno, jer će se poslije pobjede bez prolijevanja krvi brzo povući u sigurnost svoje ograde.

Dok se Luvini obilazeći provlačio kroz džunglu prema pozadini logora i dok je galama što su je stvarali Crnci sa zapadne obale tako porasla da je gotovo zaglušivala, iznenada se na zemlju pred dvije bijele žene sa stabla iznad njih spustio jedan bijeli div. Na njemu bijahu samo pregača i leopardova koža. Njegov se divovski lik jasno isticao u titravom svjetlu vatre. — Johne! — uzviknu lady Greystoke. — Hvala bogu da si to ti!

— Pst! — opomenu ih bijeli div prinoseći kažiprst usnama. Potom se okrene Flori Hawkes. — Ti si ona koju hoću! — uzvikne on te zgrabi djevojku, prebaci je preko ramena prije no što je lady Greystoke mogla da se umiješa, i prije no što je ona mogla shvatiti što se dešava on je preskočio zaštitnu bomu iza logora i nestao u džungli.

Jane Clayton je načas ostala teturajući kao da je ošamućena neočekivanim udarcem, a zatim prigušeno zajeca, spusti se na zemlju i ridajući zakopa lice u dlanove.

Tako su je našli Luvini i njegovi ratnici kad su se tiho došuljali preko bome u logor iza leđa branilaca s druge strane vatre. Došli su po bijelu ženu, i nisu došli uzalud. Grubo su je podigli na noge, ugušili njene krikove svojim grubim i prljavim dlanovima i odnijeli je napolje u džunglu prema ograđenom selu pljačkaša slonovače.

Deset minuta kasnije bijelci i Vaziri primijetiše kako se Crnci sa Zapadne obale polako povlače u džunglu, još uvijek urlajući i prijeteći kao da namjeravaju hametice potući neprijatelje. Bitka je bila završena a da pri tom nije ispaljen ni jedan hitac, a da nije bačeno ni jedno koplje.

— Do vraga! — reče Throck. — Čemu sva ta silna galama? Pomislio sam da nas imaju namjeru požderati, a ti ušljivci su samo urlali. E pa tu smo, i to ti je to.

Bluber se naduo. — Trebalo bi ipak više nego šaka urođenika da sastraši Adolfa Blubera — izjavi on svečano.

Kraski je češući se po glavi promatrao Crnce što su odlazili, a onda se okrenuo prema logorskoj vatri Ne mogu to razumjeti — reče, a onda odjednom zapita: — Gdje su Flora i lady Greystoke?

Tada su otkrili da su dvije žene nestale.

Vaziri su pomahnitali. Glasno su zazivali svoju gospodaricu po imenu, no odgovora nije bilo. — Za mnom — viknu Usula — mi, Vaziri, na kraju ćemo se ipak boriti!

I on potrči prema ogradi, preskoči je, a pedeset njegovih Vazirija krene za njim u potjeru za Crncima sa zapadne obale.

Začas su ih sustigli, a ono što je od toga nastalo više je bilo nalik na bezglavi bijeg nego na borbu. Bježeći pred Vazirijima prema utvrdi od kolja, Crnci sa zapadne obale, prestrašeni i obezglavljeni bez svog vođe, jer je Luvini sa svojih pedesetak ljudi već bio dobrano poodmakao, odbacivali su puške kako bi mogli brže trčati. Našavši se napokon iza zida od kolja, počeli su pružati otpor, jer su shvatili da bi ih Vaziri sve poklali kad bi im uspjelo ući, i zato su se sada borili poput štakora satjeranih u škripac. Uspjeli su zadržati napadače i zatvoriti vrata. Kako je selo bilo građeno tako da može odolijevati velikom broju napadača, nije im ga bilo teško braniti, to više što je Vazirija sada bilo manje od pedeset, prema gotovo dvije stotine boraca u selu.

Uviđajući da jurišanjem neće ništa postići, Usula povuče svoje ljude malo podalje od sela i tu su svi čučnuli te mrka i jarosna lica piljili prema vratima, dok je Usula mozgao kako da nadmudri protivnike. Došao je naime do zaključka da ih samom silom neće moći savladati.

— Mi hoćemo samo lady Grdystoke — reče jednom od svojih ljudi. — Osvetiti se možemo i kasnije.

— Ali mi ne znamo nalazi li se ona u selu ili ne — primijeti na to Crnac.

— Pa gdje bi onda mogla biti? — zapita Usula. Ti si možda u pravu i ona možda doista nije u selu, i to je ono

što namjeravam utvrditi. Imam jedan plan! Vidite, vjetar puše sa suprotne strane. Desetorica će poći sa mnom, a vi ostali približit ćete se vratima i nadati se u paklenu dreku, kao da se spremate za napad. Nakon nekog vremena oni će otvoriti vrata i izaći. To vam obećajem. Nastojat ću da budem ovdje prije no što se to dogodi, no ako ne stignem, vi se podijelite u dvije skupine i stanite s obje strane vrata. Crnci sa zapadne obale neka bježe, oni nas se ne tiču. Pazite samo na lady Greystoke, pa ako je ugledate, otmite je od onih što je čuvaju. Jeste li me razumjeli? — I kad su ljudi kimnuli glavom, on dovrši: — Hajdemo, dakle,

I on izabere deset ljudi te nestane u džungli.

Luvini je Jiane Clayton odnio u jednu kolibu nedaleko vrata. Tu ju je čvrsto svezao, još uvijek uvjeren da je to Flora Hawkes, a zatim požuri prema vratima da preuzme komandu nad svojim ljudima u obrani sela.

Događaji proteklog sata razvijali su se takvom brzinom da je Jane Clayton bila još uvijek napola ošamućena nizom potresa što ih je podnijela. Njezin sadašnji položaj nije predstavljao ništa prema uspomeni na to kako ju je Tarzan napustio u nuždi i otišao u džunglu noseći jednu drugu ženu. Čak ni sjećanje na Usulinu priču o tome kako je Tarzan doživio nesreću i navodno izgubio pamćenje nije moglo opravdati okrutnost njegova odlaska. Ležala je sada, licem nadolje, u prljavštini kolibe, jecajući kao što već mnogo godina nije jecala.

Dok je ona tu ležala rastrzana bolom, prikradali su se Usula i njegovih deset ljudi tiho i nečujno oko vanjske strane ograde prema stražnjoj strani sela. Tu su našli velike količine osušenog džbunja što su ga pljačkaši, krčeći čistinu, ostavili kad su gradili selo. Počeli su ga slagati tik uz ogradu, sve dok tri četvrtine tog dijela ograde nije bilo ispunjeno visoko nagomilanim džbunjem..

Ustanovivši da se taj posao teško može izvršiti bez buke, poslao je Usula jednog od svojih ljudi do glavnine i naredio im da neprekidno urlaju i stvore galamu koja će ugušiti buku što će je izazvati njihovi drugovi. Plan je savršeno uspio. Premda su Usula i njegovi momci mogli sada udvostručiti napore, ipak im je trebalo više od jednog sata da slože gomilu džbunja.

Kroz jedan otvor u ogradi Luvini je promatrao glavninu Vazirija koji su sada bili obasjani svjetlom izlazećeg mjeseca i napokon je zaključio da te noći nemaju namjeru napadati, pa prema tome on može smanjiti budnost i provesti vrijeme na ugodniji način. Pošto je svojim ratnicima izdao uputstva da ostanu u blizini vrata i da budu stalno na oprezu — a naredio je da ga pozovu čim Vaziri promijene vladanje — on se uputi prema kolibi u kojoj je ostavio lady Greystoke.

Crnac je bio krupan momak niska ravna čela i isturene vilice. Kad je ušao u kolibu i zabio upaljenu baklju u zemlju, njegove su krvlju podlivene oči požudno obuhvatile lik žene koja je ležala ispružena pred njim. Obliznuo je svoje debele usne, prišao joj i dodirnuo je ispruženom rukom, Jane Clayton ga pogleda i izmakne trgnuvši se. Kad je ugledao ženino lice, Crnac se iznenadi.

— Tko si ti? — upita on služeći se primitivnim engleskim jezikom s obale.

— Ja sam lady Greystoke, žena Tarzana-majmuna odgovori Jane Clayton. — Ako si mudar, odmah ćeš me osloboditi.

U Luvinijevim se očima ukaže iznenađenje i strah, ali i nešto drugo. Bilo je, međutim, teško reći što će u tom pokvarenom mozgu prevladati. Dugo je tako sjedio i piljio u nju, a pohotni i likujući izraz njegova lica polako je nadvladao i izbrisao strah što se tamo iz početka ocrtavao, i Jane Clayton je u toj promjeni pročitala svoju sudbinu.

Šeprtljavim prstima Luvini je počeo razvezivati čvorove konopaca kojima je Jane bila vezana oko zapešća i

članaka. Osjetila je na sebi njegov vreli dah, vidjela njegove krvlju podlivene oči i crveni jezik kojim je svaki čas oblizivao debele usne. U trenutku kad je osjetila kako posljednji čvor popušta, ona skoči na noge i poleti k vratima kolibe, no dugačka se Crnčeva ruka ispružila i zgrabila je. Dok ju je Luvini privlačio prema sebi, ona se okrene poput bijesne tigrice i udari ga nekoliko puta po iscerenom ružnom licu. Životinjskom snagom, nemilosrdnom i nesavladivom, on je lomio njezin nemoćni otpor privlačio je polako ali sigurno k sebi. Zaboravljajući na sve ostalo, gluhi i na viku Vazirija pred vratima i na iznenadno novo komešanje u selu, ovo je dvoje nastavilo da se rve, pri čemu je žena unaprijed bila osuđena na poraz.

Usula je na stražnjoj strani bakljama već potpalio gomilu džbunja na pet-šest raznih mjesta. Plamen, rasplamsan blagim povjetarcem iz džungle, pretvorio se začas u razbuktali požar u kome se suho drvo ograde rušilo u roju crvenih iskara koje je vjetar nosio prema slamnatim krovovima koliba.

Za tili čas cijelo je selo buktalo u paklenom požaru. I kao što je Usula predviđao, vrata su se širom otvorila, a Crnci sa zapadne obale prokuljali kroz njih bježeći uplašeno prema džungli. S obje strane vrata Vaziri su budno pazili hoće li ugledati svoju gospodaricu, no iako su čekali sve dok nitko više nije izlazio kroz vrata iza kojih je sve proždirao pakao vatre, nisu dočekali da je vide.

Dugo nakon što su već bili posve uvjereni da ni jedno ljudsko biće nije moglo ostati živo u selu, još su uvijek čekali i nadali se; najzad je Usula odustao od beskorisnog čekanja.

— Ona nije bila tamo — reče on — pa sada moramo u potjeru za Crncima da ih pohvatamo nekoliko, ne bismo li od njih saznali gdje se nalazi lady Greystoke.

Vrlo brzo cijelo je selo zahvatio požar. Kapija se širom otvorila, a Crnci su prokuljali bježeći uplašeno prema džungli. S obje strane kapija Vaziri su pazili ne bi h ugledali svoju gospodaricu...

Već je svitalo kad su nekoliko, milja zapadno nabasali na jednu malu skupinu bjegunaca. Kad su ih opkolili i obećali im slobodu ako iskreno odgovore na Usulina pitanja, oni su se odmah predali,

— Gdje je Luvini? — upita Usula, koji je prošle noći od bijelaca saznao za ime vođe Crnaca sa zapadne obale.

— Mi to ne znamo; nismo ga vidjeli otkako smo pobjegli iz sela — odgovore Crnci.

— Mi smo bili robovi pljačkaša i kad smo prošle noći utekli izvan ograde, odvojili smo se od ostalih, jer smo uvjereni da ćemo biti sigurniji sami nego s Luvinijem, koji je čak okrutniji od pljačkaša.

— Jeste li vidjeli bijele žene što ih je on prošle noći donio u logor? — upita Usula.

— On je donio samo jednu ženu — odgovori Crnac.

— Što je uradio s njom? Gdje se ona sada nalazi? — upita Usula.

— To ne znam. Pošto ju je donio, vezao joj je ruke i noge i ostavio je u kolibi u kojoj je on obitavao, pored vrata. Otada je više nismo vidjeli.

Usula se okrene i pogleda svoje drugove. Velik se strah pojavio u njegovim očima, strah što se odrazio i na licima ostalih.

— Dođite — reče on — vraćamo se u selo. — I vi ćete s nama! — doda on obraćajući se Crncima sa zapadne obale. — A ako ste nam lagali.... — i on učini značajnu kretnju kažiprstom preko grla — onda ...

— Mi vam nismo lagali — odgovore oni.

Brzo su prevalili udaljenost do sela, od kojega nije ostalo ništa do nešto žara što je još tinjao u noći.

— Gdje se nalazila koliba u kojoj je bila zatvorena bijela žena? — upita Usula kad su došli na zgarište sa kojeg se još dizao dim.

— Ovdje — reče jedan Crnac i pođe brzo prema jednom mjestu nekoliko koraka podalje od onoga što je preostalo od vrata. Iznenada se zaustavi i pokaže na nešto što je ležalo na zemlji.

— Tu je — reče — bijela žena koju tražite.

Usula i ostali pojure naprijed. U njima su se sukobili bijes i bol kad su na zemlji ugledali pougljenjeno ljudsko tijelo.

— To je ona — reče Usula okrenuvši se da sakrije bol, dok su se suze kotrljale niz njegove crne obraze. I ostali su Vaziri bili jednako potreseni, jer su svi voljeli ženu velikog bwane.

I Možda to ipak nije ona — primijeti jedan od njih — Možda je to ona druga.

— To možemo brzo provjeriti — vikne treći. — Ako se njezini prstenovi nalaze u pepelu, onda je to zaista ona! — On klekne i poče tražiti prstenje što ga je lady Greystoke nosila na ruci.

Usula, sav očajan, odmahne glavom.

— To je ona, evo, tu je stup za koji je bila vezana. — I on upre prst na pocrnjeli ostatak stupa tik uz tijelo. — A što se tiče prstenja, ako ga nema ovdje, to još nije nikakav dokaz, jer joj ga je Luvini sigurno oteo čim ju je zarobio. Bilo je dosta vremena da svi napuste selo, osim nje, koja je bila vezana i nije mogla pobjeći.

Vaziri iskopaše plitak grob i s poštovanjem pokopaše ostatke, označivši to mjesto malom kamenom mogilom.

tragom osvete

Dok se Tarzan, krećući se brzinom kojom se kretao Jad-bal-ja, razmjerno polako vraćao kući, ispunjen različitim osjećajima, premišljao je o doživljajima proteklog tjedna. Mada, s jedne strane, nije uspio opljačkati oparsku riznicu, s druge je strane vrećica dijamanata koju je nosio mnogostruko nadoknadila neuspjeh njegova pothvata. Sada mu je jedina briga bila sigurnost Vazirija i želja da pronađe bijelce koji su ga omamili, te da im odmjeri zasluženu kaznu. No, kako je njegova želja da se vrati kući bila veća, odlučio je da barem zasad ne poduzima ništa da ih uhvati.

Loveći zajedno, hraneći se i spavajući zajedno, putovali su čovjek i zvijer divljim stazama džungle kući. Jučer su dijelili meso Bare, jelena, danas su se gostili Hortom, veprom, a bilo je malo vjerojatno da će bilo koji od njih ostati gladan.

Kad su stigli na dan hoda do bungalova, Tarzan je Otkrio tragove znatnog broja ratnika. Kao što neki ljudi požudno prate burzovne izvještaje jer vjeruju da im opstanak zavisi od toga, tako je i Tarzan-majmun požudno pazio na svaki i najmanji podatak koji je u džungli nalazio. A to je i razumljivo, jer njegov je opstanak ovisio o tome hoće li na vrijeme uočiti sve što se zbiva i sve to tačno objasniti. Tako je i sad pažljivo ispitao trag pred sobom, pa iako je trag bio već nekoliko dana star i mada su ga već djelomično izbrisale životinje, ipak je za oštar vid i njuh

majmun-čovjeka bio još uvijek dovoljno čitljiv. Njegova se djelomična ravnodušnost nenadano preobrazila u živo zanimanje, jer je među otiscima stopala velikih ratnika ugledao ovdje-ondje manje otiske bijele žene — voljeni trag što ga je on poznavao kao što vi poznajete majčino lice.

— Vaziri su se vratili i saopćili joj da sam nestao — govorio je samom sebi — a onda se ona uputila s njima u potragu za mnom. — Zatim se okrene lavu: — E pa, Jad-bal-ja, opet ćemo se jednom udaljiti od doma. Ali ne, gdje je ona, tu je i dom.

Pravac traga bio je Tarzanu-majmunu prilično zagonetan, budući da nije vodio izravno putem za Opar, već mnogo južnije.

Šestog su dana njegove oštre oči uhvatile zvuk ljudskih koraka, a čas zatim do njegovih je nosnica dopro miris Crnaca. Natjeravši Jad-bal-ja da se sakrije u guštik, Tarzan se popne na drveće i krene što je brže mogao u susret Crncima. Kako se udaljenost smanjivala, miris je bivao sve jači i naposljetku, čak i prije no što ih je ugledao, Tarzan je znao da su to Vaziri. Međutim, jedan miris, koji bi ga ispunio srećom, nedostajao je među mirisima njegovih ratnika.

Trenutak kasnije iznenađeni Usula, koji je išao na čelu tužnih i potištenih Vazirija, iznenada se na okuci staze našao licem u lice sa svojim gospodarom.

— Tarzane-majmune! — viknu Usula. — Jesi li to zaista ti?

— A tko bi drugi bio — odgovori majmun-čovjek. — No, gdje je lady Greystoke.

— Oh, gospodaru, kako da ti kažem! — zaplaka Usula.

— Ne misliš valjda reći...! — vikne Tarzan. — To ne može biti! Ništa joj se nije moglo dogoditi dok su je štitili moji Vaziri!

Ratnici sagnuše glave, postiđeni i tužni.

— Uzmi naše živote za njezin — izgovori Usula jednostavno. I on odbaci svoje koplje i štit te raširi ruke izlažući svoje goleme grudi Tarzanu. — Udri, bwana!

Majmun-čovjek se okrenu pognute glave. Zatim opet pogleda Usulu.

Ispričaj mi kako se to dogodilo i zaboravi svoje glupe riječi, kao što sam i ja zaboravio ono što ih je izazvalo.

Usula je ukratko ispričao tok događaja koji su doveli do smrti Jane, a kad je završio, Tarzan-majmun je izgovorio svega tri riječi, kojima je izrazio pitanje tako tipično za njega:

— Gdje je Luvini?

— Oh, mi to ne znamo — odgovori Usula.

— Ali ja ću to saznati — reče Tarzan-majmun. — Produžite svojim putem, djeco moja, natrag vašim kolibama vašim ženama i djeci, a kad idući put ugledate Tarzana-majmuna, znajte da će Luvini biti mrtav.

Oni ga stadoše moliti da ih uzme sa sobom, ali on ne htjede ni čuti za to.

— Vi ste, u ovo doba godine, potrebni kod kuće — reče. — Već suviše dugo niste s vašim stadima i na poljima. Vratite se, dakle, i saopćite vijest Koraku, no recite mu da je moja želja da i on ostane kod kuće. Ako ja nestanem, on može nastaviti moje nedovršeno djelo.

Kad je prestao govoriti, okrenuo se u smjeru odakle je došao te zafućka duboko i otegnuto, a čas kasnije pojavi se na stazi, skačući, Jad-bal-ja, Zlatni lav.

— Zlatni lav! — viknu Usula. — Kad je ono pobjegao Kewaziju, otišao je da nađe svog voljenog gospodara.

Tarzan kimne.

— I on je prevalio dugačak put kroz strane zemlje dok me je pronašao — reče.

Zatim se oprosti s Vazirijima i ponovo krene da, daleko od svog doma, pronađe Luvinija i da se osveti.

John Peebles, ukliješten u rašljama jednog velikog stabla umornim očima pozdravi zoru što se rađala. Nedaleko od njega u drugim rašljama, ukliještio se Dick Throck, dok je Kraski inteligentniji od njih i obdaren nekim pronalazačkim duhom, napravio malu zaravan od grana, na kojoj je srazmjerno udobno ležao. Desetak stopa iznad njega njihao se napola iscrpljen i potpuno prestrašeni Bluber na jednoj tanjoj grani poduprtoj rašljama.

— Ah — zastenja Peebles — radije ću dopustiti da me požderu lavovi nego da provedem još jednu ovakvu noć; tu smo, i to ti je to.

— I ja ću, do đavola — reče Throck — poslije ovoga spavati na zemlji, bez obzira na sve lavove ovoga svijeta.

— Da ste vas trojica zajedno bar toliko pametni kao morž — primijeti Kraski — mogli smo noćas spavati razmjerno sigurno i udobno na zemlji.

— Hej, Bluberu, gospodin Kraski govori tebi! — viknu Peebles podrugljivo, naglasivši riječ gospodin.

— Ah! Ne tiče me se što netko govori — zastenja Bluber.

— On hoće da mu svako veče sagradimo kuću — nastavi Peebles — a on bi stajao sa strane i upućivao nas vraški dobro kako da radimo, dok on, kao fin gospodin, ne bi radio.

— Zašto da ja bilo kakav posao obavljam svojim rukama, kad vi, velike životinje, za posao i nemate ništa drugo? — upita Kraski. — Da vam ja nisam nabavio hranu, bili biste sada gladni. A na kraju ćete završiti kao meso za lavove ili poumirati od umora, što uopće ne bi bio velik gubitak, ako me ne budete slušali.

Nitko nije ništa odgovorio na tu njegovu dosjetku. Oni su se, u stvari, prepirali tako mnogo i tako dugo da se zaista nisu na to mnogo osvrtali. Osim Peeblesa i Throcka, svi su se oni među sobom zdušno mrzili, a držali su se zajedno samo zato što su se bojali da budu sami. Peebles je polako spustio svoju tjelesinu na zemlju. Za njim se poveo

Throck, pa Kraski, i onda Bluber, koji je neko vrijeme stajao šuteći i gledajući svoju poderanu odjeću.

— Ah! — uzvikne on naposljetku. — Pogledajte me! Ofa odijelo koštalo mene tfadeset gvineja, i pogledajte! Uništeno, uništeno! Sad ne vrijedila ni peni na funta.

— Do vraga s tim tvojim odijelom — uzvikne Kraski. — Tu smo izgubljeni, napola izgladnjeli, neprekidno u opasnosti od divljih zvijeri, a možda i od ljudoždera, bez Flore, koja je nestala u džungli, a ti stojiš tu i pričaš o svom odijelu od dvadeset funti ! Umaraš me, Bluberu! No, hajde, mogli bismo i krenuti.

— Kojim putem? — upita Throck.

— Pa, na zapad razumije se — odgovori Kraski. — Tamo je obala, a nama ne preostaje ništa drugo nego da je se pokušamo dokopati.

— A ne možemo stići tamo ako krenemo na istok! zagrmi Peebles. Tu smo, i to ti je to.

— Tko je rekao da bismo mogli? — upita Kraski.

— E pa dobro, mi smo jučer cijeli dan išli na istok — reče Peebles — znao sam sve vrijeme da nešto nije u redu, a sada sam upravo došao na to.

Throck se glupavo zabulji u svog druga, s izrazom iznenađenja.

— Što hoćeš time reći? — zareži. — Kako si došao na to da smo išli na istok?

— To je posve jednostavno — odgovori Peebles — i ja vam to mogu i dokazati. Budući da je onaj tamo toliko pametniji od nas, mi smo slušajući ga neprekidno išli ravno u unutrašnjost, od onog časa kad su nas urođenici napustili — reče i pokaže glavom prema Kraskom, koji ih je, držeći ruke na kukovima, podrugljivo promatrao.

— Ako misliš da vas vodim u pogrešnom pravcu, Peeblesu — reče Kraski — vi se lijepo okrenite i pođite drugim putem! Ja ću nastaviti putem kojim smo išli, jer znam da je to pravi put.

— To nije pravi put — odgovori Peebles — i ja ću vam to dokazati. Slušajte! Ako čovjek ide na zapad, sunce mu je slijeva, zar ne; razumije se, sredinom dana. E, a otkako putujemo bez urođenika, sunce nam je uvijek zdesna. Neprekidno sam mislio da nešto nije u redu, ali sam tek sada shvatio o čemu se radi. Zar to nije jasno kao jedanput jedan? Neprestano smo išli na istok.

— Do vraga — viknu Throck — tako je, na istok, a ovaj klipan misli da je sveznajući!

— Ah! — prostenje Bluber. — I mi treba da hodamo opet natrag, još jedan put?

Kraski se nasmije i okrene da. pođe putem što ga je izabrao. — Vi, momci, možete poći kojim god putem hoćete, a dok budete putovali, uzmite u obzir da ste južno od ekvatora i da vam je stoga sunce neprekidno na sjeveru, što ipak ne mijenja njegovu staromodnu naviku da zalazi na zapadu.

Bluber je prvi shvatio da je Kraski u pravu.

— Dođite, momci — reče on. — Kraski ima pravo.

On se okrene i pođe za Kraskim.

Peebles je stajao češući se po glavi potpuno zbunjen tim zagonetnim problemom, a Throck se duboko zamislio i napokon krenuo za Bluberom i Kraskim.

— Dođi, Johne — reče on Peeblesu — ja to ne razumijem,: no mislim da su oni u pravu. Oni idu upravo tamo gdje je sunce jučer zašlo, a to sigurno mora biti zapad.

Budući da mu je teorija bila poljuljana, i Peebles je krenuo za Throckom, mada nije bio sasvim uvjeren da je Kraski u, pravu.

I tako su se njih četvorica, gladni i izranjenih nogu, satima mukotrpno vukli stazom kroz džunglu prema zapadu, bezuspješno tražeći kakvu divljač.

Nenavikli na džunglu, sve su više posrtali. Sve da su na sve strane oko njih bile divlje zvijeri i ratnici, njihova su

čula bila tako otupljena da ih je i najbučniji neprijatelj mogao zaskočiti a da ga ne primijete.

I tako ih je, nedugo poslije podneva, kad su prelazili malu čistinu, iznenada zaustavio zvižduk jedne strijele, što je prohujala Bluberu pored glave. Adolf prodorno vrisne i baci se na zemlju; Kraski zgrabi pušku i počne pucati.

— Tamo! — viknu on. — Iza onog džbunja!

U tom času jedna mu je strijela iz drugog pravca probila, podlakticu. Snažni i nespretni, Peebles i Throck stupiše u akciju sporije od Kraskog, ali ni oni nisu pokazivah znakove straha.

— Dolje! — viknu Kraski te se sam baci na zemlju.

— Ležite i potprašite im !

Tek što su se ta trojica svalili u visoku travu, na čistini se pojavi dvadesetak Pigmejaca, a iznad ispruženih bijelaca prozviždi čitav roj strijela. S obližnjeg su stabla dva čelična oka promatrala zasjedu.

Bluber je ležao potrbuške i pokrio lice rukama, dok je beskorisna puška ležala pored njega; no Kraski, Peebles i Throck, boreći se za svoje živote, obasipali su olovom skupinu Pigmejaca što su urlali kao đavoli.

Kad su Kraski i Peebles sa svojim puškama oborili svaki po jednog urođenika, neprijatelj se povukao u sigurnost okolne džungle.

Neprijateljstva su načas prekinuta. Zavladala je potpuna tišina, a onda je iz ogromne krošnje jednog stabla u blizini odjeknuo neki glas.

— Nemojte pucati dok vam ne kažem — rekao je netko engleski — i ja ću vas izbaviti.

Bluber je podigao glavu.

— Dođite brso! Dođite brso! — uzvikne. — Mi ne pucati! Spasite mene, spasite mene, i ja fam dam pet funta!

Iz krošnje odakle je došao glas začu se sada dubok, otegnut zvižduk, a zatim opet zavlada tišina.

Pigmejci, koje je iznenadio tajanstveni glas iz krošnje, načas su se smirili, no kako se više ništa nije čulo, ponovo su se pojavili iz džbunja i odapeli još jedan roj strijela prema ljudima što su na čistini ležali u travi. Istovremeno se s donje grane onog divovskog stabla spusti ogromni bijelac, a jedan veliki crnogrivi lav iskoči iz šikare.

— Ah! — vrisnu Bluber i ponovo pokrije lice rukama.

Pigmejei su koji trenutak ostali na mjestu, kao ukopani od straha, a njihov je vođa uzviknuo: — To je Tarzan! — i pobjegao u džunglu.

— Da, to je Tarzan; Tarzan-majmun! — vikne lord Greystoke. — Tarzan i Zlatni lav!

No kako je on govorio jezikom Pigmejaca, bijelci nisu razumjeli ni riječi od onoga što je rekao. Zato se Okrenuo njima:

— Pigmejci su otišli, dižite se.

Njih četvorica se podigoše.

— Tko ste vi i što radite ovdje? — zapita Tarzan-majmun. — No, ne treba da vas pitam tko ste. Vi ste ljudi što su me omamili i ostavili u svom logoru na milost i nemilost prvog lava ili divljeg urođenika koji naiđe.

Bluber otetura naprijed trljajući ruke i smiješeći se puzavo. — Ah ne, gospodin Tarcan, mi fas ne posnafali. Nikada mi to ne učinili da smo snali da vi Tarcan-majmun. Isbafite me! Teset funta, tfadeset funta — sfe! Samo recite cijena. Spasite me i faše je!

Tarzan se nije osvrtao na Blubera, već se obrati ostalima

— Tražim jednog vašeg čovjeka — reče — Crnca čije je ime Luvini. On je ubio moju ženu. Gdje se nalazi?

— O tome mi ne znamo ništa — odgovori Kraski.

— Luvini nas je izdao i napustio. U to su vrijeme vaša žena i još jedna druga bijela žena bile u logoru. Nitko od nas ne zna što se s njima dogodilo. Bile su iza nas kad smo zauzeli položaje da obranimo logor od naših vlastitih ljudi i robova koji su poubijali pljačkaše slonovače. I vaši Vaziri

bili su tamo. Pošto se neprijatelj povukao, ustanovili smo da su obje žene nestale. Ne znamo što se s njima dogodilo. I mi ih sada tražimo.

— Toliko su mi ispričali i moji Vaziri — reče Tarzan.— Jeste li onda uopće vidjeli Luvinija?

— Ne, mi nismo — odgovori Kraski.

— Što vi radite ovdje? — upita Tarzan.

— Došli smo s gospodinom Bluberom da poduzmemo naučnu ekspediciju — odgovori Kraski. — Imali smo velikih teškoća. Naš je predvodnik zajedno s askarima i nosačima digao bunu i napustio nas. Mi smo sami i bespomoćni.

— Ja, ja! — vikao je Bluber. — Spasite nas! Spasite nas! No, zadržite ovaj laf podalje, čini me nerfosnog.

— On vam neće nauditi dok mu to ja ne kažem — reče Tarzan.

— Onda, molim fas, nemojte reći! — povika Bluber.

— Kamo biste vi htjeli otići? — zapita Tarzan.

— Mi se pokušavamo vratiti natrag na obalu — odgovori Kraski — a zatim se ukrcati u brod za London.

— Dođite sa mnom — reče Tarzan. — Možda vam ja mogu pomoći. Vi to ne zavređujete, ali ja ne mogu dopustiti da bijeli ljudi poginu tu u džungli.

Pošli su za njim prema zapadu, i te su se noći ulogorili pored jednog malog potoka u džungli.

Četvorica Londonaca teško su se privikla na prisutnost lava, a Bluber je očito bio sav u strahu.

Dok su čučali oko vatre nakon večere za koju se pobrinuo Tarzan, Kraski je predložio da naprave neko sklonište protiv divljih zvijeri.

— To neće biti potrebno — reče Tarzan. — Jad-bal-ja će vas čuvati. On će spavati pored Tarzana-majmuna, i što ne bude čuo jedan, čut će drugi.

Bluber uzdahne,

— Moj bog — pomosi — ja bih dao deset funta za jedna noć spafanja.

— Možeš je noćas imati i za manje — odgovori Tarzan — jer ti se ništa neće desiti dok smo ovdje ja i Jad-bal-ja.

— Topro, onda ja mislim kasati vam laka noć — reče Bluber, udalji se nekoliko koraka od vatre, sklupča se i ubrzo zaspi. Throck i Peebles povedoše se za njim, a uskoro i Kraski.

Dok je Kraski drijemajući ležao poluotvorenih očiju, vidio je kako se majmun-čovjek, koji je dotad čučao pored vatre, diže i odlazi prema obližnjem stablu. Pri tom mu je nešto ispalo iz pregače — jedna kožna vrećica, mala nabijena vrećica.

Kraski je, sada već posve budan, promatrao kako se Tarzan, za kojim je koračao lav, malo udaljio i legao da spava.

Golemi se lav skutrio pored svog gospodara. Kraski je bio uvjeren da su obojica zaspali. Odmah je počeo polako i kradomice puzati prema vrećici što je ležala pored vatre. Nakon svakog pokreta bi zastao i pogledao na dva usnula lika, na dvije okrutne zvijeri ispred sebe; međutim, obje su mirno spavale.

Naposljetku je Kraski, ispruživši ruku, mogao dohvatiti vrećicu. Privukao ju je k sebi i brzo je strpao u njedra. Zatim se okrenuo i polako i pažljivo otpuzao natrag na svoje mjesto s druge strane vatre. Tamo je, ležeći naslonjen glavom na ruku kao u dubokom snu, pažljivo opipao vrećicu prstima lijeve ruke.

— Po opipu bih rekao da su kamenčići — mumljao je sebi u bradu — a to bez sumnje i jesu, a služit će kao barbarski ukrasi tom divljem barbarinu koji je uz to i engleski plemić. Izgleda nemoguće da je ta divlja zvijer sjedila u domu lordova!

Kraski je nečujno razriješio čvor kojim je vrećica bila zatvorena i začas istresao nekoliko kamenčića na dlan.

— Zar je moguće? — uzvikne on, — Dijamanti!

Pohlepno je istresao sve i počeo se naslađivati tim velikim blistavim dragim kamenima najbolje vrste; bilo je

tu pet funti čistih bijelih dijamanata, koji su predstavljali tako basnoslovno bogatstvo da je sama pomisao na to ošamutila Kraskog.

Sredinom prijepodneva Tarzan se sa četvoricom Londonaca približio ograđenom selu s mnogo koliba. Tarzan je objasnio poglavici da ova četvorica žele stići na obalu i da im je potrebna pratnja. — Tarzan, gospodar džungle, treba samo da naredi — odgovorio je poglavica.

— Zar je moguće? — ponovi on. Krezovo bogatstvo u mojim rukama.

Brzo je pokupio kamenje i strpao ga u vrećicu, držeći neprestano na oku Tarzana i Jad-bal-ja. Ni jedan se, međutim, nije pomakao, i kad je sve vratio u vrećicu, gurne je natrag u njedra.

— Sutra — promrmlja on — sutra. O da imam živaca pokušati noćas.

Sutradan, sredinom prijepodneva, Tarzan se s četvoricom Londonaca približavao povećem ograđenom selu s mnogo koliba. Bio je primljen ne samo susretljivo već s počastima koje se odaju vladaru.

Bijelci su bili uplašeni vladanjem crnog poglavice i njegovih ratnika prema Tarzanu.

Pošto je završen uobičajeni obred, Tarzan se okrenuo i mahnuo rukom četvorici Evropljana. — To su moji prijatelji — objasni on crnom poglavici — i oni žele stići na obalu. Pošalji, dakle, dovoljno ratnika s njima da ih za vrijeme putovanja hrane i štite. Ja, Tarzan-majmun, tražim tu uslugu.

— Tarzan-majmun, veliki poglavica, gospodar džungle, treba samo da naredi! — odgovori Crnac.

— Dobro — usklikne Tarzan — hrani ih i postupaj dobro s njima. Ja imam drugog posla i ne mogu ostati.

— Njihovi trbusi bit će puni i oni će stići na obalu a da im ni vlas ne padne s glave — odgovori poglavica.

Bez ijedne oproštajne riječi, čak i bez znaka da ih zamjećuje, Tarzan-majmun je nestao Evropljanima s vida, a za njim je nestao i Jad-bal-ja, Zlatni lav.

koplje ubija

Kraski je proveo besanu noć. Bilo mu je jasno da će Tarzan prije ili kasnije primijetiti da su mu nestali dijamanti, a onda će se vratiti i četvoricu Londonaca s kojima se sprijateljio pozvati na odgovornost. I zato, čim je prvi tračak zore obasjao istočni horizont, Kraski se digne s ležaja od suhog lišća u kolibi koju je poglavica dodijelio njemu i Bluberu i tiho se iskrade na seoski put.

— Ah — promrmlja on — mogućnost da sam doprem do obale samo je jedan prema hiljadu, ali za ovo — i on pritisne rukom vrećicu dijamanata pod košuljom — ali za ovo vrijedi podnijeti svaki napor, pa čak i život žrtvovati — bogatstvo hiljada kraljeva — što bih ja sve mogao s njim postići u Londonu, Parizu ili New Yorku!

I Carl Kraski kradom iziđe iz sela, te ga je ubrzo progutalo zelenilo džungle. A tada je zauvijek iščezao iz života svojih drugova.

Bluber je prvi otkrio nestanak Kraskog. Iako njih dvojica nisu osjećali nikakve uzajamne sklonosti, bili su zbog prijateljstva Peeblesa i Throcka upućeni jedan na drugog.

— Da li si ti fidio Kraskog ovo jutro? — upitao je Peeblesa kad su se njih trojica skupili oko lonca s nekim neukusnim kuhanim mesom što su im ga donijeli za doručak.

— Ne — odgovori Peebles — mora da još uvijek spava.

— Nema ga u kolibi — odgovori Bluber — on nije bio tamo kad se ja probudio.

— On može sam da se brine o sebi — zagrokće Throck i nastavi doručkovati. — Naći ćeš ga vjerojatno s nekim damama! — I on se naceri ciljajući tom malom šalom na dobro poznatu slabost Kraskog.

Pošto su doručkovali, pokušali su razgovarati s nekim ratnicima, ne bi li saznali kada ih njihov poglavica namjerava povesti prema obali. Međutim, Kraski se još uvijek nije pojavljivao.

U to je vrijeme Bluber bio već prilično zabrinut, i to ne za sigurnost Kraskog, već za svoju vlastitu, jer ako se nešto dogodilo Kraskom u ovom prijateljskom selu, slična sudbina mogla bi zadesiti i njega. Kad je svoju zabrinutost saopćio ostaloj dvojici, pobudio je i njihove sumnje, te su se i oni zabrinuli i potražili poglavicu.

Pomoću znakova, primitivnog engleskog jezika i izopačenog urođeničkog narječja od kojeg su njih trojica znali po riječ-dvije, uspjeli su poglavici objasniti da je Kraski nestao i zatražili od njega da im objasni gdje se nalazi.

Poglavicu je to, dakako, isto toliko začudilo, pa je odmah dao temeljito pretražiti selo. Ubrzo je postalo jasno da Kraskoga nema u selu, a doskora su pronašli tragove koji su kroz vrata vodili u džunglu.

— Moj bog! — uzviknu Bluber. — On otišao tamo, i otišao sam usred noć. Mora da poludio!

— Zašto je to učinio? — viknu Throck.

— Vama ne nedostaje ništa, je li? — upita Peebles svoje drugove. — Možda je nešto ukrao.

— Ah! Što mi uopće imamo što bi se moglo ukrasti? viknu Bluber. — Puške i metke... to je tu. Njih nije uzeo. Osim toga, mi nemamo ništa vrijedno osim samo moj odijelo ot tfadeset funta.

— No zašto je on to uradio? — upita Peebles.

— Mora da je otišao u snu kao mjesečar — reče Throck.

To je bilo jedino objašnjenje koje su ova trojica mogla smisliti. Sat kasnije krenuli su na put prema obali pod zaštitom jedne skupine poglavičinih ratnika.

Kraski je, s puškom preko ramena i teškim automatskim pištoljem u desnoj ruci, ustrajno išao stazom kroz džunglu. Njegove su uši neprekidno napeto osluškivale neće li čuti glasove potjere ili bilo koje druge opasnosti što možda odnekuda vreba na njega. Ovako sam u tajnovitoj džungli osjećao je sve veći strah, a sa svakom miljom što ju je prešao vrijednost se dijamanata smanjivala u uspoređenju sa strašnim iskušenjima koja ga, kako mu je sada postalo jasno, čekaju dok dođe do obale.

Jedna Hista, zmija, prepriječila mu je put viseći iznad staze s neke niske grane, a on se nije usudio pucati u nju da ne bi privukao pažnju eventualnih gonilaca. Bio je prisiljen da je zaobiđe kroz isprepletenu šikaru što se nalazila s obje strane uske staze. Kad je, obišavši zmiju, opet izbio na stazu, odjeća mu je bila poderanija i odrpanija nego prije, a koža izgrebena porezana i okrvavljena bezbrojnim trnjem kroz koje se morao probijati. Bio je obliven znojem i dahtao je od umora, a odjeća mu bijaše prepuna mrava čiji su ga bolni i opaki ugrizi tjerali u ludilo.

Kad je opet izbio na čistinu, strgao je odjeću sa sebe i grozničavo pokušavao da se otarasi te mučne napasti.

Bezbrojni mravi tako su mu gusto prekrili odijelo da se nije usudio ponovo ga obući. Samo je vrećicu s dijamantima municiju i pušku uspio oteti tim pljačkaškim hordama kojih se broj naglo povećavao, činilo se, na milijune, dok, su pokušavali da ga se domognu i pojedu.

Otresajući mrave sa predmeta kojih se ponovo domogao, Kraski je kao lud potrčao stazom, go kao od majke rođen. — I kad se pola sata kasnije, naposljetku, iscrpljen i zadihan srušio na vlažnu zemlju džungle, shvatio je svu

bezizglednost svog luđačkog pokušaja da se sam dokopa obale. Shvatio je to bolje no što bi mogao shvatiti u bilo kakvim drugim okolnostima, jer ništa toliko ne paralizira hrabrost i samopouzdanje civiliziranog čovjeka koliko svijest da je ostao bez odjeće.

Koliko god jadna bila zaštita što bi mu je njegova poderana i olinjala odjeća mogla pružiti, osjećao se kudikamo bespomoćnije nego da je ostao bez oružja i municije. I zato to sada više nije bio samo uplašen, već na propast osuđen čovjek, koji je bojažljivo nastavio gmizati stazom.

Te je noći, gladan i promrzao, spavao u rašljama jednog drveta, dok su mesožderi rikali i režali loveći, u mrkloj noći džungle oko njega. Drhtureći od straha, budio se u trzaju strave, a potom bi ga iscrpljenost opet savladala, no to nije bio počinak već snovi užasa koje bi iznenadna rika opet preobrazila u stvarnost. Tako su se polako vukli strašni noćni sati, te mu se činilo da zora neće nikada svanuti. No ipak je došla i on je spotičući se nastavio svoj put prema zapadu.

Gotovo izbezumljen od straha, umora i bolova, posrtao je sve dalje i dalje i postajao iz sata u sat sve slabiji, jer nije ništa okusio otkako je napustio svoje drugove, a to je bilo prije trideset sati.

Primicalo se podne. Kraski se kretao polako odmarajući se često, i za vrijeme jednog takvog predaha do njegovih otupjelih osjetila iz nevelike daljine dopru ljudski glasovi. Stresao se pokušavajući da skupi svoju moć zapažanja. Prisluškivao je napeto i odjednom se podigao obnovljenim snagama.

Više nije bilo sumnje — ti su glasovi zvučali više kao glasovi Evropljana nego kao glasovi urođenika. No unatoč tome, on je još uvijek bio oprezan i zato se počeo šuljati vrlo tiho i polako, sve dok iza okuke nije ugledao jednu rijetkim drvećem obraslu čistinu što se pružila pored prljave rječice. Tu se, uz obalu, nalazila mala slamom pokrivena koliba okružena koljem.

Glasovi su dolazili iz kolibice. Sada je već jasno mogao razabrati ženski glas koji je nešto ljutito i glasno protestirao, a kao odgovor dubok muški glas.

Oči Kraskog polako su se širile u nevjerici, koja je bila pomiješana sa strahom, jer je muški glas što ga je čuo bio glas mrtvog Estebana Mirande, dok je ženski glas bio glas nestale Flore Hawkes, za koju su već odavna mislili da je isto tako mrtva. Kraski, međutim, nije mnogo vjerovao u natprirodne pojave. Duhovima bez tijela nisu potrebne kolibe, ograde ili trnovite bome. Ljudi što su izgovarali te glasove bili su živi, i stvarni, kao i on sam.

Krenuo je prema kolibi osjećajući takvo olakšanje što se opet nalazi u društvu stvorenja svoje vrste da je gotovo posve zaboravio na svoju mržnju i ljubomoru. No, tek što je napravio nekoliko koraka, ženin mu glas ponovno dopre do uha i on nenadano postade svjestan svoje golotinje. Stao je razmišljajući i ogledavajući se, i začas je već marljivo brao dugu širokolisnu šumsku travu od koje je napravio neku vrst grube pregače koju je vezao oko pojasa ispletenom travom. Tada je, ispunjen gotovo nekim samopouzdanjem, krenuo prema kolibi. Ali kako se bojao da ga neće odmah prepoznati i da će ga napasti misleći da je neprijatelj, Kraski je još prije no što je stigao do ograde pozvao Estebana po imenu. Španjolac je odmah izašao, a za njim i djevojka. Da Kraski nije čuo njegov glas i po njemu ga prepoznao, bio bi pomislio da je to Tarzan--majmun, tolika je bila sličnost među njima.

Njih su dvoje nekoliko trenutaka nepomično stajali gledajući neobičnu prikazu pred sobom.

— Zar me ne poznajete? — upita Kraski. — Ja sam Carl, Carl Kraski. Ti me znaš, Floro.

— Čari! — klikne djevojka i poleti prema njemu, no Esteban je zgrabi za ruku i zadrži je.

— Što ti ovdje radiš, Kraski? zapita Španjolac osorno.

— Pokušavam se dočepati obale odgovori Kraski. — Već sam upola mrtav od gladi i umora.

— Put za obalu je tamo — reče Španjolac i pokaže rukom na zapad. — Miči se, Kraski, za tebe nije ovdje zdravo.

— Hoćeš reći da ćeš me otpremiti bez hrane i vode? — upita Kraski.

— Tamo je voda — odgovori ovaj pokazujući na rijeku, a u džungli ima obilje hrane za onoga tko je dovoljno hrabar i pametan da do nje dođe.

— Ne možeš ga tek tako otpremiti — vikne djevojka — nisam vjerovala da možeš biti tako okrutan! — Zatim će, obraćajući se Kraskom: — O, Carl — povika ona — nemoj otići! Spasi me, spasi me od ove zvijeri!

— Onda se odmakni! — vikne Kraski, i kad se djevojka istrgla iz Mirandinih ruku, on podigne svoj pištolj i opali ravno na Španjolca. Metak je promašio cilj, prazna se čahura zaglavila, i kad je Kraski ponovo uzalud povukao obarač i ustanovio da mu je pištolj beskoristan, uz psovku ga je bacio na zemlju. I dok je zatim grozničavo pokušavao da se posluži puškom, Esteban je uzmahnuo rukom u kojoj je bilo teško kratko koplje, i prije no što je Kraski uspio da pritisne obarač na pušci, koplje mu je probilo grudi i srce. Carl Kraski je bez glasa klonuo mrtav pred noge neprijatelja i suparnika, dok je žena, koja je obojicu voljela i u sebičnosti i okrutnosti, klonula jecajući na zemlju, izbezumljena od očaja.

Videći da je Kraski mrtav, Esteban mu priđe i iščupa koplje iz tijela, a zatim pokupi oružje i municiju. Dok je bio zaposlen time, pogled mu pade na malu kožnu vrećicu što ju je Kraski pričvrstio o bok istim užetom od trave kojim je privezao i pregaču.

Španjolac je opipa pokušavajući pogoditi što sadrži. U prvi je mah pomislio da je u njoj municija, ali je nije pobliže razgledao sve dok nije mrtvačevo oružje odnio u kolibu, u koju je otjerao i djevojku, koja se šćućurila u kutu jecajući.

— Jadni Carl, jadni Carl — naricala je ona, a onda je dobacila čovjeku što je bio s njom: — Ti životinjo!

— Jest — vikne čovjek nasmijavši se — ja sam životinja. Ja sam Tarzan-majmun, a onaj se prljavi Kraski usudio da me, nazove Estebanom. Ja sam Tarzan! Ja sam Tarzan-majmun! Ja sam Tarzan-majmun! — ponovio je urlajući. — Tko se usuđuje zvati me drugačije, mora umrijeti! Pokazat ću im ja! Ja ću njima pokazati — mumljao je.

Djevojka ga je gledala iskolačenim i grozničavim očima, dršćući.

— Lud je — promuca ona. — Lud! Bože moj! Sad sam sama u džungli s luđakom.

I zaista, u neku ruku, Esteban Miranda bijaše doista lud — lud poput umjetnika koji proživljava svoju ulogu. A Esteban je već tako dugo igrao svoju ulogu i tako je dobro tumačio taj plemeniti lik da je i sam počeo vjerovati da je Tarzan. Vanjskim izgledom on je mogao prevariti najboljeg Tarzanova prijatelja, no u tom naoko božanskom liku kucalo je srce nitkova i duša gavrana.

— Htio je ukrasti Tarzanovu ženu — promrmlja Esteban. — Ženu Tarzana, gospodara džungle! Jesi li vidjela kako sam ga ubio jednim udarcem koplja? Bi li ti mogla voljeti slabića, kad možeš imati velikog Tarzana?

— Odvratan si mi — reče djevojka. — Ti si zaista zvijer ti si još gori od životinje.

— A ti si, međutim, moja — reče Španjolac — i nikada nećeš pripadati drugome, jer bih te prije ubio. No da vidimo sada što je Kraski imao u ovoj kožnoj vrećici. Čini se da je municija, i to toliko municije da bi se njome mogla poubijati čitava pukovnija.

I on odriješi uzice kojima je vrećica bila vezana i istrese dio sadržaja na pod kolibe. Dok se sjajno kamenje kotrljalo i iskrilo pred njegovim zapanjenim očima, djevojka je otvorila usta od čuda.

— O, pa ovo je nevjerojatno! — otme se Španjolcu. — Pa to su dijamanti!

— Stotine dijamanata — promrmlja djevojka, — Gdje ih je samo smogao?

— Ne znam i nije me briga — reče Esteban. — Oni su sada moji. Oni su svi moji, ja sam bogat, Floro! Ja sam bogat, a ti, ako si dobra djevojka, dijelit ćeš to bogatstvo sa mnom.

Oči Flore Hawkes se suziše. U njenim se grudima probudila pohlepa što je bila uvijek prisutna u njoj, a uz nju sada se pojavila isto toliko jaka mržnja prema Španjolcu. Želja da se dokopa tih svjetlucavih kamenčića napokon je učvrstila odluku koju je dugo nosila u sebi — da smakne Španjolca na spavanju. Do sada se plašila da ostane sama u džungli, no sada je želja za posjedovanjem tog golemog bogatstva nadvladala strah.

Tarzan je krstareći džunglom naišao na tragove različitih skupina Crnaca sa zapadne obale i odbjeglih robova pljačkaša slonovače. Ispitujući sve te skupine, nastavio je da traži Luvinija iznuđujući od Crnaca istinu zastrašivanjem i ostavljajući ih užasnute pri odlasku. Svaka skupina i svaki pojedinac pričali su istu priču. Nitko nije vidio Luvinija od one noćne borbe i požara, a svatko je bio uvjeren da je pobjegao s drugima. Misli majmuna-čovjeka bile su proteklih nekoliko dana tako potpuno obuzete tugom i traženjem da je zanemarivao manje važne stvari i nije uopće primijetio da mu je nestalo vrećice s dijamantima. On bi, u stvari, potpuno zaboravio na dijamante da se jednog dana nije potpuno slučajno sjetio na njih, i tek tada je ustanovio da ih više nema; međutim, kada ih je i u kakvoj prilici izgubio, toga nije mogao da se sjeti.

— Oni lopovski Evropljani — mrmljao je obrativši se Jad-bal-jau — sigurno su ih oni ukrali.

Pri pomisli na to njegov se ožiljak na čelu zacrveni, što je bio znak da se bijes na nezahvalnost i dvoličnost ljudi kojima je bio dobar naglo rasplamsao.

— Dođi — reče Tarzan lavu — kad već tražimo Luvinija, tražit ćemo i one druge.

I zato su Peebles, Throck i Bluber jednoga dana, pošto su prevalili mali dio puta prema obali, na svoje najveće iznenađenje ugledali veličanstven lik majmuna-čovjeka kako im se približava, dok ga je uz bok pratio golemi crnogrivi lav.

Tarzan se nije obazirao na njihove oduševljene pozdrave, već je šutke prišao i stao prekriživši ruke na grudima. Mrk i optužujući izraz njegova lica izazvao je strah u Bluberovu kukavičkom srcu, a lica dvojice engleskih boksača postadoše zelena,

— Što je? — upitaše sva trojica u zboru. — Što nije u redu? — Što se desilo?

— Došao sam po vrećicu kamenja što ste mi je oduzeli — reče Tarzan bez okolišanja.

Ona trojica sumnjičavo pogledaju jedan drugoga.

— Ne razumijem što mislite, gospodin Tarcan — pleo je Bluber kršeći ruke. — Ja siguran da tu ima neka greška izuzev ako... — i on krišom sumnjičavo pogleda prema Peeblesu i Throcku.

— Ja ne znam ništa o nekoj vrećici s kamenjem — reče Peebles. — No zašto vi ne vjerujete ljudima koji su kao vi.

— Ne vjerujem ni jednome od vas — reče Tarzan. — Dajem vam pet sekundi da mi vratite vrećicu, a ako mi je ne predate a tom roku, temeljito ću vas pretražiti.

— Tako je — vikne Bluber — pretrašite me, pretražite me na svaki način! Ali gospotin Tarcan, ja nikada ne bi ot fas ništa uzeo.

— Tu nešto nije u redu — progunđa Throck. — Ja vam nisam ništa uzeo, a siguran sam da nisu ni ova dvojica.

— Gdje vam je četvrti? — upita Tarzan.

— O, Kraski! On je nestao iste noći kad ste nas doveli u selo. Otada ga nismo vidjeli. Eh, sad mi je jasno... mi smo se čudili zašto je otišao, a sada mi je jasno kao sunce. On je ukrao vrećicu s kamenjem. Jest, on je to učinio. Od trenutka kad je otišao pokušavali smo otkriti što je odnio, ali mi je tek sada jasno.

— Tako je — vikne Peebles — eto tu smo, i to ti je to.

— Mogli smo to snati, mogli smo to snati — priklopi Bluber.

— Usprkos tome ja ću dati da vas pretraže — reče Tarzan. — I doista, kad je stigao poglavica, on mu je objasnio da ih želi brzo pretražiti. No mada su dobro pretražili njihovu siromašnu prtljagu, vrećicu nisu otkrili.

Tarzan se na to bez riječi okrene prema džungli, a čas kasnije su Crnci i trojica Evropljana vidjeli kako je lišće progutalo majmuna-čovjeka i Zlatnog lava.

— Neka bog pomogne Kraskom!— usklikne Peebles.

— Što će njemu vrećica kamenja, što vi mislite? — zapita Throck. — Mora da je malko trknut, rekao bih.

— Ništa trknut — uzvikne Bluber. — Ima samo jedna sort ot kamenje u Afrika koja bi Kraski ukrao i satim bješao u džungla sam... sa dijamanti!

Peebles i Throck iznenađeno razrogačiše oči.

— Prokleti Kraski — vikne prvi — izigrao nas je, eto to je učinio!

— Ja bih rekao da nam je on najvjerojatnije spasio život — izjavi Throck. — Da je taj majmunski momak pronašao Kraskog i dijamante kod nas, svi bismo mi jednako platili i ne bismo ga uspjeli uvjeriti da u to nisu umiješani i naši prsti. A Kraski ne bi ama baš ništa poduzeo da nas izvuče.

— Nadam se da će uhvatiti tu hulju! — vikne Peebles uvjereno.

Čas kasnije zašutješe, videći kako se Tarzan vraća u logor. Međutim, čovjek-majmun nije se više obazirao na

njih, već se uputio ravno poglavici i s njim razgovarao nekoliko minuta. Na to se iznova okrenuo i otišao.

Pošto je od poglavice saznao ono što mu je ovaj znao reći, Tarzan je krenuo kroz džunglu otprilike u pravcu sela gdje je ostavio četvoro bijelaca pod zaštitom poglavice i iz koga je Kraski nešto kasnije sam pobjegao. Išao je tako brzo da je lav zaostajao za njim, i kako se kretao samo zrakom kroz drveće, gdje nije bilo isprepletene šikare da mu usporava brzinu, začas se našao u blizini sela.

Kod ulaza u selo otkrio je trag Kraskoga, sada već gotovo izbrisan, no još uvijek dovoljno vidljiv za Tarzanovo oštro oko. Krenuo je za tim tragom, i brzo je nepredovao, jer se Kraski uporno držao staze koja je vijugala nekamo prema zapadu.

Sunce je gotovo zašlo za vrhove drveća na zapadu kad je Tarzan iznenada izbio na čistinu pored mirne rječice na obali koje se nalazila mala, jednostavna kolibica okružena kolčanom ogradom i trnovitom bomom.

Majmun-čovjek zastane i osluhne, onjuši zrak svojim osjetljivim nosnicama, a onda nečujno prijeđe čistinu i zaputi se prema kolibi. U travi izvan ograde ležalo je tijelo bijelca. — Tarzan je na prvi pogled vidio da je to bjegunac kojega traži.

U tren oka shvatio je da bi bilo besmisleno pretraživati leš, jer je bilo više nego jasno da su dijamanti sada u rukama onoga koji je ubio Kraskog. Pošto ga je površno pregledao, ustanovio je da je njegova pretpostavka bila tačna, barem što se tiče nestanka dijamanata.

I u kolibi i izvan kolčane ograde bilo je dosta tragova koji su ukazivali na nedavnu prisutnost muškarca i žene. Trag muškarca bio je isti kao i trag bića koje je ubilo Gobua, velikog majmuna, i lovilo Baru, jelena, u zabranu majmuna-čovjeka. No, žena, tko je bila ona? Bilo je očevidno da su joj noge bile izranjavane i umorne, a umjesto cipela nosila je poveze od krpa, Tarzan je slijedio tragove muškarca i žene od kolibe u džunglu. Što je dalje išao, to

se jasnije vidjelo da je žena sustajala i sve jače krvarila. Napredovala je veoma sporo, i Tarzan je vidio da je muškarac nije čekao, već je ponegdje bio daleko ispred nje.

U travi je ležalo tijelo bijelca. Tarzan je prepoznao bjegunca kojeg je tražio. U tren oka spoznao je da nema smisla pretraživati leš jer je bilo očito da bi uzalud tražio dijamante.

Esteban je zaista daleko odmakao Flori Hawkes, koju su njene izudarane i okrvavljene noge jedva nosile.

— Pričekaj me, Estebane zaklinjala ga je ona — nemoj me napustiti. Nemoj me ostaviti samu ovdje u toj strašnoj džungli.

— Onda drži korak sa mnom — progunđa Španjolac. — Misliš li da ću ja s ovim blagom u rukama neprestano čekati da netko dođe te mi ga otme? Ne, ja hoću da što prije stignem na obalu! Ako možeš držati korak sa mnom, dobro i u redu, a ako ne možeš, to je tvoja stvar.

— No ti me ne možeš ostaviti. Čak ni ti, Estebane, ne možeš biti takva zvijer nakon svega na što si me natjerao da uradim za tebe.

Španjolac se nasmije:

— Ti za mene ne predstavljaš više nego neka stara rukavica. S ovim — i on podigne vrećicu ispred sebe — mogu kupiti najfinije rukavice u prijestolnicama svijeta, i to posve nove rukavice.

I on se mračno nasmije na tu svoju okrutnu šalu.

— Estebane, Estebane — zaplaka ona — vrati se, vrati se, ja ne mogu dalje! Ne ostavljaj me! Vrati se, molim te, i — spasi me!

Ali on joj se samo nasmijao, a kad joj je na okuci staze iščeznuo iz vida, ona se, iscrpljena, bespomoćno baci na zemlju.

povratak mrtvaca

Te je noći Esteban, ostavši posve sam, udario logor pored staze što je vijugala kroz isušeno riječno korito, kojim je tekao samo tanki potočić, u kome je Španjolac našao vode za kojom je žudio.

Obuzet fiksnom idejom da je zaista Tarzan-majmun, osjećao se dovoljno hrabrim da može logorovati potpuno sam, bez ikakve zaštite. Imao je sreću što nikakva zvijer nije nabasala na njega. Dok je još s njim bila Flora, on bi za nju napravio zaklon, a sada, pošto je ostao sam, njegova mu uloga nije dopuštala da bude takav mekušac te da podiže makar samo trnovitu bomu koja bi ga štitila u noći.

Međutim, kako je u lovu imao uspjeha, a još nije stigao do tog stepena divljaštva da jede sirovo meso, ipak je naložio vatru.

Pošto se dosita najeo mesa i napio vode iz rječice, Esteban se vrati, čučne pored vatre, izvadi iz pregače vrećicu s dijamantima i istrese pregršt dragulja na dlan. Na titravom svjetlu vatre što je poigravala na njima dijamanti su se iskrili i bacali svoj odsjaj u tamu okolne džungle, dok je Španjolac s uživanjem ispuštao drago kamenje iz ruke u ruku. U toj igri svjetla Španjolac je maštao o budućnosti, o moći, raskoši, prekrasnim ženama — svemu što bi tim velikim bogatstvom jedan muškarac mogao kupiti. Sanjario je poluzatvorenih očiju o svom idealu što će ga tražiti po cijelom svijetu — o ženi snova koju je uvijek tražio — o ženi snova koju nikada nije našao,

koja bi odgovarala onakvom Estebanu Mirandi kakvim je sebe smatrao. U tom se trenutku Španjolcu učinilo da kroz crne trepavice što su mu zastirale sužene kapke u titravom svjetlu logorske vatre vidi pred sobom nejasno utjelovljenje lika svojih snova — lik žene odjevene u lepršavu providnu bijelu odjeću koji kao da je lebdio uz rub osvijetljenog prostora gore na vrhu obale isušenog korita rijeke.

Pa kako je to priviđenje uporno stajalo ondje, Esteban čvrsto zatvori oči pa ih zatim opet malo otvori, ali je uz rijeku i dalje stajalo priviđenje. Sada on širom otvori oči, ali lik žene u bjelini još je uvijek lebdio pred njim.

— Esteban Miranda iznenada problijedi.

— Majko božja — uzvikne. — Pa to je Flora. Sada je mrtva i vratila se kao sablast da me progoni.

Zureći u nju, polako je ustao da se suoči s prikazom, a tada ona progovori tihim i blagim glasom.

— Srce moga srca — uzviknu ona — jesi li to zaista ti?

Esteban je istog trenutka shvatio da to nije bestjelesni

duh i da to nije Flora. Ali tko je? Kakvo je to priviđenje ljepote ovako samo u afričkoj divljini?

Žena se polako spusti niz nasip i pođe prema njemu. Esteban spremi dijamante u vrećicu i stavi je pod pregaču.

Žena je raširenih ruku dolazila k njemu.

— Ljubavi moja, ljubavi moja — klicala je ona — nemoj reci da me ne poznaješ.

Sada je već bila dovoljno blizu, tako da je Španjolac mogao vidjeti njene grudi kako se brzo dižu i spuštaju, a usne su joj podrhtavale od ljubavi i strasti. Iznenada ga prožme talas žarke želje i on raširenih ruku poleti da je dočeka i pritisne na svoje grudi.

Idući tragom muškarca i žene, Tarzan je bez žurbe nastavio stazom kroz džunglu jer mu je bilo jasno da ovo dvoje može stići i ne žureći se. Nije se nimalo iznenadio kad

je naišao na skutrenu žensku spodobu koja je ležala nasred staze. Kleknuo je pored nje i položio joj ruku na rame, na što je ona iznenađeno vrisnula:

— Napokon, ovo je kraj!

Ona podigne oči i pogleda ga. Najprije je vjerovala da je to Esteban. — Vratio si se da me spasiš, Estebane? — upita ona.

— Esteban — usklikne on — ja nisam Esteban! To nije moje ime.

Tek sada ga je ona prepoznala.

— Lord Greystoke — vikne — jeste li to zaista vi?

— Jesam — odgovori on — a tko ste vi?

— Ja sam Flora Hawkes. Bila sam djevojka lady Greystoke.

— Sjećam vas se — reče on. — Što radite ovdje?

— Bojim vam se reći — odvrati Flora — bojim se vašeg gnjeva.

— Ispričajte mi! — zapovjedi Tarzan. — Trebalo bi da znate, Floro, da ja nikada neću nauditi ženi.

— Došli smo da uzmemo zlato iz oparske riznice — na to će ona — no vi to znate.

— Ne znam ništa o tome — odgovori on. — Mislite li time reći da ste bili s onim Evropljanima što su me omamili i ostavili u logoru?

— Jest — potvrdi žena — uzeli smo zlato, međutim vi ste došli s vašim Vazirijima i oduzeli nam ga.

— Ja nisam došao s Vazirijima i ništa vam nisam uzeo — reče Tarzan. — Ja vas ne razumijem.

Ona iznenađeno podigne obrve, jer je znala da Tarzan-majmun ne laže.

— Mi smo se razdvojili — reče — kad su se naši ljudi pobunili. Esteban me je ukrao od ostalih, a malo zatim nas je pronašao Kraski. Došao je s punom vrećicom dijamanata, a Esteban ga je ubio i oduzeo mu dijamante.

Sada je bio na Tarzanu red da ostane iznenađen.

— Taj Esteban je čovjek koji je bio s vama? — upita on.

— Jest — odgovori ona — on me je ostavio, ranjavih nogu, jer nisam mogla dalje hodati. Otišao je i ostavio me tu da umrem, a on je ponio dijamante sa sobom.

— Naći ćemo mi njega — reče majmun-čovjek. — Dođite!

— Ali ja ne mogu hodati — odvrati djevojka.

— Što to mari? — na to će on, te se sagne i podigne je na ramena.

Majmunu-čovjeku nije bilo teško nositi djevojku. — Nismo daleko od vode — progovori nakon nekoliko trenutaka — a voda je ono što vam je sada potrebno. Pomoći će vam da živnete i da opet skupite snagu, a možda ćemo uskoro moći da nađemo hrane za vas.

— Zašto ste tako dobri prema meni? — upita djevojka.

— Vi ste žena. Ne bih vas mogao pustiti samu u džungli da umrete, bez obzira na ono što ste možda učinili — odgovori majmun-čovjek.

Postalo je tamno, no oni su i dalje išli tihom stazom, sve dok Tarzan nije u daljini ugledao odsjaj vatre.

— Mislim da ćemo uskoro naići na vašeg prijatelja — prošapće on. — Budite mirni.

Čas zatim njegovo je osjetljivo uho začulo glasove. Zaustavio se i spustio djevojku na noge.

— Ako ne možete ići za mnom — reče — ostanite ovdje. Ne želim da mi on pobjegne. Vratit ću se po vas. Ako možete polako hodati, dođite za mnom.

Istog ju je trenutka ostavio i počeo se primicati svjetlu i glasovima. Čuo je kako Flora korača za njim. Očito, nije mogla ni zamisliti da opet ostane sama u mračnoj džungli. Gotovo istovremeno začuo je tiho cviljenje nekoliko koraka desno od sebe. — Jad-bal-ja — prošapće on tihim glasom — za mnom! — Istog trena golemi je crnogrivi lav dopuzao tik do njega. Flora Hawkes zgrabi Tarzana za ruku i prigušeno vrisne.

— Tiho — prošapće on. — Jad-bal-ja vam neće ništa.

Začas su sve troje stigli do obale isušene rijeke i kroz visoku travu što je tamo rasla ugledali mali logor.

Tarzan je, na svoje najveće zaprepaštenje, ugledao svoju sliku i priliku kako stoji pored male vatre, a jedna mu žena u lepršavim bijelim haljinama polako prilazi raširenih ruku. Čuo je njezine riječi; blage riječi ljubavi i dragosti. Kad je začuo taj glas i osjetio miris što ga je nemirni vjetrić nenadano donio u njegove nosnice, obuzela ga je neobična mješavina osjećaja — sreće, očaja, gnjeva, ljubavi i mržnje.

Vidio je kako čovjek pored vatre kreće naprijed raširenih ruku da primi ženu u zagrljaj. Tarzan je na to razmaknuo travu i zakoračio na sam rub obale, a njegov je glas odjeknuo džunglom kad je, uzviknuvši, izgovorio jednu jedinu riječ:

— Jane!

Muškarac i žena istog se trena okrenu i pogledaju gore, gdje se u svjetlu vatre nejasno ocrtavao njegov lik. Ugledavši ga, čovjek se okrene i pojuri prema drugoj strani rijeke, a Tarzan skoči dolje na sprud i potrči k ženi.

— Jane — povika on ponovo — to si ti, to si ti!

Na ženi se vidjelo da je zbunjena. Najprije je pogledala za čovjekom kojeg je maločas htjela zagrliti a koji je sada odmicao što su ga noge nosile, zatim upravi pogled prema Tarzanu. Prešla je rukom preko čela i ponovo pogledala prema Estebanu, no njega je nestalo s vida. Zatim je posrćući zakoraknula prema Tarzanu.

— Bože moj — uzviknu ona — što to znači? Tko si ti, a ako si ti Tarzan, tko je on?

— Ja sam Tarzan, Jane — reče majmun-čovjek.

Ona se zagleda u mrak iza njega i primijeti Floru Hawkes kako im se približava.

— Jest — reče ona — ti si Tarzan. Vidjela sam te kad si pobjegao u džunglu s Florom Hawkes. Ne mogu to razumjeti, Johne. Ne mogu vjerovati da bi ti, čak i da si povrijedio glavu; mogao tako nešto učiniti.

— Ja da sam pobjegao u džunglu s Florom Hawkes? — upita on, s izrazom iznenađenja na licu.

— Vidjela sam te — odvrati Jane.

Majmun-čovjek se obrati Flori:

— Ja tu ništa ne shvaćam.

Na to će djevojka, objašnjavajući:

— Esteban je sa mnom pobjegao u džunglu, lady Greystoke — objasni djevojka. — Esteban, koji je sada ponovo htio da vas prevari. Ovo je zaista lord Greystoke, dok je onaj drugi varalica, i malo prije me je ostavio u džungli da umrem. Da lord Greystoke nije naišao na mene, ja bih sada već bila mrtva.

Lady Greystoke, oklijevajući, pođe prema svom mužu.

— Oh, Johne — reče ona — znala sam da to nisi bio ti. Moje mi je srce to govorilo, no oči su me prevarile. Brzo — uzvikne ona — taj varalica mora biti uhvaćen! Požuri, Johne dok nije umakao.

— Pustimo ga neka ode — reče majmun-čovjek — mada bih ga rado uhvatio i oduzeo mu ono što mi je ukrao. Neću te više ostavljati samu u džungli, pa čak ni zbog toga da ga stignem.

— A Jad-bal-ja — vikne ona — što je s njim?

— Ah — na to će majmun-čovjek — zaboravio sam. — I on se okrene lavu te pokaže u smjeru kojim je umakao Španjolac. — Dovedi ga, Jad-bal-ja!

I smeđežuta zvijer bila je u jednom skoku na tragu svog plijena.

— On će ga ubiti? — upita Flora ježeći se, mada se u duši radovala što će Španjolca stići pravedna kazna.

— Ne, neće ga ubiti — odgovori Tarzan. — Možda će ga samo malo izubijati, ali će ga dovesti natrag živa, ako bude moguće.

Zatim se, kao da je već zaboravio na bjegunca i njegovu sudbinu, okrene svojoj ženi.

— Jane — reče on — Usula mi je rekao da si poginula. Rekao mi je da je tvoje izgorjelo tijelo našao u arapskom

selu i da su ga tamo pokopali. Kako to da si sada ovdje živa i zdrava? Pretraživao sam džunglu da nađem Luvinija i da te osvetim. Možda je dobro što ga nisam pronašao.

— Ne bi ga nikada ni pronašao — odgovori Jane Clayton — ali ne razumijem zašto ti je Usula rekao da je našao moje tijelo i pokopao ga.

— Ljudi što ih je zarobio — odgovori Tarzan — ispričali su mu da te Luvini vezanih ruku i nogu odnio u jednu kolibu nedaleko od vrata i da te je tamo privezao za stup zaboden u zemlju. Pošto je selo progutala vatra, Usula se s Vazirijima vratio u potrazi za tobom. Neki su mu zarobljenici pokazali mjesto, i tu su našli pougljenjene ostatke ljudskog tijela pored stupa za koji je očito bilo vezano.

— Ah! — uskliknu Jane. — Sada mi je jasno! Luvini me je zaista onako sputanu vezao za stup, no kasnije se vratio u kolibu i razvezao me te me počeo napastovati. Ne znam kako smo se dugo rvali, ali smo bili toliko zaokupljeni borbom da nismo opažali kako selo gori oko nas. Dok smo se tako borili, ugledala sam nož za njegovim pojasom. Tada sam pustila da me zgrabi, i dok su me njegove ruke obuhvaćale, ja sam zgrabila nož, izvukla ga iz korica, zabola mu ga u leđa ispod lijevog ramena — i to je bio kraj. Luvini je mrtav pao na pod. Gotovo u istom trenutku plamen je zahvatio stražnju stranu i krov kolibe.

— Bila sam gotovo naga, jer je on u borbi pokidao s mene svu odjeću. Na zidu kolibe visio je jedan bijeli burnus, nesumnjivo vlasništvo jednog od ubijenih pljačkaša slonovače. Zgrabila sam ga, prebacila preko sebe i otrčala na seosku cestu. Kolibe su tada bile već sve u plamenu, a posljednji su urođenici iščezavali kroz vrata. Zdesna mi je bio dio kolčane ograde koji još nije bio zahvaćen požarom. Bježati u džunglu kroz vrata za mene je značilo uletjeti ravno u ruke neprijateljima, no ja sam nekako uspjela da se popnem na ogradu i da nekako neopaženo nestanem u džungli. Nije mi bilo lako izbjeći

razne skupine Crnaca što su pobjegli iz sela. Neko sam vrijeme utrošila tražeći Vazirije, a ostatak skrivajući se. Odmarala sam se u rašljama nekog stabla oko pola milje odavde, kadli odjednom ugledah vatru onog čovjeka, a kad sam došla da vidim što je to, bila sam gotovo omamljena od radosti što sam nabasala na Tarzana.

— To tijelo što su ga pokopali bilo je, dakle, Luvinijevo, a ne tvoje? — upita Tarzan.

— Jest odvrati Jane — a onaj što sam ga vidjela kako s Florom bježi u džunglu, to nisi bio ti, kao što sam vjerovala, već ovaj čovjek što je maločas pobjegao.

Flora odjednom podigne pogled.

— Mora da je i onaj što je došao s Vazirijima i ukrao nam zlato također bio Esteban. Obmanuo je naše ljude, a mora da je obmanuo i Vazirije.

— Mogao je obmanuti svakoga, kad mu je uspjelo da prevari mene — reče Jane Clayton. — Bila bih otkrila varku za nekoliko minuta, u to sam sigurna; međutim, na titravom svjetlu logorske vatre i obuzeta ogromnom radošću što opet vidim lorda Greystoka, ja sam brzo povjerovala u ono što sam htjela vjerovati.

Majmun-čovjek je prstima prošao kroz svoju gustu crnu kosu, a to je kod njega značilo da duboko razmišlja.

— Ne mogu razumjeti kako je uspio obmanuti Usulu usred bijela dana — reče on tresući glavom.

— Ja mogu — reče Jane. — Napričao mu je kako je u nekoj nezgodi povrijedio glavu i pri tom izgubio pamćenje. — Time se unaprijed opravdao za mnoge greške što ih je učinio glumeći tebe.

— Pametan je bio taj đavo — primijeti majmun-čovjek.

— On je zaista bio đavo — reče Flora.

Nakon više od jednog sata trava se na obali razmakne i iz nje hitro izroni Jad-bal-ja. U gubici je držao poderanu i krvavu leopardovu kožu koju je položio pred noge svog gospodara.

Majmun-čovjek je digne, razgleda, a zatim se namršti.

— Mislim da ga je Jad-bal-ja ipak ubio — reče.

— Vjerojatno je pružio otpor — primijeti Jane Clayton. — U tom slučaju Jad-bal-ja nije mogao uraditi ništa drugo nego da ga u samoobrani ubije.

— Mislite li da ga je proždro?! — uzvikne Flora Hawkes udaljujući se uplašeno od zvijeri.

— Ne — odgovori Tarzan — nije stigao. Ujutro ćemo po tragu potražiti njegovo tijelo. Rado bih se opet dokopao dijamanata.

— I Tarzan ispriča neobičnu priču o tome kako je došao do golema bogatstva što ga je predstavljala mala vrećica kamenčića.

Sutradan ujutro pošli su u potragu za Estebanovim tijelom. Trag je vodio kroz gustu šikaru i trnje do obale rijeke i tamo nestao, i mada je majmun-čovjek pretražio obje strane rijeke i uzvodno i nizvodno od onog mjesta, nije našao ništa do krvavih tragova uz obalu rijeke.

— To je kraj čovjeka koji je htio biti Tarzan — reče on.

— Misliš da je mrtav? — upita Jane.

— Jeste, siguran sam u to odgovori majmun-čovjek. — Sudeći po krvavim tragovima, Jad-bal-ja ga je izranio, ali se uspio otrgnuti i skočiti u rijeku. Činjenica što nisam uspio naći nikakav znak da je uspio isplivati na obalu navodi me na pomisao da su ga progutali krokodili.

Flora se opet naježi.

— Bio je to pokvaren čovjek — reče — no takvu sudbinu ne bih poželjela ni najpokvarenijem.

Majmun-čovjek slegne ramenima.

— Sam je sebi skrojio sudbinu, a za svijet je bez sumnje bolje da ga nema.

— To je moja krivnja — reče Flora — moja je pokvarenost dovela njega i ostale ovamo. Ja sam im ispričala ono što sam čula o oparskoj riznici; moja je zamisao bila da dođemo ovamo, da je opljačkamo i da nađemo čovjeka koji bi mogao biti utjelovljenje lorda Greystoka. Zbog moje su pokvarenosti poginuli mnogi ljudi, a vi, lord Greystoke, i

vaša žena, zamalo da niste izgubili život. Ne usuđujem se zamoliti vas za oproštenje.

Jane Clayton položi ruku na djevojčino rame.

— Gramžljivost je bila uzrokom bezbrojnih zločina otkad svijet postoji — reče ona — a kad ona pozove zločin u pomoć, on poprima najodvratnije oblike i najčešće donosi i svoje kazne, kao što to vi, Floro, možete posvjedočiti. Ja vam, što se mene tiče, opraštam. Pretpostavljam da ste dobili dobru pouku.

— Platili ste veliku cijenu za tu ludost — reče majmun-čovjek — dovoljno ste kažnjeni. Odvest ćemo vas do vaših prijatelja, koji se nalaze na putu prema obali u pratnji jednog prijateljskog plemena. Nisu mogli daleko odmaći, jer sudeći po stanju u kome su bili kad sam ih posljednji put vidio, nisu bili sposobni za duge marševe.

Djevojka se spusti na koljena do njegovih nogu.

— Kako da vam se zahvalim za vašu dobrotu? — reče. — Međutim, ja bih više voljela ostati ovdje u Africi s vama i s lady Greystoke, da radim za vas i da vam budem odana, kako bih ispravila zlo što sam vam ga nanijela.

Tarzan upitno pogleda svoju ženu, koja dade znak da prihvaća djevojčinu ponudu.

— Vrlo dobro, Floro — reče majmun-čovjek — možete ostati s nama.

— Nećete se nikad pokajati — na to će djevojka — ja ću sva učiniti za vas.

Njih troje i Jad-bal-ja već su tri dana bili na putu kući kad se Tarzan, koji je išao na čelu, zaustavi i onjuši zrak. Zatim se okrene k njima smiješeći se.

— Moji su Vaziri neposlušni. Poslao sam ih kući, a oni su, međutim, ovdje i dolaze ravno prema nama.

Nekoliko minuta kasnije susreli su prethodnicu Vazirija, i među Crncima zavlada ogromno veselje kad su

vidjeli da su im oboje, i gospodar i gospodarica, živi i zdravi.

— A sada, kad smo vas pronašli — reče Tarzan pošto su se pozdravili i odgovorili na bezbrojna pitanja — recite mi što ste učinili sa zlatom koje ste uzeli iz logora Evropljana?

— Sakrili smo ga, o bwana, gdje si nam ti rekao da ga sakrijemo — odgovori Usula.

— To nisam bio ja reče majmun-čovjek. — Bio je već jedan drugi, koji je zavarao lady Greystoke kao što je zavarao i vas — jedan zao čovjek — koji je tako vješto glumio Tarzana-majmuna da nije nikakvo čudo što ste se i vi dali prevariti.

— Onda nisi bio ti taj koji nam je rekao da je ozlijedio glavu i da je zaboravio jezik Vazirija? — zapita Usula.

— Nisam to bio ja — odgovori Tarzan — jer ja nisam ozlijedio glavu i dobro znam jezik svoje djece.

— Ah! — viknu Usula — Prema tome nije bio naš veliki bwana onaj koji je pobjegao pred Butom, nosorogom?

— Tarzan se nasmije.

— Zar je onaj pobjegao pred Butom?

— Jest — uzvikne Usula — pobjegao je veoma uplašen!

— Ne znam da li bih mu zamjerio — reče Tarzan — jer Buto nije ugodan drug za igru.

— Naš veliki bwana ne bi pobjegao pred njim — reče Usula ponosno.

— Iako ja nisam zakopao zlato, ti si iskopao rupu u koju je ono stavljeno. Odvedi me na to mjesto, Usula!

Vaziri napraviše grube ali udobne nosiljke za dvije bijele žene, premda se Jane Clayton smijala na pomisao da bi je trebalo nositi, i radije je koračala pored svojih nosača nego da dopusti da je nose. No Flora Hawkes, onako slaba i iscrpljena, ne bi mogla nastaviti put da je nisu nosili. Radovala se snažnim Vazirijima, koji su je poput pera nosili kroz džunglu.

Tako su, sretni i zadovoljni, napredovah prema mjestu gdje su Vaziri sakrili zlato po Estebanovu nalogu. Crnce je razveselilo što su pronašli svog gospodara i gospodaricu, dok su Tarzan i Jane osjećali tako duboku radost i olakšanje da se to uopće ne može izraziti riječima.

Kad su naposljetku stigli do mjesta gdje je bilo zakopano zlato, Vaziri počnu, pjevajući i smijući se, otkopavati blago, no uskoro su prestali pjevati a na njihovim se licima umjesto smiješka pojavi izraz zbunjenosti i zabrinutosti.

Tarzan ih je neko vrijeme šuteći promatrao, a onda se na njegovu licu pojavi smiješak.

— Mora da ste ga duboko zakopali, Usula ! — reče.

Crnac se počeše po glavi.

— Ali ipak ne tako duboko, bwana! Ja to ne mogu razumjeti. Već je davno trebalo da naiđemo na zlato.

— Jesi li siguran da tražite na pravom mjestu? — upita Tarzan.

— To je pravo mjesto, bwana — stane ga uvjeravati Crnac — no zlata ovdje nema. Netko ga je u međuvremenu premjestio.

— Opet Španjolac! — primijeti Tarzan. — To je bio prepreden svat.

— Ali on ga nije mogao odnijeti sam — reče Usula — bilo je mnogo šipki zlata.

— Ne — reče Tarzan — nije mogao, a ipak ga nema.

Vaziri i Tarzan stadoše brižljivo pretraživati zemljište oko mjesta gdje je zlato bilo zakopano, međutim je Owaza tako vješto i potpuno izbrisao sve tragove što su ih Španjolac i on ostavili noseći zlato sa starog mjesta na novo, da čak ni izoštrena osjetila majmuna-čovjeka nisu pomogla.

— Nestalo je — reče majmun-čovjek — no ja ću se pobrinuti da ne ode iz Afrike.

I on pošalje brojne glasnike na sve strane da obavijeste poglavice prijateljskih plemena oko njegova posjeda da

budno motre na svaku ekspediciju koja bi prolazila kroz njihovo područje i da ne propuste ni jednu ako nosi zlato.

— To će ih zaustaviti — reče on kad su glasnici otišli.

I troje bijelaca posjeda ju oko male vatre, a Jad-bal-ja legne iza majmuna-čovjeka. Tarzan je ispitivački promatrao leopardovu kožu koju je Zlatni lav donio kad je gonio Španjolca. Nakon nekog vremena on se obrati svojoj ženi.

— Bila si u pravu, Jane — reče. — Riznice Opara nisu za mene. Ovaj put ne samo da sam ostao bez zlata već i bez basnoslovnog bogatstva u dijamantima, a osim toga sam stavio na kocku i najveće blago — tebe.

— Neka su zlato i dijamanti otišli, Johne — odgovori ona — glavno da imam tebe i Koraka.

bijeg u zarobljeništvo

Kad je ugledao pravog Tarzana, Esteban Miranda se okrenuo i pobjegao nasumce u džunglu. Srce mu se steglo od straha dok je jurio obuzet užasom, ni sam ne znajući kuda. Njegova jedina misao, misao što je njime potpuno ovladala, bila je da mora što više povećati razmak između sebe i majmuna-čovjeka. I zato je on posrtao sve dalje probijajući se kroz gustu trnovitu šikaru, koja mu je iskidala i ogrebla kožu po čitavom tijelu, tako da je pri svakom koraku ostavljao za sobom krvav trag.

Na obali rijeke trnje mu je, kao i nekoliko puta prije, zahvatilo dragocjenu leopardovu kožu koju je dosad uvijek čuvao kao sam život. Ovaj put trnje nije popuštalo, i dok je on pokušavao da je otrgne, pogled mu skrene natrag. Čuo je kako mu se neko veliko tijelo približava kroz guštaru, a trenutak kasnije ugleda zlokobni žar dviju žutozelenih plamenih tačkica. Prigušujući krik straha, Španjolac ispusti leopardovu kožu, okrene se i skoči u vodu.

Kad se tamna voda sklopila iznad njegove glave, stigao je na rub obale i Jad-bal-ja. Pogledao je dolje gdje su se širili krugovi što su obilježavali mjesto na kome je nestao njegov plijen, jer je Esteban, koji je bio dobar plivač, hrabro zaplivao na drugu obalu, držeći se pod vodom.

Zlatni je lav neko vrijeme osmatrao površinu rijeke, a potom se okrenuo i onjušio kožu koju je Španjolac protiv volje ostavio, zgrabio je zubima i otrgnuo s trnja gdje se zakačila i odnio je natrag pred noge svom gospodaru.

Bježeći ispred Tarzana i Zlatnog lava, Esteban je sav izgreben trn i om stigao na obalu rijeke. Iznenada začu da mu se kroz grmlje približava neko veliko tijelo. Okrenuo se i ugledao lava...

Kad je naposljetku morao udahnuti zraka, Španjolac je izronio usred mnoštva isprepletenog granja i lišća. Za trenutak pomisli da je izgubljen, toliko ga je čvrsto držalo to granje, no napokon je ipak uspio da se probije gore. Kad mu je glava izvirila na površinu usred krošnje, ustanovio je da je izronio tačno kroz jedno stablo što ga je struja nosila posred rijeke. Uz krajnji napor uspio je da se popne na grane i objaše veliko deblo. Tako je razmjerno sigurno plovio niz rijeku.

Uzdahnuo je s olakšanjem kad je shvatio kako je za dlaka izbjegao pravednoj osveti majmuna-čovjeka. Žalio je doduše što je ostao bez leopardove kože sa skicom položaja skrivenog zlata, ali mu je još uvijek ostalo mnogo veće blago, i kad je pomislio na nj, počeo se naslađivati njime, poigravajući se vrećicom dijamanata što ju je imao u pregači. Pa ipak, mada je posjedovao to ogromno bogatstvo u dijamantima, njegove sa se pohlepne misli uvijek nanovo vraćale zlatnim šipkama kod vodopada.

— Owaza će ih uzeti — mrmljao je. — Nikad nisam imao povjerenja u ono crno pseto, a kad me je ostavio, znao sam vrlo dobro kakve su njegove namjere.

Esteban je cijelu noć plovio niz rijeku na oborenom stablu a da nije opazio nikakva znaka života, sve do zore, kad je prolazio pored jednog sela na obali.

To je bilo selo ljudoždera Obebe. Kad je ugledala neobičnog bijelog diva kako plovi niz rijeku jašući na deblu, jedna je mlada žena digla dreku i stanovništvo sela poredalo se uz obalu promatrajući ga.

— To je neki neobični bog! — uzvikne jedan Crnac.

— To je riječni đavo — izjavi vrač. — On je moj prijatelj. Sada ćemo zaista uloviti mnogo ribe, a od svakih deset što ih ulovite, jednu ćete dati meni.

— To nije riječni đavo — zagrmi duboki glas Obebe, ljudoždera. — Ti si ostario — obrati se on vraču — i u posljednje vrijeme tvoje su čarolije loše, a sada mi još

kažeš da je Obebin najveći neprijatelj riječni đavo. To je Tarzan-majmun! Obebe ga dobro poznaje.

I zaista, svi poglavice ljudoždera u okolici dobro su poznavali Tarzana. Plašili su ga se i mrzili ga, jer se majmun-čovjek nemilosrdno borio protiv njih.

— To je Tarzan-majmun — ponovi Obebe — i našao se u škripcu. To je možda prilika da ga uhvatimo.

I Obebe skupi oko sebe ratnike, pa je čas kasnije pedeset mišićavih muškaraca polako krenulo putem što je vodio na rijeku. Miljama su pratili drvo koje je polako nosilo Estebana Mirandu, dok naposljetku na jednoj okuci drvo nije upalo u vanjski rub jednog vrtloga, koji ga je ponio pod grane drveća što je raslo uz obalu rijeke.

Kako je bio zgrčen, promrzao i gladan, Esteban je bio zadovoljan što mu se pružila prilika da napusti stablo. S mukom se uzverao na grane po kojima se tog trenutka mogao izbaviti rijeke i spustio se polako niz deblo na zemlju. Nije znao da se u travi oko njega šćućurilo pedesetak ljudoždera.

Oslanjajući se na deblo, Španjolac se neko vrijeme odmarao. Opipao je vrećicu i ustanovio da su dijamanti na sigurnom.

— Ja, na kraju krajeva, ipak imam sreće — promrsi za sebe.

Ali gotovo istog trenutka podiglo se pedeset Crnaca i skočilo na njega. Napadaj je bio tako iznenadan a premoć tako velika da Španjolac nije imao prilike da se brani. Oborili su ga i svezali gotovo prije no što je mogao shvatiti što se to s njim događa.

— Ha, Tarzane-majmune, napokon te imam! — likovao je Obebe, ljudožder, ali Esteban nije razumio njegove riječi, pa nije mogao odgovoriti. Obraćao se Obebi na engleskom, ali ga ovaj nije razumio.

Esteban je bio siguran samo u jedno — da je zarobljen i da ga vode natrag u dubinu džungle. Kad su došli u

Obebino selo, među ženama, djecom i ratnicima koji su ostali u selu zavladalo je veliko veselje. Samo je vrač tresao glavom, pravio kiselo lice i izricao zloguka proročanstva.

— Vi ste zarobili riječnog đavola — mrmljao je. — I zato više nećemo uloviti ribe, a velika će bolest doći na Obebino pleme, te će oni umirati kao muhe.

No Obebe se samo smijao tim njegovim riječima, jer je bio star čovjek, velik kralj i veoma mudar, a kad je čovjek mudar, nije sklon da vjeruje u bilo što.

— Ti se sada možeš smijati, Obebe — reče vrač — ali ćeš i prestati. Pričekaj pa ćeš vidjeti.

— Kad svojim vlastitim rukama ubijem Tarzana-majmuna, onda ću se zaista smijati — odgovori poglavica — a kad ja i moji ratnici pojedemo njegovo srce i meso, onda se doista nećemo više plašiti tvojih đavola.

— Pričekaj — vikne vrač ljutito — pa ćeš vidjeti!

Ratnici zgrabiše čvrsto svezana Španjolca i ubaciše ga u jednu prljavu kolibu. Kroz vrata te kolibe on je mogao vidjeti kako seoske žene pripremaju vatru i lonce za gozbu. Hladan znoj izbije na čelu Estebana Mirande dok je gledao te užasne pripreme kojih značenje nije bilo moguće krivo protumačiti, pogotovu kad je uz to vidio kako stanovnici sela neprestano pogledavaju prema kolibi u kojoj je on ležao.

Poslijepodne je gotovo već prošlo, i Španjolac je shvatio da preostale sate svoga života može izbrojiti, možda, s dva prsta na ruci. Tada se s rijeke začu prodoran vrisak koji je razbio tišinu džungle i uplašio stanovnike sela. Čas kasnije pomamno su pojurili u smjeru odakle se začuo vrisak, ali su stigli prekasno: stigli su samo još da vide kako ogromni krokodil odvlači pod vodu jednu ženu.

— Ha, Obebe, što sam ti rekao? — upita vrač. — Bog đavola je već počeo da se osvećuje tvom plemenu.

Neuki i praznovjerni Crnci uplašeno su pogledavali čas na poglavicu čas na vrača. Obebe se namršti.

— Ipak je on Tarzan-majmun — ustrajao je.

— On je riječni đavo koji je uzeo lik Tarzana-majmuna — ustrajao je i vrač.

— Vidjet ćemo — odgovorio Obebe. — Ako je riječni đavo, on se može osloboditi naših veza. Ako je Tarzan-majmun, ne može. Ako je riječni đavo, on neće umrijeti prirodnom smrću, kao što ljudi umiru, već će živjeti vječno. Ako je Tarzan-majmun, jednog će dana umrijeti. Zadržat ćemo ga, dakle, i vidjeti, to će pokazati je li on Tarzan-majmun ili riječni đavo.

— Kako? — upita vrač.

— Vrlo jednostavno — odgovori Obebe. — Ako jednog jutra nađemo da je utekao, znat ćemo da je to bio riječni đavo, a kako mu nismo naudili već ga dobro hranili dok je bio kod nas u selu, on će se s nama sprijateljiti i od toga neće biti nikakva zla. Ako pak ne pobjegne i ako umre prirodnom smrću, znat ćemo da je to Tarzan-majmun. I tako, ako ne utekne, zadržat ćemo ga dok ne umre, a onda ćemo znati da je to zaista bio Tarzan-majmun.

— No, pretpostavimo da ne umre? — upita vrač češući se po kudravoj glavi.

— Tada ćemo — vikne Obebe pobjedonosno — znati da si ti bio u pravu i da je to uistinu riječni đavo.

Obebe ode i naredi ženama da donesu hrane Španjolcu, dok je vrač ostao tamo gdje ga je Obebe ostavio, nasred staze, i još se uvijek zamišljeno češao.

Tako je Esteban Miranda, vlasnik basnoslovnog bogatstva u dijamantima, osuđen na doživotni zatvor u ljudožderskom selu Obebe.

Dok je ležao u kolibi, njegov izdajnički saveznik Owaza je sa suprotne obale rijeke uz koju su Esteban i on zakopali zlato gledao kako Tarzan i njegovi Vaziri dolaze, traže zlato i opet odlaze.

Sutradan ujutro Owaza je došao s pedeset ljudi, koje je najmio po okolnim selima, te je iskopao zlato i krenuo s njim prema obali.

Te je noći Owaza logorovao tik uz jedno selo nekog manjeg poglavice, koji nije imao mnogo ratnika. Stari je Crnac pozvao Owazu u samo selo, nahranio ga i napojio urođeničkim pivom, dok su se poglavičini ljudi miješali s Owazinim momcima zasipajući ih bezbrojnim pitanjima. I tako je naposljetku istina o zlatu izbila na javu te je poglavica saznao da Owazini nosači nose velike količine zlatnih šipki.

Kad se uvjerio u to, bio je prilično zbunjen. Na njegovu licu ipak se pojavio smiješak dok je govorio s polupijanim Owazom.

— Ti sa sobom imaš mnogo zlata — reče stari poglavica, a ono je vrlo teško. Tvojim će momcima biti teško da ga nose čak tamo do obale.

— Da — odgovori Owaza — ali ja ću ih dobro platiti.

— Kad ga ne bi trebali nositi tako daleko, ti im ne bi morao tako mnogo platiti, zar ne? — upita poglavica.

— Ne bih — odgovori Owaza ali tu ga ne mogu iskoristiti.

— Ja znam gdje bi mogao, i to svega dva dana hoda odavde — odgovori stari poglavica.

— Gdje? — upita Owaza. — I tko bi ga tu usred džungle kupio?

— Ima jedan bijelac koji će ti za njega dati komadić papira, a ti za taj papir možeš na obali dobiti onoliko koliko vrijedi tvoje zlato.

— Koji je to bijelac? — upita Owaza. — I gdje se on nalazi?

— On je moj prijatelj — odgovori poglavica — i ako želiš, odvest ću te ujutro k njemu. Možeš ponijeti sve svoje zlato i za nj dobiti komad papira.

— Dobro — reče Owaza — onda ću nosačima morati platiti samo malu svotu.

Nosači su bili zadovoljni kad su sutradan saznali da ne moraju ići čak do obale, jer ih ni veća plaća nije mogla privući da idu tako daleko od svog doma. Zato su bili sretni kad su krenuli samo na dvodnevno putovanje prema sjeveroistoku. I Owaza je bio sretan, a bio je sretan i stari poglavica koji ih je pratio, premda Owaza nije znao zašto je on sretan.

Već su hodali gotovo dva dana, kad je poglavica poslao jednog od svojih ljudi naprijed s porukom.

— Reci mom prijatelju da nas sačeka i uvede u svoje selo.

Nekoliko sati kasnije, kad je mala karavana izbila iz džungle na široku travnatu ravnicu, ugledali su kako im se približava velika skupina ratnika. Owaza zastane.

— Tko su ti ljudi? — zapita.

— To su ratnici mog prijatelja — odgovori poglavica — a i on je s njima. Vidiš? — i on pokaže na onoga koji je predvodio Crnce što su se u trku približavali, dok su se njihova koplja i bijela pera presijavala na suncu.

— Oni ne dolaze kao prijatelji, već kao neprijatelji — reče Owaza bojažljivo.

— To zavisi od tebe, Owazo — odgovori poglavica.

— Ne razumijem te — reče Owaza.

— Razumjet ćeš za nekoliko minuta, kad dođe moj prijatelj.

Kad su se ratnici približili, Owaza je ugledao golemog bijelca, bijelca za kojeg je vjerovao da je Esteban — saveznik kojeg je izdajnički napustio. On se okrene poglavici i vikne:

— Ti si me prevario!

— Pričekaj — odgovori stari poglavica. — Nitko ti neće oduzeti ono što pripada tebi.

— Zlato nije njegovo — vikne Owaza — on ga je ukrao.

Kad je Owaza s grupom izbio na čistinu, ugledao je grupu crnih ratnika koju je predvodio bijelac. Owaza je pomislio da je bijelac Esteban pa se uplašio jer je s ovim imao starih računa.

I on pokaže na Tarzana, koji se približio i zaustavio se se pred njim, ali se na njega nije obazirao, već se okrenuo poglavici:

— Došao je tvoj glasnik — reče starcu — i donio poruku, a Tarzan i njegovi Vaziri došli su da vide što mogu učiniti za svog starog prijatelja.

Poglavica se nasmije.

— Tvoj je glasnik došao k meni prije četiri dana, a dva dana kasnije došao je i ovaj čovjek sa svojim nosačima, koji su nosili zlatne šipke na obalu. Rekao sam mu da imam prijatelja koji će mu u zamjenu dati komad papira, ali, jasno, samo ako zlato pripada Owazi.

Majmun-čovjek se nasmiješi.

— Dobro si to učinio, prijatelju moj — reče. — Zlato ne pripada Owazi.

— Ne pripada ni tebi — vikne Owaza. — Ti nisi Tarzan--majmun. Ja te poznajem! Ti si došao sa četvoricom bijelaca i jednom bijelom ženom da ukradeš zlato iz Tarzanove zemlje, a zatim si ga ukrao svojim prijateljima.

Poglavica i Vaziri prasnu u smijeh, a majmun-čovjek samo se suzdržano nasmiješi.

— Onaj drugi je bio varalica, Owazo — reče on — a ja sam Tarzan-majmun i zahvaljujem ti što si mi donio moje zlato. Dođite — reče on — ima svega nekoliko milja do mog doma.

I majmun-čovjek natjera Owazu da njegovi nosači odnesu zlato u Greystokov bungalov. Tarzan je tamo nahranio i platio nosače, a sutradan ujutro pošalje ih u njihovu zemlju. Poslao je i Owazu s njima, ali ne bez vrijednog poklona, opomenuvši ga da se ne vraća više u Tarzanovu zemlju.

Kad su oni odlazili, stajali su Tarzan, Jane i Korak na terasi bungalova, a Jad-bal-ja je ležao do njihovih nogu.

Tarzan prebaci ruku preko ramena svoje žene.

— Morat ću povući ono što sam rekao za oparsko zlato, to jest da nije za mene, jer eto pred sobom vidiš novo bogatstvo, koje je došlo čak iz oparske riznice, bez mog truda.

— Sada bi još trebalo samo da netko donese tvoje dijamante natrag nasmije še Jane.

— Nema nade — reče Tarzan. — Oni su sigurno na dnu rijeke Ugogo.

A daleko dolje na obali rijeke Ugogo, u selu Obebe, ljudoždera, ležao je Esteban Miranda u prljavštini kolibe koja mu je dodijeljena, naslađujući se bogatstvom što ga nikad neće moći upotrijebiti, jer je živio životom zatočenika na koji su ga osudili Obebina tvrdoglavost i praznovjerje.

K R A J

S A D R Ž A J

Izdavač
EPOHA
Izdavačko, grafičko i knjižarsko poduzeće
Zagreb, Dolac 8

Za izdavača
LJUBO GRUBOR

Tisak
Vjesnik
Zagreb, Odranska bb.

